PiCUS

AĞUSTOS
2003
SAYI:1
3.000.000 TL

Murathan Mungan sordu, Ümit Karan anlattı

Dosya: Türk polisiyesi altın çağını yaşıyor

Latife Tekin'in mutfağından sirken otlu sebze yemeği

Soruşturma: 2002'nin 'en...' kitapları

Tuna Kiremitçi'yle İstanbul'da bir gün

KKTC: 3.750.000 TL

Siyah beyaz filmlerden bir sahne,
eski romanlardan sararmış bir yaprak...

3. BASKI

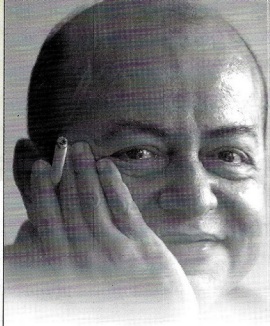

Bir zaman makinesine binip, "renk, ışık ve sular kenti" İstanbul'a gidiyoruz. Leylakların hâlâ yaşadığı İstanbul'a... Hanımeli kokularının, evde yapılmış limonataların, uzaklardan duyulan yoğurtçu çıngıraklarının kentine gidiyoruz... Mühürdar'dan, Moda'dan, Acıbadem'den geçiyoruz, Aksaray'a, Yedikule'ye varıyoruz. Cihangir'i, Yeşilköy'ü, Şişli'yi unutmuyoruz tabiî... Bir de... ille de Boğaziçi...

Selim İleri, *Yıldızlar Altında İstanbul*'da romanlarda, filmlerde kalmış o kenti, eski İstanbul'u, günümüze getiriyor. Bizi de resimlerle, fotoğraflarla renklenmiş bu büyülü yolculuğa davet ediyor.

Selim İleri Doğan Kitap'ta: Bu Yaz Ayrılığın İlk Yazı Olacak **6. Baskı**
Türk Romanından Altın Sayfalar **2. Baskı**
Dostlukların Son Günü **11. Baskı**
Yaşarken ve Ölürken **5. Baskı**
Oburcuğun Edebiyat Kitabı **3. Baskı**
Bir Denizin Eteklerinde **4. Baskı**
Kırık Deniz Kabukları **3. Baskı**
Anılar; ıssız ve yağmurlu **3. Baskı**
Evimizin Tek Istakozu **3. Baskı**
Uzak, Hep Uzak **2. Baskı**
Hayal ve Istırap **2. Baskı**
Annem İçin **5. Baskı**

www.dogankitap.com

DK DOĞAN KİTAP

Akşam-lık Türkiye'nin her yerinde*...
Her Cuma Akşam'la birlikte ücretsiz...

*Türkiye'de ilk kez , bir kitap dergisi
200 binden çok satılıyor
ve yaklaşık yarım milyon okurca görülüyor.

YKY
Yapı Kredi Yayınları

AKSAM

YAPI KREDİ
KÜLTÜR SANAT
YAYINCILIK

Neyin nesi bu Picus

Roma mitolojisinde adı ağaçkakan anlamına gelen Picus, Latium'un en eski krallarından biri ve ünlü bir biliciydi.

Bazı kaynaklara inanacak olursak ünlü Amerikalı yönetmen *Woody Allen* adını en az kendisi kadar - ama çok daha önceden - ünlü olan çizgi kahraman *Woody Woodpecker*'dan almış. 'Ne kadar sevimli de olsa, alt tarafı bir ağaçkakan işte, nesine özenmiş olabilir' diye düşünmedik değil. İzlemesi güç bir hızla gagalaması, didiklemesi, oyup - ilkinin ağaçları, ikincininse insan ruhunu - derinlere ulaşmasıdır dedik, çok da durmadık üzerinde. Siz de durmayın. Zira *Woody*'lerden öte, İngilizce *woodpecker*, Latince *dendrocopos*, Türkçe *ağaçkakan* denen ve mitolojideki adı *Picus* olan hayvan çok önemli.

Büyük türleri saniyede dokuz-on vuruş yaparken daha küçük türlerde bu sayı yirmiye ulaşıyor; bir ağaçkakanın gagasıyla ağacı delme hızı saatte 100 kilometreye kadar çıkabiliyor. 'Bu hızla gagası nasıl kırılmıyor, nasıl olup da beyin sarsıntısı geçirmiyor?' sorusu gelebilir akla, oysa doğa bunun önlemini bir çeşit şok emici sistemle baştan almış. Bu vuruşlarla ağacın kabuğunu delip altındaki böceklerle beslenen ağaçkakan, yuvasını da sağlam ve canlı ağaçları büyük bir beceriyle oyarak yaptığından, halk arasında pek bilinen 'marangoz' lâkabını tümüyle hak ediyor.

Kızılderili Astrolojisinde 'Bol Güneşli Günler Dönemi'nde dünyaya gelen insanların hayvanlar alemindeki totemi 'ağaçkakan'. İnanışa göre zor durumlarda insanın yanında bir ağaçkakan bulunması çok iyidir. Çünkü sezgi gücüyle zorluğun ana nedenini hemen bulan ağaçkakan, dikkatli bir şekilde yardımcı olarak insanın kendini yeniden toparlamasını sağlar. Ağaçkakan insanları, gerçeğin düzlemini yaratma ve altındakileri başka bir gözle algılayabilme yetenekleri sayesinde olayların içyüzünü kolayca kavrayarak doğru olanı seçer.

Roma mitolojisinde ise adı ağaçkakan anlamına gelen *Picus*, *Latium*'un en eski krallarından biriydi. Ünlü bir bilici olan *Picus*, geleceği görme yetisine sahip olan ağaçkakan kuşunu hep yanında taşırmış. Efsanelere göre büyücü *Kirke*, *Kral Picus*'u bir ağaçkakan kuşuna çevirmiş. Roma dininde *Mars*'a adanmış bir hayvan olan *Picus*, *Romus* ile *Romulus*'un kurtarılmasında da dişi kurt kadar rol oynamış.

Sözün özü, yaşamın içyüzünü, görünenin ardındakini ve geleceği kavramak isteyen her insanın mutlaka bir *Picus*'a gereksinimi var.

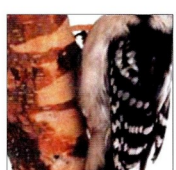

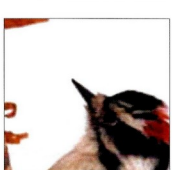

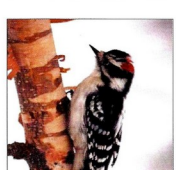

PiCUS

Epsilon Yayıncılık Hizmetleri Tic. ve San. Ltd. Şti. adına

İmtiyaz sahibi
Ömer Yenici

Genel Yayın Yönetmeni
Berran Tözer

Yazı İşleri Müdürü
Gülenay Börekçi (Sorumlu)

Editör
Haluk Kalafat

Yayın Koordinatörü
Lale Dilligil

Grafik Tasarım
Pınar Kazma

Grafik Uygulama
Sevil Ürel

İdari Müdür
Erol Şahnacı

Pazarlama
Işın Soylu
Abdül Vardar

Reklam
Dilek Ercanlar
Arzu Tuna
Songül Yıldız

Halkla İlişkiler
Özlem Sivri
Esra Sert

Yazışma adresi:
Osmanlı sk. No:24/4-5
Taksim-İstanbul
Tel: 0212. 244 82 82

e posta:
picus@epsilonyayinevi.com

Baskı: Doğan Ofset Yayıncılık ve Matbaacılık A.Ş.
Tel: 0212. 622 19 00
0212. 622 19 59
Film - Grafik: Ebru Grafik ve Matbaacılık A.Ş.
Tel: 0212. 521 01 13

Dağıtım:
DPP
Tel: 0212. 622 22 00
Yeni Çizgi
Tel: 0212. 22 05 70

Kapak fotoğrafı: **Nihat Odabaşı**

© Yazı, fotoğraf ve çizimlerin tüm hakları Picus'a aittir, kaynak belirtilerek yapılacak alıntılar dışında izinsiz kullanılamaz.

Nasıl bir dergi

Mitoloji Sözlüğü'ne göre '*Picus* ünlü bir kâhinmiş.' Ayların en sıcaklarından birinde yayın hayatına başlayan *Picus*'un, elbette ileriye yönelik çeşitli kehanetlerde bulunmak gibi bir iddiası yok. Ancak, Türkiye'de giderek çeşitlenen ve renklenen kitap yayını dünyasının, Batı ülkelerinde olduğu gibi, bir gün mutlaka endüstriye dönüşmesi gerektiğini görüyor.

Dolayısıyla Picus'un tek bir amacı var: Kitabı endüstriye taşıyacak yoldaki aracılardan biri olmak. Bu nedenle *Picus*, 'yüksek edebiyat - alçak edebiyat', 'az satan - çok satan', 'değerli - değersiz', 'önemli - önemsiz' gibi yargılara sırtını dönerek, her yazara eşit mesafede duruyor. Elbette edebiyatçı ile yazar ayrımını göz ardı etmeden.

Yanılmıyorsam 1992 yılıydı, Nokta dergisinin kültür-sanat sayfalarını hazırlıyordum. Bir sayımızda bir tartışma dosyası hazırlamıştık. Konu YKY'nın son hız kitap dünyasına girmiş olmasıydı. Hatırlıyorum da, birçok yayınevi veryansın etmişti. Büyük sermayenin kitapla işi olmamalı deniyordu kısaca ve YKY'nın arkasındaki parasal gücün küçük yayınevlerinin sonunu getireceğine inanılıyordu.

Öyle olmadı tabii. Tam aksine, büyük ya da küçük yayınevlerinin sayısı her yıl biraz daha arttı. Bugün gelişen ve çeşitlenen kitap piyasası, büyükler kadar küçüklerin de yaşamasına, - hatta eskisinden daha fazla- imkân veriyor artık. 1992'de söylenenler, kitabın yaygınlaşma sürecinin sancılarından biriydi elbette. Doğal olarak, bu yolda ilerlerken çekilecek daha başka sancılar da olacak. Olayları, insanları, yazarları farklı kompartmanlara yerleştirme ve orada değerlendirme becerisinden yoksun baş öğretmenler, belli isimleri temcit pilavı gibi öne sürüp, yine 'yükseklik - alçaklık' düzlemindeki gereksiz tartışmalara girmeye, 'eline kalem alan kitap yazıyor' demeye, reklam yapmanın ayıbına dikkat çekmeye devam edecekler. Ama inanıyorum ki bu bakış, bu kez on yıla da kalmadan eskiyip gidecek.

Picus'u, 'nasıl bir dergi?' sorusuna bulduğumuz cevap doğrultusunda hazırladık. 'Yazarları, okura yaklaştıracak bir dergi.' Bu nedenle bu ilk sayıda *Murathan Mungan*'ı röportaj verirken değil, röportaj yaparken, *Tuna Kiremitçi*'yi evinde kahve yapıp, Beyoğlu'nda dolaşırken yakaladık. *Hülya Ekşigil Latife Tekin*'i Gümüşlük'te yemek pişirirken buldu. Sonra, 'küçük büyük demeden bütün yayınevlerine alan tanıyan, yeni çıkan kitaplara elden geldiğince çok yer veren bir dergi,' dedik, dergimizin 30'a yakın sayfasını kitaplara ayırdık. İkinci sayımızdan itibaren de, okurların gerek bizle gerekse okudukları kitaplarla ilgili görüşlerinin, eleştirilerinin yer alacağı bir okur platformu oluşturmayı tasarladık.

'Çeviriye ve çevirmene, hak ettikleri önemi verelim' diye düşündük, 'çeviri' bölümünü vazgeçilmez gördük. Okurun iyi ve özenli çevirileri hak ettiği görüşümüze paralel olarak, *Sırma Köksal*, ayın en iyi ve en kötü çevirilerini yazarak bize katıldı. *Mehmet Murat Somer* VIP Özel adındaki, ünlü yazarların yurt dışında yayınlanmış biyografilerinden derlediği 'özel hayat' köşesiyle, *Necati Sönmez* sinema yazılarıyla aramızda yer aldı. Aslen bir AB uzmanı olan *Emre Gönen* yani Kederli Münekkit, okuduklarını bizimle paylaştı. Tadına doyulmaz Türk Popu yazılarından tanıdığımız *Naim Dilmener*, tuttuğu günceyi, sansürsüz yayınlanması koşuluyla *Picus*'a verdi. Düşsel dünyaların yazarı *Nazlı Eray* da, bizim için çocuk kitaplarının izini sürdü. Dergiyi yalnızca yayın dünyasıyla sınırlamamak ve okuyucuyu diğer sanat dallarında neler olup bittiğinden haberdar etmek üzere, bir de Ajanda bölümü tasarladık.

Ve sonunda elinizdeki bu dergi ortaya çıktı. Herkese iyi okumalar, iyi bakmalar....

Berran Tözer

içindekiler

röportaj

Murathan Mungan Galatasaray'lı futbolcu Ümit Karan'la konuştu.

10

çeviri üstüne

Sırma Köksal ayın en iyi ve en kötü çevirilerini yazdı.

17

mutfakta

Latife Tekin, Picus için Bodrum'un özel otlarıyla yemek yaptı.

20

kederli münekkit

Emre Gönen'den kitap eleştirileri ve bolca keder.

26

dosya

Türkiye'de polisiye ikinci, belki de bu kez 'hakiki' altın çağını yaşıyor.

27

VIP özel

İhtiras Tramvayı'nın yazarı Tennessee Williams'ın özel yaşamı.

36

12 saat

Tuna Kiremitçi bir gününü Gülenay Börekçi'ye anlattı.

40

tezgâh

İnci Aral, üstünde çalıştığı yeni kitabından bir bölümü Picus'a verdi.

46

soruşturma

Eleştirmenler, yayınevi editörleri, dergi ve gazetelerin kültür-sanat sorumluları ve tabii ki kitap kurtlarından oluşan bir jüri, kitap dünyasında 2002'nin "en"lerini seçti.

48

yeni yayınlar

Roman, şiir, öykü, inceleme, araştırma, biyografi gibi çeşitli türlerde yeni çıkan kitapların ayrıntılı tanıtımları, söyleşiler, Türkiye'den ve dünyadan best-seller listeleri...

51

çocuk ve kitap

Nazlı Eray: Çekmecedeki çocuk

76

ajanda

78 *Sinema:* Vatikan'ı ve Venedik'i sarsan film. Günahkâr Rahibeler.
86 *Müzik:* Hüseyin Sermet'le caz üzerine.
90 Naim Dilmener: Eleştirmenin Günlüğü.
94 *Tiyatro:* Grotowski tiyatrosunun yaz mesaisi
95 *Sergi:* Figür ustalarından karma sergi
96 *Çizgi Roman:* Ergün Gündüzden yeni albüm.
98 *Dergi:* Varlık 70. yılını doldurdu.
99 *Sahaf:* İhap Hulusi, Cemal Nadir, Münif Fehim imzalı kitap kapakları koleksiyoncuların gözdesi.
100 *Mekân:* Fatih Türkmenoğlu Me Gusta'yı yazdı.
103 *İnternet:* Elektronik yayıncılık.

77

saygı

Tomris Uyar
1941 - 2003

104

Yan masadan kulağıma gelenler

Konuştuklarına biraz kulak kabartayım dedim; Nefes Nefese üzerine konuşuyorlardı. Galiba Nefes Nefese'nin film haklarını bir Fransız film şirketine satmışlar. Fransa, film, İngiltere lâfları kulağıma çarpınca ilgim arttı. Şimdi de romanın birkaç dilde yayınlanması için çalışıyorlarmış. Derken Ayşe Kulin'in masasına siyah gözlükleri, kırmızı gömleği ile uzun boylu, yakışıklı bir adam geldi.

Geçtiğimiz ayın en üzücü olayı *Tomris Uyar*'ın vefatıydı. Gerçi uzun süredir ağır bir hastalıkla savaşıyordu, ama yine de bu ölüme hiç hazır değilmişiz. Son günlerinde, hastanedeki odası *Leyla Erbil*'den *Sırma Köksal*'a bütün yakın dostlarıyla dolup taşıyordu. Cenazesinde, başta *Yaşar Kemal* olmak üzere kimi çok sık, kimi daha az görüştüğü tüm yazarlar hazır bulunup *Tomris Uyar*'ı uğurladılar. Cenazeye *Tomris Uyar*'ın yakını oldukları için değil, yalnızca edebiyat dostu oldukları için gelenlerin sayısının çokluğu da duygulandırıcıydı gerçekten.

Tomris Uyar

Ayşe Kulin

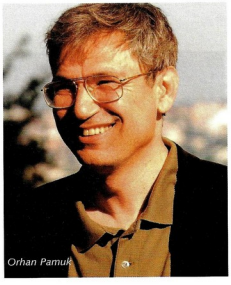
Orhan Pamuk

Akmerkez'e sinemaları için değil, evime yakın tek şahane kitapçı olan Remzi'de yeni kitaplara bakmak için, dergilerimi kahve eşliğinde karıştırmaya giderim ben. Geçen hafta da *Nilüfer*'le buluştuk Akmerkez'deki Remzi'de. Yanımızda koşturup duran küçük bir kız çocuğu tezgaha gidip kendine bir kurabiye seçti. Arkasından da beraberinde geldiği iki kişi tam da yanımızdaki masaya oturdular. Benim arkam dönük olduğu için göremiyordum ama kardeşim bana dönüp fısıldadı: "Bu *Ayşe Kulin* değil mi?". Allah için hem güzel, hem şık hem de oturaklı bir yazar *Ayşe Kulin*. Şöyle bir yan gözle baktığımda yanındakini de gözüm ısırdı. Yazar menajeri *Barbaros Altuğ*. Demek *Ayşe Kulin*'le de çalışmaya başlamış diye düşündüm. Konuştuklarına biraz kulak kabartayım dedim; *Nefes Nefese* üzerine konuşuyorlardı. Fransa, film, İngiltere lafları kulağıma çarpınca ilgim arttı. Galiba *Nefes Nefese*'nin film haklarını bir Fransız film şirketine satmışlar. Şimdi de romanın birkaç dilde yayınlanması için çalışıyorlarmış. Tam benim kahvem gelmişti ki, *Ayşe Kulin*'in masasına siyah gözlükleri, kırmızı gömleği, gümüş takılarıyla uzun boylu, yakışıklı bir adam geldi: *Murathan Mungan*... *Nilüfer*'in *Murathan Mungan* hayranlığı aslında bir nevî aşk, karşılıksız olan cinsinden tabii... *Mungan* ile *Kulin* konuşmaya başladılar. Artık kulak kabartma falan değil basbayağı dinlemeye başladım. Söz döndü dolaştı *Orhan Pamuk*'a geldi. *Kulin*, *Pamuk*'un aldığı ödülün ne kadar önemli olduğunu anlatıyordu. *Mungan* da *Pamuk*'un üzerine gelenlerin artık sadece kıskançlıktan bu işi yaptıklarını anlatıyordu. Biz kalkarken onlar hâlâ oturuyorlardı. *Nilüfer* biraz daha kalmaya çabaladı ama onu *Mungan*'ın okuma günlerinden birine götürme vaadiyle kandırıp çıktık...

Orhan Pamuk'un yeni kitaplarından ilkinin İstanbul üzerine oldu-

günu sağır sultan bile duydu. Kitabı Yapı Kredi Yayınları'ndan çıkaracak olmasını kötü niyetliler "daha çok para alacağı içindir" diye yorumladılar. Doğrusu ben sanmıyorum... Bence kitabın yurtdışı pazarı için Yapı Kredi Yayınları'nı daha uygun bulmuştur. Malûm bu bir roman değil...

Pamuk'un yeni romanının da sonuna yaklaştığını duydum: *Masumiyet Müzesi*, tarihi eser kaçakçılığı üzerine kurgulanmış bir gerilim öyküsüymüş. Istanbul kitapları demişken; *Buket Uzuner* de bir Istanbul kitabı hazırlıyormuş. *Istanbul Seyir Defteri*... Sahi *Pamuk* ile *Uzuner* hep aynı yerlerde dolaşmıyorlar mı? Bir dönem New York'ta yaşamaktan tutun, kitap adlarına (*Benim Adım Mayıs-Benim Adım Kırmızı*) kadar olan benzerlikler şimdi de Istanbul kitabında buluşuyor...

Bunu da *Stella* anlattı. *Stella, Berran*'ın üniversiteden arkadaşı, benimse Notre Dame de Sion'dan... *Berran* o pofuduk kedisine arkadaş bir de köpek almış. Adı Üzüm. Geçen gün *Stella*'yla *Berran* dışarıda buluşup, Üzüm'ü görmeye eve gittiklerinde (çünkü *Berran* herkesi ısrarla 'oğlunu' görmeye davet ediyor, davetle ilgilenmeyenlere de alınganlık yapıyor) evde gördükleri manzara şuymuş: Üzüm kendinden büyük, koca bir kitabın sayfalarını çoktan tek tek yırtmış, üstelik afiyetle de çiğnemekteymiş. Elinden almaya çalıştılarsa da nafile, hırlayarak pırlayarak o vazifesini tamamlamış. Koskoca kitabın yırtılmayan bir tek kapağı kalmış: *Enis Batur - Başkalaşımlar*!

Şu anda Bodrum'da *Aslı Altan*'ın açtığı Safran'da güneşleniyorum. Ama allahtan etrafım *Picus* malzemesi dolu. Sadece orada olanlar değil, olmayanlar da etrafımda. Çünkü herkes elinde bir cep telefonu birileriyle konuşuyor. *Aslı Altan*'ın Safran'ı bile kendi başına benim malzemem aslında. Çünkü Safran'ın içine Bodrum plajlarının ve hatta tüm dünya plajlarının ilk kitapçısını açıyor *Aslı*. Tüm kitapları da yakın çevresine danışarak seçiyor. Hoş, *Aslı*'nın yakın çevresi bir kütüphaneyi dolduracak kadar yazarı da barındırıyor ya... Bu yaz Safran'da neler okunuyor gelecek sayıya bir konu bile olur. Neyse, şimdilik *Aslı*'nın listesine koyduğu birkaç kitabı vereyim diyorum: *Perihan Mağden*'in yeni kitabı *Topladım Dağılan Kalbimin Her Köşesini* (Evet, yine bir *Ajda* mısrası) ve hit romanı *Iki Genç Kızın Romanı*. Şimdilerde filme çekileceği için tekrar gündeme geldi biliyorsunuz. *Selim Ileri*'den bir Bodrum klasiği olarak *Her Gece Bodrum*, Grangé'nin ülkücü hareketin Avrupa maceralarını anlatan son romanı *Kurtlar Imparatorluğu* ve *Gülriz Sururi*'nin kitapları... Gördüğünüz gibi kişisel bir seçim söz konusu. Safran'ın müşterileri neleri tercih edecek, neler *Aslı*'nın elinde kalacak, gelecek sayıya...

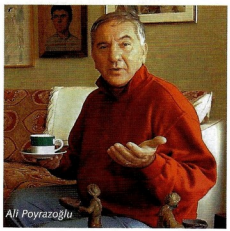
Ali Poyrazoğlu

Gülriz Sururi

Buket Uzuner

Ben aslında Bodrum âşığı olabilecek biri değilim. Daha mâmur, daha mesafeli batı şehirlerinin sahillerini severim. Yine de gelmekle iyi etmişim. Çünkü bu sene burası öyle çoluklu çocuklu ailelerin yeri olmaktan çıkmış. Daha kendi başına, şehirli yalnızların seçtiği bir yer haline gelmiş. Bir de entelektüellerin. Aslında biliyorsunuz entelektüeller Bozcaada denen o esintili adayı pek severler. Ben manasız, fazla senli benli bulurum orayı. Adaları severim, ama daha canlı ve gelişmiş olanlarını. Mesela Yunan adalarının bazılarını hatta Büyükada'yı. Bildiğim kadarıyla *Buket Uzuner* her sene yaz tatilini Büyükada'da geçiriyor. Hatta bir dergide orada bisikletiyle çektirdiği fotoğrafını görmüş, pek beğenmiştim. *Orhan Pamuk* da adacılardan; Sedef Adası'ndaki yazlığında yeni kitabını bitiriyordur şimdi. *Deniz Türkali* Bozcaada sevenlerdendir.

Bu arada Bodrum'cuları da unutmadım. Yeni yazar *Gülriz Sururi*, *Perihan Mağden*, yeni kitabını bitirmek üzere olan *Ali Poyrazoğlu*, her daim Bodrum'da yaşayan *Latife Tekin* ve güzel evinde eşiyle yıllardır orada yaşayan *Ilhan Berk*, Bodrum âşıkları...

Yurtdışı tatilleri ve tatilcilerini ise izinleri olursa gelecek sayıya anlatacağım.

© **Ada Kohen**

New York yayın dünyası düğündeydi

28 Haziran günü New York'ta iki editörün izdivacı vardı: New York'un yayın dünyası da elbette bu merasimde hazır bulundu. Gelin hanım, WW Norton'un en yetenekli editörlerinden *Alane Salierne Mason* hanımefendi, damat ise, 4th Estate'in yayın yönetmeni *Clive Priddle* idi. *Alane Mason*, kimsenin başta dikkat etmediği *Andre Dubus III*'ün *House of Sand and Fog*'unu basan editör. Yayınlandığı yıl National Book Award'a aday olan kitap, maalesef ödülü alamamıştı, ancak, yazar *Oprah Winfrey*'nin programına davet edilince, eh olanlar oldu ve kitap 4 milyon kadar sattı. Paperback baskısını Vintage yaptı. İtalyan asıllı *Alane Mason* aynı zamanda çevirmen, *Elio Vittorini*'nin kitaplarını İngilizce'ye çeviriyor New Directions için. *Clive Priddle*'a gelince, aşk onu Londra'dan New York'a savurmuş. 4th Estate'in kuruluşunda *Victoria Barnsley* ile birlikte yer alan *Clive*, aşka düşünce (tabii 4th Estate'in başarısı dünyayı sarıp HarperCollins yayınevini satın alınca) New York'a taşınmış. Şimdi 4th Estate'in ABD sorumlusu. Bu arada Londra 4th Estate'in başına ise Random House New York'tan *Courtney Hodell* geçmiş. *Hodell*'in şıklığı ve güzelliği dillere destan, hatta, bir İsrail seyahatinde, onu Ölü Deniz'de yüzerken gördüğünde şimdi Picador'un yayıncısı olan *Andrew Kidd*'in nutku tutulmuş denir. Düğünde elbette, tüm HarperCollins, tüm Norton ekibi hazırdı. Güzel şampanyalar içildi. Dünyanın çeşitli yerlerindeki arkadaşları ise, *Clive* ve *Alane*'le Frankfurt'ta ikinci bir parti yapmak üzere sözleştiler: Organizasyonu S. Fischer Verlag'dan *Hans Jürgen Balmes* bey yapacakmış...

Riverhead'in yetenekli yayın yönetmeni *Cindy Spiegel*, tekrar turnayı gözünden vurmuş. Yıllar önce *The Beach*'i yayınlayarak üne kavuşan *Spiegel*, film haklarının büyük rakamlara satılması ve filmde de *Leonardo di Caprio*'nun başrol oynaması sayesinde 'bestseller yaratan editör' olarak anılıyor Penguin Putnam grubunda. Ancak *Cindy*'nin sadece bestseller ürettiğini sanmak yanıltıcı olur. Üç yıl önce Kore asıllı *Chang-Rae Lee*'nin *A Gesture Life*'ını yayınlayıp Pulitzer'i ıskalayan *Spiegel*, *Lee*'nin yeni kitabı *Aloft*'u 2004 yılında basacak ve bu kez tüm ödülleri toplamaya niyetli görünüyor. Londra'nın ünlü Granta dergisini ve yayınlarını yıllarca yönetip Faber&Faber'e geçen *Neil Belton*, *Lee*'nin son kitabının bir başyapıt olduğunu söylüyor. Faber *Lee*'nin *Aloft*'unun haklarını satın alabilmek için bugüne kadar önerdiği en yüksek rakamı önermiş, ancak, hayat bu. Sözkonusu rakamın üç katını ödeyen Bloomsbury *Aloft*'u İngiltere'de yayınlama hakkını satın almış. Merak edenlerin bilgisine, Bloomsbury'nin ödediği ücretin milyon dolara yaklaştığı söyleniyor...

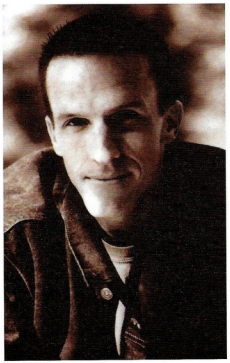

Brady Udall

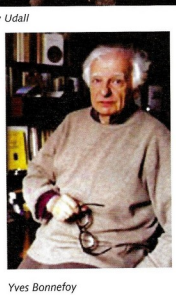

Yves Bonnefoy

Dokunduğu her şeyi altına çeviren New York'un Beyrut asıllı güzel telif hakları ajanı *Nicole Aragi* ise bu aralar iki kitabı 30 küsur ülkeye satmakla meşgul. *Monica Ali* ve *Brady Udall*'ın kitaplarının bir zamanlar *Garp'ın Dünyası*'nın yarattığı etkiyi yaratacağı söylenenler arasında. *Aragi*, kendi ajansını kurduğundan beri, dünyanın en önemli yazarlarını da listesine kattı. Bunların arasında *Amin Maalouf* da var...

Paris'ten bir fısıltı. Dünyanın en büyük şairlerinden *Yves Bonnefoy*, sekseninci doğum gününü kutladı. Bir sürpriz partiyle. Yardımcısı *Odile Bombarde* ile Cenevre Üniversitesi'nden *John E. Jackson*'un düzenlediği bu sürpriz parti, Paris Şehir Kütüphanesi'nin muhteşem bahçesi ve salonunda oldu. *Bonnefoy* her şeyden habersiz, saat sekiz buçukta davete geldi ve iki yüze yaklaşan bir davetli grubunun alkışlarıyla karşılandı. Doğum günü kutlamalarından hoşlanmadığı bilinen Bonnefoy, konuşmasında ilk defa bu kadar yakın dostunu bir arada gördüğünü ve bunun kendisini çok heyecanlandırdığını söyledi. Kimler yoktu ki davetliler arasında, *Henri Cartier Bresson*, *Zao Wou-Ki*, *Pierre Alechinsky*'den Collège de France'ın hocalarına herkes bu davetteydi. *Bonne-*

foy'ya arkadaşları Gandhara döneminden müthiş bir Budha başı heykeli hediye ettiler. *Bonnefoy*'nın yakınlarda Türkçe'de *Ahmet Soysal* çevirisiyle bir kitabı çıktı Sel Yayınları'ndan... Bir kitap da Yapı Kredi'den geldi, *Ömer Aygün* çevirisiyle.

Beverly Hills'de,

şık bir mağazadan elbise ve takı çalarken yakalanan film yıldızı *Winona Ryder*, 480 saatlik kamu yararına iş yapma ve 10 bin dolarlık para cezasına çarptırılmıştı. Cezasını ödedi ve sinemaya geri dönüyor. Hem de *Milos Forman*'ın yöneteceği bir filmle. Çekimlere ekim ayında Prag'da başlanacakmış. Filmin senaryosunu *Forman*'ın kadim dostu *Jacques Lacarrière*'in yazıp yazmayacağı belli değil daha. Ama belli olan bir şey var: *Forman*'ın filmi müteveffa Macar romancı *Sandor Marai*'ın 1942'de yayınlanan bir romanından sinemaya aktarılıyor. *Marai*, unutulup gitmiş bir romancıyken, 90'ların sonunda, mucizevi İtalyan yayıncı *Roberto Calasso* tarafından keşfedilip, tekrar gündeme getirildi. İnsan mutsuzluğunun şairi *Marai*'ın kitapları, *Calasso*'nun çabalarıyla yayıncılık dünyasında bir anda ünlü olmuştu. Hatta kitapların İngilitere hakları Random House'dan *Ravi Mirchandani* ile o zamanlar Penguin'in editörü olan *Andrew Kidd* arasında kıyasıya bir açık artırmaya dönüşmüştü. Sonunda da kazanan, tabii *Calasso* ve *Marai* dışında, *Andrew Kidd* ve Penguin oldu. Neyse, sonunda *Marai*, dünyanın belli başlı yayınevlerince yayınlandı ve artık, 20. yüzyılın klasikleri arasında yer alıyor. Acaba Türkiye'de kim yayınlayacak *Marai*'ı dersiniz?

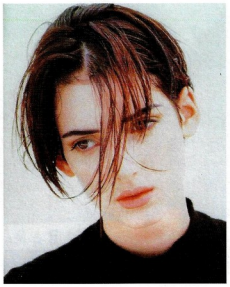

Winona Rider

Sandor Marai

Marai, unutulup gitmiş bir romancıyken, 90'ların sonunda, mucizevi yayıncı Roberto Calasso tarafından keşfedildi.

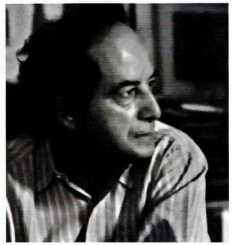

Roberto Calasso

Kasch'ın Yıkımı,

Kadmos ile Harmonia'nın Düğünü, *Ka* adlı romanlarından bildiğimiz romancı *Roberto Calasso* aynı zamanda dâhi bir yayıncı. Kitaplarının çoğunun İngilizcesi Knopf yayınlarından çıktı, Fransızcaları ise, Gallimard'dan; söylenenlere göre *Kadmos*'un çevirisini İletişim Yayınları hazırlamaktaymış. *Calasso* ile *Orhan Pamuk*'u temsil eden telif hakları ajansı aynı: Wylie. İlgisi ne diyeceksiniz. Sizce ikisinin de ABD yayıncısının Knopf olması, Fransız yayıncısının Gallimard olması yalnızca tesadüf olabilir mi? Neyse ne... *Calasso*, aynı zamanda İtalya'nın en büyük yayınevlerinden Adelphi'nin yayın yönetmeni. Tasarımları inanılmaz güzellikteki bu kitaplar, kitapların seçimindeki titizlik son yirmi yıldır *Calasso*'yu İtalyan yayın dünyasının en önde gelenlerinden biri yaptı. *Calasso*, yaptığı işi bir 'güzel sanat' olarak addediyor. Yazar *Calasso* hakkındaki bir dosya geçenlerde Kitaplık dergisinde yayınlandı, bakın. *Calasso*'nun *Marai* operasyonundan önce, bir *Roy Lewis* operasyonu var ki, *Babamı Nasıl Yedim, Son Sosyalist Kral* adlarıyla yayınlanan bu zekâ fışkıran fantastik kitaplar yayınlandıkları her yerde çok sevildiler, çok satıldılar. Galiba bir Türkiye hariç. Yayınlanmadılar mı? Yayınlandılar. Ama yayınladıklarını satma niyeti olmayan yayınevlerince. Zaten Türkiye yayıncılığının sorunu da bu değil mi? Yayınevleri, kitabı zalim kaderle başbaşa bırakıyor... Yayıncılığın, aynı zamanda ticari bir iş olduğu bir gün anlaşılacak, ama bakalım ne zaman? Bu arada hatırlatalım: Orhan *Pamuk* ile *Roberto Calasso* kitap başlıklarında da 'K' harfine takmış durumdalar; *Calasso*'nun Hint mitolojisini anlattığı *Ka* romanının *Kar*'ın baş kahramanı şair *Ka* ile ilgisi var mı? Hayır yok. Tesadüf. Zaten *Calasso*'nun son kitabının *Kafka* üzerine olması ve adının *K.* olması da tesadüf.

Cemil Ulu

Ümit Karan sahada santrfor,

Geçen sezonun en parlak futbolcusuydu. Sürekli gündemdeydi, adından çok söz ettirdi. Bir gol makinesiyseniz, idarecisinden taraftarına herkes her maçta gol atmanızı bekler. Bir süre sonra başarınız olağanlaşırken, herhangi bir başarısızlığınız mahvınıza neden olabilir. Bu yüzden yüksek gerilim hattında bir hayat yaşadığını düşünüyordum Ümit Karan'ın. Hangi alanda kim olursa olsun, 'yıldızlaşma' beraberinde 'yalnızlaşmayı' da getirir. Sevildikçe, daha çok korunma ihtiyacı hisseder insan. Bunlara ek olarak bir de Almancılar'ın 'üveyliğini' yaşadığını düşünüyordum onun. 'Gastarbeiter' bir çocukluk sizi kendi vatanınızda da izler.

Röportajı okurken göreceğiniz gibi, Ümit Karan içini açmaktan hoşlanan biri değil. Duvarları yüksek erkeklerden. Ben de insanların üzerine gitmekten, köşeye sıkıştırmak-

Murathan Mungan
Fotoğraflar: Nihat Odabaşı

hayatta defans

tan hoşlanan biri değilim. Hayatımda yaptığım röportajlar sayılıdır. Galatasaray'ın Florya tesislerindeki röportaj sırasında daha çok kendisinden beklenen yanıtları vermeye ayarlı, üzerinde sürekli Galatasaray camiasının ve Türkiye'nin gözlerini hisseden bir Ümit Karan'la konuştum. Sıcak, sevimli, gülüşü ortalığı ışıtan erkeklerden. Kapalı kartlarla oynamayı ve hep kazanmayı seviyor.

Bir küçük not daha: Sahada karşılıklı şut atarken çevredekilere benim için "Bayağı iyi atıyor yahu!" dedi ki, koltuklarım kabardı doğrusu.

M.M.

Genellikle futbolcularla yapılan konuşmalarda, futbolcunun sahadaki performansıyla ilgili olarak futbolcu kimliği öne çıkarılır. Ben bir insan olarak futbolcu ile ilgiliyim. Sence futbolcu olmak nasıl bir şey?

Türkiye'deki şartlar tabii çok daha zor. Sürekli göz önündesin. Özel yaşantına çok dikkat etmek zorundasın, çünkü özel hayatın da insanların ilgi alanına giriyor. Oysa çok yanlış bir konu. Bence Türkiye'de futbolcu olmanın zorlukları var.

O zaman şöyle sorayım: Anladığım kadarıyla bir Türkiye'de futbolcu olmak var, bir de senin kafanda futbolcu olmak diye bir imge var. Senin kafandaki futbolcu olmak, dünyada futbolcu olmak nasıl bir şey?

Antrenmanlarımı, işimi iyi yapmak, bana nasıl iyi davranılmasının istiyorsam öyle davranmak ve bunu iş olarak görüp sonuçta hayatını yaşamak. Ama hep başarılı olmak arzusuyla beraber.

Bir gün transfer olman gerekir. O zaman bu profesyonel yanınla taraftar yanını nasıl ayıracaksın?

Ben o zaman o takımın taraftarı olurum. O taraftarı coşturmak için, hangi takım olursa olsun adapte olmak, onlar için mücadele etmek zorundasın.

Almanya'da yetiştin, futbolda erken yaşlarda bir eğitim düzeyi var. Futbolda eğitimin sahada bir performans farkı yarattığına inanıyor musun?

Almanya'da eğitim özellikle futbolda çok farklıdır. Burada genç yaşta öğretilen şeyleri bize küçük yaşta öğretiyorlar, taktiksel şeyler, topa vuruş, koşuş şekli. Ama bana kalırsa Almanya'da en önemlisi disiplin.

Sen disiplinli bir insan mısın?

Futbol camiasında çok fazla, ama kendi hayatımda çok disiplinli miyim bilmem. Bazı konularda disiplinliyim. Hayatta önemli olan konularda, aileye karşı saygı, sorumluluk, bir randevum varsa asla geç kalmam, böyle şeyler.

Peki başarıyı nasıl yaşıyorsun?

Çok güzel yaşıyorum. Ben çok az gülen bir insanım ama başarıda mutlu oluyorum, ne diyeyim başarıyı anlatmak çok zor.

Kendini ifade etme sorunun olduğunu da biliyor, bunları da konuşmak istiyorum. Başarısızlığı nasıl yaşıyorsun?

Kötü yaşıyorum. Üzüntü...

Peki öfken?

Özel hayatta çok öfkeli değilim, çünkü ben komplekssiz bir insan olduğuma inanıyorum. Bana edilen lafları çok kayda almıyorum. Benim hakkımda da yorum yapılmasını istemediğim için, ben de insanlarla ilgili yorum yapmıyorum.

Uzun süre biraz kenarda kalmış olmayı, örneğin dünya kupası maçlarına seçilmemiş olmayı nasıl yaşadın? .

Ben sakatlanmıştım, ameliyat olmuştum o dönem, bunun da etkisi vardı.

Yine o dönemde sana çok şans tanınmadı gibi şeyler duydum.

Geçen sene Galatasaray'a geldiğimde

Ben pes etmeyi sevmeyen biriyim. Bir şey elde etmek istiyorsam Allaha şükür hep elde etmişimdir. Bu özel hayatımda da böyle. Tabii bazen o kadar sıkıntıya giriyor ki insan, haydi bırak, havluyu at, diyor.

Futbolcu olacağını ilk nasıl hissettin?

Ben çok ufak yaşta başladım futbola. Hobi olarak başladım. Beş yaşındaydım. Babam beni götürdü ilk futbol takımına, miniklerde oynamaya başladım. Hobiyi mesleğe çevirdiğim için ayrıca mutluyum.

İdollerin kimdi? Kim gibi olmak istiyordun?

Ben hayatımda kimseyi idol olarak görmedim. Beğendiğim futbolcular tabii ki vardı ama, ben öyle olayım gibi bir havaya girmedim hiç.

Peki gerçekten hangi takımda oynamayı hayal ediyordun?

Öncelikle Galatasaray tabii.

Bu karara ne zaman vardın?

Bu karar çoktan vardı. Gençlerbirliği'ne geldikten sonra da arttı. Almanya'da, birkaç maçlarını izlemeye gitmiştim. Avrupa'da tek başarılı takım olduğu için Almancılar hep Galatasaraylı'dır.

İlişkilerinde özenli misin? Yanlış anlama gönül ilişkileri demek istemiyorum. Bazı insanlar ilişkilerine çiçek gibi bakarlar. Özenli misin?

Yok.

Çok mu seviyorsun kendini?

Kendimi sevmiyorum ama herkesin kendini beğenmek zorunda olduğuna inanıyorum.

Beni, senin başarınla olan ilişkin çok ilgilendiriyor. Uzun bir uyku dönemi görüyorum Ümit Karan'da. Geldikten sonra, milli takımla dünya kupası sırasında, 11 maçta 10 golle parlaksın, tamam, ama bir tıkanıklık dönemin vardı. O dönemi nasıl geçirdin?

Ben pes etmeyi sevmeyen biriyim. Bir şey elde etmek istiyorsam Allaha şükür hep elde etmişimdir. Bu özel hayatımda da böyle. Tabii bazen o kadar sıkıntıya giriyor ki insan, haydi bırak, havluyu at, diyor. Ama ben o havluyu hiç atmadım. bütün maçlarda oynadım ve başarılı oldum. Şampiyon olduk zaten. Sonuçta hoca herkese şans tanıdı. Benim biraz dinlenmem gerektiğini, formsuz olduğumu düşünmüş ve oynatmamıştır.

Kızgınlık duyuyor musun böyle durumlarda?

Duyuyorum çünkü dışarıda olduğum zaman hep katkı sağlamak istiyorum sahada. Dışarıda olunca o katkıyı tam olarak sağlayamıyorsun. Ama profesyonellik bu, bunu da yaşamak gerekiyor, yedek kalmak da kötü bir şey değil. Sonuçta Galatasaray gibi Türkiye'nin en büyük kulübünde oynuyorsun, 30 futbolcu var, eşitlik zor, bir gün o oynayacak, bir gün diğeri.

Peki niye penaltı atmak istemiyorsun?

Kim söyledi böyle bir şeyi?

Bu bir röportaj unutma. İlle de herkesin bir şey söylemesi gerekmiyor. Kendini penaltı atma yerinde görüyor mu-

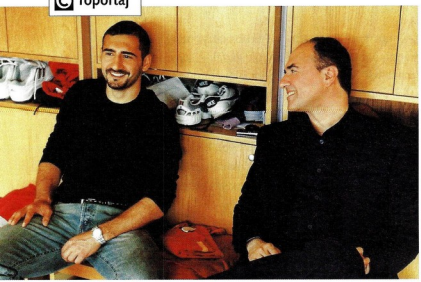

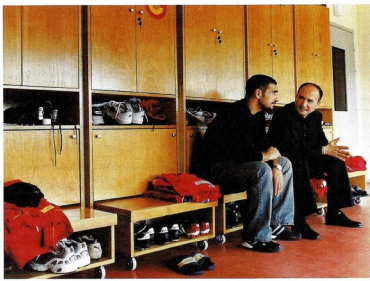

sun? Niye ben penaltı atmıyorum diyor musun?

Herkes futbolcu olarak kendisini bilmek zorunda. Penaltı atarım, atamam, kendimi yüzde yüz penaltıcı olarak görmüyorum açıkçası. Takım 2-0 önde olur, gider atarım ama kritik penaltı için iyi atıcılara öncelik tanırım.

Penaltı korkusunu en çok kim yaşıyor, atan mı, atılan mı?

Atan yaşıyor. Tutanın kaybedeceği bir şey yok.

İngiliz futbolunda çok tartışılan bir şey var. 'Composure' kavramıyla dile getirdikleri. Topla temas öncesi topu bekleme hali. Bizim futbolcuların çoğunun topa bütün gövdeleriyle hazır olmadıkları, bedensel hazırlıkta zaaf gösterdikleri için kimi zaman pas kaçırdıkları, artistlik yapmak zorunda kaldıkları söyleniyor. Nasıl bir hazırlık yapıyorsun?

Top gelirken, onu nasıl değerlendiririm, önceden tasarlamaya çalışıyorum. Ne kadar çabuk düşünsem benim için o kadar avantaj. Düşünmede geç kaldığın zaman zaten kaybediyorsun.

Şu anda alanında bir starsın. Belli bir şöhretin var. Şöhretin öğretmenliğine inanıyor musun?

Bana göre benim futbol sahasında yaptığım örnek alınmalı. Özel hayatımdakiler değil. Zaman zaman insan şöhretli olmanın avantajlarını kullanıyor, onu yapmıyor değilim. Ama çok fazla şöhretli olmak istemeyen bir insanım. Çünkü kendi çevrem, kendi ülkem, kendi arkadaşlarımla beraber olmak bana mutluluk veriyor. Bir yerde oturduğum zaman kimsenin beni tanımamasını tercih ederim.

Almanya'dan bu yana çok yol aldın, hayallerinin bir kısmını gerçekleştirdin, mesleğinin doruğundasın. Futbol sonrası nasıl bir hayat düşünüyorsun?

Teknik direktör olmayı düşünmüyorum açıkçası. Futbolun içinde kalır mıyım, onu da bilmiyorum. Belki menecer olarak. Ama ondan da canım sıkılırsa futboldan kopar giderim başka bir yöne...

Şimdiden biriktirdiğin hayaller-resimler yok mu?

Var ama açıklanamaz. Çünkü daha net bir şey yok. Sadece resimler...

Hayalleri konuşuyoruz Ümit, sen de bana sorabilirsin...

Ticaret yönü yüksek bir şey olacak.

Futbol doğrudan başarıyla ilişkili bir iş. Her zaman aynı performansı göstermeyebilirsin. Bu, belirli iç sorunlara yol açabilir. Futbolcuların psikolojik yardım almaları konusunda ne düşünüyorsun?

Bilmiyorum vallahi... Bazen konuşmak güzel oluyor. Ben kendi adıma konuş-

Tabii zaman zaman insan şöhretli olmanın avantajlarını kullanıyor, ben bunu hiç yapmıyor değilim.

mamayı tercih ederim.

Korkularından dolayı mı?

Yoo, ben paylaşmayı sevmiyorum. Kendi içimdeki şeyleri başka insanlarla paylaşmayı sevmiyorum.

Bu da bir korku değil mi sence?

Korku mu, insanları sıkmak istememek mi... İçine atmayı seven bir insanım.

İçin dolarsa bir gün ne yapacaksın?

Şu ana kadar iyi idare ettim. Annem bana hâlâ söyler, 'daha bir tane lâf konuşmadın oğlum, nasıl olacak?' Ben rahmetli pederimle çok konuşurdum.

Hiç kendini çok yakın hissettiğin kimse yok mu?

Yok, ara sıra oluyor tabii... biraz abartılı konuştum ama ara sıra oluyor arkadaşım, dostum, onunla konuşuyorum.

Nasıl insanlara güvenirsin?

Bir insana güven duymam çok zor. Nadir oluyor. İçimden bir his geliyor, iyi bir elektrik gibi.

Peki seni ne kandırır bu konuda? Mesela şefkat kandırır mı?

Benim için, karşımdaki insan için paranın hiç önemli olmaması gerekiyor. Para olayı ortaya girdiği zaman ben o arkadaşlığı, o dostluğu hemen bitiririm. Beş kuruşun hesabını yaparsa benim için o olay bitmiştir. Para konuşmayı da hiç sevmem.

Peki, bağlanmaktan korkar mısın?

Evet.

Sevmekten?

Korkarım. Öyle şeylerden korkarım.

Seni bu kadar kısa sürede bu kadar tanımış olmamdan korkuyor musun?

Yooo... Niye?

Çünkü görülüyorsun.
Görülmek istediğim gibi görünüyorum.
Benim nasıl gördüğümü bilmiyorsun ama.
Ben şu anda bu makine çalışıyor diye böyle bir insanım..
Bana güvenebilirsin. Bu röportajı yapan kişi sana en ufak bir halel gelmemesine özen gösterir.
Buna eminim, ben de herkesle röportaj yapmıyorum zaten. Demek istediğim, ben yurt dışında burada olduğumdan çok farklı bir kişiyim.
Ben, bana yurt dışındaki seni göstermeni tercih ederdim.
Ben meselâ eğlenmeyi seven bir insanım, dans etmeyi seven bir insanım... Futbolcu olmasaydım dansla ilgili bir şeyler yapardım...
Bir röportajında santrforlar kıskanç olur demişsin, kıskanç mısın?
Çok kıskanç bir insan değilim. Duruma bağlı. Bayana karşı kıskancım da, normal hayatta, meslekte hiç kıskançlığım yoktur. Futbolcuyum, benden bin kat daha fazla para kazanan insanlar var ama hiç kıskanmam onları.
Genellikle futbolculara sorduğumuzda kimse hatırlamaz ama Ümit attığı golleri takır takır sayar diyorlar senin için. Peki sen hayatta attığın golleri ve sana atılan golleri hatırlıyor musun?
Vallahi bana çok fazla gol atılmadı.
Yani kendini çok iyi korudun.
Korudum. Ben çok gol attım mı bilmiyorum. Belki atmışımdır.
Sen futbolcusun. Bilmeyerek atmış olamazsın. Seçerek atmışsındır.
Bilmem... Hatırlamıyorum.
Taraftar seni çok seviyor, sen taraftarı seviyor musun?
Tabii çok seviyorum. Gerçi bazen üzülüyorum ama... Futbolcunun değerini tam olarak anlamadıkları zamanlar oluyor. Kötü gününde oluyorsun meselâ, yalnız bırakıveriyorlar. Benim için değil, genel olarak söylüyorum.
Bir de futbolcu dediğin ille de son model jeeple, en ünlü mankenle görünecek bir gece falan gibi yalancı imgeler var. Bunlar futbolcuyu, örneğin seni nasıl etkiliyor?
Futbolcuyu etkilemiyor. Ya da en son futbolcuyu etkiliyor. İlk başta bunu okuyan insanları etkiliyor. Ondan sonra bu insan gelip stada, bize bağırıyor. Orada biz etkilenmeye başlıyoruz.
Buraya kadar futbol üzerine konuştuk. Sen de kendi içini açmakta pek bonkör değilsin. Bense sıkıştırmak taraflısı değilim. Senin futbol dışındaki ilgi alanların, meraklarının nelerdir?
Ben, işim dışında çok fazla işle uğraşmayı tercih etmeyen bir adamım. Çünkü o konularda yeterince bilgili olduğumu düşünmüyorum. Bu benim için hata olur diye düşünüyorum. Sinemayı çok severim. Hayatım müzik benim.
Neler dinliyorsun?
Genelde yabancı müzik. R&B, hip-hop... Bir de alışverişi severim.
Neler alırsın?
Giyim... Ama öyle dükkân dükkân dolaşmam, girip dükkâna alırım.
Edebiyatla ilişkin nasıl?
Tıss.
Peki okumayı mı sevmiyorsun, edebiyatı mı sevmiyorsun?
Okumayı sevmiyorum. Edebiyat yapmayı severim aslında ama...
O başka. Almanya'da yetiştin. Orada büyüyen çocukların anavatanlarıyla asıl ilişkisi dille olur. Oysa bu konuda büyük bir özensizlik var. Dille ilişki en

Çok kıskanç bir insan değilim. Duruma bağlı. Bayana karşı kıskancım da, normal hayatta, meslekte hiç kıskançlığım yoktur.

En son dört sene önce kitap okudum. Almanca bir kitap. İnsanlarla ilgili bir kitap. İnsanların mimikleriyle ilgili. Okumak ilgimi çekmiyor, kusura bakmayın. Çünkü ben kendimi bir kitap gibi hissediyorum.

çok edebiyat aracılığıyla olur halbuki. Kendi dillerinden ve kendi edebiyatlarından bu kadar uzak olmalarını nasıl değerlendiriyorsun?
Keşke daha fazla ilgilenseydim zamanında ama o zaman arkadaşların Alman, kendi edebiyatına zaman ayıramıyorsun. Biz çok şükür aile içinde Türkçe konuşuyoruz. Hiç konuşmayan aileler de var. Gerçi onlar tamamen kopmuş gibi hissediyorlar kendilerini. Üzücü tabii. Ben bunu buraya geldikten sonra anladım. Sanki biz orada iki kültürün arasında yaşıyoruz gibi geliyordu. Şimdiki nesil daha da kötü. Bizim zamanımızda Türk kültürü ile bağ sürüyordu. Artık şartlar çok değişti.

En son ne zaman kitap okudun?
Dört sene önce.

Neydi bu?
Almanca bir kitap. İnsanlarla ilgili bir kitap. İnsanların mimikleriyle ilgili.

Peki, bana Türkiye'den bir-iki yazar adı verir misin?
Vermem. İlgimi çekmiyor. Kusura bakmayın. Niye çekmiyor, çünkü ben kendimi bir kitap gibi hissediyorum.

Biz hissetmediğimiz için mi bu kadar uğraşıyoruz zannediyorsun?
Ama sen düşündüklerini kitaba dökü-yorsun, ben dökmüyorum. Benim içimde kalıyor bunların hepsi. Ben bir sefer biyografi yazmaya başlamıştım.

Böyle bir ihtiyaç mı hissettin?
Bilmiyorum ne hissettim. Bir anda böyle istedim yani... Kampta otururken... Çıkardım laptop'u, başladım yazmaya. Bence benim hayatım güzel bir kitap, film olurdu diye düşünüyorum.

Hayatında en çok kime güveniyorsun?
Annem, kardeşim ve kız kardeşim.

Anlamakta zorluk çektiğin çevreler?
Satanistleri hiç anlamıyorum.

Mutlu musun Ümit?
Evet. Mutluyum.

Mutluyum derken, hiç kullanmadığın ters bir yüz ifadesi kullandın. Niye?
Bilmiyorum.

Murathan Mungan'ın futbol merakı aileden

✓ Fenerbahçe'nin efsane oyuncusu Lefter'in ilk penaltısını kurtaran kaleci olarak futbol tarihine geçen 'Pire Mehmet', ablasının kocası.

✓ Trabzonspor'lu Lemi, halasının kızıyla evli.

✓ Bir dönem milli takımın kalesini de korumuş olan Gençlerbirliği'nden Okan, yeğeninin kocası. Bir diğer yeğeni Hakan, Ankara Demirspor'da oynuyordu.

Aşkla aran nasıl?
Aşkla aram yok. Aşka çok inanmıyorum, o yüzden.

Kalbin kapalı, o yüzden. Peki kalbine inanmıyor musun?
İnanıyorum.

Sevmeyen bir kalbe nasıl inanırsın?
Benim kalbim sever. İnsanları sever, anladın mı?

Anlamadım. Yani o yüzden mi birine yönelemiyor, bu mu demek istediğin?
Hayır, ben hiçbir zaman insanları kıramıyorum. Belki de o yüzden ilişkiden korkuyorum. Ben bir kere aşık oldum hayatımda, o kadar. Geçen sene.

Neden bitti?
Çünkü kendimi çok kaptırmıştım.

Korktun mu?
Korku değil. Benim düşüncelerime uymayan bir tarza uymaya çalıştım. Yanlış olduğunu düşündüm. Benim yaşayacağım gibi bir ilişki yaşamadım. Çok saygılıydım. Ben biraz geri kafalıyım. Daha erkekçe bir ilişki olmalıydı.

Daha maço mu?
Yani tabii o dört duvarın arasında herkes eşittir. Ama dışarıda olmaması lâzım. Dışarıda erkeğin ağırlığı daha fazladır.

Bu söyleşiden memnun musun?
Belli olmuyor mu?

çeviri üstüne

Sırma Köksal

Kelimeleri çevirmek yetmez

Çevirinin bir kitabı bir başka dilde yeniden yazmak olduğunu söyleyenlerin bir bildiği var kuşkusuz. Kelimeleri çevirmekle yetinemezsiniz çeviride. Üstelik çeviriyi yaptığınız dili bilmeniz de yetmez, hangi dile çeviriyorsanız o dilin de tüm zenginliklerine sahip olmanız gerekir. Bir de kitabın konusuna yakın olmanız tabii. Yıllar önce belli ki içkiyle arası hiç de iyi olmayan bir çevirmenin Tequila Sunrise'ı Tekila Gündoğumu olarak çevirmiş olduğunu hatırlıyorum.

Geçtiğimiz günlerde okuduğum bir çeviri "joint"i Türkçeleştirecek kadar işi ilerletmemişti ama inatla her geçtiği yerde ismin "i" halinde "u" harfini kullanıyordu, yani "jointu" oluyordu. Dünyanın tüm dillerinde "coint" olarak okunan bu kelimenin nasıl olup da çevirmenimizin kulağına çalınmamış olduğunu anlamak zor. En azından çevirdiğiniz yazarın dünyasına biraz tanışık olmakta fayda var. Kirli de olsa. Üstelik kirli bir dünyanın anlatıldığı bir kitap da değildi. *Doris Dörrie*'nin *Yaşamak Güzel Şey* adlı romanıydı ve *Aysel Bora*'nın çevirisiydi. Almanca bilmiyorum ama yine de kitapta bir tutukluk olduğu hissine kapıldım. Tutukluğun ne olduğu ise İngilizce birkaç cümlenin çevirisinde kendini ele verdi. Almanca'dan çeviri yapan birinin İngilizce bilmesi gerekmez. Ama size, "Ben bir kız deliği miyim?" sorusu ne diyor? Konuşmanın geçtiği durum şu: Adamın kızı kürtaj olmaktadır, adam arabasını kliniğin önüne bırakıp bir parka girer, karşısına bir falcı kadın çıkar ve ondan bir soru sormasını ister. Bu adam, neden bir "kız deliği" olup olmadığını merak etsin ki? Bu durumda "Ben g.tün teki miyim?" diye sormuş olabilir. Cümlenin İngilizcesi de aynen bu anlamda. "Am I an asshole?" Tam kelime karşılığı *Aysel Bora*'nın çevirdiği gibi, ama çeviri kelime kelime yapılmaz. Bu hata çevirmenin İngilizcesinin zayıf olduğunu göstermiyor, Türkçe'nin günlük kullanımlarına uzak olduğunu gösteriyor. Ama sadece *Aysel Bora*'ya yüklenmemek gerekiyor. Tüm bunların Doğan Kitapçılık'ın redaktörlerini rahatsız etmemiş olması ilginç.

Nabokov'un ustalığını yakalamış

Son zamanlarda okuduğum en iyi çeviri ise *Nazım Dikbaş*'ın *Vladimir Nabokov*'dan yaptığı *Cinnet* çevirisiydi. Çevirmenleri epey zorlayan bir yazar olan *Nabokov*'un tüm ayrıntıları titizlikle birbirinden ayırt eden bir anlatımı vardır. Bunun bir yabancı dilde yakalanmasının zorluğunu herhalde herkes kabul edecektir. *Nazım Dikbaş*'ın çevirisi yazarın anlatım özelliklerini yabancı bir dilde yakalamak açısından olağanüstü bir başarı sergiliyor. *Nabokov*'un tüm kıvraklıklarının ve titiz ayrıntıcılığının olduğu gibi aktarılmasının yanısıra mizahı da hiçbir şey kaybetmemiş, kitap ayrıntıları doğru aktarmak adına tıkız bir çeviriye dönüşmemiş. Bu açıdan *Cinnet*, çevirinin yapıldığı dili iyi bilmenin yanısıra, çevirilen dili de çok iyi bilmenin getirdiği ayrıcalıkları gösteriyor.

Buradaki başarı, çevirmenin İngilizce'nin yanı sıra Türkçe'ye de hakim olmasından kaynaklanıyor. *Dikbaş*, kelimeleri çevirmekle yetinmiyor, cümlelerin kuruluşu, aynı anlama gelen sözcüklerdeki seçim konusundaki tavrıyla *Nabokov*'un ustalığını yakalıyor. Bu başarıda İletişim'in *Nabokov* kitaplarında editör olarak *Fatih Özgüven*'le çalışmasının da payı var.

Sanırım bu örnekler bize yayıncılıkta ortaya çıkan iyi ve kötü sonuçların birlikte çalışılan ekiple birebir bağlantılı olduğunu gösteriyor. Ama zaten kitaplarda deneyimli yayınevi farkı hemen göze çarpıyor. Türkiye'nin en geniş yayın ve tanıtım olanaklarına sahip olmakla birlikte sanırım kadrosunda pek titiz davranmayan Doğan Kitapçılık, kullandığı kapak resimlerinin kime ait olduğunu belirtmeye bile nadiren gerek görür.

Edebi çeviri optik bir yanılsama

Leslie Anagnan son beş yılda üç Türk yazarını Fransızca'ya kazandırdı: Latife Tekin, Ahmet Altan ve Murathan Mungan. Şu sıralar Ahmet Altan'ın İsyan Günlerinde Aşk romanı üzerinde çalışan Anagnan, Picus'a bu üç yazarla yaşadığı çeviri serüvenini ve çeviri sorunlarını anlattı.

Çevirilerinizde neden Alfred Depeyrat takma adını kullanıyorsunuz?

Bunun nedeni yaptığım ilk çeviriden kaynaklanıyor. O zamanlar *Yılmaz Güney* Türkiye'de istenmeyen kişi durumundaydı. Ancak Fransa'da ve dünyada saygı duyulan bir sanatçı olduğu için J-Cl. Lattes yayınevi romanını çevirmemi teklif etti. Bunun Türkiye'yle ilişkilerime şu ya da bu şekilde yansımasından korktuğum için, ikinci adım olan *Alfred*'in yanına, doğup büyüdüğüm semt olan Pera soyadını bilmecemsi bir imlâ şeklinde ekledim. Tanınmış bir isim olma hevesim olmadığı için, o gün bugün çevirilerimde aynı adı kullanıyorum.

Çağdaş Türk yazarlarından üçünü Fransızca'ya kazandırdınız. Çevirmen olarak gönlünüzde yatan yazarlar kim?

Sait Faik ve *Bilge Karasu*. Ne yazık ki Fransa'da az tanınıyorlar. İkisi de ölmüş yazarlar. Nedense çağdaş edebiyata pek ayak uyduramıyorum galiba.

Başarılı bir çevirinin kriterleri neler?

İyi bir çevirmen yalnızca anlamı değil bir yazarın üslûbunu da az çok verebilir. Bu iki öğe başarılı bir çevirinin varolması için yeterli mi? Ayrıca başarılı bir çeviri ne demek? Bu soruları ortaya atmamın nedeni, kendi işimi sürekli sorgulamam. Ne kadar başarılı sayılırsa sayılsın, 'edebi çeviri' özünde bir optik yanılsamadan ibarettir. A dilinde yazılmış yapıt, B diline aktarıldığında, en iyi şartlarda başka bir yapıt olur, aynı yapıt değildir artık. Çünkü dilin beraberinde taşıdığı tarihsel, kültürel, felsefi öğeler, kısacası dünya bakışı başka bir dilin öğelerine kesinlikle indirgenemez. Örneğin Türkçe ile Fransızca'yı karşılaştırırsak, bu iki dilin Latin alfabesinden ve birkaç yüz bilimsel terimden başka ortak noktaları yok. Oysa benim gibi birçok insan Fransızca çeviri yapmaya devam ediyor. İşim kabaca Türkçe'nin bir orman gibi gelişen sarmaşıklı, kokulu çeşitliliğini Fransızca'nın 'jardin à la française' denen, ilk bakışta açık seçik, mimarî doğasına uyarlamaktan öte, ana metinden Fransızca'ya mümkün olduğunca tat, renk ve nefes aşılamak.

Latife Tekin, Ahmet Altan ve Murathan Mungan... Üç ayrı yazar, üç ayrı çeviri serüveni. Her birinde karşılaştığınız zorluklar neydi?

Üç farklı yazarla edindiğim deneyim her seferinde biraz önce sözünü ettiğim olguyu başka biçimde kanıtlamama yaradı. Örneğin *Latife Tekin*'in *Sevgili Arsız Ölüm*'ünden okur olarak çok haz aldım. Ancak, ilk bakışta doğal gibi gözüken temposu, metnin dokusunun farklı gerçekliklerden oluşması, yazı tekniği açısından çok çalışma gerektiren

Buzdan Kılıçlar *Kılıç Yarası Gibi*

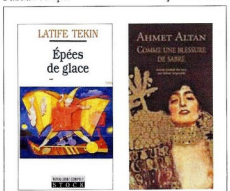

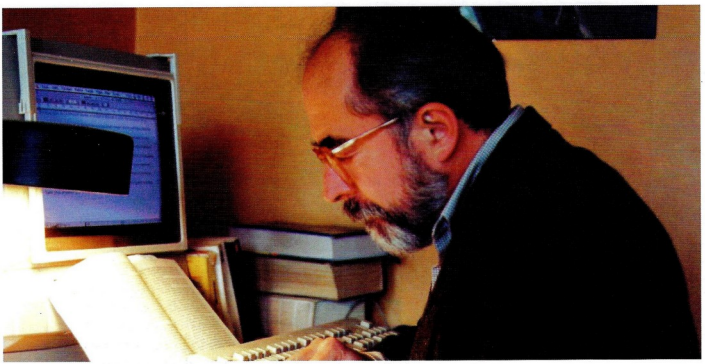

bir iş. Metni daha iyi tanımak için çevirmen gözüyle yaptığım okumada, bu temponun Fransızca'daki karşılığını bulmakta zorluk çekeceğimi düşündüm. Metnin Türkçe'ye has zaman kipleriyle yazılmış bir anlatı olduğunu, bunun Fransızca'daki anlatı kipleriyle bağdaşmadığını gördüm.

Dolayısıyla mecburen klasik diyebileceğim bir üslûbu biraz zorlamam gerekiyordu. Yani metne sadık kalmak için, Fransızca'da buna tekâbül eden 'yabancılıklar' bulmak. Bu, daha sonra çevirdiğim *Buzdan Kılıçlar* için daha da geçerli, çünkü bu metnin kendisi tamamen özel bir dil kurma çalışması.

Ahmet Altan'ın da aynı şekilde akıcı diline aldanmamak lazım. Bir solukta okunan metnin nasıl kurulduğunu anlamak için, Fransızca'ya çevirmeyi denemek iyi bir yöntem sanırım. On satır uzunluğundaki cümleleri kırıp yeniden tek bir cümleye sığdırmak çetin bir iş. *Kılıç Yarası Gibi* ve *İsyan Günlerinde Aşk* yüzyıl başlarında geçen romanlar olduğu için, o dönemin gerçekliğini ifade eden sözcük ve konuşmalarla yoğrulmuş metinler. Bu da çevirmen için, geriye doğru asırlık bir yolculuk demek. O günlük işimi bitirip, televizyonda savaş, terörizm ya da felaket haberlerine baktığımda, metnin beni yüz yıl geriye götüren atmosferine dönmek için can atıyordum. En son çevirdiğim *Murathan Mungan*'ın *Üç Aynalı Kırk Oda* adlı kitabında ise başka bir yolculuk söz konusuydu. Kitabın ikinci öyküsü *Aynalı Pastane*'deki kız gibi, okuyucunun aynadan geçip zaman ve mekânın labirentlerinde kaybolmayı göze alması gerekiyor. Buna karşılık, çevirmenin kaybolmaya hakkı yok, kitaptaki 'duyu' belirten zengin sözcük yelpazesinde, çeşitli devir ve ortamlarda beliren atmosferlere kapılmayıp, öykülerdeki düşsel dünyayla mesafeyi korumam önemliydi. Bunu başarabilmek esas sorunum oldu.

M. Sarp Keskin

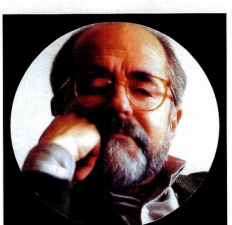

Anagnan'ın çevirmen olarak gönlünde yatan yazarlar arasında Sait Faik ve Bilge Karasu var.

Leslie Anagnan

1950 yılında İstanbul'da doğdu. İlkokulu Beyoğlu Odightria Rum İlkokulu'nda okudu. Orta öğrenimini Saint-Joseph Fransız Lisesi'nde yaptı. 1969 yılında Montreal'e gidip şimdiki adıyla Concordia Üniversitesi'nde İngiliz edebiyatı ve felsefe okudu. 1972 yılında Paris'e göçtü. Paris III Üniversitesi'nin Fransız Edebiyatı bölümünden ve Doğu Dilleri Okulu'nun Türkçe bölümünden mezun oldu. Bir süre lisede İngilizce öğretmenliği yaptı, özel kurumlarda dil dersleri verdi. Aynı dönemde Türkçe ve İngilizce edebiyat çevirilerine başladı. Türkçe'den bugüne kadar, sırasıyla Yılmaz Güney'in Boynu Bükük Öldüler (Ed. J-Cl. Lattes, 1983), Latife Tekin'in Sevgili Arsız Ölüm (Ed. Stock, 1997) ve Buzdan Kılıçlar (Ed. Stock, 1998), Ahmet Altan'ın Kılıç Yarası Gibi (Ed. Actes Sud, 2003) ve Murathan Mungan'ın Üç Aynalı Kırk Oda (Ed. Actes Sud, 2003) kitaplarını çevirdi. Şu sıralar Ahmet Altan'ın 2004 başlarında aynı yayınevinden çıkacak İsyan Günlerinde Aşk adlı romanını çeviriyor.

Yazdıklarım buradaki keyifli, mutlu hayatıma benzesin istiyorum

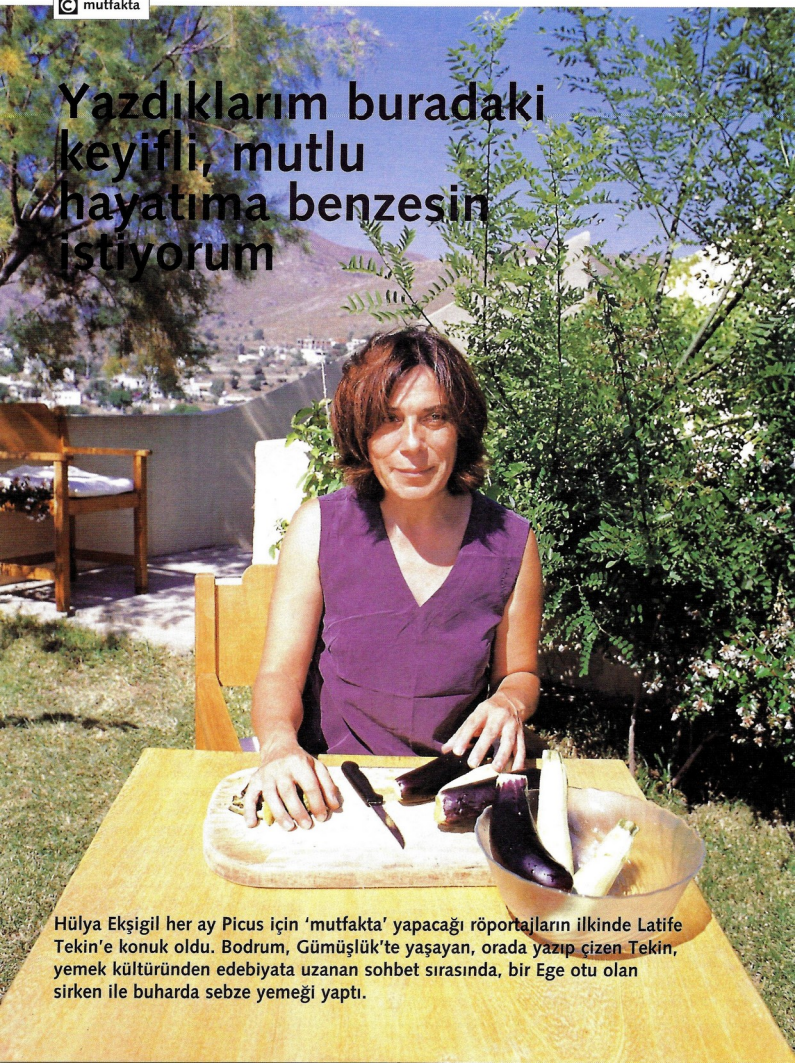

Hülya Ekşigil her ay Picus için 'mutfakta' yapacağı röportajların ilkinde Latife Tekin'e konuk oldu. Bodrum, Gümüşlük'te yaşayan, orada yazıp çizen Tekin, yemek kültüründen edebiyata uzanan sohbet sırasında, bir Ege otu olan sirken ile buharda sebze yemeği yaptı.

Yemek öyle bir konu ki, insanın yaşamına bir giriyor, pir giriyor. Yirmi yılı aşan bir süre röportaj yapıp dergi yönettikten sonra, iki yıldır eski hobimyeni işim olan yeme-içme konularıyla uğraşıyorum. Özellikle bu konuda bir televizyon programı da yapıyor olmak neredeyse eski kimliğimi yok edip adımı da kısa yoldan 'gurme'ye çıkardı. Yakındığım sanılmasın, bu işler çok zevkli, fakat bir kez bu alanda ürün vermeye başlayınca, talepler de hep o yönde geliyor. *Berran Tözer* bu derginin fikir düzeyinde konuşulduğu günlerde "Bize röportaj yap" dedi, "ama farklı bir tarzda, mesela senin yeme-içme ile olan ilgini de içeren bir iş olsun."Böylece 'Mutfakta' sayfalarının ilk adımı atıldı. bilecek bir kuvvet de ortalıkta görünmüyor. Orta Anadolu'nun bir köyünde başlayan hayat serüveni 'büyük şehir'de süren Tekin, kendini Ege rüzgârlarının hayat verdiği bu coğrafyada 'yerleşik' hissediyor. İlk kitabı *Sevgili Arsız Ölüm*'le Türk edebiyatına getirdiği farklı dil, adını kendinin ve hepimizin gözünde yazar hanesine yazdırdığından bu yana beş kitaba daha imza attı. Metis'in Bütün Yapıtları serisinden yayınlanan kitaplarının sonuncusu *Ormanda Ölüm Yokmuş* oldu. Ama üç ayrı çalışması da yolda. Görünen o ki biraz uzak bir yolda! Çünkü acelesi yok. Yazmayı da Bodrum'daki hayatın getirdiği rehavetin bir yansıması olarak ağırdan alıyor. Zaten burada, akademinin rakı tutuşturuyor. "Keyfine bak, burada gerginliklere yer yok!" der gibi bir hali var. Bu arada şişe şişe soslar çıkıyor ortaya. Bu kadar donanımlı bir mutfak boş yere değil. Akademi bu yaz Meşeli Göl adındaki lokantada Gümüşlük dışından da arzu edenlere yemek servisi veriyor. *Tekin*'in hazırladığı menüde mantıdan sepette zeytinyağlı karidese kadar türlü çeşitli yemek var. İki-üç farklı kuruluşun şaraplarıyla tam 22 çeşit çay da cabası. Sirkene lezzet katması için sarımsak, defne yaprağı ve az sirkeyle bol zeytinyağından oluşan nefis bir sos seçiyoruz. Haşlanan sebzelerin üzerine önce yoğurt sonra da bu sostan dökülüyor. Güneşin son ışıkları da kaybolmak üzere. Fotoğraflar mec-

Önce marul, kabak, salatalık, pancar ve patlıcanları yıkıyor, sonra da sirkeni. Bütün bunları öyle telaşsız, öyle rahat yapıyor ki, "Güneş alçaldı, fotoğraf çekemeyeceğiz, ne olur acele et" diye etrafında dolanmam bile huzurunu bozmuyor! Yüzünde sakin, sevimli bir tebessüm var.

Bundan böyle her ay bir yazardan ya da sanatçıdan benim için bir yemek hazırlamasını isteyeceğim. Ama önceden değil, sohbetin bir parçası olarak, birlikteyken. Sonra da yeme-içme konularından başlayıp o sanatçının uğraşına kadar uzanan bir söyleşi yapacağız. Herhalde belirtmeye gerek yok, aranan aşçılık vasıfları değil, birlikte hazırlanan bir yemeğin yaratacağı farklı atmosfer. Böyle bir sohbet ortamının bu sayfaların konukları açısından da ilginç olacağını umuyorum. Bana gelince, hem yazı-çiziden hem de yeme-içmeden zevk duyan biri için, ne demeli, körün istediği bir göz...

Derginin ilk sayısı Ağustos ayında yayınlanınca biz de 'Mutfakta' için yazı iliklerimize kadar hissedeceğimiz bir yere, Bodrum'a gidip *Latife Tekin*'e konuk olduk. Her alandan sanatçının dönem dönem çalışmalar yaptığı Gümüşlük Akademisi'nin programıyla fiilen ilgilenen, orada yaşayan, orada yazıp çizen *Tekin*, kuruluşundan beri içinde olduğu bu oluşumun yavaş yavaş gelişip serpilmesine tanıklık etti. Artık o bir Bodrumlu. Bu değişimi tekrar değiştiregöletindeki canhıraş bağırtılarla oynaşan kurbağalar dışında her şeye, herkese hakim olan duygu bu: Rehavet. Gümüşlük'ün her türlü telaş ve keşmekeşten uzak, neredeyse 'zaman dışı' olduğu duygusunu veren atmosferi, içindekileri de yerçekimsiz ortamda yürüyen astronotlara benzetiyor.

Bize bir Ege otu olan sirken ile buharda bir sebze yemeği yapıyor *Tekin*. Önce marul, kabak, salatalık, pancar ve patlıcanları yıkıyor. Sonra da sirkeni. Bütün bunları öyle telaşsız, öyle rahat yapıyor ki, "Güneş alçaldı, fotoğraf çekemeyeceğiz, ne olur acele et" diye etrafında dolanmam bile huzurunu bozmuyor! Yüzünde sakin, sevimli bir tebessüm var. Ocakta, bir tencerede kaynayan suyun üstüne ilk bambu sepeti koyuyor. İçinde saplarıyla birlikte doğranmış pancarlar var. Onun üzerindeki sepete dilimlenmiş kabak, patlıcan, salatalık ve marul yaprakları, en üst kata da sirken konuyor. Yarım saat buharda pişecekler. Neredeyse her şeyi bu bambu sepetlerde pişirdiğini, bir çok arkadaşına da hediye ettiğini söylüyor. Aklım ve gözüm güneşte. *Latife* elime bir kadeh buren daha sonraya kalıyor. Sıra yemeği tatmakta. Hem çok lezzetli hem de hafif. Göletin etrafına kurulan masalardan birinde yemeği tadarken dağların ardından dolunay yükseliyor. Artık kurbağalar bile sessiz. Doğa bizi tamamen teslim almadan, son bir gayretle teybin düğmesine basıyorum...

Hülya Ekşigil

Fotoğraflar: Yıldırım Sugöze

Önümüzde böyle iştah açıcı bir tabak varken, sohbete yemek dışı bir konudan başlamak zor. İyi yemek peşine düşebileceğin bir şey mi?

Evet, iyi yemek meraklısı çeker. Ama bir lokantada lezzetli bir yemek yersem, yemek yapmayı özlerim! Derler ya iyi şiir insanda şiir yazma arzusu uyandırır diye, iyi bir yemek de bende yemek pişirme isteği uyandırıyor.

Mutfağa genç yaşta mı girdin?

Hayır, tam tersi. Evin küçük kızıydım ve yemekle ilgilenen çok insan vardı. O zaman kaçardım böyle işlerden. Annem Urfalı, bulgurla, unla yapılabilecek en güzel yemekleri yapardı. Sebze ve meyve kurutmak için bütün yaz hazırlık çok vardır. *Buzdan Kılıçlar*'da da kahramanlarımdan biri kabak çiçeği dolması yapar. Kabak çiçeğinden Ege yöresinde de zeytinyağlı dolma yapılıyor ama bizim oralardaki farklı olur. Pirinç yerine bulgur kullanılır. Zeytinyağı da yok. Soğan ve bulgur tereyağında kavrulup pişirildikten sonra kuru nane eklenip kabak çiçeklerine doldurulur ve ağzı dar güvecin içinde, tandırda pişirilir. Hakikaten nefis olur!

Yemek yaparken malzemenin dengesini ve ahengini tutturmak gibi yazarken de çok hassas ayarlar gerekiyor. O ayarları nasıl yaparsın?

Yemek pişirirken sürekli tadarım ben. Başından pek ayrılmam. Yazarken de hoş görünmüyor! Son zamanlarda bizde herkes kendi kendini şımartıyor. Hepimiz kimi eksiklikleri, tutkuları taşıyoruz. İnsanız, bunların dozu şaşabilir ama dışarıdan görünebilir hale gelmesini tercih etmem.

'İnsani zaaflarını' çözebildin mi?

Bir yemek yaparken, yazarken, kendi başıma gerçekleştirdiğim herhangi bir işte yaptığımın güzel olması için çok ciddi bir sorumluluk hissediyorum. Ama uzun yıllar toplumsal yaşamda, başkalarına karşı çok sorumsuz davrandım. Bir de içimdeki kötülük yapma potansiyelini erken sezdim. Bunu etkisiz hale getirmek için insanın kendi içinde 'günlük ayar' yapması gerektiğini düşünü-

Yemek pişirirken sürekli tadarım ben. Başından pek ayrılmam. Yazarken de ertesi sabah uyanır uyanmaz, o anki duygumla okurum. Akşam üzeri bir gün öncekini yine okurum. Farklı duygular ve durumlarda okuyarak yazdıklarımın bir tür sağlamasını yapıyorum.

yapılırdı. Bir çeşit tarhana çorbası dediğimiz, küplere basılan yoğurt ve buğdayla yapılan bir çorba vardı mesela, sonradan, kente gelince onu çok özledim. O lezzetleri arayarak yemek pişirmeye başladım. Bugün su böreğinden içli köfteye kadar, zor görünenler de dahil her yemeği yaparım.

Çocukluğundaki yemek faaliyetleri en çok hangi kitabına yansıdı?

Herhalde *Sevgili Arsız Ölüm*'de daha ertesi sabah uyanır uyanmaz, o anki duygumla okurum. Akşam üzeri bir gün öncekini yine okurum. Farklı duygular ve durumlarda okuyarak yazdıklarımın bir tür sağlamasını yapıyorum.

Son kitabında "Kitabına hayran olmak insanı bunamaya götürür" diyorsun. Bu sağlama biraz da o tür bir korkuyla mı yapılıyor?

İnsan kendini beğenen bir canlı ve bunun ölçüsü şaştığı zaman dışardan pek yorum. Hatta zaman zaman günde iki kez! 'Öteki'nin varlığını çok geç kavradığım için belki de, çok önemsiyorum. Yazıda da böyle bir hassasiyetim var. Her içimden geçeni değil, çok önemsediğimi yazıp ortaya çıkarıyorum.

Yazdıklarının arasında önem ya da yetkinlik açısından bir sıralama yapar mısın?

Gençken ilk kitabını yazıp kendinle karşılaşıyor, bir dil kuruyorsun. Sonra hep

bunu tekrarlama ihtimali var ki bu hep aynı elbiseyi giymek kadar sıkıcı. İnsan saplantılı bir canlı. Kendi yaptığını beğeniyor ve saplanıp kalıyor, oysa belki bambaşka olanaklar var içimizde. Yaptığımız her şey eksik zaten, onun için 'şu oldu' deyip onu öne çıkaramam. Aslına bakarsan sanat, 'olmayan bir şeyler' yüzünden var. Sanatçıların başarılarıyla övünmeleri bana hep çok komik geldi. Topluma ayak uyduramadığın, dünyevi olamadığın için, çoğunlukla derin bir yalnızlık duyarak, bir yenilmişlik noktasından başlayarak sanatçı oluyorsun. Bunun nesiyle övüneceksin? Aslolan hayata kapılarak, büyülenerek yaşayabilmektir. Eşekler ya da kuşlar gibi... Ben öyle yaşayabilenlere hep gıptayla baktım.

Hayatı fazla kafa yormadan yaşayanlara bakıp keşke ben de öyle olabilseydim, daha az acı çekerdim, diye gıpta eden, ama bir yanıyla da kendini beğenen, 'diğeri' gibi olmayı asla içine sindiremeyecek insanlardan mısın?

Asla! Masum kalabilmeyi gerçekten çok isterdim. Bir düğün salonunda insanlar mutlulukla göbek atarken, onların dışında kaldığımı hissettiğim zaman 13-14 yaşındaydım sanırım. Bu bana ciddi bir acı verdi. Hayata katılamamak çok derin bir yalnızlık. Bu belki beni yazar yapan yanımdı, ama buna razı değilim.

Hâlâ mı!

Hayır, hiçbir zaman sanata razı değilim, onun daha ötesinde bir şey istiyorum.

Ama bu arada yazmayı da hâlâ sürdürüyorsun...

Evet, ama giderek daha az yazmak istiyorum. Hayatın kendisi bana çok daha çekici geliyor. Bodrum'da yaşayınca, 'yazmaya ne gerek var' duygusuna kapılıyor insan. Denize girmek, dağlarda gezmek, bitkilerle uğraşmak giderek daha anlamlı gelmeye başlıyor. Tabii doğayla bu kadar yakınlaştıkça içinde birtakım duygular birikiyor ve yine onları paylaşma arzusu duyuyorsun! Yazdıklarım buradaki keyifli, mutlu hayatıma benzesin istiyorum.

Gümüşlük'te bir günün nasıl geçer?

Çok erken kalkıyorum. Çayı demleyen genellikle ben olurum. Yazın günümün büyük bir kısmı konuklarla ilgilenerek ve telefonla konuşarak geçer. Burayı merak edenler, proje önerenler olur sürekli. Merkezden uzakta olunca telefonla çok zaman geçiriyorsun. Bazen günlerce denize gidemediğim olur.

Bodrum'da gitmekten hoşlandığın nereler var?

Sayıları giderek azalan ıssız koylar!

Kışın burada kalmanın melankolik bir tarafı yok mu?

Bir anlamda evet, benim için sorun değil ama buna katlanamayanlar da oluyor. Bir kış İngiltere'den *Ruşen Keleş* gelip buradan bazı müzisyenlerle konser vermişti. Konseri izleyenlerden ağlayanlar oldu. Bu sadece müziğin etkisi değildi, kış bunaltısının da rolü vardı. Burada kış ılık geçer ama çok yağmurludur. Gök çok gürler, şimşek çok çakar, gökkuşakları çıkar; doğayı yakından hissedersin. Benim melankoliye kapılmamamda en büyük neden okula giden bir kızımın olması. Yasemin sabahları cıvıl cıvıl kalkıyor, melankoliye izin vermiyor! Ayrıca en iyi okuyup yazabildiğim mevsim de kış.

Giderek daha az yazmak istiyorum. Hayatın kendisi bana çok daha çekici geliyor. Bodrum'da yaşayınca, 'yazmaya ne gerek var' duygusuna kapılıyor insan. Denize girmek, dağlarda gezmek, bitkilerle uğraşmak giderek daha anlamlı gelmeye başlıyor.

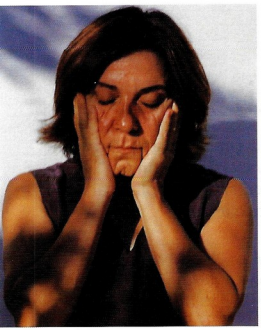
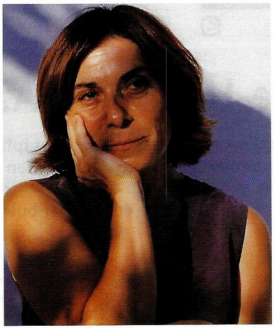

Murathan Mungan, yenilerden Hasan Ali Toptaş çok iyi yazarlar. Orhan Pamuk'u soylu ve sıkıcı, Ahmet Altan'ı ise çok enerjik ama bayağı bulmakla birlikte, ikisinin de çok değerli yazarlar olduğunu düşünüyorum.

İstanbul'u özlemiyor musun?
Arkadaşlarımı ve Arnavutköy'ü özlüyorum. Suyun hızla aktığı Boğaz kıyıları gözümde tütüyor bazen. Ama her gittiğimde İstanbul'u 'geriye dönüşü olmayan biçimde' değişmiş buluyorum.

Bodrum'a yerleşmek çok radikal bir karar. Kolay aldın mı bu kararı?
Ben dağ çocuğuyum, Erciyes'in eteklerinde büyüdüm. Dağımı özlemiştim. Yazdığım kitapların arkasından sürüklenerek yaşamayı içim kaldırmadı. Arka odalarda tozlu kağıtlar arasında yaşamak bana, kışın ısısız bir yerde yıldızların altında yalnız olmaktan daha ürkütücü geldi. Bu bahçede buranın coğrafyasına yabancı sayılabilecek üç ağaç var. Biri lâle ağacı, onu *Ahmet Filmer* dikti. Biri Erguvan, Boğaz özlemi için. Biri de köyümde yetişen Kiraboğlu ağacı. Özlemlerimizi yine doğa yoluyla gideriyoruz.

Neler yazıyorsun?
Üç ayrı yazı üzerinde çalışıyorum. Uzun bir zamandır 'artık genç olmadığımın' farkındayım. İçimdeki, beni yaşlılığa alıştırmaya çalışan 'kocakarıdan' yola çıkarak yarattığım bir karakteri yazıyorum. Bilge ve bilgili bir kocakarı. Adı *Muhibe*. Onun dışında hikâyeler yazıyorum. Bir de unutmak üzerine kurulu bir ütopyam var. Bu bir roman, adı da *Unutma Bahçesi*.

Unutmaya yatkın biri misin?
Bize hep tersi söylendi, oysa unutmanın çok sağlıklı bir şey olduğunu düşünüyorum. Hatta daha hızlı unutabilsek, daha mutlu olabilirdik. Bizi ayakta tutan hatırladıklarımızdan çok unuttuklarımız.

Ne zaman okuyacağız bunları?
Hiçbirini tamamlayıp yayınevine vermek gelmiyor içimden. Bunlar bitince bir daha hiç yazmak istemeyeceğimden korkuyorum. Galiba 'yazar kadın' rolünden sıkıldım artık!

Sen kimleri okuyorsun?
Virginia Woolf'u, *Marguerite Yourcenar*'ı çok seviyorum. Bizden *Sevim Burak* ve *Leyla Erbil*'i, *Tomris Uyar*'ı, *Füruzan*'ı çok değerli buluyorum.

Niye aralarında hiç erkek yazar yok?
Erkek yazarlardan sıkıldığım için herhalde. Yazdıklarını çok 'okunabilir' bulmuyorum artık. Ama *Dostoyevski*, *Salman Rushdie*, *Borges*, *Knut Hamsun*, *Kundera* gibi çok parlak yazarlar olduğunu inkâr etmek mümkün değil.

Bizden hiç erkek yazar saymadın.
Kendi kuşağımın erkekleri arasında önem verdiğim yazarlar var. *Murathan Mungan*, yenilerden *Hasan Ali Toptaş* çok iyi yazarlar. *Orhan Pamuk*'u soylu ve sıkıcı, *Ahmet Altan*'ı ise çok enerjik ama bayağı bulmakla birlikte, ikisinin de çok değerli yazarlar olduğunu düşünüyorum. Şimdi öykücüler var gündemde, ama ben öyküye pek bayılmıyorum. Roman da sevmiyorum aslında...

Az sonra "zaten edebiyattan da hiç hoşlanmam" diyeceksin herhalde!
Melih Cevdet'in "Ben şiir sevmem ki" demesine benzedi biraz! Evet, kerhen yazar olduğumu düşünüyorum. Olabilseydi, hayatı başka türlü, yazmadan yaşamak isterdim. Ama işte yazar oldum ve o zaman da bu nefesime, biricik ömrüme değecek işler yapmalıyım, diye düşünüyorum. Yapabildiğimin değeri nedir bilemem, ama böyle bir çabam var. Yoksa yazarlığı bir nişan gibi taşımayı anlamlı bulmuyorum. Bence insanın insan olmaktan öte varabileceği bir yer yok.

kederli münekkit

Emre Gönen

Sainte-Hélène ve Azize Helena

Son derece başarılı olacağını yanılmaz sezgilerimle saptadığım Picus adlı dergide yazılarım başlıyor. Başarılı olacağını zaten daha benden yazı istediklerinde anlamıştım. Bu satırlarda genellikle kitap eleştirileri, keder, sıradan toplumsal olayların beni ne denli sarsabildiği türü değinmeler bulacaksınız...

Son derece özgün ve entelektüel bir yazar olan *Arturo Perez-Reverte*'nin son olarak *Flaman Tablosu* adlı kitabı Türkçe'ye çevrildi. Bir anlamda buna 'seri cinayetler devam ediyor' demek de mümkün. Bir tür kült-roman haline gelen *Dumas Kulübü* adlı romanı bundan beş yıl kadar önce Türkçe'ye çevrilmiş, kitabı alıp okuyanlar da ne anlattığına dair hiç bir şey anlamamışlardı. Çevirinin azizlikleri işte, *Sainte-Hélène Anıları* adlı, Napolyon'un son günlerini anlatan eser, çeviride *Azize Helena'nın Anıları* haline gelince, okur da haliyle herhangi bir şey anlamak şansından mahrum kalıyor. Aynı çevirmen *Flaman Tablosu*'nu da dilimize kazandırmakta bir beis görmemiş. Aslında iyimser bir yaklaşımda bulunmak da mümkün, meselâ *Dumas Kulübü* romanı iç içe geçmiş iki ayrı kurgudan oluşuyor. Çeviri, bir üçüncü kurgu tabakasını da bunun üzerine örtüyor ve romanda ne denmek istediğini önce, İkinci Dünya Savaşı kriptocularına taş çıkarır bir çaba ve beceri göstererek siz buluyorsunuz, daha sonra romanda anlatılan hikâyenin esranına kendinizi bırakabiliyorsunuz. Son derece hoş sürprizler sizi her paragraf köşesinde de bekleyebiliyor. Meselâ *Robespierre* ile *Saint-Just*, bir çeviri çalımıyla "Robespierre ve Aziz Just" olabiliyor. Böylelikle 27 yaşında giyotine kurban giden Fransa İhtilâli'nin önderlerinden *Saint-Just*, çevirmenin Vatikan'dan da atik davranmasıyla aziz mertebesine yükseltiliyor. Hem esrarengiz roman, hem komedi.

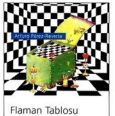

Ahmet Altan'ın denemelerini okudunuz mu? Okumadıysanız acizane tavsiye ederim, çünkü beş yıl önce yazdıklarının bugün de güncelliklerini sürdürmeleri aslında *Ahmet Altan*'a da sıkıntı veriyordur diye düşünüyorum, aynı konularda aynı şeyleri yazmak, ancak bunu yaparken de kendini tekrarlamamak için bir insanın bütün birikim ve maharetini sergilemesi gerekir, *Ahmet Altan* da öyle yapıyor zaten. Bu yüzden denemeleri çok güzel. *Ve Kırar Göğsüne Bastırırken* adlı kitabı yedinci baskısını yapmış, siz kitapçıya gidene dek 18. baskı filan olmuştur, ama değer doğrusu, iğneleyici bir şey yazasım gelmedi bütün çabama rağmen.

Sevin Okyay geçenlerde inanılmaz güzel bir makale yazarak bugüne kadar Fransızca öğrenmemiş olmasına hayıflanıyordu. Bunun temel nedeni, Fransız televizyonu TV5'te gösterilen sanat programlarını seyrederken neler söylendiğini anlayamamış olması... Bu kanalda her gün en az bir değişik kitap da tanıtılıyor. Ama nasıl, sadece altmış saniye süren küçücük bir kliple. Bazen kitabın yazarıyla yapılmış minicik bir sohbet, bazen kitabı tanıtan eleştirmenin birkaç yerli yetikli yorumu... Hani *Sevin Okyay*'ın hayıflandığı kadar var, meğerse Fransızca olunca ne güzel kitap tanıtım programı yapılabiliyormuş.

Jane Birkin geldi ve gitti. Fransız müziğinin deli ve dahi çocuğu *Serge Gainsbourg*'un mirasını bu kız daha çook yer... Tabii *Gainsbourg* kadar itici ve daimi sarhoş bir adama onca yıl katlanmış olması, *Jane Birkin*'in yediği mirası ona sonuna kadar helâl ettiriyor. Ancak sesi olmayan, sadece fütursuzca soyunan ve çok sevimli bir gülüşü olan bu İngiliz kızının da bu denli kapsamlı bir sinema oyunculuğu ve şarkıcılık kariyeri yapmış olması düşündürücü... Buradan anlaşılan bir şey var aslında. Demek ki neredeyse sadece endamlı ve güzel olmak, bir de sevimli sevimli tebessüm etmek de insana ciddi bir uluslararası kariyer yaptırabiliyor. Biri bunu bizim Başbakan'a söylese mi acaba?

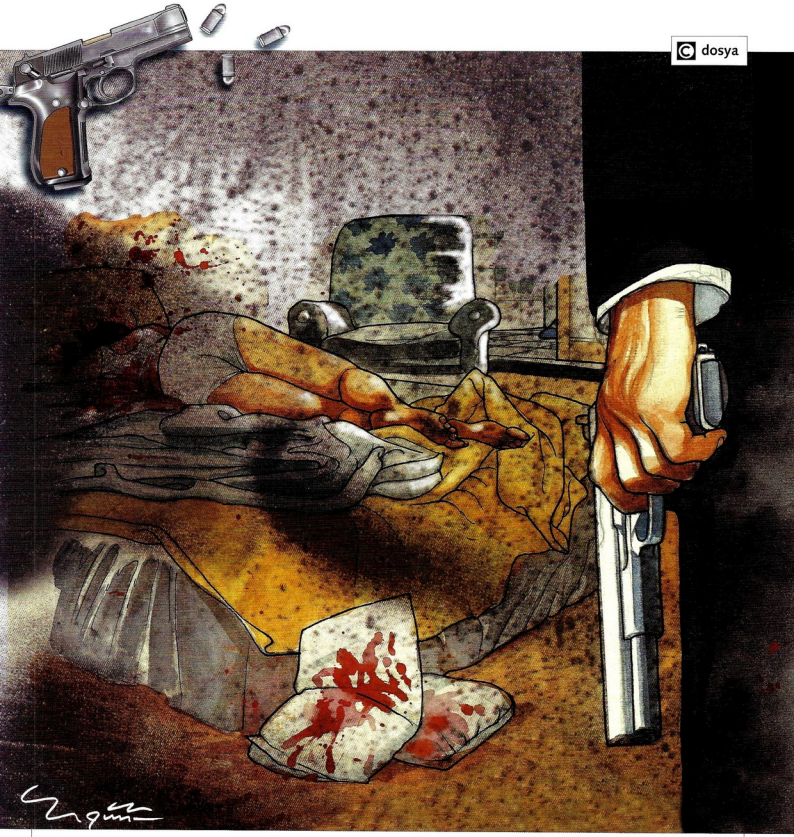

Polisiye altın çağını yaşıyor

Sahte Agatha Christie ve Mike Hammer'ların cirit attığı 1950'li yılların ardından Türkiye'de polisiye ikinci ve belki de bu kez 'hakiki' Altın Çağı'nı yaşıyor. Parıltısı daha da artmış durumda, çünkü artık o belirli türden söz edilirken, 'polisiye' kelimesinin peşine 'edebiyat' kelimesi de ekleniyor.

Gülenay Börekçi
Fotoğraf: Yıldırım Sugöze

Cinayet sanatı

Fransız yönetmen *Jean-Luc Godard* film çekmek için sadece bir silâh ve bir genç kadının yeterli olduğunu söylemiş. Amerikan edebiyatının 'sert ve cool' adamı *Raymond Chandler*'sa polisiye yazmak isteyenlere şu öğüdü vermiş: "Kafanız karışıksa, ne yazacağınızı bilemiyorsanız, elinde silahla kapıya dayanmış bir adamla işe başlayın." Basit bir formül gibi duruyor ama işe yaradığı kesin. Bir kere, işin içinde silâh varsa suç da var; işlenmiş ya da işlenecek olan bir suç. Gene *Chandler*'ın dediği gibi sadece polisiyeler değil, genel olarak sanat, arınma duygusuna dair bir şey olduğuna göre, ceza da kesinlikle kaçınılmaz. Hayatta herkesin işlediği bir suç ve herkesin maruz kaldığı bir ceza bulunabilir. Yani polisiyenin edebiyatın en popüler türlerinden biri olma sebebi gayet açık.

Bir polisiye yazarı her şeyden önce 'hikâye' anlatır. Dolayısıyla hiç değilse oyalar, eğlendirir. İnsan tanımanızı sağlar. Dahası, tek bir kitabın sayfalarıyla sınırlı kalacak bile olsa gerçek hayatta artık pek az yaşanabilecek türden maceralar vaat eder; size detektiflik yapma, arama hatta bulma şansı tanır. Bu maceradan size ne kalacağı yazarın ustalığına ve sizin hevesinize kalmıştır.

Polisiyenin bizde de sevilen bir tür olduğuna şüphe yok. Özellikle de *Mike Hammer*'ın 300 küsur macerasının 'sadece bizde' yayınlandığını ya da tüm dünya *Agatha Christie*'nin 80 romanı var sanırken bizdekilerin sayısının 120 olduğunu aklınıza getirirseniz...

Yeni polisiye yazarlarımızın farklı tercihleri, farklı çıkış noktaları ve tabii ki farklı zevkleri var. Bu yüzden ortaya gayet ilgi çekici, renkli tablolar çıkıyor.

Günümüzdeyse durum biraz daha değişik. Çağdaş polisiyenin dünyadaki örnekleri teker teker dilimize aktarılırken bir yandan da bizden yazarlar ortaya çıkıyor. Sayıları giderek artan bu yeni yazarlar, kafayı farklı şeylere takmışlar, farklı tercihleri, farklı çıkış noktaları ve farklı zevkleri var. Bu durumda da ortaya gayet renkli tablolar çıkıyor.

Örneğin 'sonu mutlu biten trajediler' yaratan ve edebiyatın sokak kültürü denen şeyin iflâh olmaz tutkunlarından *Celil Oker*; felsefi, sosyolojik ve psikolojik meseleleri irdelerken, gerilimi içeriğe feda etmeğe de niyetli görünmeyen *Ahmet Ümit*; polisiyelerin bir şekilde, 'cinayet, yapanın yanına kâr kalmaz sinyalini' verdiklerini söyleyen *Sadık Yemni*; "Gerçek erdem, sabah olmasını bekleyebilmektir." diyen *Yıldırım Üçtuğ* gibi yazarlar, suç, ceza, arınma, erdemzaaf çatışmaları gibi konulara farklı açılardan bakıyor, bu arada da farklı üslûplar sergiliyorlar. Bu arada eğlenceli ve kışkırtıcı, ama aynı zamanda entelektüel bir şahsiyet yaratan *Mehmet Murat Somer*, dünya polisiye tarihine ilk travesti kahramanı armağan ediyor; "Polisiye yazmasaydım sosyopat olurdum," diyen ve *Kelepir Ev* aracılığıyla günlük hayatta şu ya da bu sebeple sinirlerini gerip kafasının tozunu attıranlardan 'intikamını' alan *Esmahan Aykol*; polisiye değil 'suç' öyküleri yazdığını söyleyen *Nihan Taştekin*; polisiyeye feminen bir lezzet katan *Ayşe Akdeniz* ve el yazısından karakter tahlili yapmak ya da zahmetsiz bir banka soygununu planlamak gibi konularda harikulâde keşifleri olan ve sevdiği kitaplarla filmlere borcunu ödeyebilmek için *Rüzgârsız Şehir*'i yazan *Cenk Eden* de dosyamızın öteki bölümlerini oluşturuyorlar. *Rüzgâr, Kan ve Kelebek*'in yazarı *Ayşe Akdeniz*, romanlarındaki erkek ve kadınların en az bir aşk yaşamadan son sayfaya ulaşmalarının zor olacağını söylüyor.

Onlar sadece popüler bir trendin uzantıları mı, yoksa gelecekte de okunacaklar mı tartışmasına girmeye şimdilik hiç gerek yok. Bir kez daha *Chandler*'a başvuralım: "Polisiyede klasik diye bir şey olamaz. Dahil olduğu türün biçimsel olanaklarını tüketen ve aşılamaz duruma gelen bir yazı ürününe klasik denebilir ancak. Ben bunu yapabilmiş bir polisiye roman bilmiyorum. Olsa olsa birkaç tanesi buna epey yaklaştı, o kadar." Neyse ki hepimiz *Chandler*'ın, hiç değilse bu konuda yanılmış olduğunu biliyoruz.

Gülenay Börekçi

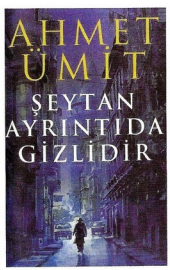

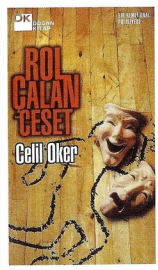

CELİL OKER

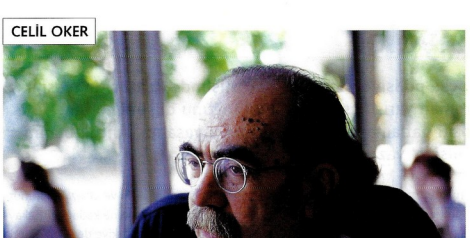

Misyon insan ruhunun derinlikleri olmamalı

Çıplak Ceset, Bin Lotluk Ceset, Rol Çalan Ceset. Polisiye patlaması diye bir şey varsa, bunda sizin payınız büyük. Peki sizin polisiye anlayışınız ne?
Polisiye söz konusu olduğunda okurla yazar arasında dile getirilmemiş bir sözleşme olmalı: Ben, yazar olarak sana bir cinayet ya da cinayetler sunacağım, kahramanım kendine has nedenlerle bunu açığa çıkarmaya çalışacak, seninle birlikte olup biteni, kahramanın gözünden adım adım izleyeceğim ve sonunda katili birlikte bulacağız. Bu süreçte de seni hiç kandırmayacağım.

Kandırmak?
Soruşturma sürecinin ayrıntılarını paylaşacağım, adına delil denen şeyleri birlikte değerlendireceğiz; kimse katili rüyasında görmeyecek. Yani benim yapmaya çalıştığım şey polisiyenin uluslararası formülünün Türkiye'de gerçekleşse neye benzeyeceğini göstermek. Formülü aynen uygulasanız, gerçeklik duygusu sakatlanır, inanılırlık yitirilir.

Polisiyenin misyonu var mı?
Polisiye popüler kültürün bir parçası, bu yüzden de çok satar, çok okunur. Dünyanın en çok satan kitapları sırasıyla *Mao, İncil* ve *Agatha Christie*. *Mao*'yu izah etmek mümkün, çünkü Çin'in nüfusu çok kalabalık. *İncil*'i de izah etmek mümkün. Ama *Agatha Christie*'yi ancak popüler kültürün bir ürünü olmasıyla izah edebilirsiniz. Tabii burada yanılgıya düşmemek lazım; popüler kültür ürünleri, içlerinde doğdukları dünya hakkında bir şeyler söylerler. Yani istersek, *Agatha Christie* okurken İngiltere'deki sınıf meselelerini daha iyi fark ederiz. İstemezsek de fark etmeyiz. Ancak bana göre polisiyeye insan ruhunun derinliklerinde olup bitenleri izah yolunda bir misyon yüklenmemeli.

Sizin tanımınız ne?
Chandler "Polisiye, mutlu sonla biten trajedidir," diyor. O kadar açık bir izah ki bu. Trajedi bizi örseleyen şeydir. Hepimizin kayıpları olur, sevdiklerimiz ölür. Onların ölümleriyle ilgili meselelerimiz, hayatımızın geri kalanını belirleyen şeylerdir. Polisiyede kaçınılmaz olarak cinayet, yani ölüm vardır. Ama ölümü o ciddilikte ele almak polisiye için çok ağır bir şey, bizim cinayetlerimiz gerçek değil, kimseyi perişan etmiyor ve sonunda trajediden mutlu son doğuyor. Kastettiğim, suçlunun cezasını çekmesi. Vicdani olarak ya da yasalar önünde çeker, ama gene de çeker.

Yazarken nelerden yola çıkıyorsunuz?
Çok açık ve net bir biçimde ifade edebilirim, ben 'hard-boiled' geleneğine yaslanıyorum, *Chandler* ve *Hammett*'a. Bunlar 'pulp' denen şeyi kendi ülkelerinde yükseltmiş, polisiyeyi oturma odalarından sokağa taşımış adamlar.

Kahramanınız özel detektif Remzi Ünal'ın size benzeyen yanları?
Adamla ortak zevklerimiz var. Ben de Moğolları çok severim. Ayrıca aikido çalıştım. Artık pek takılmıyorum ama sıkı bir flight-simulator kullanıcısıydım. Bunlar dışında benimki normal bir öğretim görevlisi hayatı, macera yok.

Chandler gibi kurallarınız var mı?
İyi polisiyenin 10 kuralı gibi şeyler vardır. Benim bir büyük kuralım var, umarım hiç atlamamışımdır, rastlantısal bir şeyin olmamasına dikkat ediyorum. Her davranışın, her sözün, her olayın bir açıklaması olmalı. Rastlantısallığı kitaplarımdan bütünüyle çıkarmak istiyorum. Konuşulanlar normal bir zamanda normal bir romanda konuşulanlar gibi olsun istiyorum. Bir sonraki kitabımda bir aşk romanları yazarı, *Remzi Ünal*'a başvuruyor ve "Polisiye çok moda oldu, ben de yazmak istiyorum, ama bu kitaplardaki insanlar nasıl konuşur bilmiyorum, danışmanlık yapar mısın?" diyor. *Ünal* da "Ben bu işten anlamam, ama siz aşk romanlarınızı nasıl yazıyorsanız öyle yazın. Zaten tek fark aşk romanlarında insanlar sevişirler, buradaysa birbirlerini öldürürler," diyor.

Oker'in favorileri

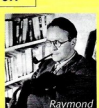

Raymond Chandler

Malta Şahini'ni sadece zevk için değil, polisiye roman tekniği ve yapısal özelliklerini incelemek açısından da defalarca okumuş biri olarak üzerine doktora tezi yazabilecek haldeyim. Saf polisiye dediğim kitaplardan biri. Raymond Chandler var tabii. Sahte Mike Hammer'ları yazarak, işleyen bir formülün çeşitleme çabası göstermiş Türk yazarları sayabilirim. Yapılan çok ahlâksızca bir iş olmasına rağmen Çorumlu ağzıyla konuşan bir Mike Hammer okumak ayrı bir keyif. Agatha Christie atlanmamalı. Aynı kitabı defalarca yazıp gene de okunur olabilme başarısını göstermiştir. Gözde kahramanımı soracak olursanız, tabii ki, Philip Marlowe.

Eğlenceli polisiyeler

Birkaç yıldır, Türkiye'de peş peşe polisiye yazılıyor. Bu gelişimde Kaktüs Kahvesi'nin düzenlemiş olduğu polisiye roman yarışmasının etkili olduğunu düşünüyorum. Polisiye romanların yazılışındaki patlama bu noktadan sonra yaşandı. Ancak benim asıl ilgimi çeken 'eğlenceli polisiye' yazmaya olan merak.

Yakın zamana dek polisiye seven birkaç kişinin yan yana geldiğinde ilk akıllarına gelen soru, neden Türkiye'de polisiye yazılmadığı oluyordu. Ama birkaç yıldır Türkiye'de peşpeşe polisiye yazılıyor. Bu gelişimde Kaktüs Kahvesi'nin düzenlemiş olduğu polisiye roman yarışmasının etkili olduğunu düşünüyorum. Yazmaya hevesi olanlar sanırım bu yarışmanın gördüğü ilgiden sonra yayınlamaya hevesi olan yayınevlerinin, okumaya hevesi olan okurların varlığını fark ettiler ve içlerinde saklı tuttukları bu hevesi gerçekleştirme yoluna gittiler.

Ancak benim asıl ilgimi çeken 'eğlenceli polisiye' yazmaya olan merak. Evet, polisiye uzun zaman eğlencelik bir okuma türü olarak kabul edilip edebiyatın biraz kıyısında tutulmuştur. Ancak bu görüş son zamanlarda hayli değişime uğradı ve polisiyenin yaşamın başka yüzlerini anlatan bir tür olduğu görüşü ağırlık kazanmaya başladı. Bununla birlikte de suçlunun psikolojisinin ön plana çıktığı, hatta kimileyin katilin kahraman olduğu polisiyeler yazılmaya başlandı. Eğlenceli polisiyeler de yazılır oldu tabii. Hırgürün alabildiğine eğlenceli bir dille ele alındığı polisiyeler. Bu konunun benim bildiğim en iyi örneği *Mendoza*'nın *Zeytinli Labirent* ile *Genç Kızlar Labirentinin Esrarı* adlı romanları. Ancak, bu kitapların salt eğlencelik polisiye olmanın ötesinde, polisiye kurguyu kullanan kara mizahla yüklü, ağır toplumsal eleştiriler taşıyan romanlar olduğunu unutmamak gerekiyor. Adı geçen her iki kitapta da, polisiye kurgunun gerisinde çürümüş ağır Katolik ve sağ politikaların etkisindeki bir toplumun içler acısı durumu anlatılır. Türkiye'de yazılan eğlenceli polisiyeler ise şimdilik tamamen geyikten beslenen bir eğlence sunuyorlar okura. Eğlenceli değiller mi? Eğlenceliler kuşkusuz, zevkle de okunuyorlar ama salt eğlencelik olarak kalıyorlar. Yani polisiye kurgunun gerisinde, bir kara mizah barındırmıyorlar, toplumsal eleştiriye yönelik hiçbir girişimde bulunmuyorlar. Kişiliklerin şematik boyutta kalması dışındaki eleştirileri dikkate almaları gerekmiyor elbet. Ne de olsa kara mizah yapıp yapmamak ve toplumsal eleştiriye girip girmemek tamamen yazarın isteğine kalmış şeyler.

Yeni polisiyeler eğlenceli kuşkusuz, ama salt eğlencelik olarak kalıyorlar. Yani polisiye kurgunun gerisinde kara mizah barındırmıyorlar.

Ama neden bunlarla yetinildiği hâlâ bir soru işareti olmayı sürdürüyor kanımca. Bunun gerisindeki nedeni uzun dönemler boyunca sanatın Türkiye'de halkın aydınlatılması için bir araç olarak görülmüş olmasında aramak gerekiyor belki de. Sanatın bu görevi salt sanat dışı çevrelerce sanatçıya dayatılmamış, sanatçı da çoğunlukla kendini toplumun aydınlatılmasında bir araç olarak görmüş ve tanımlamıştır. Bu nedenle yakın dönemlere gelinceye kadar sanat çoğunlukla güdümlü ve aşırı ciddi bir tavır sergilemiştir Türkiye'de. Güdümlü olmayan sanat da zaten çoğu zaman sanat çevreleri tarafından dışlanmış, eğlencelik ve ucuz bulunmuştur. Bu tavrın halkı ne kadar eğittiği ayrı bir soru ama, Türkiye'de kitap okuma oranının bunca düşük olmasının gerisinde biraz da halkın gözünü korkutacak boyutlara varan bu 'eğiti(m)cilik' tavrının bulunduğuna inanıyorum. Son zamanlarda salt eğlence amacı güden kitapların yazılmasının, bunların birçoğunun da uzun yıllar edebiyatımızdan kovulmuş olan polisiye kurguyu kullanmasının bir rastlantı olmayışına inanmamın nedeni de bu. Sanıyorum eğlenceye doyduğumuzda, eğlencenin, eğlenceli olmanın bir söz söylemeye engel olmadığını da hatırlayacağız. İşte o zaman geyik yerine kara mizahın da olduğu polisiyeler okuma olanağı çıkacak karşımıza; suçun psikolojisini daha derinden sorgulayan polisiyeler.

Belki bu yaklaşım salt çok-satar taktiklerinden beslenmekle yetinmeyecek, polisiyeyi de salt bir eğlencelik okuma konusu olarak görmekten uzaklaştıracaktır. Bize karakterlere, suçun psikolojisine ve yaşamdaki seçimlere ilişkin de sorular sorduracaktır. Sözgelimi bir *Ripley*'in yerini aldığı kişinin yaşamının tadını çıkartmak konusundaki tutkusu için eline ayağına dolaşan herkesi harcayıvermesi ama hiç yakayı ele vermemesi ya da öldürmenin yani bir tür kaderi belirleme yeteneğinin gücünü tatmin etme kaygısındaki diğer tiplemeler gibi bizi yaşamın diğer uçlarında da bir yolculuğa çıkartacaktır. Yani polisiye, yazarın aslında sırf okuru eğlendirmek için kullandığı bir yol değil, söylediği sözün gerilimini taşıyan bir yöntem haline gelecektir. Hiç değilse bu türden 'eğlenceli polisiyeler' de okumak isterdim doğrusu.

Sırma Köksal

AYŞE AKDENİZ

Esrarengiz olan her şey beni cezbetti

Polisiyede neyi önemsiyorsunuz?

Romanımda suça yatkın düşüncelerin hepsini, günahı, gururu, kıskanmayı, kendini beğenmeyi içinde saklayan gizem, 'kim, kimi neden öldürdü?' sorusunun önüne geçiyor. Kalemimde gotik akımın yansımaları da oluyor. Ben, hayatımı fırtınalı duygular, esrarlı düşlerle yaşadım hep, dünyanın değişik yerlerindeki insanlarla maceralar paylaştım, esrarengiz olan her şey beni cezbetti. Tutkularımı, heyecanlarımı, hatta korku ve kusurlarımı yansıtmanın en mükemmel yolu da yazmak oldu.

Sizinki feminen bir polisiye türü. Kitabınızda yalnızca polisiye macera değil, adrenalin içeren bir aşk da var.

Erkekleri renk katmak için koyuyorsam bu, gerçek hayatımıza da renk verdikleri içindir. Demek ki, romanlarımda olmaları gereken yerdeler. Aşka gelince, benim yazdığım bir romanın sayfalarına sıkışıp kalan birkaç erkek ve kadından bazılarının bir veya birden fazla aşk yaşamadan son sayfaya ulaşmalarının zor olacağını biliyorum.

Polisiye romanlarda seks, daha çok suçluların tadını çıkarabildiği bir şeydir. Sizinkinde öyle değil. Niçin?

Kahramanlarım arasında ayrım yapmıyorum. Aşkın ve seksin tadını hepsi çıkarabilmeli.

CENK EDEN

Polisiye zeki olduğumuzu hissettirir

Rüzgârsız Şehir, fütüristik polisiye diye tanımlanabilir mi?

Sanırım, evet. Fütüristik bir hikâye hâlâ bu gezegendeki insanlardan bahseder, sadece zamanı ileri sarmışızdır. Kahramanlar, uzaydan gelen yaratıklarla değil, sadece biraz daha yaşlanmış bir dünyanın sorunlarıyla boğuşurlar.

Sadık bir polisiye ve bilimkurgu okuyucusu musunuz?

İki türü de severek okurum. *Rüzgârsız Şehir*'de bu iki türe ait bir sürü referans var. Ukalâlık olsun diye değil, sevdiğim kitap ve filmlere borcumu ödeyebilmek için. Severek okuyabileceğim bir kitap olsun diye yazdım *Rüzgarsız Şehir*'i.

Peki oldu mu?

Pek olmadı. Polisiyenin 10 Altın Kuralı diye bir şey var. Kitabı bitirdikten altı ay sonra okuduğumda gördüm ki, *Rüzgârsız Şehir* bu 10 kuralın altısını ihlâl ediyor. Belki daha fazla da olabilir de, moralim bozulunca saymayı bıraktım.

Polisiye neye yarar?

Bir kere, edebiyat neye yarar sorusuna verebileceğimiz tüm cevapları yazabiliriz bu sorunun karşısına. Ama polisiye özellikle neye yarar? Zeki olduğumuzu hissetmeye yarar. Polisiye okurları ile yazarlarını buluşturan şey de bu bence. Ortada, çok da belli edilmemeye çalışılan bir 'zeki olma hâli' var ve iki taraf da bunun bir parçası olmaktan çok memnun.

Rüzgârsız Şehir, konusu açısından değilse bile başka bir sürü şeyden dolayı Blade Runner'ı hatırlatıyor.

Philip K. Dick imzalı *Do androids dream of electronic sheep* favori kitabım. Bu yüzden *Rüzgârsız Şehir*'de *Blade Runner*'a bazı referanslar var. Bilinçli olarak yapmadım ama var.

Bu kitap sinemaya uyarlanacak olsa kim yönetsin isterdiniz? Bir de kimler oynasa uygun olurdu?

Hayal kurmak serbest mi?

Evet.

O zaman *Ridley Scott*. Eğer o meşgulse, *Terry Gilliam* da olabilir. Oyunculardan emin değilim. *Rüzgârsız Şehir*'i yazarken *Kim Kessler* için *Harrison Ford*'u düşünmüştüm hep ama artık bu rol için çok yaşlandı.

Senaryolarınızı ne yapacaksınız?

Hollywood'a göndereceğim.

Bu arada Kim Kessler'a ne olacak, hikâyesi sürecek mi?

Aslında devam etmeliydim. En azından iyi bir *Kim Kessler* polisiyesi yazmak için. *Rüzgârsız Şehir*, iyi bir kitap, ama kötü bir polisiye. Yazmaya karar verebilsem, iyi bir *Kim Kessler* kitabı yazabilirim gibi geliyor ama şu anda senaryolarımla boğuşuyorum.

Eden'in favorileri

Gözde yazarlarım, Patricia Highsmith, Dashiel Hammettt, Jim Thompson. Hep eskiler. Ayrıca sadece bir kahramanım var, Rick Deckard.

ESMAHAN AYKOL

Ben polisiye yazarak arındım

Polisiye okuru musunuz?

Polisiye okuyorum. Zaten genel olarak her şeyi okuyorum. Bu belki de bir hastalıktır. Okuyacak hiçbir şey yoksa yanımda, caddelerdeki tabelâları okuyorum. Okumak benim için bir yaşam biçimi. Polisiyeyi seviyorum çünkü genellikle eğlenceli oluyor.

Siz söylemişsiniz; polisiye niçin insanı kötülükten koruyor?

'İnsanı' kötülükten koruyor mu bilemem ama beni korudu. Ben ciddi ciddi cinayet işlemeyi düşündüğüm bir gün ilk *Kati Hirschel* romanını yazmaya başladım. Öfkeliydim. Sadece Türk olduğum için yaşadığım tuhaflıkların ardından herhalde cinayet işlemezdim ama sosyopat olurdum; sokaklara tükürür, çöpleri yere atardım. Polisiye yazarak arındım. İlk romanda Almanlara, ikincide Türklere biriktirdiğim öfkeden arındım. Yazmak beni özgürleştirdi. Öfkemin, intikam duygumun üstüne çıkabildim. Üçüncü romanımda kapitalizmden ve globalleşmeden de öcümü alacağım.

Polisiyeyi edebiyatın diğer türlerinden ayıran şey ne?

Bana sorarsanız edebiyatın işlevi eğlendirmektir. Öyleyse insanları eğlendirdiği ölçüde polisiye de edebiyattır, aşk romanı da. Yazar, hikâyesini insanların sonuna dek dinlemesi ve okuması için bir gerilim noktası bulmalı. Bu gerilim noktası bir cinayet de olabilir, sevgililerin vuslata erip eremeyeceği meselesi de, tıbbın ölümcül bir virüse çare bulup bulamayacağı da. Benim gerilim noktası dediğim şeyin şu ya da bu olması neyi değiştirir? Bir de yıllarca hafif bir tür olarak sınıflandırılan polisiyenin dili yavaş yavaş modern romanın dili oluyor. Bugün 'iyi' denen romanlara baktığımda iddiası iddiasızlığından kaynaklanan, ilkbahar havası gibi bir dil görüyorum. İyi polisiyenin dili hep buydu zaten.

Zarif ve stil sahibi İngiliz dedektiflerle maço ve daha da stil sahibi Amerikalı dedektifler derken bir Alman karakter yarattınız. Üstelik dedektif de değil.

Almanya'daki Türklere yönelik önyargılardan söz etmek istiyordum. Bir Alman'ı Türkiye'ye götürmek kestirme bir yoldu. Böylece Almanlara yönelik önyargılarla da dalga geçebildim.

Bildiğim bütün dedektifleri sıradan insanlardan ayıran obsesyonları vardır, Kati'ninkiler neler?

Kati Hirschel güzelliğine çok düşkün bir kadın. Bence en büyük takıntısı güzelliği, selülitleri, kırışıkları, giyimi kuşamı. Kahveyi çok seviyor mesela ama selülite neden olduğunu kadın dergilerinde okuduğu için içmiyor.

Romanlarınızı en çok kim sevdi? 'Köylü' Almanlar mı, yoksa 'Bach dinleyen' Beyaz Türkler mi?

Kitabı Almanca yayımlayacak olan İsviçreli yayınevinin editörleri bayıldılar. Türkiye'de ise Beyaz Türkler sevdi. En çok da kadınlar ve gençler.

Aykol'un favorileri

Ingrid Noll'a tapıyorum. Altı ay önce Minette Walters'dı. Döne döne okuduğum polisiye romanlarsa, Harry Mulisch'den Das Attentat ve Perez-Reverte'den Dumas Kulübü. Kahramanımsa Poirot. İlk göz ağrım. Petros Markaris'in Komiser Haritos'unu da sevimli buluyorum. Sanırım geçkin erkek dedektiflere zaafım var.

NİHAN TAŞTEKİN

Her duvara toslayışta polisiyeye döndüm

Polisiye okuru musunuz?

Akba serisinden çıkan tüm dedektif romanlarını okumuşumdur, sonra *Agatha Christie*'ler, *Milliyet Kara Dizi*, *Hammet*, *Chandler*, *Simenon*. Benim çocukluğumda her evde bu tür kitaplar bulunurdu.

Polisiye tutkunuzun sebebi ne?

Hayat kimileri için çocuk yaşta duvarlar arasındadır. Şanslıysanız polisiye sizi hayatın bilmediğiniz yüzüne götürür, sokağa çıkartır, gece yarıları sizi yasak mekânlara daldırır. Çocukken polisiyenin benim için anlamı buydu. Sonra arayı süratle kapamaya çalışırken her duvara toslayışta polisiyeye döndüm.

Sizin yazdıklarınız polisiyenin hangi türüne giriyor?

Aslında ben yazdıklarıma 'suç öyküleri' demeyi yeğliyorum. Bu tür, masa başını kaldırmaz pek, hayata karışmak gerekir. Ben de hayatın çağrısını çok sık duyarım, en çok terk ettiğim yer de masa başıdır. Sonra koşa koşa eve dönüp masaya oturmak sevdiğim tek yazma şekli. Yine de sakınımlı konuşmakta yarar var, son zamanlarda bir şeyler değişiyor çünkü ve bu mecrada çok kalmayacağımı hissediyorum, hayat boyu bir türe saplanıp kalmak bünyeme uygun değil.

MURAT SOMER

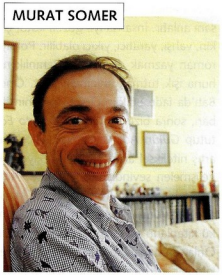

Chandler'in altın kuralları da esniyor

Hafif olmasını amaçladığınızı söylediğiniz bir polisiye yazdınız.

Polisiyeyi çok seviyorum. Yazdığımı ise 'hafif' diye nitelemekle birlikte gayet ciddiye alıyorum. Bu seriyi yazmaktaki nedenlerimse birden fazla: Bir, ben boş oturmayı pek beceremem. İki, suçlu profili dışında da travestiler olabileceğini, olduğunu yazmak istedim. Üç, bildiğim kadarıyla polisiye edebiyatta travesti kahraman yok, bunun dünyada bir 'niche' olduğuna inanıyorum.

Sizce polisiye edebiyat mı pulp mı?

Benim bakış açım 'edebiyat'. Yani *Barbara Cartland* ve *Harold Robbins* de *Paul Auster* kadar edebiyat. Ama yelpazede yerleri farklı. Evet, bir yüksek edebiyatın varlığına inanıyorum. Keza hafif, best-seller edebiyatın da varlığına inanıyorum. Sonuçta hepsi 'fiction'. Aynı kriterlerle değerlendirilmeleri gerekmiyor. Zira yazılış amaçları farklı.

Buse Cinayeti'nin ardından kimlerin başına neler gelecek?

Şu anda beş kitaplık bir seriden bahsediyoruz. Üçüncü kitap *Jigolo Cinayetleri* finans çevrelerinde, dördüncü kitap *Peruklu Cinayetler* 'en orta' orta sınıfta, beşinci kitap *Huzur Cinayetleri* ise Uzak-Doğu disiplinleri, parapsikoloji, hipnoterapi, alternatif tıp arasında kibarca geziniyor.

Seri sinemaya uyarlansa, başrolü kim oynasın isterdiniz?

Keşke *Audrey Hepburn* sağ, hatta genç olsaydı. *Stephanie de Monaco*'nun 80'lerdeki hali de olabilirdi.

Somer'in favorileri

Patricia Highsmith. Christie'den tüm demodeliğine rağmen vazgeçmem. Sonra pek eğlendiğim Mendoza'lar, yenilerden John Morgan Wilson ve Minette Walters. En sevdiğim kahraman, dedektif olarak Wilson'un Benjamin Justice'i, sosyopat olaraksa elbette Patricia Highsmith'in Ripley'i. Hercule Poirot ile Miss Marple'a da haksızlık etmek istemem. Tabii ki bir de kendi Hop-Çiki-Ya-ya kahramanım!

Minette Walters

YILDIRIM ÜÇTUĞ

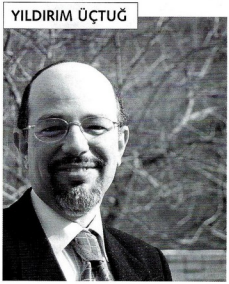

Suç insanın genlerinde

Bilim adamısınız, ama aynı zamanda Çapraz Ateş, Şah Mat ve Ölüm gibi polisiye romanlar yazıyorsunuz...

Polisiye en zevk aldığım yazın türü. 'Hafif' bir tür olduğu kesin ama gene de yazmak o denli kolay değil. Bana gelince, aldığım eğitimin doğal sonucu olarak problem oluşturmaya ve çözmeye yatkın biriyim.

Yazarken en çok ilginizi çeken ne?

İnsan duygu ve düşüncelerini, polisiyenin entrikasını ele vermeden okurlara aktarabilmek; bu amaçla sözler ve düşüncelerle oynamak. Bana entrikanın kendisinden ziyade, insan ruhunun anormal bir durumda ne şekilde tepki verdiğini irdelemek, savunma ve kaçış mekanizmalarının nasıl çalıştığını sergilemek ilginç geliyor.

Çapraz Ateş, Agatha Christie tarzı salon polisiyesi. Sevdiğiniz bir tür mü?

Üçtuğ'un favorileri

Gözde polisiye yazarım hiç kuşkusuz Agatha Christie. En sevdiğim kahramansa kişiliği ve yaşadığı çevre itibariyle şaşırtıcı biri olan Miss Marple, bana göre Hercule Poirot'nun bile önüne geçmiş durumda. Karakteri polisiye türünün doğasında olan şaşırtıcılıkla birleştiğinde ortaya lezzetine doyum olmayan bir sanat eseri çıkıyor.

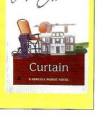

Sevdiğim ve daha iyi becerebileceğime inandığım bir tür.

Kitaplarınızdan yola çıkarak sorarsam, suç hastalık gibi bir şey mi? Genellikle gece mi depreşiyor?

Suç bence önemli ölçüde insanların genlerinde var olan bir şey. Sigara içmek, genlerde varsa kanserin oluşumunu nasıl tetikliyorsa bazı durumlar da insanda suç işleme dürtüsünün su yüzüne çıkmasına ortam yaratıyor. Ben karanlığın insan psikolojisi üzerinde olumsuz etki yarattığını düşünüyorum. Bu nedenle olumsuz düşüncelerin ve suç işleme eğiliminin gece depreştiğine inanıyorum. Tabii burada geceyi mecazî anlamda, yani insan yaşamının 'karanlık' bir dönemini anlatmak için de kullanabiliriz. Sanırım çoğumuz tek bir gece boyunca, ya da yaşamımızın 'loş' bir döneminde sonradan gülümseyerek baktığımız garip düşüncelere saplanmışızdır. İşte bu noktada erdem-zaaf çatışması gündeme geliyor. Bence gerçek erdem, sabah olmasını bekleyebilmektir.

AHMET ÜMİT

Kişisel tarihimde hep gerilim vardı

Polisiye yazıyorsunuz, bu türün tutkunu olduğunuz söylenebilir mi?

Roland Barthes "Bir yazarın üslûbunu belirleyen şey, kişisel tarihidir," der. Benim kişisel tarihimde de hep gerilim vardı; 14 yaşından 29 yaşına kadar hayatım ölümlerle, kaçıp kovalamacalarla doluydu. Metinlerimin polisiye olmasının sebeplerinden biri budur.

Polisiye anlayışınız nedir?

Polisiye yazmaya karar verdiğimde düşündüm, *Agatha Christie* ya da *Raymond Chandler* gibi yazacaksam bunun bir anlamı yoktu. *Christie* entrikanın iyisini yapmış, *Hammett* suçun ekonomik temellerini yaratmış. O zaman, klasik polisiyenin sarkmayan geriliminin içerisinde felsefi, sosyolojik ve psikolojik sorunları irdeleme kararı verdim.

Yazarken yola çıktığınız yer neresi?

Ben bizden suçları anlatıyorum; o yüzden dedektif yok, polis var. Polisin ne olduğu, hangi kültürden geldiği belli. Üçüncü sayfa olaylarından yola çıkarak yazıyorum ben, suç kültürümüzü ve insanımızın suça bakış açısını anlatıyorum. Yerel olduğu kadar evrensel olmaya da dikkat ediyorum.

Türk polisiyesindeki patlamayı nasıl değerlendiriyorsunuz?

Bugüne kadar polisiye metinler 'ikinci sınıf' sayıldı, çünkü edebiyat hep iyiyi ve güzeli anlatır sanıldı. Oysa edebiyat insanı anlatır. İnsansa iyi, güzel, kötü, çirkin, vahşi, yaratıcı, yıkıcı olabilir. Polisiye roman yazmak da insanın karanlık ruhuna ışık tutmak anlamına gelir. Önce Batı'da iade edildi polisiye romanın itibarı, sonra bizde. Çünkü *Umberto Eco* tutup *Gülün Adı*'nı yazmıştı. Niceliksel artış niteliksel artışı getirir. Türkiye'deki gelişmeleri sevindirici buluyorum. Ama şu da bir gerçek: Türkiye'de hiç kimse aşk romanlarının önüne geçemez. Çünkü kitapların asıl okuyucusu kadınlardır. Onlar da hayatı ve aşkı formüle edecek kitaplar okurlar. Erkekler hiç okumaz, onların durumu daha kötü.

Ümit'in favorileri

Dashiel Hammett'tan Sırça Anahtar, Raymond Chandler'dan Derin Uyku, Umberto Eco'dan Gülün Adı, Dostoyevski'den Karamazov Kardeşler, Georges Simenon'dan Bella'nın Ölümü, Gaston Leroux'dan Sarı Odanın Esrarı, Agatha Christie'den Roger Aykrod Cinayeti. En sevdiğim kahramansa *Sherlock Holmes*.

Georges Simenon

SADIK YEMNİ

Polisiye arkada iz bırakmamaya yarar

Fantastik korku romanlarından sonra bir de polisiye yazdınız. Niçin?

Çocukluk ve ilk gençliğimde bilim kurgu ve çizgi romanın yanında, polisiye ve casusluk türünün de tutkunuydum. Heyecan dolu, acımasız, zeki ve cüretkâr insanlarla dolu o dünyaya âşıktım.

Polisiye ile edebiyatın öteki türleri arasındaki farklar neler?

Hollanda'da thriller, yani 'tirildeme' yazarları, yapıtlarının pulp kategorisine sokulmasından şikâyetçi. İngiltere'dey-se bu türün yazarları saygın bir yere sahip. Burada önemli olan yazarın sunduğu kalite, tür değil. Polisiye edebiyatı diğer edebiyat türlerinden ayıracak özellikse, kurgunun matematiksel bir kesinlikle işlemek zorunda olması.

Yemni'nin favorileri

En gözde polisiye ve casusluk yazarım, Len Deighton. Yazdıkları arasında en sevdiğim kitap ise Horse Under Water. En sevdiğim kahraman da böylece, Harry Palmer oluyor.

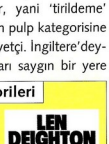

Polisiye neye yarar?

Suç işlerken arkanızda parmak izi, saç kılı, deri döküntüsü, ses kaydı gibi kanıtlar bırakmamanız için sizi akıllandırır; bir komployla karşılaştığınızda kredi kartı kullanarak, tanıdıkları arayarak yerinizi belli etmezsiniz. Şaka bir yana, tehlikelere karşı uyarır. İyilerin tarafında duran dedektif bir çeşit teskinlik esintisidir, cinayet, hırsızlık yapanın yanına kâr kalmaz sinyalini verir.

Orhan Demir'in en önemli özelliği?

'Esprilektüelliği' ve Akdeniz patentli, üslûplu maçoluğu.

Dünyada yeni polisiye akımlar

Gülün Adı'ndan sonra tarihî polisiye şaha kalktı. İngiltere, Avrupa, Amerika, Eski Yunan hatta Eski Mısır tarihiyle ilgili polisiye entrikalara dayanan romanlar ortalığı kaplayıverdi. Bir sürü tarihî kostümlü amatör dedektif ve serüvenci, akıl almaz entrikalara dalıp çıkarak geçmişin sırlarını çözmeye başlar oldular.

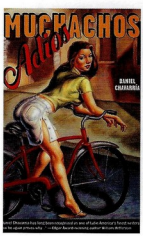

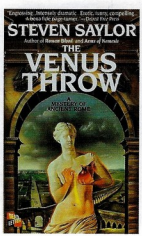

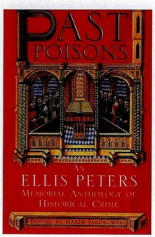

Dünyada her yıl polisiye türünün gerileyeceği beklenir, ama anlaşılan kaynak daha tükenmemiş! Ne üretim düşüyor ne de satışlar zayıflıyor. Üstelik polisiye her zamana ve zemine kolayca adapte olup kılıktan kılığa giriyor.

Son yılların gözde dalgası, tarihî polisiyeler. Örneğin, *Ellis Peters*'ın rahip *Cadfael* serisi ile ünlü diplomat ve sanat tarihçisi *Robert van Gulik*'in 666 yılında Çin'de yaşayan yargıç *Ti*'nin maceralarını anlattığı kitapları. Bunlar ve benzerleri, *Gülün Adı*'ndan sonra şaha kalktı; Avrupa, Amerika, Eski Yunan hatta Eski Mısır tarihiyle ilgili polisiye entrikalara dayanan romanlar ortalığı kaplayıverdi. Şövalye, papaz, firavun kâtibi, gazeteci kıyafetli amatör dedektif ve serüvenciler, akıl almaz entrikalara dalıp çıkarak geçmişin sırlarını çözer oldular. Örneğin *Cicero* dönemi Roması'nda geçen ve eşcinselliği de epey ön planda tutan *Steven Saylor*'un *Gordien* dizisi, XI. yüzyıl Rusyası'nda geçen romanlarıyla ünlenen tarihçi *Elena Arseneva*'nın *Artem* dizisi, *Bruce Alexander*'in XVIII. yüzyılda Londra'da ilk polis örgütünü kuran kör avukat *Sir John Fielding* ve çömezi *Jeremy*'nin maceralarını anlatan romanları ve daha pek çokları. Bu akım güçlenerek sürüp gitmekte. Artık Hint tarihi ve Çin tarihi de polisiyelere kaynaklık eder oldu.

Polisiyenin çoktandır burnunu sokmuş olduğu bir başka alan da bilimkurgu ve siberpolisiye. Bu türün sıkı isimleri arasında *Ben Bova*, *Walter Jon Williams*, *David Ambrose*, *Philip Kerr* ve çılgın Fransız *Maurice Dantec*'i sayabiliriz. Önemli kazanımlardan biri de son dönemlerde artan etnik ve egzotik polisiyeler. Kızılderililer arasında geçen, onların yaşam, adet ve felsefelerine değinen polisiye yazarları arasında en ünlüsü, kızılderili kökenli *Tony Hillerman*. Bir diğer isim olarak *James D. Doss*'u zikredebiliriz. Bir zamanların ünlü film yönetmeni *Satyajit Ray*'in hafif, zarif ve epeyce durağan Hint polisiyelerini, Cezayirli *Yasmina Khadra*'nın (aslen erkektir) sert romanlarını, yine Cezayirli *Abed Charef*'i, Botswana'daki tek kadın dedektifin maceralarını epey de iyi sattırarak anlatan Güney Afrikalı yazar *Alexander McCall Smith*'i ve 1900'ler Hindistanı'nda geçen romanlarıyla *Patrick Boman*'ı da sayabiliriz. Çinli *Qui Xialong*, Küba'dan *Daniel Chavarria*, *Leonardo Padura Fuentes* ve psikiyatr *José Carlos Somoza* da cabası. Bu sonuncusunun *Platon* dönemi Atinası'nda geçen *Athenian Murders*, birçok ülkede bir başeser olarak görülmekte.

Ellis Peters

Siyaset ağırlıklı, antifaşist polisiyelerden de söz etmekte yarar var. Bunların başını İtalyanlar çekmekte. *Mussolini* döneminde geçen romanlarıyla *Carlo Lucarelli* ve *Marcello Fois*, yoksul yörelere meraklı *Eraldo Baldini*, çok ilginç iki Amerikalı, özellikle *Good Brother*'la *Chris Offutt* ve bilimkurgu tadı içeren öykü kitapları *Civilwarland in Bad Decline* ve *Pastoralia*'yla *George Saunders*.

Ha, bir de casuslar var elbette. Her ne kadar epey erimekte olsalar da, polisiyelerin arasında, kendilerine özgü olmayan temalarla cebelleşerek varlıklarını sürdürmeye çabalıyorlar. *Joseph Kanon*, *Daniel Silva* yeni isimler, *Bush* döneminde iyice coşması beklenen *Tom Clancy*, eski muharipler *Jack Higgins*, *Robert Ludlum*, *Clive Cussler* da seslerini duyurmaya devam ediyorlar.

İşte kısaca son dönemde polisiye alanında görülen gelişmeler. Sanırım ileride bizleri daha çok egzotik dekorlar, kimi uyduruk, kimi saptırılmış tarihî maceralar ve uzayın derinliklerinde kaybolan katiller bekleyecek.

Hüseyin Boysan

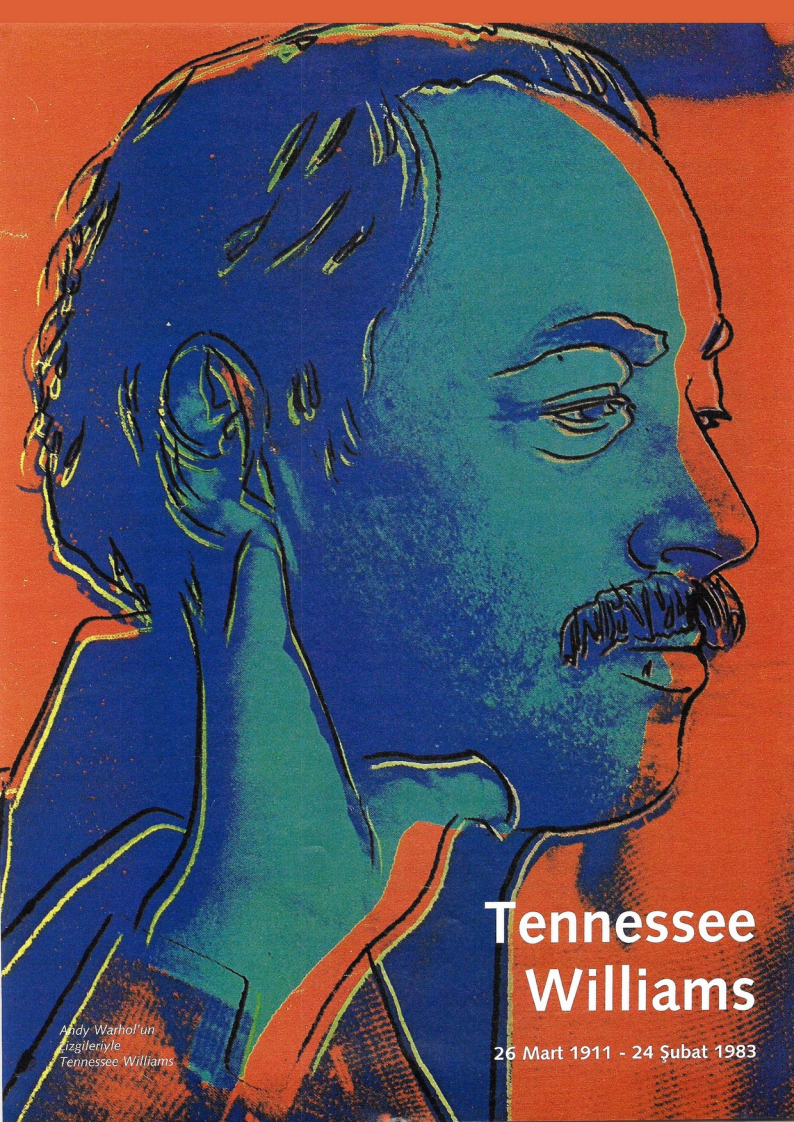

Tennessee Williams

26 Mart 1911 - 24 Şubat 1983

Andy Warhol'un izgileriyle Tennessee Williams

VIP özel

Mehmet Murat Somer

VIP Özel köşemizde her ay edebiyattan sinemaya, müzikten tiyatroya ünlü bir şahsiyeti mercek altına alıyoruz. Azıcık özel hayatlarını kurcalıyoruz. Bildiğimiz, sevdiğimiz eserlerin yaratıcılarının az bilinen taraflarını anlatıyoruz. Kaynaklarımız yayınlanmış sayısız anı kitabı ve aynı dönemi yaşayan başkalarının tanıklıkları. Hayranlıklar, düşmanlıklar bir yana, ateş yoksa duman çıkmaz misali özel hayatlardan eğlenceli, meraklı, matrak ve biraz müstehcen ayrıntılar...

Picus'un bu ilk sayısındaki konuğumuz *Ihtiras Tramvayı*, *Kızgın Damdaki Kedi*, *Sırça Kümes*, *Dövme Gül*, *Iguana Gecesi*, *Gençliğin Tatlı Kuşu*, *Geçen Yaz Birdenbire*, *Yaz ve Duman* gibi unutulmaz oyunların, ünlü *Taş Bebek* filminin senaryosunun, *Mrs. Stone'un Roma Baharı* adlı romanın ve epey sayıda kısa öykünün yazarı *Tennessee Williams*. Alkol ve uyuşturucu sorunu, eşcinselliği, yaşadığı sorunlu ilişkiler, bir de kız kardeşi nedeniyle zor bir hayat yaşar. Alkolü çeşitli uyarıcı ve uyuşturuculara karıştırarak aldığı bir gece, zaten bozuk olan gözlerinin de etkisiyle, yanlışlıklıla bir ilaç kutusunun kapağını yutar ve boğularak ölür.

Eşcinselliğin ABD'de henüz tabu olduğu dönemlerde, elinde bayrakla önde gidenlerdendir. Haliyle aynı misyonu üstlenen yazarlar *Christopher Isherwood*, *Truman Capote* ve *Gore Vidal*'la yakın dosttur. Uzakdoğu disiplinleriyle ilgilenen, İngiliz asıllı ve daha olgun *Isherwood* diğerlerini biraz daha frapan ve hafif bulsa da, aslında bir bakıma hepsi AIDS öncesi serbest aşk döneminin sefasını sürerler.

Hınzır zekâsıyla herkese her fırsatta sataşan *Capote*, içlerinde en trajik ve patetik olan *Williams*'a söyleşilerinde ya da kitaplarında asla sataşmaz. Capote'nin yazdıkları ve söylediklerinden tek temiz kurtulan Williams olur. *Tennessee*'yi hayatının aşkı *Frank Merlo*'yla tanıştıran da *Capote*'dir. Her ne kadar *Merlo* hep sadık ve tek eşli olmaya çabalasa da *Tennessee* önüne çıkan hiçbir fırsatı -bu durumda, yakışıklı adamları- kaçırmaz. Kavgalar çıksa da, bazen, özellikle her yaz gidilen Avrupa ve Kuzey Afrika'da, "grup" bile yapılır. O dönemlerde, yani II. Dünya Savaşı sonrasında püriten Amerika'ya karşı Avrupa dekadandır, farklı cinsel tercihler oralarda daha az sorgulanmaktadır.

İki ünlü yazar, *Williams* ve *Capote* beraber gezer, tatil yapar, fırsat buldukça birbirlerinin evinde konuk kalırlar. Bir dönem *Greta Garbo*'nun nişanlısı (!) olan İngiliz Kraliyet ailesinin resmi fotoğrafçısı *Cecil Beaton* da aradaki bir onlara katılır. Etrafta hep ünlü ve hoppa kadınlar vardır; *Williams*'ın ajanı ve sağduyu temsilcisi *Cheryl Crawford*, sorunlu yazar *Carson McCullers*, *Capote*'nin kadim dostu sosyetik *Lee Radziwill* (*Jacqueline Kennedy Onassis*'in kardeşi), oyuncu *Maureen Stapleton*, ama en çok alkolik, seks düşkünü, uçuk tiyatro aktrisi ve senatör kızı *Tallulah Bankhead*... Aslında *Tallulah*'yı her gay gibi ikisi de idolleştirirler. Üçlü, fırsat düştükçe beraber gezer, içer, dağıtır,

barlardan toplanan denizcilerle kim daha fazla iş tutacak yarışları yaparlar. *Tennessee* birden fazla denizciyi aynı anda, *Beaton*'un deyimiyle "üfleyince" mızıkçılık ederler, kavgalar çıkar. Benzer türde birtakım kavgalar *Cecil Beaton*'la da sıkça yapılır. *Beaton* daha sonra bunları, yazar *Hugo Vickers*'a anlatır, o da -hop- kitabına koyar.

Tennessee, uzatmalı sevgilisi *Frank Merlo*'yla Kuzey Afrika'yı keşfeder. Cezayir, Fas ve Tunus, daha önceleri *Wilde, Gide* ve *Isherwood* benzeri eşcinsel yazarlara olduğu gibi ona da sınırsız tatminler sunar. *Merlo*'yla kavgaları, bozuşup barışmaları gündelik birer olaya döner. *Paul-Jane Bowles, Jean Cocteau-Jean Marais* çiftleri gibi barıştıranları çok olur. Sonunda Riviera ve İtalya'da karar kılar, yıllarca yaz tatili için oralara giderler. Hatta 40'ların sonunda Roma'da *Gore Vidal*'la birlikte ev tutarlar. Savaş sonrası bulup alabildikleri cipe "Glorious Bird" adını verirler. Bu ciple tüm İtalya sahilini gezer, kendi aralarında erkekleri baştan çıkarma yarışmaları düzenlerler. *Gore Vidal* bunları, anıları *Palimpsest*'te uzun uzadıya hikâye eder.

Tennessee'nin anılarında anlattığına göre İtalya'dayken *André Gide*'le tanışırlar. *Gide* ünlü ve olgun, *Tennesse* ve birlikte gezdiği *Truman* genceciktir. Ne olursa olur, *Gide*, çıtır görünümlü *Truman*'a bir safir yüzük hediye eder. Yıllar sonra Sicilya'da komşu olurlar. *Gide*'in son yıllarıdır. Sık sık birbirlerini ziyaret ederler.

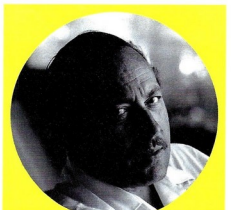

İnsanlar Yaşadıkça'nın yazarı *James Jones*, biraz azgın, biraz da yontulmamıştır. Tanışmalarından itibaren *Tennessee*'ye asılır, dövmeli elleriyle onu etkiler. *Truman* "hoş çocuk" der ama *Tallulah*, *Jones*'un yazarlığını takdir etmesine rağmen bu ilişkiye karşıdır.

Yaşlanan *Tallulah* içkiye ve uyuşturucuya fazla bulaşmıştır. Eve erkek fahişeler çağırıp *Tennessee*'yi de oğlanları paylaşmak üzere davet eder. Hatta bazen o kadar sarhoş olur ki, paraları *Tennessee* öder.

Zaten *Tennessee*'nin kendini idare edemeyen kadınlara özel bir zaafı vardır. Ablası *Rose*, babalarının tacizine uğradığını iddia edince önce sanatoryuma kapatılmış, iddiasında ısrar edince de annelerinin tercihiyle lobotomize edilmiştir. Günümüzde yasak olan bu ameliyatla, psikolojik sapmaların tedavisi amacıyla, beyin lobları kesilip tıraşlanmaktadır. *Rose*, ömrünün kalanında hassas ve şen bir zerzevat yaşamı sürer. Bakımı sorunludur. *Tennessee*, *Rose*'un kendinden evvel ölmesi için dualar eder, adaklar adar. Hayatını etkileyen bu vahşi tedaviyi de *Geçen Yaz Birdenbire* oyununa konu edip kıyasıya eleştirir.

Hayatının sonlarına doğru Londra'da *William "Bill" Glavin* ile tanışır. Yakışıklı ve genç *Bill*, ağır hipokondriyak hale gelmiş olan *Tennessee*'ye eşlik etmesi için arkadaşları tarafından ücretle tutulmuştur. Ama ilişkile-

ri farklı gelişir. *Bill*, onun eserlerine hayrandır, *Tennessee* de *Bill*'e. Karşılıklı hayranlık durumu ilişkiyi kurtarır. Hatta *Bill*, *Tennessee*'nin bir oyununun televizyon versiyonunda rol bile alır. Hayranı olduğu İtalyan oyuncu *Anna Magnani*'nin Broadway'e gelip oynaması için ona özel bir rol yazar: *Dövme Gül*. Bütün gay'lerin ikonu olan *Magnani*'ye bir de film sunar: *Fugitive Kind*. Ancak çatışmalı dostlukları parladığı gibi hızla söner. *Magnani*'nin etrafında kendinden başka stara tahammülü yoktur. Zaten *Tennessee*, hayatı boyunca sanatsal desteği en çok hayranı olduğu kadınlar ya da eşcinsel sanatçı dostlarından değil, hesaplı kitaplı iş ve ilişki yürüten *Elia Kazan*'dan almıştır. *Tennessee*'nin en başarılı oyunlarını hep *Kazan* sahnelemiş, oyunların tutulmasında önemli rol üstlenmiş, hem *İhtiras Tramvayı* hem de *Taş Bebek* filmlerini yönetmiştir.

Şahane üçlüden bir anekdot

Tennessee'nin yazlık evi Key West adasındadır. *Tennessee Williams, Truman Capote* ve *Tallulah Bankhead*, fevkalâde sarhoş şekilde bir bardadır. Etraf turist doludur. Tanıyanlar gelip imza ister. Sonra yan masadaki iki erkek, iki kadın dörtlü gruptan önce bir kadın gelir, çıplak kolunu uzatıp imza ister ve alır gider. Yan masadan kahkahalar yükselir, bizimkilerle dalga geçmektedirler. Sonra bir adam gelir, gömleğini açıp göğsüne imza ister. Hatta *Truman* adını saat kadranı gibi daire halinde yazar, ortasına da upuzun imzasını atar. Yan masa daha da eğlenir. Sonra diğer kadın gelir, göğsüne imza ister, alır. Yan masa artık eğlenceden yıkılmaktadır. Derken diğer adam gelir, penisini uzatır ve "Madem her şeyi imzalıyorsunuz hadi bunu da imzalayın" der. Bizimkiler de eğlenmektedir. *Tallulah* kahkahalar arasında "İmzamı sığdırabileceğimi sanmıyorum, korkarım sadece paraflayabilirim," der ve adam yerine döner.

Truman Capote

Tallulah Bankhead

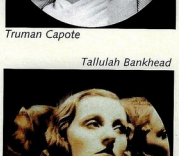

Burada bir ekleme yapalım... Yukarıdaki anekdot değişik kaynaklarda değişik şekillerde anlatılmakta ve son replik her kaynakta üçlünün bir başka üyesine mâl edilmektedir. Sonuç olarak nereden bakarsanız bakın, üçünün de adı kayda değer uzunluktadır.

Okuma Önerileri

- Başta *Kızgın Damdaki Kedi* ve *İhtiras Tramvayı* olmak üzere oyunları. Hem seyirlik, hem okumalık.
- *Fatih Özgüven*'in özenli çevirisiyle *Mrs. Stone'un Roma Baharı*. *T.W.*'nin tek romancığı.
- *Yaz ve Duman*, *T.W*'nin ülkemizde daha az bilinen oyunu, *Yıldırım Türker* çevirisi.
- Yazarın epeyce dürüst, azıcık tek yanlı hatıraları, *Memoirs*, *Tennessee Williams*, 1972.
- *The Kindness of Strangers, Life of Tennessee Williams; Donald Spoto*, 1985 - *T.W.* hakkında dürüst ötesi bir biyografi.
- *Cry of the Heart, Dotson Rader*, 1985- Epey sevecen bir *T.W.* biyografisi.
- *İguana Gecesi*, Altın Kitaplar Pembe Seri, 1966. Aslında *T.W.*'nin sadece oyun olarak yazdığı, lâkin dilimize *Canset Unan* tarafından her nasıl ve nedense roman, yani düz yazı formatında kazandırılmış bir özgün eser. Kitabın içinde ayrıca yine aslı oyun olan *Kızgın Damdaki Kedi* novella'sı var. Yani *T.W.*'nin aslında böyle iki düzyazı eseri yok!

Seyretme Önerileri

- *A Streetcar Named Desire - İhtiras Tramvayı*, 1951. Yönetmen: *Elia Kazan*, Oyuncular: *Marlon Brando, Vivien Leigh, Kim Hunter, Karl Malden*. Bol Oscar'lı ama epey sansürlü.
- *A Streetcar Named Desire - İhtiras Tramvayı*, 1995. Yönetmen: *Glenn Jordan*, Oyuncular: *Alec Baldwin, Jessica Lange, Diane Lane, John Goodman*. Eserin aslına daha sadık, oyunculuk dersi niteliğinde, ancak epey uzun (156 dak).
- *Cat on a Hot Tin Roof – Kızgın Damdaki Kedi*, 1958. Yönetmen: *Richard Brooks*, Oyuncular: *Elizabeth Taylor, Paul Newman, Burl Ives*. Epey sansürlü ama yine de çarpıcı! *Elizabeth Taylor*'un en şahane dönemi.
- *The Night of the Iguana – İguana Gecesi*, 1964. Yönetmen: *John Huston*, Oyuncular: *Richard Burton, Ava Gardner, Deborah Kerr, Sue Lyon, Grayson Hall*. Aslı siyah beyaz olan bu filmin bilgisayarla renklendirilmiş versiyonu da var. Mükemmel kadrosu bile seyretmek için yeterli. Film de yeterince iyi.

Gülenay Börekçi
Fotoğraf: Yıldırım Sugöze
Mete Karabatak

Tuna Kiremitçi'yle

Bir günün hikâyesi

Sessiz sedasız çıkıp kısa sürede kendi kültünü yaratan bir roman: Git Kendini Çok Sevdirmeden. Ve bu romanın yaratıcısıyla geçirilen dolu dolu 12 saat. Onu evinde, işinde, çok sevdiği İstanbul'un farklı köşelerinde, hatta bir öğle tatili sırasında eşiyle kahve içerken görüntüledik. Bu arada yeni romanı da dahil aklımıza gelen her konuda sohbet ettik.

Feci sıcak bir cumartesi günü. *Tuna Kiremitçi*'nin Levent'teki evine yaklaşıyoruz. Planımız onu yatakta 'yakalamak', yani uyurken görüntülemek. Daha doğrusu aslında öyleydi, ama geç kaldığımız için büyük ihtimalle birlikte kahve içmekle yetineceğiz ve 'canlı yayın' sabah mahmurluğu enstantanelerinden mecburen vazgeçilecek. Sonra da zaten bütün gün dışarıda olacağız. Program yoğun; işyerine uğrayacak, Beyoğlu'nda gezecek ve daha kimbilir neler yapacağız.

Gecikmenin mahcubiyetiyle çalıyoruz zili. Çoktan uyanmış, üstelik yarım saatten fazla süredir beklemekte olan birinin sitemkâr sabırsızlığıyla açıyor kapıyı. Bir kötü haber daha: Geciktiğimiz için eşi çıkmak zorunda kalmış. Peki şimdi ne olacak? Birden aklımıza şahane bir fikir geliyor. Zamanı geri alabiliyormuş gibi davransak, saat sabahın sekiziymiş gibi yapsak, o da bize pozlar verse... Yok canım, olmaz ki, evinde çekim yapılmasını bile kolay kabul etmemişti. Korka korka soruyoruz, peki diyor. Yaşasın! İyi de hiç uyku mahmuru gibi görünmüyor. Ama işte nasıl oluyorsa oluyor, her şey yolunda gidiyor ve biz bu tuhaf 'sabah' çekimini yapıp bitiriyoruz. Bu arada bol bol gülünüyor, eğleniliyor. Birlikte kahve içip kitapları-na göz atarken, H2000'de imza dağıtırken, elde simit Beyoğlu'nda dolaşıp şuradan buradan konuşurken, bilgisayarının başındayken, yani bir şekilde sızmayı denediğimiz özel hayatının şu ya da bu noktasında, kesin olarak anlıyoruz; *Tuna Kiremitçi*, dış görünüşü yanıltıcı insanlardanmış meğer. Mesela evet, serinmiş ama kesinlikle soğuk değilmiş, sevdiği şeylerden söz ederken daldan dala atlayan heyecanlı bir konuşmacı bile olabiliyormuş. Peki ya başka? Biz başka bir sürü özelliğini daha keşfettik şüphesiz. 12 saat az buz değil çünkü. İşte öteki keşiflerimiz de parçalar halinde aşağıda.

Yastık sohbeti

İnsanlar baykuşlar ve tarlakuşları diye ikiye ayrılır denir ya, işte *Tuna Kiremitçi* gerçek bir tarlakuşu; sabahları erkenden kalkıyor hatta bu da yetmiyormuş gibi dosdoğru işe gidiyor. *Git Kendini Çok Sevdirmeden*'in büyük bir bölümünü herkesten iki saat önce ofise giderek yazmış mesela. Demek ki sabah enerjisi ona iyi geliyor. Zaten diyor ki; "Sabahları severim. Hâlâ saf saf güneşin doğuşuyla beraber kartların yeniden dağıtıldığına ve kaderin bize yeni bir şans verdiğine inanırım. Allah sonumu hayretsin." Gözünü açtığında ilk iş traş oluyor, kahve içiyor, gazetelere bakıyor, ama her şeyden önce mutlaka şöyle bir havayı kokluyor: "Uyanınca farkına ilk vardığım şey kokular. Yastığın kokusu, evimin kokusu, eşimin yastığına sinmiş ve hayatın anlamını benim için tek bir isme indiren o koku..." Sonrasında mecburiyetler başlıyor, bu yüzden sabahları evin tadını çıkarmak gerek: "Ev konusunda hassasım. *Xavier de Maistre*'in dünyayı keşfetmek için odasında yolculuk etmesi gibi, ben de evimin içinde dolaşırken makrokozmosu hissedebiliyorum bazen. Akşam eve giderken çok iyi biliyorum ki, aşk da yazı da beni orada bekliyor." Bütün bunları yataktan kalkarken, traş olurken, hatta bizzat yaptığı kahveyi yudumlarken anlatıyor bir çırpıda. Sonuç olarak suskun görünen konuşkan biri o.

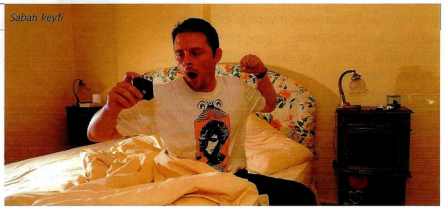
Sabah keyfi

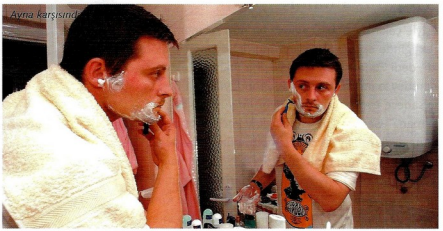
Ayna karşısında

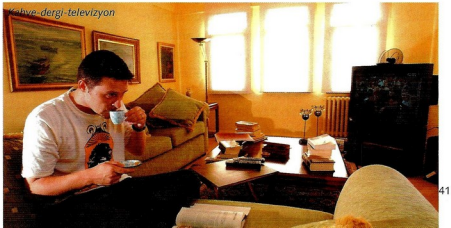
Kahve-dergi-televizyon

12 saat

Mecburen...

İş zamanı

Erken kalkmak, mecburen... Traş olmak, mecburen... İşe gitmek, mecburen... Tıpkı *Mazhar Fuat Özkan*'ın bir zamanlar hepimizin dilinde marş olmuş şu ünlü şarkısında anlatıldığı gibi. *Tuna Kiremitçi*'nin mecburiyetlerden zevk aldığını söylemek haksızlık olur, ama onları olabildiğince kolaylaştırmayı denediği kesin. Bunun için kendi formülünü bile yaratmış, insan bir şeyi ille de yapmak zorundaysa hiç değilse bundan zevk almayı denemeli. "Hepimiz mecbur olduğumuz birtakım şeyleri yaparken aynı zamanda eğlenmenin de bir yolunu bulabilsek aslında ne kadar iyi olur. İşte mizah duygusu denen şey tam da böyle zamanlarda gerçek bir can simidi haline geliyor. En azından benim için. Bunu becerebildiğim zamanlarda çok beğeniyorum kendimi. Kendi omzuma tap tap vuruyorum." Belki biliyorsunuz, o müzisyen, şair ve romancı olarak tanındı ama hayatını kazanmak için yaptığı asıl iş reklam yazarlığı. Bunu düşününce, "genç bir yazarın reklamcı olarak portresi" de eksik kalmamalı diyoruz: "Reklam ajansında çalışmanın en iyi tarafı şu: Gün boyu yaratıcı insanlarla beraber oluyorsunuz. Onların arasında aklınızın bilendiğini hissediyorsunuz. Özellikle benim gibi aklı her fırsatta birinci vitese geçen biri için bu tür bir atmosferde bulunmak bulunmaz nimet."

Hayatın anlamı

Kahve molası

Eşiyle çekim yapabileceğimiz bir gün seçmemiz gerektiğinde epey zorluk yaşandı. "O öyle meşguldür ki" dedi *Tuna Kiremitçi*, "Boş bir anını yakalamak neredeyse imkânsız. Aynı iş yerindeyiz ama ben bile sadece evdeyken görebiliyorum yüzünü çoğu zaman." Gene de bir kahve içimi kadar boş zamanını yakalayabiliyoruz bu çıtı pıtı, güzel, sevimli ve ne kadar kuvvetli olduğu gözlerinden belli olan genç kadının. O büyük ihtimalle bizim varlığımızı unutuyor ve bir şeyler anlatıp duruyor, *Tuna Kiremitçi* de dinliyor ve seyrediyor. Karısı onun için aynı zamanda 'aşk' demek. Peki o zaman aşk ne demek? "Aşk, yazı ve ölüm... İlk gençliğimde bunlarla ilgili havalı bir düşüncem vardı: Hayata anlamını bu üçünün verdiğine inanırdım. Bugün bir sıralama yapsam birinci sıraya aşkı koyar, ikinciliğe layık eser bulamadıktan sonra üçüncülüğü yazı ve ölüm arasında paylaştırırım. Aşk, hayatın yakıtı bence. Ya da roman kahramanımız *Arda*'nın (*Git Kendini Çok Sevdirmeden*) deyimiyle 'insanın kendisini aptal gibi hissetmekten hoşlanabilmesi'."

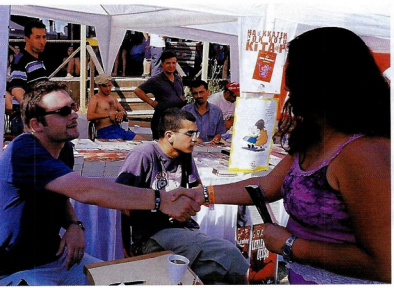

Konser kalabalığına uzaktan bakış

H2000 sırasında imza günü

Müzik ve imza günü

H2000 kapsamında *Tuna Kiremitçi*'nin imza günü de var. Onun aynı zamanda müzisyen olduğunu söylemiştik değil mi? Adını, bir zamanların *Kumdan Kaleler* grubundan hatırlayabilirsiniz. Aslında baştan başlamak en iyisi. "Okulda hafta sonları ısınan tek yer müzik odasıydı. Alçaltılmış akustik tavanı ve yekpâre bir halısı vardı. Odaya sabah girer bütün gün gitar, piyano ve davul çalardım. Hatta kitap okuyup ders çalışırdım. Hem biraz ısınıyordum hem de çok ihtiyaç duyduğum mahremiyet hissine kavuşuyordum. Müzik odasına kız atma hayalimse asla gerçekleşmedi maaleseF." İyi bir müzisyen miydi peki? "Bir dönem harçlığımı çıkarmış olsam da, müzisyenliği ne kadar becerdiğimi pek bilemiyorum. Ama iyi bir dinleyici olmayı başardım galiba. Üstelik, 'sınır tanımayan' dinleyicilerdenim ben. *Paul Simon* ya da *Vivaldi*, *Miles Davis* ya da *Candan Erçetin* fark etmiyor. Hepsinin yeri ayrı. Genellikle konsere giden biri değilim. Evde dinlemek daha zevkli. Yine de H2000'deki imza günü sonrasında izlediğim *Bülent Ortaçgil* konserinden çok etkilendim." Peki hâlâ sahnede olmayı istiyor mu? "*Kumdan Kaleler* dağıldıktan sonra yeniden grup kurup sağda solda çalma ukdesini yıllarca inatla yaşattım. Artık bunun sonsuza kadar ukde olarak kalacağını, belki de kalması gerektiğini çok iyi biliyorum. Müziğe ve müzisyenlere duyduğum sevginin izlerini ikinci romana taşıdım ben de."

İstiklal'de yürüyüş

Yürüme rekoru

Metrodan indik. Bu sıcakta İstiklâl Caddesi'nde yürüyüş yapmaya kalkışır mıydı normalde, hiçbir fikrimiz yok, ama bugün bizim için yapacak bunu. Bir yandan da konuşacağız. Aslında en uygunu *Stanislavski*'nin oyunculukta devrim yaratan şu ünlü 'metod'unu ödünç almak; aylardan Nisan diye düşünür ve buna ruhunuzun tüm gücüyle inanırsanız öldürücü sıcağı hissetmemeniz mümkün. Biz de bunu deniyoruz. Terlememiş gibi yaparak sohbet ediyor, dolaşıp kitapçıların, kasetçilerin vitrinlerine, sinemalara bakıyor, simit filan alıyoruz. *Metallica*'nın *St. Anger*'ının çıktığı günler. Müzikten konuşmak için yeni bir fırsat doğuyor böylece. Gün boyunca söz dönüp dolaşıp sık sık müziğe gelecek. *Kiremitçi*'nin yürüme konusunda oldukça idmanlı olduğu belli oluyor: "Rekorum Beşiktaş-Sultanahmet arası. Yürürken şehirle arkadaşça bir ilişkiye girmiş oluyoruz. İstanbul'un asıl dokusunu oluşturan yerlerde dolaşmak daha hoşuma gidiyor. Bir metafor olarak da çok güzel bir kelime yürümek. Aydınlık, insana iyi gelen çağrışımlar taşıyor."

12 saat

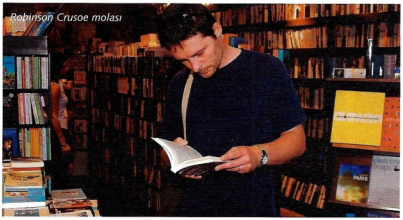
Robinson Crusoe molası

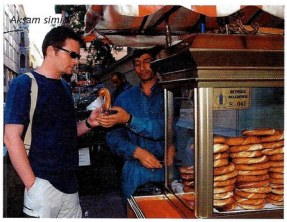
Akşam simit

Okuma anları

İstiklâl Caddesi'nin en güzel kitabevlerinden birine, *Robinson Crusoe*'ya uğruyoruz. Hem serin olduğu için hem de içinde çok kitap var diye. "Okumaya değer verilen bir evde büyümeme rağmen küçükken kitap kurdu sayılmazdım. Kalecilik yapmayı ya da kızları kovalamayı daha çok seviyordum. Kitaplarla barışmam daha çok yatılı okul zamanına rastlıyor. Bunun psikolojik bir izahı da kesin vardır." Psikolojik izahtansa, neler okuyor sorusunun cevabı daha ilgi çekici. "Beni okur olarak besleyen iki edebiyat olduğunu fark ettim. Biri daha stilize, yazının imkânlarını zorlayan, neredeyse barok bir kanal. *Nabokov* ya da *Tanpınar* gibi. Diğeriyse tüm sadeliğiyle insan ruhunu aydınlatmaya adanmış bir edebiyat. *Orhan Kemal* ya da *Saroyan* gibi. Tercih yapamıyorum. İkisine de zaafım var. Yazarken her biri sırayla tutuyorlar elimden." Sevdiği yazarları ve sevdiği kitapları sıralarken heyecanlı. "Üstelik daha o kadar çok kitap, o kadar çok yazar var ki. Bir eleme yapmak zorunda insan. Bazı yazarlara hiç sıra gelmeyecek, o yüzden karar aldım, onları hayatım boyunca hiç okumayacağım."

Asabi ve komik

İstiklâl'in içinden araba geçen halini hatırlıyor: "Bizimkiler beni Galatasaray'a bıraktıktan sonra gece Beyoğlu'nda gezerken, postanenin köşesinde müşteri bekleyen kızları görmüşler. Annem babama 'Ömer, biz ne yaptık?' diye sormuş." Annesinden sonra kendisi hakkında da biraz 'dedikodu' etsin istiyoruz: "İnsanın kendisini dışarıdan görmesi zor. Aslında ben de merak ediyorum, nasıl biriyim acaba? Uysal mıyım? Kimseyi kırıyor muyum? Yanımda olmak iyi bir şey mi? Tek söyleyebileceğim, iletişim mesleğinde çalışmamın insan ilişkileri açısından bana çok şey kazandırdığı. Aklım erdiği, kalbim yettiği kadar iyi bir insan olmaya çalışıyorum. Bazen asabileşiyorum galiba. O zaman çok komik oluyormuşum. Arkadaşlarım öyle diyor."

Limonlu Bahçe'de akşam keyfi

Müzik saati

Limonlu Bahçe'de oturup enfes limonatalarımızı yudumlarken müzikten konuşuyoruz. Walkman'ini yanından ayırmayan *Tuna Kiremitçi* bizim için bir de "Top 10" listesi yapıyor ayaküstü. İlk sıradaki, *Bryan Ferry*'den *As time goes by*. Bunu *Ismael Lo*'dan *Tajabone* ve *U2*'dan *With or without you* izliyor. Her telden çalıyor gibi görünen listede, *Candan Erçetin*'den *Olmaz*, *Yngwie J. Malmsteen*'den *You don't remember*, *Paul Simon*'dan *Still crazy after all those years*, *Francis Cabrel*'den *Je t'aimais, je t'aime, je t'aimerai*, *Mazhar Fuat Özkan*'dan *Yalnızlar Garı*, *Erol Evgin*'den *İşte Öyle Bir Şey* ve *Nick Cave*'den *Do you love me* de var. Ayrıca o iyi bir konser izleyicisi. *Guns'n Roses*'dan *Metallica*'ya pek çok grubun konserini izlemiş, İstanbul'un ya seyircisinin ya atmosferinin müzisyenlere iyi geldiğini, daha canlı çaldıklarını düşünüyor.

Geçmiş zamanın peşinde

Hayatın küçük mutlulukları

Geceyi kendine ve sevdiği şeylere ayırıyor *Tuna Kiremitçi*. Bakın nasıl anlatıyor bunu: "Gece, bilgisayarın diskinde çalan bir noktürn, aralık balkon kapısında tereddüt eden rüzgâr, gece lambasının duvara çizdiği çılgın resimler, karımın seyrettiği filmin arada duyulan sesleri ve elimin altında yavaşça tıkırdayan tuşlar..." Sözlerinin burası, yeni yaşadığı bir büyük üzüntüden dolayı belirgin bir şekilde buruklaşıyor: "Babamı kaybettiken sonra hayatın küçük mutlulukları denen şeyler daha çok meşgul etmeye başladı zihnimi. Babam bir metrekarelik çimende bile saatlerce oyalanacak şeyler bulabilen bir adamdı. Genetik olarak bu yeteneğin bende de olması lazım. Bugüne kadar niye yeterince çıkmamış acaba?" Fotoğrafta da görüyorsunuz, küçükken oynadığı minik arabalar onu hâlâ oyalayabiliyor. Yeniden ele geçirmiş onları, halbuki hepsi çoktan dağıldı gitti sanıyormuş, varlıklarını bile hatırlamıyormuş. Şimdi onlarla bir çocuk gibi kaygısızca oynayacak hali yok elbette ama işte geçmişin anlarını bazen sadece geçmişin nesneleri geri getirebiliyor: "Haydut bir çocuktum. Küçük otomobiller dışında hiçbir oyuncağım kalmamış bugüne. Onları da taşınırken annem bulup çıkardı. Orada *Amelie*'vâri bir sahne yaşadık. Gerçi çoğunun kapısı, tamponu, lastikleri kayıp. Zamanın çakısı kaportalarını vahşice çizmiş. Ama yine de beni çok uzaklara götürebiliyorlar hâlâ."

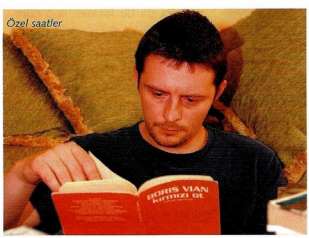

Özel saatler

Orgazmın tek rakibi yazı

"Galiba sadece yazarken doğru düzgün düşünebiliyorum. Başlamadan önce ne yazacağımla ilgili en ufak bir fikrim olmuyor. Yazma sürecinin içinde kendiliğinden şekillenen, adım adım oluşan o bilince hayranım. İnsan kendini hayatın zirvesinde hissediyor, demek ki orgazmın tek rakibi yazı," diyor. Belirli bir yazma rutini yok. Yazarken 'akşamcı' ve 'sabahçı' olduğu dönemler var: "Sıfırdan bir şey oluşturuyorsam, düzenimi gece kuruyorum, eşim uyuduktan sonra yazıyorum. Bir taslağı elden geçiriyorsam, sabah faslı başlıyor. Ajansa herkesten iki saat önce gidip ders zili çalana kadar çalışıyorum. Gece hayal gücü, sabah da dikkat sağlıyor."

Bu işte bir yalnızlık var

Yeni romanın adı, *Bu İşte Bir Yalnızlık Var*. Küçük, nazlı bir hikâye. Bir rock gitaristinin ağır yalnızlığını anlatıyor; onun hayata karşı gücü ve zayıflığı; pazarları buluşabildiği kızıyla keşfettiği İstanbul; arkadaşının esrarengiz bir şekilde kayboluşu; arasında başını yapayanlış bir aşkla derde sokması... İşte yeni romandan bir alıntı: "Sonra tellere dokundum. Emektar gitarın sesi bilmem kaç bin voltluk amfilerden gürültüyle yankılandı. O gürültünün içinde, hayatımın titrek bir kuş gibi atan nabzını duydum. Şu dünyadaki varlığımın hâlâ bir anlam taşıdığını bana söyleyen fısıltıyı duydum."

Yazarın odası

Anlar İzler Tutkular'dan
Yazma zamanı

İnci Aral, üzerinde çalışmakta olduğu Anlar İzler Tutkular adlı kitabını şöyle tanımlıyor: "Bu kitap son yıllarda değişik yerlerde ve konularda yaptığım söyleşileri, yazmak ve edebiyat ortamı üzerine düşüncelerimi, kimi anılarımı ve aşk konusundaki görüşlerimi bir araya toplayan bir çalışma olacak." Anlar İzler Tutkular, Ekim'de Epsilon Yayınevi'nden çıkacak.

"... Yazma eylemine zaman açısından baktığımda, içinde kararlılık, umut, bir yığın coşku ve kırıklık yani çelişik duygular olduğunu görüyorum. Ama onda en çok yalnızlık vardır. Yazdığınız süre içinde zaman ve mekândan koparsınız. Yaşam ve zaman yazdığınız metnin içinde sürer. Bu bir anlamda yapay, kurulmuş, bir anlamda gerçekten daha gerçek bir dünyadır. Güncelin telâşı içinde elden ve gözden kaçırdığınız birçok ayrıntı yazarken öne çıkar, önem kazanır, belirleyici hale gelir. Hatta inanılmaz bir derinlik kazanır. Siz o dünyaya atlar, gündelik yaşama yabancılaşırsınız. Kapınızın çalınışı bile şaşırtır sizi. Bir köpek havlaması, motor sesi, dışarıdan gelen, kurduğunuz dünyayı tehdit eden her uyarı sinirlendirir. Böylece aylar, günler geçer. Sonra başınızı kaldırıp bakarsınız, iki yıl, üç yıl geçmiş. Yirmi, yirmi beş yıl geçivermiş bir çırpıda.

Bir zamanlar yazıyor olmaktan çok acı çekerdim. Uzun yıllar bu işe hiç başlamamış olmayı istedim. İş işten geçmeden ya da bir gün, bırakmayı diledim. Öylesine nankör bir iş, öylesine karşılıksız bir çabaydı. Sonra zaman beni yatıştırdı, yumuşattı, köktenci yanlarımı törpüledi. Genelde başarılı olmam, girilmesi çok zor olan edebiyat dünyasında kendime bir yer edinmem bunda etkili oldu sanırım. Bugün yazmayı daha soğukkanlı ve kendiliğindenci bir biçimde sürdürmem gerektiğini düşünüyorum. Çünkü bırakabilme konusundaki umutlarımı çoktan yitirdim. Ama nasıl bir ölçülülük olacak bu? Yazmak benim için hâlâ bir savrulma, onun dışındaki yaşama pratiklerinin önemsiz hâle geldiği yoğun bir ruhsal ve fiziksel yıpranma dönemi olmayı sürdürüyor. Ölümcül bir mücadele süreci. Ölüm korkusunun kendisi. Çünkü öncelikli tasam, bir kitabı yarım bırakmadan, - var olan risklerim nedeniyle- ölmeden bitirebilmek, sağlığımın ve gücümün sınırlarını zorlayan bu hırpalanmaya son sayfaya kadar dayanabilmektir. Bu ölüme, bu tükenişe gönüllü razı oluşumu, bir gece yarısı ya da sabah karanlığında, bir öykünün ya da bir kitabın son cümlesine son noktayı koyduğum anın mutluluğuna 'bağımlı' biri olmakla açıkladım kendime epey zaman. Eş ağırlıkta bir 'kendi yarattığım serüvenin içinde yaşamak' tutkusu olduğunu, buradaki tanrısal boyutu ise sonradan, roman yazmaya başladıktan sonra keşfettim.

Yazmaya oturduğumda hiçbir şey açık değildir. Net olan temel düşünce ve izleklerdir. Gerisi serüven. İnsanı yazmaya çeken müthiş bir serüven. Olaylar yarattığım kişilerin sahiciliğine, derinliğine göre değişir. Kimi zaman onlara egemen olamadığım da olur. Her metnin bir iç mantığı, tutarlılığı, diyalektiği vardır çünkü. Anlattığım öykü ya da romanın sonunu baştan bilmem. Onlar kendi sonlarını kendileri hazırlar ve yazarlar. Tıpkı gerçek yaşamda olduğu gibi. Heyecan verici olan da budur, bağımlılık yaratan da..." ◘

Söz'ün gücü üzerine

Şair, yazar, denemeci Hilmi Yavuz, Eylül'de Dünya Yayıncılık'ın 'Deneme' dizisinden çıkacak olan 'Sözün Gücü' adlı kitabı için şunları söylüyor: "Sözün gücü benim daha çok edebiyat dışı ama gündelik yaşama ve gündelik yaşamın sosyolojisine ilişkin denemelerimi içeriyor. Bunlar güncelliğin yanında geleceği de karşıladığı düşünülerek kitaplaştırıldı."

"...Bundan bir süre önce 'İdeolojinin Yüce Nesnesi' adlı kitabı yayımlanan *Slavoj Zizek*, kendisiyle yapılan bir konuşmada, bence son derece kışkırtıcı bir tespitte bulunuyor. 'Çürümüş, kinik bir sistem olmasına rağmen, reel sosyalizmde bana böylesine çekici, böylesine sempatik gelen şey, konuşulan sözün gücüne olan inançtı.' *Zizek*, reel sosyalizmde söz'ün gücünü kanıtlamak için, can alıcı bir örnek veriyor;- şöyle: 'Yaklaşık yirmi yıl önce, sadece 34 bin satan küçük bir sanat teorisi dergisinin editörüydüm. Bir keresinde, nüfuz edilemeyecek ölçüde kapalı ve modern, ancak satır aralarında muhalif bir mesaj içeren küçücük bir şiir yayınlamıştık. İktidar (Burada, komünist iktidar kastediliyor. H.Y.) bu şiire eğer kayıtsız kalabilseydi, hiçbir şey olmayacaktı.' *Zizek*, bu şiir üzerine Komünist Partisi Merkez Komitesi'nin olağanüstü (Evet, olağanüstü!) bir toplantı yaptığını belirttikten sonra, dikkate değer olan şu sözleri söylüyor: 'Fakat, burada benim hoşuma giden şey, komünist iktidarın, konuşulan sözün potansiyel, yıkıcı gücünü aşırı biçimde ciddiye almasıydı.'

Slavoj Zizek'in bu konuşmasını, *Şükrü Argın*'ın Birikim Dergisi'nin eski sayılarından birinde yayınlanan, 'Modern Zamanlarda Sözün Statüsü' başlıklı, gerçekten değerli bilgiler ve kuşatıcı yorumlar içeren makalesinden aktardım. *Argın*, '*Zizek*'in sözünü ettiği komünist rejimler de dahil olmak üzere, tüm totaliter sistemler(in), muhalif söz'ün, daha doğrusu, kendi 'mutlak' iktidarlarının denetimi dışında kalan sözün potansiyel gücünden' korktuklarını belirttikten sonra, totaliter siyasal rejimlerle liberal siyasal rejimler arasındaki radikal farkı bu bağlamda ortaya koyan şu açıklamayı yapıyor:

'Liberal demokratik rejimlerde (...) aslında, 'mutlak' bir iktidar, daha doğrusu, mutlak iktidar talep etmeyecek kadar kendine güvenen bir iktidar vardır. *Foucault*'nun da söylediği gibi, (İktidar, H.Y.) hiçbir yerde yoğunlaşmamış, ancak her yere nüfuz etmiştir. Gücünden öylesine emindir ki, kendisine yöneltilmiş hiçbir sözü ciddiye almaz. Hiçbir totaliter ya da baskıcı rejimin sahip olamayacağı bir 'mülk'e, söz karşısında kayıtsız kalma lüksüne sahiptir. Kısacası, totaliter ya da baskıcı rejimler, söz karşısında tedirgindir; liberal rejimler ise kibirli.

Hiç şüphe yok. *Zizek*'in ve *Argın*'ın tespitleri doğrudur. Ve elbette, *Argın*'ın da belirttiği gibi, totaliter toplumlarda söz'ün gücünün öne çıkarılması, bu toplumlara, nostaljik bir bakışla, özlem duyulduğu anlamına da gelmez! Ancak, burada üzerinde durulması gereken, totaliter iktidarların söz'ün gücü karşısında niçin korkuya kapıldıklarıdır. Gerçekten de, totaliter rejimler, kendilerine yöneltilmiş her sözü niçin ciddiye alırlar? Niçin, iktidarlarından emin değillerdir?

Ben meseleyi, totaliter iktidarların ürettikleri (ve yeniden ürettikleri) 'anlam rejimleri' bağlamında ele almak gibi bir varsayımdan yola çıkarak temellendirmek istiyorum. Hemen belirtmeliyim: Faşizmin ürettiği 'anlam rejimi', her söz veya edimin, verili ve konvansiyonel bağlamlarının ötesinde, bir başka anlama geldiğine gönderme yapar. Sıradan herhangi bir söz veya edim, bu 'anlam rejimi'nde, neredeyse esoterik, gizemli bir söze veya edime dönüşür..."

2002 yılının 'en'lerini seçtiler

Kitap dünyasıyla şu ya da bu biçimde bağı olan kişilerden oluşturduğumuz bir jüriden, 2002 yılının en beğendikleri ve hiç beğenmedikleri kitabını belirlemelerini istedik. Tahsin Yücel'in 'Yalan'ı en iyi kitap seçilirken, Ahmet Altan'ın 'Aldatmak' adlı romanı hiç beğenilmeyenlerde başı çekti. Soruşturmadan ayrıca ilginç başka sonuçlar da çıktı...

2002 yılı edebiyat üretimi açısından çok zengin bir yıl oldu. Diğer birçok önemli yazarın yanı sıra Yaşar Kemal, *Orhan Pamuk, Latife Tekin, Murathan Mungan, Ahmet Altan* gibi hem önemli hem de çok konuşulan ve çok satan yazarlar, yeni kitaplarıyla kitapçı vitrinlerine 2002'de çıktılar. Çok sayıda ilk kitap, yine bu yıl yayınlandı. Tartışmalar, eleştiriler de bir o kadar zengindi 2002'de.

Biz de geçen yılın bir değerlendirmesini yapalım istedik. Bunu geçen Şubat ayında yapmak elbette en doğrusu olurdu. Ancak bugüne kadar da böyle bir değerlendirme yapılmadığı için, tarih olarak geç de olsa bunu başlatalım ve her yılın ikinci ayında da, geride kalan yılın 'en'lerini, bundan sonra *Picus* okurları seçsin dedik.

Sonuçta kitap dünyasından 58 kişiye, 2002 yılının en beğendikleri ve hiç beğenmedikleri *kitabını* sorduk.

Bu 58 kişiden 43'ü soruşturmamıza katılmayı kabul etti, beş kişiye ulaşılamadı, on kişi ise çeşitli nedenlerle cevap vermek istemedi.

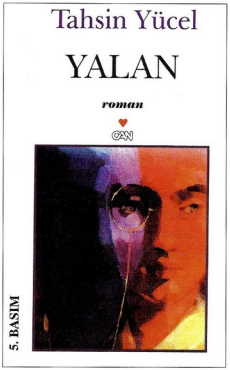

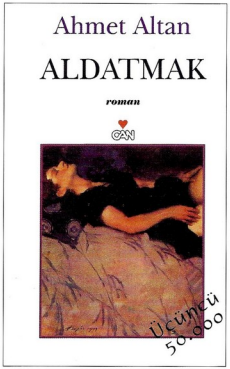

Cevap verenlerden beşi, oyların gizli olacağını belirtmemize rağmen, yalnızca en beğendiği kitabı söylemekle yetindi.

Böyle bir soruşturmanın eninde sonunda subjektif bir değerlendirme olacağının bilincindeydik. Ancak ortaya çıkan sonuçlar açısından bakıldığında, 'en beğenilen' ve 'hiç beğenilmeyen' kitapla-

Jüri

Füsun Akatlı

- Esin Aka *(D&R)*
- Füsun Akatlı *(Eleştirmen)*
- Osman Akınhay *(Everest Yayınları)*
- Necmiye Alpay *(Radikal)*
- Barbaros Altuğ *(Yazar ajanı)*
- Tanju Anapa *(Epsilon Yayıncılık)*
- Feridun Andaç *(Eleştirmen)*

Feridun Andaç

Ahmet Cemal

- Buket Aşçı *(Vatan)*
- Filiz Aygündüz *(Milliyet)*
- Mürşit Balabanlılar *(İş Kültür Yayınları)*
- Figen Batur *(Kitap kurdu)*
- Gürsel Canikliöğlu *(Arkadaş Kitabevi)*
- Ahmet Cemal *(Eleştirmen)*
- Zeynep Çağlıyor *(Doğan Kitapçılık)*

Tuğrul Eryılmaz

- Sayım Çınar *(Gezici kitapçı)*
- Ali Çolak *(Zaman)*
- Kaan Demirdöven *(Stüdyo İmge)*
- Mehmet H. Doğan *(Eleştirmen)*
- Cem Erciyes *(Radikal)*
- Tuğrul Eryılmaz *(Milliyet Sanat)*
- Nükhet Esen *(Öğretim Görevlisi)*
- Ege Görgün *(Haftalık)*

rın oylarının büyük ölçüde tutarlılık gösterdiğini gördük. En beğenilen kitap yüzde 24 oyla *Tahsin Yücel*'in *Yalan* adlı romanı seçilirken, hiç beğenilmeyen kitapta yüzde 45 gibi yüksek bir mutabakat sağlandı ve *Ahmet Altan*'ın *Aldatmak* adlı kitabı başı çekti.

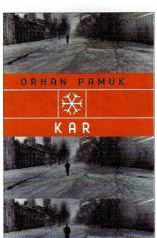

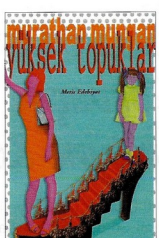

En beğenilen ve hiç beğenilmeyen kitap oylarında öylesine bir tutarlılık vardı ki, *Hakan Günday*'ın *Zargana*'sı yalnızca ve yalnızca dört oyla en beğenilen ikinci kitap oldu ister istemez.

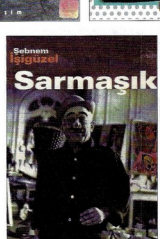

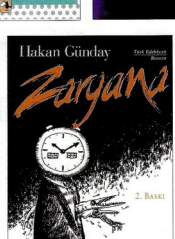

Hiç beğenilmeyenlerde durum tamamen aynıydı. Yine dört oyla *Perihan Mağden*'in *İki Genç Kızın Romanı*, hiç beğenilmeyenlerin ikinci sırasında yer aldı. Dolayısıyla, ne *Zargana* ne de *İki Genç Kızın Romanı* için, bu ikinciliklerin haklı birer ikincilik olduğunu söylemek çok zor. Bu arada, *Leyla Erbil*'in *Cüce* adlı kitabı ve *Orhan Pamuk*'un *Kar*'ı üçer oyla en iyilerde üçüncülüğü paylaştılar. Kısacası, en beğenilen ve hiç beğenilmeyen kitaplar dışında oylar fazlasıyla dağıldı.

Ortaya ilginç başka sonuçlar da çıkmadı değil. Örneğin *Elif Şafak*'ın *Bit Palas*'ı, *Şebnem İşigüzel*'in *Sarmaşık*'ı ve *Murathan Mungan*'ın *Yüksek Topuklar*'ı hem en beğenilen hem de hiç beğenilmeyenler arasında, aşağı yukarı eşit oylarla aday gösterildi.

Bir diğer üstünde düşünülmesi gereken sonuç da şuydu: 'En beğendiğiniz' ve 'hiç beğenmediğiniz' *kitap* sorusuna, yüzde 90 oranında, bir romanın adı verildi. Soruşturmaya katılanlardan birkaç kişi, 'roman olması şart mı' sorusuna, 'hayır, her tür kitap' yanıtını almakla birlikte, yine de seçimlerini romandan yana yaptılar. Bu da şiirin, denemenin, araştırmanın, hatta bir oranda öykünün yalnız okur nezdinde değil, kitap dünyası içinde yer alan kişiler nezdinde de ne denli ikincil bir ağırlık taşıdığını gösterdi.

Minâ Urgan'ın, "Kitabım çok satıyor, acaba kötü mü yazıyorum..." kaygısına, yani az satan iyidir, çok satan iyi değildir yargısına hiçbir biçimde katılmamakla birlikte, hiç beğenilmeyen kitabın en çok satanlardan çıkması, en beğenilende ise satış rekorları kırmadığından emin olduğumuz bir kitabın başı çekmesi yine de ilginç. Ama dedik ya, bu subjektif bir değerlendirme. Sonuçta en doğru değerlendirmeyi önümüzdeki yıl okurlar yapacak.

Doğan Hızlan

Özdemir İnce

- Turhan Günay *(Cumhuriyet)*
- Nurdan Gürbilek *(Yazar)*
- Rana Gürtuna *(Everest Yayınları)*
- Feyza Hepçilingirler *(Yazar)*
- Doğan Hızlan *(Hürriyet)*
- Özdemir İnce *(Yazar)*
- Özgür Kalyoncu *(Om Yayınevi)*

Sefa Kaplan

- Sefa Kaplan *(Hürriyet)*
- Mehmet Kenan Kaya *(Akşam)*
- Sırma Köksal *(Eleştirmen)*
- Cem Mumcu *(Okuyan Us Yayın)*
- Kürşad Oğuz *(Aktüel)*
- Ahmet Oktay *(Yazar, eleştirmen)*

Fatih Özgüven

- Fatih Özgüven *(Eleştirmen)*
- Nuray Soysal *(Tempo)*
- Berran Tözer *(Picus)*
- Ömer Türkeş *(Eleştirmen)*
- Elçin Yahşi *(Kitap kurdu)*
- Murat Yalçın *(Kitap-lık)*
- İbrahim Yılmaz *(Simurg)*
- Levent Yılmaz (Kitap kurdu)

Yeni Yayınlar

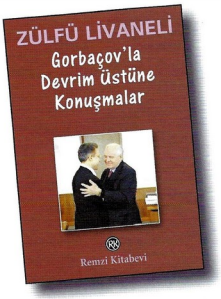

ZÜLFÜ LİVANELİ

Gorbaçov'la Devrim Üstüne Konuşmalar

Zülfü Livaneli'nin Sovyetler Birliği'nin son devlet başkanı Mihail Gorbaçov'la başbaşa yaptığı konuşmalar, tarihin önemli bir değişim anına tanıklık etmekle kalmıyor, bugünün politik gelişmelerini ve yeni Amerikan doktrinini de daha iyi anlamamızı sağlıyor.

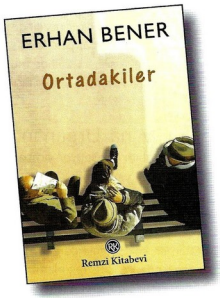

ERHAN BENER

ORTADAKİLER

Usta yazar Erhan Bener, bu kitabında, kişiliği belirleyen sevgi, başarı hırsı, cinsellik, ölüm gibi ana temalarıyla insanları, insanların birbirleriyle ve toplumla ilişkilerini anlatırken, 1980'lere kadar olan kırk-elli yıllık yakın geçmişimizin bir panoramasını da veriyor.

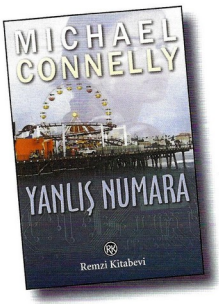

MICHAEL CONNELLY

YANLIŞ NUMARA

Michael Connelly'nin, dünyada çok satanlar listelerine giren yeni romanı...

Henry Pierce'a verilen yeni telefon numarası, aslında başka birine aittir. Pierce, adına sürekli mesaj bırakılan bu gizemli kadına ne olduğunu araştırmaya kalkışınca, kendini gittikçe daralan bir çemberin içinde bulur.

REMZİ KİTABEVİ

"Cenneti bir kütüphane olarak hayal ettim hep."
Jorge Luis Borges

Yeni Yayınlar başlığı altında toplanan bu 20 sayfalık bölümü bütünüyle kitaplara ayırdık. Sayfaları çevirdikçe, yeni yayınlanmış veya yeniden basılmış kitapların tanıtımlarını, eleştirilerini ya da yazarlarıyla röportajları bulacaksınız. Roman, öykü, şiir, anı, röportaj, inceleme, araştırma türündeki yüzlerce kitapla randevunuza hemen başlayabilirsiniz. Üstelik fantastik kitaplar ve çocuk kitapları da unutulmuş değil. Şimdiden iyi okumalar...

Türkiye / Edebiyat

1. Kurtlar İmparatorluğu
Jean Christopher Grangé
Doğan Kitapçılık
2. Geri Döneceksin
Meave Binchy
Doğan Kitapçılık
3. Git Kendini Çok Sevdirmeden
Tuna Kiremitçi
Doğan Kitapçılık
4. Mor
İnci Aral
Epsilon Yayınevi
5. Şiirin Kızkardeşi Öykü
Buket Uzuner
Everest Yayınları
6. Bitmiş Aşklar Emanetçisi
İclâl Aydın
Epsilon Yayınevi
7. Nefes Nefese
Ayşe Kulin
Remzi Kitabevi
8. Yalan
Tahsin Yücel
Can Yayınevi
9. Hayatın Kaynağı
Ayn Rand
Plato Yayınları
10. Ve Kırar Gögsüne Bastırırken
Ahmet Altan
Can Yayınları
11. Tilkiler Savaşı
Osman Aysu
Evrim Yayınevi
12. Valhalla'nın Yükselişi
Clive Cussler
Altın Kitaplar
13. Bir Gün Gece
Mine G. Kırıkkanat
Om Yayınları
14. Kuşların Şarkısı
Sebastian Faulks
Epsilon Yayınevi
15. Aşk Gidiyorum Demez
Duygu Asena
Doğan Kitapçılık

Türkiye / Edebiyat dışı

1. Doğru Erkeği Bulma Kılavuzu
İlhan Uçkan
Epsilon Yayınevi
2. Gayet Ciddiyim
Gülse Birsel
Epsilon Yayınevi
3. İçimden Geldiği Gibi
İkbal Gürpınar
Elma Yayınları
4. 5-6-2 Tamam Reis
Saygı Öztürk
Ümit Yayıncılık
5. Üç Kuruş Fazla Olsun Kırmızı Olsun
Fatih Türkmenoğlu
Epsilon Yayınevi
6. Karanlık Hep Vardı Biz Aydınlığa Çabaladık
Bülent Akarcalı
Sinemis Yayınları
7. Aklın Yolu Bindir
Talat Halman
İş Kültür Yayınları
8. Süleyman Paşa Sokağı Numara: 25
Gerald Messaié
Doğan Kitapçılık
9. İslâmın Krizi
Bernard Lewis
Literatür Yayınları
10. Hayata Yön Veren Sözler
Akın Alıcı
Epsilon Yayınevi
11. Pınar'ın Mutfağından
Pınar Altuğ
Alfa Yayınları
12. Genç Kalma Sanatı
Muzaffer Kuşhan
Remzi Kitabevi
13. Felekten Bir Gün
Aydın Boysan
Bilgi Yayınevi
14. Komikaze 8
Erdil Yaşaroğlu
Doğan Kitapçılık
15. Osmanlı İmparatorluğunun Klasik Çağı
Halil İnalcık
YKY

Türkiye / Çocuk-İlk Gençlik

1. Çılgın Bilim Adamının Deneyler Kitabı
Nick Arnold
Timaş Yayınevi
2. Talihsiz Serüvenler Dizisi / Bitik Ormanlar
Lemony Snicket
Doğan Egmont
3. İşte Hayat
İpek Ongun
Altın Kitaplar
4. Mucize İçimizde Saklıdır
Pınar Yılmazer
Epsilon Yayınevi
5. Prenses Günlükleri / Elizabeth 1
Kathryn Lasky
İş Kültür Yayınları
6. Anneannem Hayvanlar Arasında
Muzaffer İzgü
Bilgi Yayınevi
7. Sakın Annem Duymasın
Rosie Rushtan
Epsilon Yayınevi
8. En İyi Arkadaşım Sensin
Camy Baker
Scala Yayıncılık
9. Anneannem Kuyruklu Yıldız
Muzaffer İzgü
Bilgi Yayınevi
10. Çiko Dizisi / Ağzının Tadını Bilen Kral
A. Sommer Bodenburg
Say Yayınları
11. Küçük Prens
Antoine De Saint-Exupéry
Mavi Bulut
12. Çiko Dizisi / İmdat Bir Bebek
A. Sommer Bodenburg
Say Yayınları
13. Şimdiki Çocuklar Harika
Aziz Nesin
Adam Yayınları
14. Talihsiz Serüvenler Dizisi / Katı Kurallar Okulu
Lemony Snicket
Doğan Egmont
15. Her Güne Bir Masal
Tarık Demirkan
YKY

Kaynak: Yeni Çizgi Yayın Dağıtım Ltd (20 Temmuz 2003 itibariyle)

ABD / Edebiyat

1- Johnny Angel
Danielle Steel / *Delacorte*
2. The Da Vinci Code
Dan Brown / *Doubleday*
3. The Lake House
James Patterson / *Little, Brown*
4. White Death
C. ve P. Kemprecos / *Putnam*
5. Trading Up
Candace Bushnell / *Hyperion*
6. Bad Company
Jack Higgins / *Putnam*
7. The Lovely Bones
Alice Sebold / *Little, Brown*
8. The Devil Wears Prada
L. Weisberger / *Doubleday*
9.Bare Bones
Kathy Reichs / *Scribner*
10. A Man to Call my Own
Johanna Lindsey / *Atria*

Almanya / Edebiyat

1. Harry Potter and the Order of the Phoenix
J. K. Rowling / *Bloomsbury*
2. Ein alter Traum von Liebe
Nuala O'Faolain / *Claassen*
3. Die dunkle Stunde der Serenissima
Donna Leon / *Diogenes*
4. Artemis Fowl
E. Colfer / *Der Geheimcode List*
5. Monsieur Ibrahim und die Blumen des Koran
E. Schmitt / *Ammann*
6. Idioten. Fünf Märchen
Jakob Arjouni / Diogenes
7. Fuchsjagd
Minette Walters / *Goldmann*
8. Freizeichen
I. von Kürthy / *Wunderlich*
9. Middlesex
Jeffrey Eugenides / *Rowohlt*
10. Harry Potter und der Gefangene von Askaban
J. K. Rowling / *Carlsen*

İngiltere

1. Harry Potter and the Order of the Phoenix
JK Rowling / *Bloomsbury*
2. Dr. Atkins' New Diet Revolution
Robert Atkins / *Vermilion*
3. High Society
Ben Elton / *Black Swan*
4. Just Between Us
Cathy Kelly / *HarperCollins*
5. The Lovely Bones
Alice Sebold / *Picador*
6. Life of Pi
Y. Martel / *Canongate Books*
7. The Babes in the Wood
Ruth Rendell / *Arrow*
8. Harry Potter and the Order of the Phoenix: Adult Edition
JK Rowling / *Blomsbury*
9. Chasing the Dime
Michael Connelly / *Orion*
10. Pandora
Jilly Cooper / *Corgi*

ABD / Edebiyat dışı

1. Living History
H.Clinton / *Simon & Schuster*
2. Treason
Ann Coulter / *Crown Forum*
3. Benjamin Franklin
W. Isaacson / *Simon & Schuster*
4. A Short History of Nearly Everything
Bill Bryson / *Broadway*
5. Moneyball
Michael Lewis / *Norton*
6. Beyond Belief
Elaine Pagels / *Random House*
7. Invisible Eden
Maria Flook / *Broadway*
8. The Teammates
David Halberstam / *Hyperion*
9. Dereliction of Duty
Robert B. Patterson / *Regnery*
10. Who's Your Caddy
Rick Reilly / *Doubleday*

Almanya / Edebiyat Dışı

1. Stupid White Men
Michael Moore / *Piper*
2. Gelebte Geschichten
Hillary Clinton / *Econ*
3. Ratschläge des Herzens
Dalai Lama / *Diogenes*
4. Warum Männer lügen und Frauen immer Schuhe kaufen
A. Pease/B. Pease / *Ullstein*
5. Weltmacht USA
E.Todd / *Ein Nachruf Piper*
6. Frau Thomas Mann
I. Jens / W. Jens / *Rowohlt*
7. Simplify your life
W. Küstenmacher-L. Seiwert / *Campus*
8. Die Kinder-Uni - Forscher erklären die Rätsel der Welt
U. Janßen - U. Steuernagel / *DVA*
9. Eine Reise zu Fu
W. Büscher / *Rowohlt*
10. Zonenkinder
Jana Hensel / *Rowohlt*

Fransa

1. Harry Potter and the Order of the Phoenix
J.K. Rowling / *Bloomsbury*
2. Guérir le stress, l'anxieté, la dépression sans médicaments ni psychanalyse
David Servan-Schreiber / *Robert Laffont*
3. Est-ce dans ce monde-là que nous voulons vivre
Eva Joly / *Les Arenes*
4. Tu ne s'ras jamais grand
Janry - Tome / *Dupuis*
5. Harry Potter et l'Ordre du Phénix
J.K. Rowling / *Gallimard*
6. Mon histoire
Hillary Clinton / *Fayard*
7. Onze minutes
P. Coelho / *Carriere Anne*
8. La compagnie, le grand roman de la CIA
Robert Littell - N. Zimmerman / *Buchet-Chastel*
9. Et si ça venait du ventre
P. Pallardy / *Robert Laffont*
10. Jean ou le jour du corbeau
Alice – Dorison / *Glenat*

Kaynak: ABD (The New York Times), Almanya (Der Spiegel), İngiltere (The Guardian), Fransa (Fnac) (20 Temmuz 2003 itibariyle)

Şairler, öykü ve roman yazarları gibi yırtıcı değiller

Sennur Sezer'in tanımıyla tam "Bir edebiyat, sanat ve kültür adamı" olan Doğan Hızlan, Edebiyat Dönencesi isimli yeni kitabını YKY'den yayımladı. Kitap, Hızlan'ın yazılarının bir derlemesi. Hızlan'la bu yazılar ekseninde konuştuk.

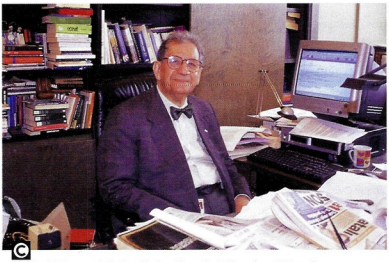

Edebiyat Dönencesi, Doğan Hızlan, Yapı Kredi Yayınları, 182 sayfa.

Edebiyat Dönencesi'ndeki yazılarınızın çoğu şiir üzerine. Sizce şiir neden okunduğu kadar eleştirilmiyor?

Şiir okunuyor sözü yanlış, çok şiir yazılıyor ama az şiir okunuyor. Şiir yazanlar, şiir kitabı okumuyor. Şiir yarışmalarına gelen dosyaları ve kitapları incelediğimde şaşırıyorum, bu şairler Türkiye'de şiirin nereye geldiğinin hiç mi farkında değiller? Daha başka bir ölçütten de söz edeyim. Yarışmalara şiir gönderenler, aynı yarışmalarda daha önce kimlerin ödül aldığını bilseler, hiç kuşkum yok, bu yarışmaya katılmazlardı. Evet benim eleştirilerimin çoğunluğu şiir üzerinedir. Türkiye'de şiir üzerine; gerek kuramsal gerek uygulama alanında yararlanılacak kalitede şairlerin şiir yazıları var. Ancak bu konuda eleştirmen az. Bir açıdan şöyle de düşünüyorum, roman, öykü üzerine yazdığınızda bunun okuru daha çok olabilir. Şöyle bir oranlama yapabilirim: O türün kitapları daha çok sattığına göre, eleştirmenin okunma paydası da daha büyük. Biraz iyimser bir yorum gibi geliyor bu söylediğim bir açıdan da. Çünkü eleştirmenler okunmasın diye, hemen hemen birçok yazar özel çaba harcıyor, kendi eleştirisini kendi yapıyor. Böylece yapıtı hakkında çıkacak olumsuz eleştirileri önlüyor, kısacası bizde eleştirmen yok diye başlayan cümle, eleştirmenle okur arasına bir sed çekme girişimi. Bunun anlamı şudur, eleştirmenlik diye bir kurum yok, onlara bakmayın. Daha sonra da söyleşilerinde, ah bir eleştirmen çıksa da bizi yazsa, diye yakınıyorlar. İnandırıcı değil. Şairler, öykücü ve romancılara göre, çok daha eleştiriye açık edebiyat erbabıdır. Öykü ve roman yazarları gibi yırtıcı değiller.

Kitabınızın önsözünde konuya hem yazar hem de eleştirmenler açısından değinerek, eleştirmenin yazara ve şaire sahip çıktığı kadar yazarların/şairlerin eleştirmene yardım etmediğini söylüyorsunuz. Bu tezadın sebebi nedir?

Eleştirmen yazarı, şairi beğendiği sürece kabul görüyor, beğenmediği ya da es geçtiği zaman yok sayılıyor. Elbette eleştirmenleri savunurum, çünkü hak etmedikleri, lâyık olmadıkları suçlamalara maruz kalıyorlar. Eleştirmen yok sözünün uzantısını, bunu söyleyenlerin düşünmesini isterim. Bir edebiyat ki, iyi öykücüsü var, iyi romancısı var ama eleştirmeni yok. Gülünç bir iddia. Edebiyatta da bileşik kaplar kuralının geçerli olduğuna inanıyorum, ne kadar şiir varsa, ne kadar roman varsa, o kadar da eleştiri vardır. Bir kere, yazar ve şairlerin bir bölümü, eleştirmen sınıfını yok etme çabasındalar. Ama bana göre artık bu ters tepti. Çünkü okur onlara inandı ama gün geldi eleştirmeye başladı, işte o zaman okur eleştirmenin yerini, işlevini yeniden anımsadı. İyi bir okur, iyi bir eleştirmendir. Yazarlar okurla karşı karşıya kalmanın rantını epey süre yediler ama korunmasız, aldatılmış okur artık eleştirmen arıyor.

'Şiiri siz tanımlayın' başlıklı yazınızı okuduktan sonra Melih Cevdet Anday'ın şair, denemeci, romancı ve oyun yazarı olarak dört dörtlük bir kişi olduğu kanısına varıyorum. Neden her değerli insan gibi Melih Cevdet Anday'ın da kıymetini ölümünün ardından anlıyoruz?

Melih Cevdet Anday sağlığında ilgi gören bir edebiyatçıydı. Sevildi, beğenildi, övüldü, ödüller aldı, hakkında yazılar çıktı. Türkiye koşullarına göre şanslı bir örnek. Diğer edebiyatçılarla karşılaştırdığımızda bu sonuca varabiliriz. Yeterli mi, değil tabii. Bir *Melih Cevdet Anday* biyografisi, monografisi yok. Tiyatrosu üzerine *Ayşegül Yüksel*'in bir kitabı var. O kadar. Şiiri üzerine bir inceleme kitabı yok. Ben bu açıdan Türk Dili ve Edebiyatı bölümlerinin de sorumluluklarını yerine getirmediği kanısındayım, öğrencilerine yeni Türk edebiyatının önemli adlarından tez konuları vermeleri gerekir.

Erdem Öztop

Knut Hamsun kitaplığı TİMAŞ'ta

Behçet Necatigil
çevirisiyle...

"Knut Hamsun, birçok büyük yazar gibi, yapıtları kadar bireysel trajedisiyle de okurda ilgi uyandıran birisidir."

FERİDUN ANDAÇ

"Hamsun, bir inziva adamıydı. Gençliğinin çetin ekmek kavgalarıyla dolu geçmesi onu zamanla hayatın içinden yalnızlıklara attı, fakat bu inzivasında çok yakından tanıdığı hayatı yazdı. Yoksul gençliğinin, büyüdüğü, yetiştiği çevrelerin izlenimlerini yaşattı kitaplarında."

BEHCET NECATİGİL

TİMAŞ

İyi ki kitaplar var...

www.timas.com.tr

Kentler, Kadınlar, Yazarlar
Demir Özlü
Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları
269 sayfa

Demir Özlü'nün denemelerini topladığı yeni kitabı, Edebiyatçı Kahveleri'yle başlıyor. İstanbul'dan Paris'e, Salamis Körfezi'nden Muş'a, *Prenses Diana*'dan *Mayakovski*'ye mekânlar, insanlar, anılar, izlenimler ve düşünceler birbirini izliyor. *Ve Kentler, Kadınlar, Yazarlar* birkaç yıl önce *Montbéliard*'da bir sokak arasındaki pastanede içilen 'sıcak şokola'yla sona eriyor.
İşte kitaptan bir alıntı:
"Yazın yaşamdan beslenmelidir. Kendisi de bir yaşam biçimi olsa da. Yaşamdan beslenmemiş edebiyat, kolayca abartmaya, tatsızlığa, uydurmacılığa dönüşebilir. Nasıl gerçeklikle canlı ilişkiler - çoğunlukla bitmeyen bir mücadeledir bu - başarıyla da (gerçekten başarı var mıdır), yenilgiyle de sona erse yaşamı besleyen asıl damarlarsa, yazını da besleyen onlardır."

Bundan sonra şiirlerimi savuracağım

1946 İzmir doğumlu *Hüseyin Peker*'in kitabı *Ateşin Zilleri*, şairin önceki kitapları *İnsan Arkadaşınındır* (Arkadaş Z. Özger Ödülü-1997), *Yer Bezinden Bir Köle* (Ceyhun Atuf Kansu Ödülü-2000) ve *Ses Salkımları* (Orhon M. Arıburnu Ödülü-2001) ile yayımlanmamış yapıtı *Bıçakçı*'yı içeriyor. *Hüseyin Peker*'le bu kitap ve genelde şiiri üzerine konuştuk...

Üç kitap, üç ödül ve şimdi hepsi birarada. Neler söyleyeceksiniz?
Şiire hırsla ve iddiayla başladım. Önemli bir şair olacağım inancıyla yaşadım hep ama bunu gizledim. Belki de ilk kez *Toplu Şiirler*'le biraz ortaya çıkıyor bu inanç. Herhalde ödüllerle de bunu biraz kanıtladım. Her şey o hırsın eseri. Şiirlerimde hep insanı yakalamaya, var etmeye çalıştım. Çeşitli kimliklerde, farklı kişiler olarak tanımlasam da ortak bir insanın peşindeyim.

Sanki yaşam sizi bir türlü hoşnut edememiş gibi. Doğru bir izlenim mi bu?
Doğruluk payı büyük. Ama yine de içindeki mutluluğu kaybetmemiş, inancını yitirmemiş, bir yandan da yaşlanan biriyim. Sonuçta mutsuz ama mutluluğa olan inancını koruyan biriyim diyebilirim.

2001'den bu yana yazdıklarınızı ne zaman bir kitapta okuyacağız?
Artık kitaplaştırmayı düşünmüyorum. Bundan sonra şiirlerimi savuracağım. Daha savlıyım artık, daha yüksek bir yerden sesleneceğim. Ve onları insanlar toparlasın, toparlanmaya lâyıksa.

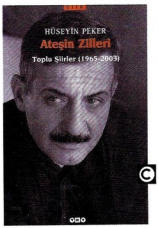

Ateşin Zilleri (Toplu Şiirler)
Hüseyin Peker
Yapı Kredi Yayınları
346 sayfa

Pul Biber adlı şiirden...

... Deyin ki dizelerim
Biz uslanmadık son kalp atışlarından
Bir daha yarat bizi, şu kapak haritasından
İçindekiler: 1-2-3: Öldü. Sonrası milât mı?
Arttırdığımız yolcu biletlerinin
Hangimiz tanır metroya takılan ayak uçlarından?

İstanbul Öyküleri
Derleyen: Semih Gümüş
Adam Yayınları
193 sayfa

"*Mösyö Théophile*, şehrimizi gezmeye gelen Avrupalı turistlerden birisidir," cümlesiyle başlıyor *Hüseyin Rahmi Gürpınar*'ın *İstanbul'da Bir Frenk* adlı öyküsü.
Semih Gümüş'ün edebiyatımızın on iki ünlü yazarının İstanbul üzerine yazılmış öykülerinden derlediği seçkinin ilk öyküsü bu. İstanbul, yaşamın her alanındaki çarpıcı canlılığının yanında sanata da yalnızca ev sahipliği yapmakla kalmayıp esin kaynağı da olagelmiş bir dünya kenti. Öykücülüğümüzün de kaçınılmaz olarak etkilendiği bu kentin kokusunu, rengini, dokusunu ve insanlarını yansıtan bu on iki öykü, *Gürpınar*'ı izleyerek sırasıyla Refik *Halit Karay, Nahit Sırrı Örik, Ziya Osman Saba, Haldun Taner, Zeyyat Selimoğlu, Oktay Akbal, Nezihe Meriç, Demir Özlü, Onat Kutlar, Nedim Gürsel* imzalarını taşıyor ve sonuncusu, *Feride Çiçekoğlu*'nun: *Son İstanbul. Bu öykü* - ve dolayısıyla kitap - şu sözlerle sona eriyor: "Lütfen intihar etmeyiniz. Ya son İstanbul sizseniz?"

Aklın Yolu Bindir, Talat Sait Halman Kitabı, Cahide Birgül İş Kültür Yayınları, 521 sayfa

Talat S. Halman'ı daha çok şair ve çevirmen olarak tanıyoruz. *Halman*, öğretmen, köşe yazarı, Türkiye Cumhuriyeti'nin ilk kültür bakanı, Amerikan üniversitelerinde Ortadoğu Bölüm Başkanı olan ilk Türk. En önemli işleri arasında, *Shakespeare*'in sonelerini dilimize aktarması var. İngiliz, Amerikan ve başta Mısır olmak üzere birçok eski uygarlığın şiirini tanımamızı sağladığını da eklemek gerek. İş Kültür'den çıkan bu kitapsa, bir nehir söyleşi. *Halman*'ın karşısında *Cahide Birgül* var. Tematik olarak bölümlere ayrılmış ve 521 sayfaya sığdırılmış bu upuzun söyleşide Türkiye'nin kültür meseleleri, edebiyat, şiir ve siyasetten söz ediyorlar. Türkiye ve dünyadan önemli şahsiyetlerle ilgili anılar da kimi zaman çok eğlenceli, kimi zaman epey düşündürücü. *Halman*'ın bir sürü anısı, hikâyesi var. Kadın-erkek ilişkileri, aşk, hayatın trajedileri ve sevinçleri ve elbette *Shakespeare* de *Talat S. Halman Kitabı*'nda yerlerini alıyor.

Geri gelmemek üzere

Yayınlanan ilk romanı *Geri Gelmemek Üzere* ile gelecekte neler yazacağını şimdiden merak etmeye başladığımız *Mehmet Anıl*'la kısa bir röportaj yaptık. Ona aklımıza gelen birkaç soruyu yöneltttik ve öğrendik ki *Geri Gelmemek Üzere*, aslında *Mehmet Anıl*'ın ikinci romanı. İlki de çok yakında, gene Can Yayınları tarafından yayınlanacak.

Sıradan bir insan gibi yaşayıp giderken işinizi gücünüzü bırakıp sadece yazmaya karar vermişsiniz...

İş hayatından geliyorum. Ne var ki 'tekstil işi olmadı, hadi yazarlık olsun' gibisinden bir tercih değildi bu. İçinde heyecan duymayan insanın işi ise asla değil.

Edebiyat anlayışınız nedir?

Klasik bir romancı olduğumu söyleyebilirim. Romanın öyküsünün kuvvetli olması için didinirim. Elbette değişiklikler peşinde koşmayı, oyunlar oynamayı, sınırları zorlamayı da severim ama bunu klasik kalıplar içinde yapmayı tercih ediyorum. Belki ileride değişir, ama şimdilik böyle. Sanırım psikoloji, romanımdaki en önemli unsurların başında geliyor. Polisiye öğeleri katmasını da severim, yazara geniş bir hareket alanı sağlıyor. Ve tabii aşk. Bir yazarın aşka kayıtsız kalmasını olası görmüyorum.

Peki bir yazar olarak siz neler okuyorsunuz?

Paul Auster, son zamanlarda en sevdiğim yazar. Yerli yazarlardan *Buket Uzuner* ve *Mehmet Eroğlu* var. *Dostoyevski, Hemingway, Vian, Marquez, Poe* ve *Steinbeck*. Bazen başka bir kitabın arasına saklayıp gizli gizli *Bukowski* okuduğum da olur.

İkinci romanınız ne olacak?

Geri Gelmemek Üzere, aslında ikinci romanım. İlk romanım bazı aksamalardan dolayı ikinci sıraya geldi. Yazarken ikisinin de yayınlanıp yayınlanmayacağını bilmiyordum. Bu demektir ki ikisi de ilk roman sayılabilir. İkinci romanım da gene Can Yayınları'ndan çıkacak ve sanırım 2004 ilkbaharında piyasada olacak. Sonbahar gibi üçüncü kitabıma başlamayı planlıyorum. Sonraki yazarlık hayatımı bir bakıma okur belirleyecek. Ben büyük bir aşkla yazmaya devam edeceğim, bakalım onlar beni sevecekler mi?

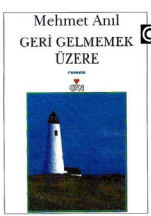

Geri Gelmemek Üzere
Mehmet Anıl
Can Yayınları
293 sayfa

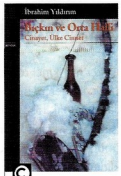

Bıçkın ve Orta Halli
İbrahim Yıldırım, YKY, 473 sayfa

Cinnete tutulmuş bir ülke. Yay, tokmak ve tabancayla öldürülen Alevi hallaç. Sünni geleneklere göre yapılan tuhaf bir cenaze töreni. Cinayetin izini süren *Ömer* ve katil olduğu söylenen *Edip* arasında yaşanan med-cezir. Bir yüzü günlük, öbür yüzü roman olan defter. Cinayetin ve cinnetin tutanağı. *Ömer* için cinnetin ve cinayetin izini sürmek, kendini bulmaya çalışmaktır.

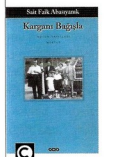

Kargarı Bağışla
Sait Faik Abasıyanık
YKY, 240 sayfa

Sait Faik Abasıyanık, bir öyküsünün sonunda "Yazmasam delirecektim," diyordu. *Abasıyanık* bu kez kartpostallarıyla okuyucu karşısında. Elimizdeki kitap onun, *Orhan Veli, Yaşar Nabi* ve *Orhan Kemal* başta olmak üzere birçok yazar dostunun yanı sıra yakınlarına yazdığı mektup ve kartpostallardan oluşuyor: 70 mektup ve 54 kartpostal.

Rüya Günlüğü

Hakan Bıçakçı'nın ikinci romanı *Rüya Günlüğü*, düş ile gerçeğin iç içe geçtiği bir 'alacakaranlık hikâyesi'. Aslında gayet sıradan biri olan kahramanın hayatı, günün birinde anî ve korkutucu bir şekilde değişiyor. Burada anlatıcının temel meselesi sanki kendine ait değilmiş hissi veren rüyalar görmeye başlaması. Gerçek hayatta büyük bir aşkla bağlandığı bir sevgilisi var, ama rüyalarında, hiç tanımadığı bir kadınla birlikte oluyor, dahası o kişiye büyük bir aşkla, tutkuyla bağlı olduğunu hissediyor. Gündüz olunca asıl sevgiliye yeri iade ediliyor, her şey normale dönüyor, ama anlatıcı o rüyaları neden gördüğünü bir türlü kendine açıklayamıyor. *Rüya Günlüğü*, söz konusu rüyaların kayıtlarından oluşuyor. "Her şey çözülmüştü ama bu bir çözüm değildi," diyen anlatıcı bu noktada *Proust*'un "Eğer bir parça rüya görmek tehlike arz etmeye başlamışsa, tedavisi daha az rüya görmeye çalışmak değil, tam aksi, daha çok rüya görmenin yolunu aramak olabilir," sözünü hatırlatan bir yol seçiyor. Sürreel dünyalar kurmayı seven *Hakan Bıçakçı*'nın kahramanına söylettiği son sözlerden biriyse şu: "Her zaman kaçabiliriz, ama hiçbir zaman kurtulamayız."

İkinci romanınızı yayınladınız. Sizce edebiyat nedir?

Edebiyat tedirgin etmeli. Okuru rahatsız etmeli, onu yatıştırmamalı. Tabii ki kuru bir rahatsızlıktan söz etmiyorum. Gündelik hayatın rutin ayrıntılarına tüyler ürperten açılardan bakmaya zorlayan bir anlayıştan bahsediyorum. Benim için edebiyat hayatın dışında, üstünde ya da altında değil. Hayatın içindeki her ayrıntı edebiyatın konusu olmaya aday...

Peki neler okuyorsunuz?

Cevap dönemden döneme değişiyor. Örneğin uzunca bir dönem sırf eski Türk edebiyatı okudum. Bir ara absurd tiyatro eserlerine takıldım. Şu sıralar üst üste sosyoloji kitapları okuyorum. Ancak beğendiğim yazarları sorarsanız, hemen aklıma gelenler: *A. H.Tanpınar, O. Wilde, M. Proust, F. Kafka, E. Canetti*...

Gelecek için ne tasarlıyorsunuz?

Roman yazmaya devam edeceğim. Diğer türlerde gözüm yok. Aklıma gelen ilginç bir öykü romanlaşamıyorsa, onu bir kenara bırakıyorum. Yazdığım şiirleri ise kitaplaştırmayı hiç düşünmedim. Şu aralar üçüncü roman üzerinde çalışıyorum. Oldukça da iyi gidiyor, ancak bitmesine en az bir sene var.

Rüya Günlüğü, Hakan Bıçakçı, Oğlak Yayınları, 150 sayfa

Eşcinsel Kadınlar, Cenk Özbay ve Serdar Soydan, Metis Yayınları, 277 sayfa

Sosyoloji eğitimi alan *Cenk Özbay* ve sinema-TV öğrencisi olan *Serdar Soydan*'ın yirmidört kadınla yaptığı röportajları içeren kitap, Türk eşcinsel kadınların cinsel ilgiler, aile ve büyüme ortamı, erkekler, arkadaşlık, dostluk ve sevgililik, kadınlık durumu, iş ve eğlence, ayrımcılık, feminizm ve kimlik konularında kendi deneyimlerini özgürce ifade etmelerine olanak sağlayan bir çalışma.

Doğru Erkeği Bulma Kılavuzu İlhan Uçkan Epsilon Yayınevi 211 sayfa

İlhan Uçkan, Doğru Erkeği Bulma Kılavuzu'yla okuyucusuna hayatın çeşitli alanlarında hınzır yöntemler öğretmeye devam ediyor. Siz ister bazı durumlarla yüzyüze geldiğinizde ne yapacağınızı öğrenmek için okuyun kitabı, ister oyun oynamak ve biraz eğlenmek için. Kitapta yer alan resimler de şahane. *Elvgreen* ve *Runci* gibi pin-up ressamlarının fırçasından çıkma bu nostaljik resimler, benzersiz bir hafiflik duygusu yaratıyorlar.

muzaffer izgü

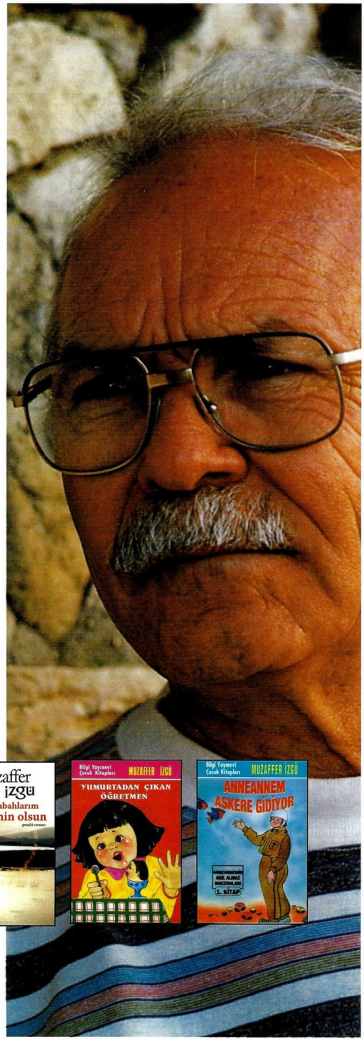

Yaşamının 70. yılını,
100'ü aşkın kitabı ve 10 milyona
ulaşan okuru ile kutlayan İZGÜ'nün
kalemi, hayatın özünde var olan
gülmeceyle edebiyatın
dostluğunu sunuyor bize.

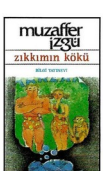

YAYINEVİ Meşrutiyet Caddesi, No:46 / A Yenişehir / ANKARA
Tel: (0-312) 434 49 98 Faks: (0-312) 431 77 58
www.bilgiyayinevi.com.tr • e-mail: info@bilgiyayinevi.com.tr

DAĞITIM Narlıbahçe Sokak, No: 17, Kat: 1, Cağaloğlu / İSTANBUL
Tel: (0-212) 522 52 01 Faks: (0-212) 527 41 19

Politik Psikiyatri

Politik Psikiyatri
Yanılmanın Gerçekliği-2
Kaan Arslanoğlu
Adam Yayınları
314 sayfa

Fethi Naci'nin en sevdiği on Türk romancısından biri olan *Kaan Arslanoğlu*, bu kez *Politik Psikiyatri* adlı yeni ve insan ruhuna ışık tutan kuramsal bir kitapla okuyucu karşısında.

Kaan Arslanoğlu hem psikiyatr hem de 1985'ten bu yana, *Devrimciler, Kimlik, Çağrısız Hayalim, Kişilikler, Öteki Kayıp* ve *İntihar* gibi çok başarılı romanlara imza atan bir yazar.

Kaan Arslanoğlu mesleğiyle ilgili kitaplar yazmayı da ihmal etmiyor. *Psikiyatri El Kitabı* ve *Yanılmanın Gerçekliği*'nden sonra şimdi de *Politik Psikiyatri*'yle insan ruhuna ışık tutuyor. Ama ne ışık!

Tam içinde bulunduğumuz fakat kimilerinin televizyon seyreder gibi uzaktan izlediği 'durumun' psikiyatrik nedenlerini ele alıyor *Kaan Arslanoğlu*. Psikiyatrinin politik amaçlı olarak nasıl kullanıldığı ve politik alanı doğrudan etkileyen psikiyatrik durumların neler olduğu da incelenen kitapta, "İnsanlar neden siyaset yapar", "Siyaset insanı neden yozlaştırır", "Siyasette yozlaşmanın önüne nasıl geçilir" gibi sorulara da yanıt aranıyor, insanların neden sağcı veya solcu olduğuna da...

Bu sorulara verilen yanıtlar, yapılan açıklamalar son derece önemli ve tartışılmaya değer. Üstelik sadece öğrenip ezberlemek için değil, yargıları ve önyargıları dip köşe temizlemek için.

Örneğin televizyonların reyting aşkı yüzünden çok sevdiği açık oturum gibi yapımlarda, bu kitapta ortaya atılan savların konuşulması bile "Nereye gidiyoruz" sorusuna tatminkâr bir arayış oluşturacaktır. Çünkü *Politik Psikiyatri*'de okumuşlar, aydınlar, solcular arasında sağduyunun oluşturduğu bazı önemli kalıp-yargılar ve yanlış inançlar da ele alınıyor.

Bitmedi! Cinsellik, din, milliyetçilik gibi olgularla siyaset ilişkisi de kitabın önemli bölümleri arasında. Hatta sosyalist sistemin neden çöktüğü sorusu da psikiyatrinin rehberliğinde yanıtlanıyor.

Kitaptan ortaya çıkan sonuçlarsa en kaba şekilde şöyle özetlenebilir: "Çoğumuz geri zekâlıyız. O yüzden bizi yönetecek insanları seçmesini bilmiyoruz."

Hak verip vermemek size bağlı. Seçim tamamen size kalmış.

Yine de umut var, şu söz, kitabını "soldan ve sağdan tüm içten, iyi insanlara, yitik, temiz uğraşçılara" ithaf eden *Kaan Arslanoğlu*'nun çünkü: "İnsan doğasının pek az olan olumlu özelliklerinden biri de, sonsuz sınırsız sevebilme yeteneği."

Kültür, Kimlik ve Siyaset
Nafiz Tok
Ayrıntı Yayınları
340 sayfa

Anglo-Sakson siyaset felsefesinde son zamanların üzerinde en çok düşünülen meselelerinden biri modern liberal devlet ve çokkültürlülük arasındaki ilişki.

Nafiz Tok'un kitabı bu iki meseleyi önemli ve aydınlatıcı bir yaklaşımla ele alıyor. *History of Political Thought* dergisinin editörü *Iain Hapshere-Monk* da kitapla ilgili şu yorumda bulunmuş: "*Tok*'un derin, etkili ve eleştirel çözümlemeleri sadece liberalizm teorisi ve kültürel çeşitliliğin doğasını sorgulamakla kalmıyor, aynı zamanda siyasal kimliği de irdeliyor.

İngiltere'deki Exeter Üniversitesi'nde master ve doktora yapan ve halen Niğde Üniversitesi'nde çalışan *Tok*'un yapıtı incelemeye değer.

İsmet İnönü, Prof. Dr. Şerafettin Turan, Bilgi Yayınevi, 611 sayfa

T.C.'nin önemli ismi *İsmet İnönü, Şeraffettin Turan*'ın çalışmasıyla yeniden gündemde. Kitabın ortaya koyduğu gerçeklerden biri de *İnönü* hakkında, *Şevket Süreyya Aydemir*'in *İkinci Adam*'ı dışında, ilk kez bu kadar kapsamlı ve ayrıntılı bir çalışmaya kavuşmamızdaki gecikme! Ama yalnız insanlar değil, ülkeler de her yaşta biraz geç kalabilir.

Tam otuz yıl önce, 25 Aralık 1973'te kaybettiğimiz *İnönü*'nün ölümünün otuzuncu yılında bile olsa böyle bir kitapla yeniden gündeme getirilmesi sevindirici. İkinci Dünya Savaşı'nın ateş çemberinde savaşa girmemek için bütün diplomatik dehasını ortaya koyan, çok partili demokrasiye geçişi sağlayan, genç Cumhuriyetin her bunalımında "Acaba Paşa bu işe ne der" güvenini hiçbir zaman eksiltmeyen *İsmet İnönü*, nereye bakarsak bakalım, görmemiz gerekenlerin başında geliyor! Ardında ne olduğunu bilmediğimiz kapıları çalmamayı öğrenmenin tam zamanı...

Dört Arketip, C.G. Jung
Metis Yayınları
Çeviren: Zehra Aksu Yılmazer
144 sayfa

Analitik psikoloji okulunun kurucusu olan *Carl Gustav Jung*'un psikolojik tiplemeler, kompleksler teorisi ve sözcük çağrışım testi gibi bilimsel katkıları psikoloji ve psikiyatride bugün de yerini koruyor. *Jung*'un hâlâ bir ekol olarak anılmasının nedeniyse, bütün insan bilimlerine yansıyan türev ve etkileriyle 'simge' alanındaki çalışmaları, kişisel ya da kolektif bilinçdışının dinamiklerini ve görüngülerini irdeleyen yapıtları. Gelelim arketip kavramına... Arkaik insanı günümüz insanına bağlayan bilinçdışının derinliklerindeki iki katı da *Jung* şöyle açıklar: "Bebeklik döneminin ilk anılarına giden kişisel kat ve bebeklik döneminin öncesine giden atalarımızın yaşamının kalıntılarını kapsayan orta kat." *Jung*, atalardan devralınan ve bilinçdışına itilen bu yaşam kalıntılarını 'arketip' olarak adlandırır. Kitabın bölümleriyse şunlar: Anne Arketipinin Psikolojik Yönleri, Yeniden Doğuş Üzerine, Masallarda Ruhun Femonenolojisi Üzerine ve Hilebaz Figürünün Psikolojisi Üzerine.

Ortadoğu'daki Kitle İmha Silahları, Silahların Kontrolü ve Türkiye,
Serdar Erdurmaz
Ümit Yayıncılık, 303 sayfa

ABD'nin Irak'a müdahalesiyle süren Yeni Dünya Düzeni arayışı, günümüzün yakından izlenmesi gereken konularından biri. *Ortadoğu'da Kitle İmha Silahları, Silahların Kontrolü ve Türkiye* ise, Irak'tan sonra İran'ı da 'gözaltında' bulunduran ABD'nin niyetini, gücünü ve İran'dan sonra sıranın geleceği öngörülen Suriye ve Ortadoğu ülkelerindeki kitle imha silahlarının durumunu öğrenmek isteyenler için ideal bir araştırma. ABD-Irak Savaşı sırasında bütün dünyada tam puan alan savaş karşıtlarının da okuması ve okutması gereken bir kitap bu. Bugün kitle imha silahları üretiyor diye Ortadoğu'yu kana bulayan ABD'nin, 1925'te imzalanan ve kimyasal savaş maddelerini yasaklayan Cenova Protokolü'nü, 1975 yılına kadar onaylamadığı, kitaptaki çarpıcı bilgiler arasında. Kitaba göre, kitle imha silahlarının varlığı da savaş kadar tehlikeli.

Haydut Devlet

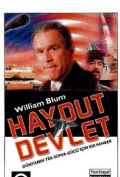

Haydut Devlet, William Blum
Çeviren: Erdal Yüzak
Yeni Hayat Kütüphanesi
348 sayfa

Her şey 'özgürlük' ve 'demokrasi' için; suikastler, işkenceler, toplu kıyımlar, hükümet darbeleri, kitle imha silahları... Her şey 'ABD demokrasisi' için!
Ünlü Amerikalı gazeteci *William Blum*'un yeni kitabının adı bile, içeriği hakkında fikir edinmek için yeterli: *Haydut Devlet*. Kitap, *Dünyanın tek süper gücü için bir rehber* altbaşlığıyla yayımlanmış. *Blum*, ABD Dışişleri Bakanlığı'nda çalışırken kendisini parlak bir gelecek beklemesine rağmen, 1967'de ABD'nin Vietnam'da yaptıklarına karşı olması nedeniyle görevinden ayrılan bir gazeteci. O günden beri de CIA'nın ensesinde!
1969'da CIA'yla ilgili önemli bir belge yayımlayan *Blum*, daha sonra Amerika, Avrupa ve Güney Amerika'da serbest gazeteci olarak çalıştı. 1972-73'te yaşadığı Şili'de olup bitenlerse film gibi: *Blum*, Şili'deyken, CIA'in tezgâhladığı kanlı darbeyle sosyalist *Allende* iktidarı yıkıldı ve *General Pinochet* yönetimindeki faşizm dönemi başladı. Bu olayla birlikte doğru yolda olduğundan kuşkusu kalmayan *Blum*, bu darbeyle ilgili yazılarını sürdürdü, 1970'li yıllarda Londra'da, eski CIA ajanı *Philip Agee* ve arkadaşlarıyla birlikte, onların CIA personelini ve suçlarını açığa çıkarma projesinde yer aldı. Halen Washington'da yaşayan, hiçbir devlet ve sağ fikirli özel şirket tarafından işe alınmayan *Blum*, ABD'nin, Laos'tan Guetamala'ya, Afganistan'dan Yunanistan'a kadar bütün dünyadaki icraatlarının seyrini tek tek sıralıyor *Haydut Devlet*'te. Kitabın belki de tek eksisi Türkiye'de olup bitenlere pek yer verilmemiş olması. Neyse ki, Susurluk Skandalı dönemi öncesi ve sonrasında bu topraklarda da *Blum*'u aratmayan gazeteciler oldu ve iğneyle kuyu kazıp ABD'nin ve Türkiye'deki uzantılarının karıştırdığı işlerin çoğunu ortaya çıkardılar. O kitaplardan baskısı tükenenler de bir an önce yeniden basılmalı! Türkiye'deki marifetlerin *Haydut Devlet*'te yer almamasının sebebi belki de *Blum*'un baskısı biten bu kitapları bulamaması yüzünden olabilir.

Grangé'den bir çok satan rekoru

Edebiyatın yeni pop star'ı Jean-Christophe Grangé'nin son kitabı Kurtlar İmparatorluğu "Her şey korkuyla başladı ve korkuyla sona erecek" sloganıyla vitrinlerde.

Geçtiğimiz günlerde şaşırtıcı bir çok satma başarısının merkezine yerleşiveren *Kurtlar İmparatorluğu*, hem *Grangé*'nin bir best seller yazarı olarak maharetlerinden, hem de Türkiye'yi doğrudan ilgilendiren bir hikâye anlatmasından dolayı, piyasaya çıkar çıkmaz birkaç baskı yaptı, herkes bu kitabı konuşur oldu. Kitapta *Grangé*, Fransa ile Türkiye arasında gerilimli bir hat kuruyor. Her zamanki gibi etkileyici bir atmosfer yaratan yazar, kahramanlarına inandırıcı roller biçiyor ve okuyucuyu soluksuz bırakacak bir serüvene tanık ediyor. Hikâyede yok yok: seri cinayetler, uyuşturucu kaçakçılığı, Strasbourg-Saint-Denis'deki küçük Türkiye, Fransız polisindeki iç hesaplaşmalar, tıbbın karanlık amaçlara alet edilmesi... Nihayetinde tam içinde bulunduğumuz yaz ayları için yazılmış hissi yaratan hafif ama etkileyici bir roman, heyecan düzeyi son sayfaya kadar kesinlikle hiç düşmüyor.

Peki kim bu büyük başarının sahibi olan *Jean-Christophe Grangé*? O artık edebiyatın pop starlarından olduğuna göre aslında hakkında hemen her şey biliniyor. 1961'de Paris'te doğduğu, serbest gazeteci olarak çeşitli haber ajansları ve gazeteler için çalıştığı, Paris-Match için gezi-macera röportajları, Figaro içinse bilimsel röportajlar hazırladığı... Sonrasında artık edebiyata atılan ilk adımlar sözkonusu.

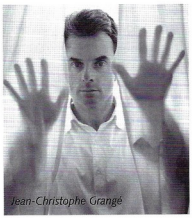

Jean-Christophe Grangé

Grangé'nin, leyleklerin her sonbahar göç etmesi üzerine hazırladığı yazı dizisinden esinlenen *Leyleklerin Uçuşu* adlı ilk romanı 1994'te yayımlandı. Bu kitap sekiz bölümlük bir televizyon dizisi haline getirildi. Fransa'da 450 bin adet satan ve dünyada 20 dile çevrilen *Kızıl Nehirler* yazarın ikinci romanı oldu. (Bu roman daha sonra ünlü Fransız yönetmen-oyuncu *Mathieu Kassovitz* tarafından sinemaya uyarlandı. Başrollerini *Jean Reno, Vincent Cassel, Dominique Sanda* ve *Jean-Pierre Cassell*'in oynadığı bu polisiye türündeki filmin senaryosu da bizzat *Grangé*'ye aitti ve filmin inanılmaz ticari başarısı sayesinde ünlü yazar bu kez Hollywood tarafından da keşfedilmiş oldu.) *Grangé*'nin üçüncü romanı *Taş Meclisi* ise 2000'de çıktı ve yalnız Fransa'da kısa sürede 150 bin adet sattı. Bu arada *Grangé* Fransız sinemasının belki de en ünlü oyuncusu *Gerard Depardieu* için bir orijinal senaryo yazma fırsatı buldu. Kısmen geçmişte kısmen de gelecekte geçen ve alabildiğine tuhaf bir alacakaranlık öyküsü olan *Vidocq*'ta *Inès Sastre* ve *André Dussolier* oynuyordu. *Kurtlar İmparatorluğu*, onun şimdilik son büyük başarısı. Devamı bekleniyor.

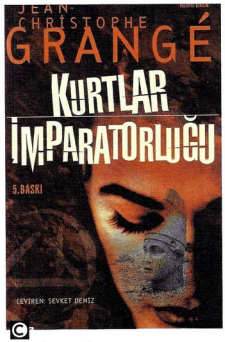

Kurtlar İmparatorluğu
Jean-Christophe Grangé
Çeviren: Şevket Deniz, Doğan Kitap, 405 sayfa

Grangé'nin senaryosunu yazdığı Vidocq'tan görüntüler.

ŞİMDİ OKUMA ZAMANI

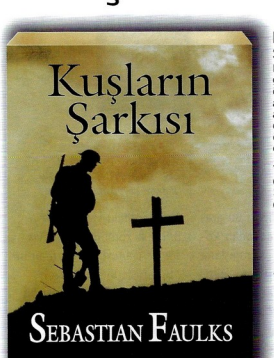

Kuşların Şarkısı
Sebastian Faulks

Birinci Dünya Savaşı da, bütün savaşlar gibi çok acımasız ve yıkıcı olmanın ötesinde insan mantığına ve doğasına aykırıydı. Ne için savaştıklarını hiç anlayamayan insancıklar, dehşet içinde dövüştüler, yaralanıp sakat kaldılar, öldüler veya değişip bozuldular ve bir daha asla eski benliklerini bulamadılar. Kuşların Şarkısı aşkı ve savaşı, Silahlara Veda kadar trajik ve İngiliz Hasta kadar erotik anlatmanın yanında, Birinci Dünya Savaşı ile zamanımız arasındaki hayal edilmesi zor uçuruma da göz atıyor.

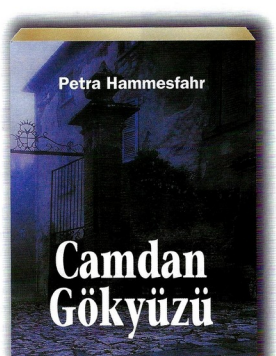

Camdan Gökyüzü
Petra Hammesfahr

Christian Hochstett genç bir öğretmen adayı olarak, çocukluğunun bir kısmını geçirdiği Kirchfelden Köyü'ne gelir. Köy adeta Birkenfeld Ailesinin hâkimiyeti altındadır. Köylülerin garip davranışları, bir süre sonra onun, köyün bir sır sakladığını ve etrafında bir tür oyun oynandığını düşünmesine yol açar. Genç adam bu sırrın ne olduğunu araştırmaya karar verir. İçinden bir ses, çocukluğunda yaşadığı üzücü bir olayın burada olup bitenlerle bir ilgisi olduğunu söylemektedir.

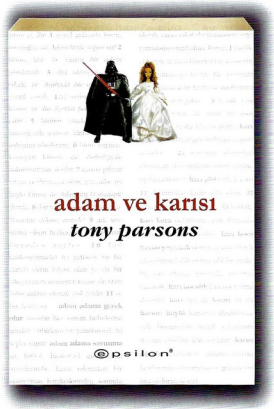

Adam ve Karısı
Tony Parsons

Adam ve Çocuk'tan tanıdığımız Harry Silver, boşanmış olmaya ve yeni evliliğine uyum sağlamaya çalışmaktadır. Karısı ve eski karısıyla; oğlu ve üvey kızıyla; mesleği ve karısının hızla gelişmekte olan işiyle başa çıkabilmek için büyük beceri göstermek zorundadır. Kısa bir süre önce kaybettiği babasına ölene kadar sabırla bakmış olan annesi de artık eskisi gibi genç ve güçlü değildir. Aslında Harry'nin hayatı her anlamda karmaşık bir hale gelmiştir. Karşısına 'milyonda bir rastlanabilecek' bir kadın çıkınca her şey daha da beter olur...

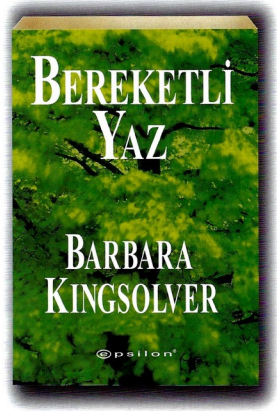

Bereketli Yaz
Barbara Kingsolver

Rutubetli bir yaz boyunca yeşil, ve bereketli kırlarda duygular egemen olmaya başlayınca, insanlar birbirleriyle ve dünyayı paylaşmak zorunda oldukları bitki ve hayvanlarla iletişim kurarlar. Doğadan alınacak sayısız ders olduğunu ve en önemli gerçeği; insanoğlunun yeryüzündeki yaşamın sadece bir parçası olduğunu keşfederler.

yenisayfa.com.tr
on-line alışveriş

Epsilon

Genel Dağıtım:
Yeni Çizgi Yayın Dağıtım Ltd. Şti.
Tel: 0212 220 57 70 pbx
Faks: 0212 222 61 55

www.epsilonyayinevi.com

Amerika ve Amerikalılar
(America & Americans)
John Steinbeck
Çeviren: Abdullah Yılmaz
İş Kültür Yayınları, 239 sayfa.

John Steinbeck'in (1902-1968) yazdığı makalelerden, portrelerden, anılardan ve polemiklere verdiği cevaplardan oluşan bir derleme. Tıpkı *Mark Twain* ve *Robert Frost* gibi Amerikan edebiyatının 'en Amerikalı' yazarları arasında olan *Steinbeck*, toplumsal gerçekçi diye tanımlayabileceğimiz, anlatmak istediğini doğrudan yazan, üslûp oyunlarına pek başvurmayan, edebiyatı gazeteciliğin bir türü olarak icra eden yazarlardan. Gençliğinin büyük bir bölümünü duvarcılık, hamallık, boyacılık, tarım işçiliği gibi işlerle geçirdiği ve sokak serserileriyle epeyce takıldığı için, yaşadığı ülkeyi en gerçek haliyle tanımış, öğrenmiş. Hayatta en yakındığı şey, yanlış anlaşılmak olan *Steinbeck, Amerika ve Amerikalılar*'da, "İnsan kendini yazar. Nazik biri nazikçe yazar. Sıradan biri sıradan şeyler yazar. Hasta biri hastalıklı yazar. Ve bilge biri bilgece yazar," diyor. Onun da dürüst ve dolaysız bir yazma biçimi olduğunu söyleyebiliriz.

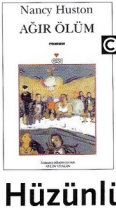

Ağır Ölüm (Dolce Agonia)
Nancy Huston
Çeviren: Aylin Yengin
Can Yayınları
335 sayfa

Hüzünlü ve komik

Ağır Ölüm'de Amerika'nın kuzeyinde küçük bir üniversite kasabasında tek bir gecede yaşanan olaylar anlatılıyor. Kahramanlar - tabii onlara ne derece kahraman denebilirse - bir Şükran Günü yemeği için biraraya geliyorlar. Ev sahibi, şair *Sean Farrell*. Konuklarıysa şairler, yazarlar, öğretim görevlileri ve eski sevgilileri. Masanın başına geçildiğinde çoğu birbirini tanımıyor; onların iç yüzlerini, ruh hallerini, mutsuzluklarını, umutlarını tanıma hatta yaratıcılarının izin verdiği ölçüde kaderlerini, gelecekelerini öğrenme fırsatı sadece okuyucuya veriliyor. Bu arada *Huston* tragedyadan komedyaya anlık sıçrayışlarla atlayıp duruyor. Paris'e gittiği yıllarda, *Roland Barthes* yönetiminde göstergebilim master'ı yapan *Huston*, Fransızca ve İngilizce'yi aynı ustalıkla kullanabiliyor. Kendisi gibi romancı olan eşi ve iki çocuğuyla yaşayan yazarın kitaplarında, karakterini oluşturan her şeyi bulmak mümkün; kovboylar ve göstergebilimciler, kitaplar ve çocuklar, derin düşünceler ve kahkahalar, macera arzusu ve bir yere bağlanma ihtiyacı, kelimeler ve sessizlik...

Dokuz Canlı Edward
(Les neuf vies d'Edward)
Chrystine Brouillet
Çeviren: Ali Cevat Akkoyunlu
Doğan Kitapçılık, 246 sayfa

Her kedinin dokuz ayrı hayatı olabileceği fikrinden yola çıkılarak yazılmış bir roman. Kahramanı dokuzuncu yani son hayatını yaşayan bir Habeş kedisi. Son sahibinin mutsuzluğuna ve yalnızlığına o kadar üzülüyor ki; onun hayatının erkeğini bir an önce bulması için bir harekete geçiyor. Polisiye örgüsünde bir aşk hikâyesi. İçinde bir tutam gastronomi, tarih, kokular, *Edward*'ın o tuhaf ve tüysüz büyük kediler hakkındaki sadık, ama berrak düşünceleri de yer alıyor.

Mistik Masör
(The Mystic Masseur)
V.S.Naipaul
Çev: Namık Süha Sertabiboğlu
İletişim Yayınları, 238 sayfa

Nobel ödüllü *V.S. Naipaul*'un ilk romanı *Mistik Masör*'de *Ganesh Ramsumair*'in "tuhaf işlerini" anlatıyor. Genç adam, başarısız bir öğretmen olarak başladığı meslek hayatını daha sonra başka şekillerde sürdürür. Önce yazar olur, bir roman yazar. Ama sonuç hezimettir. Derken iyice alâkasız bir iş seçer kendine ve masörlüğe başlar. Bu kez çok başarılı olacak ve mistik güçleri dolayısıyla şöhreti kulaktan kulağa yayılacak, hatta sonunda ülkesi Trinidad'ın en sevilen devlet adamı haline gelecektir. Anlaşılan o ki, 1940'larda Trinidad'da masörler bir çeşit hekim sayılıyormuş. *Ganesh* de insanların sadece kas ağrılarına değil aynı zamanda başka acılarına da şifa bulan biri olmayı başarmış. *Naipaul* hikayesini *Dickens*'vâri karakterlerle bezeyerek anlatmış. Aralarında haydutlar, sokak insanları, bilumum egsantrik şahsiyet yer alıyor. *Ramsumair*'in şüpheci karısı *Lila*, her an parlamaya hazır olan ve ruh halleri andan ana değişen kayınpederi *Ramlogan* ve daha niceleri... *Mistik Masör*'ün hayranı çok. İngiliz romancı *P. Theroux* "*Naipaul*'un sonraki eserlerinin tüm harikulade özelliklerine sahip," demiş.

Dönüşüm halindeki son dünya

Son Dünya
(Die Letzte Welt)
Christoph Ransmayr
Çev: Çağlar Tanyeri
Dost Kitabevi
239 sayfa

Alman yazar *Christoph Ransmayr*'ın *Son Dünya* adlı şiirsel romanının çıkış noktası, şair *Ovid*'in Karadeniz'deki Tomi adasına sürgüne gönderilişi. *Ovid* burada hayatının tam dokuz yılını geçirmiş. Roma'da, onun çoktan ölmüş olduğuna dair bir söylenti yayıldığında hayranlarından biri olan *Cotta* hakikat, olup bitenlerin aslını öğrenmek için yola çıkmış. *Ovid*'in Tomi'ye gitmeden önce yazdığı her şeyi yaktığı biliniyormuş (bu, sadece büyük yazarlara özgü bir mazoşizm ya da tam aksine sadizm olsa gerek), ama *Cotta* gene de onun yeni şeyler yazmış olabileceğini ve bir de eskileri, özellikle de *Metamorphoses*'u yeniden kâğıda dökmüş olduğunu ümit ediyormuş. Yolculuk sırasında ne *Ovid*'in ne de elyazmalarının izine rastlayabilmiş, ama onun varoluşuna, hayatına, yaptıklarına ve yaşadıklarına dair irili ufaklı bir sürü sırrı ortaya çıkarmayı başarmış. Halktan kişilerin söz ettiği olaylar, başka yazarların yaptığı alıntılar, kulaktan kulağa anlatılagelen anekdotlar... Ayrıca yol üstünde karşılaştığı herkesin, bir şekilde *Ovid*'in kitaplarında kullandığı kişiler olduğunu anlamış. *Ransmayr*'ın romanında tüm bu kişiler çok katmanlı bir şekilde yer alıyor; yani hikaye farklı kişilerin, *Ovid*'in, *Cotta*'nın ve diğerlerinin ağzından anlatılıyor. Biz de metamorfoz denen kavramın somut bir biçimde kâğıda dökülüşünü, yazıda vücut buluşunu izliyoruz. Roman boyunca her şey ama her şey sonsuz bir değişim, dönüşüm halinde; iklim, doğa, insanlar... Bu açıdan *Son Dünya* bir bakıma *Ovid*'in *Metamorphoses*'unun metamorfozu bile sayılabilir.

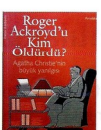

Roger Aykroyd'u Kim Öldürdü
(Qui a Tué Roger Aykroyd)
Pierre Bayard
Çeviren: Doğan Yurdakul
Doğan Kitap, 165 sayfa

Agatha Christie'nin altıncı romanı *Roger Aykroyd Cinayeti* aynı zamanda polisiye edebiyatın başyapıtlarından biri. Karmaşık kurgusuyla şaşırtıcı finali yıllardır yeniden, yeniden tartışılıyor. *P. Bayard*'ın elimizdeki kitabıysa, *Christie*'nin romanındaki bulguları bir kez daha gözden geçiriyor ve yazarın hatalı bir çözüme ulaştığı sonucuna varıyor. Yani şüphecilik eğilimi olan bir yeniden okuma sözkonusu. *Agatha Christie* hayranlarının tek kaşlarını şöyle bir havaya kaldırmalarına yetecek kadar iddialı bir önerme. Zaten kitabı okuyanlar arasında bu iddiayı gerçekten abartılı, desteksiz, hatta 'affedilmez biçimde önyargılı' bulanlar da mevcut. Bir görüşe göre de *Bayard* sadece *Christie*'yi değil dolaylı olarak polisiye denen türde yazılmış eserlerin çoğu zaman olay örgüsündeki gevşekliklere izin verdiğini düşünüyor. Ama sonuç olarak, salon polisiyesi denen türü bir kez daha hatırlatan kitabı, türün iflâh olmaz bağımlılarının kesinlikle kaçırmaması gerekiyor.

Şaşırtıcı Melek

Anahtarlar ve Kilitler
(Petites Proses)
Michel Tournier
Çeviren: Tahsin Yücel
Ayrıntı Yayınları
220 sayfa

"Şaşırtıcı Melek. Dünyanın bir ucundan bir ucuna dolaşır, sıradan, çirkin ya da acımasız sahneler görür. Her seferinde, bu sahnenin oyuncularından birine kanadıyla dokunur, o da hemen özgün, çekici ve hoş bir yaratık olur." *Michel Tournier, Anahtarlar ve Kilitler* adı altında toplanmış kısa düzyazılarına böyle bir epigrafla başlıyor. Kitapta yazarın Ev, Kentler, Bedenler, Çocuklar, İmgeler, Görünümler, Kitaplar ve Ölüm anabaşlıkları altında çeşitli denemeleri yer alıyor. Onlar bir bakıma düzyazı formunda yazılmış birer şiir. *Tournier* günlük hayatın en sıradan detaylarının, durumlarının, nesnelerinin aslında hayatın bütününü anlamaya yarayan birer anahtar olduğunu düşünüyor ve onları kendi bakışıyla yeniden yorumluyor. Baştaki epigrafta ima edildiği gibi. Kitabın en sonundaysa "Bir yazarın ardından" adlı deneme yer alıyor. *Tournier* son derece cüretkâr bir şey yapıyor ve ölümünü hayal edip kendisi için bir 'anma yazısı' kaleme alıyor. Şöyle diyor: "Onun gözünde her şey güzeldir, çirkinlik bile; her şey kutsaldır, çamur bile. Aşk konusunda şöyle derdi: 'Birini aşkla sevdiğimizi belli eden şaşmaz bir gösterge vardır, bu da yüzünün bedeninin bütün öteki yanlarından daha fazla tensel istek uyandırmasıdır.' Bir mezarı olsaydı mezar taşına şu yazıt kazılsın isterdi: 'Sana taptım, sen de bana, benim verdiğimin yüz katını verdin. Teşekkürler, yaşam.'"

Ayrıntılarda düşünmek isteyenler için

Zygmunt Bauman'ın dilimize kazandırılan kitaplarına son olarak Modernlik ve Müphemlik eklendi. Aslında geç bile kalındı. Buna rağmen ayrıntılarda düşünmek isteyenler için, Modernlik ve Müphemlik kaçırılmaması gereken bir inceleme.

Zygmunt Bauman'ın son yıllarda sırayla dilimize kazandırılan kitaplarına son olarak *Modernlik ve Müphemlik* eklendi. *Bauman* bu kitabında da yine kusursuz sosyolojik kurgusu, uyarıcı soruları ve ahlakî duruşumuza yaptığı göndermelerle başımızı döndürmeye devam ediyor. Her zamanki gibi modernlik-postmodernlik çizgisinde dolanırken (ilerleyen modern projeye inat) bu kez müphemlik kavramına el atıyor. Modern projenin her şeyi adlandırma, sınıflandırma ve düzenleme isteğine ve bu isteği dayandırdığı felsefî zıtlıklara karşı, bu sefer kafa karıştıranları, belirlenip karar verilmezleri, düzen içindeki anormalleri, düzene karşı tehlike oluşturan ama düşman gibi (belki düzenin karşıtı kaostan da korkutucu) tanımlanamayan 'müphem konuları' mercek altına alıyor. Sırasıyla toplum mühendisliği aracılığıyla düzen kurma, karşıtlarını yaratma, kendi ulus devletleri ve asimilasyon mekanizmalarını işletme gibi, kendi terimiyle modernliğin 'bahçecilik' özlemlerini tek tek anlatıyor. Ona göre modernlik, düzenini kurmaya çalışırken, kendi müphemliklerini de yaratıp yaşatıyor. Bir yandan evsiz olan, tanımlanamayan bir yabancı, onun gözünde ayartıcı bir soykırım nesnesi olarak belirip Holocaust'u meydana getirirken aynı modernlik, en zengin edebiyata ve fikirlere ilham veriyor, *Kafka*'nın öykülerinde, *Freud*'un, *Simmel*'in kuramlarında kendini buluyor (Bir not: *Zygmunt Bauman*'ın *Modernlik ve Holocaust* adlı kitabı daha önce Sarmal Yayınları'ndan çıkmıştı). "Müphemlik modernliğin hem iflası hem başarısıdır," diyor Bauman. Sadece bu tanım bile modernlik ve müphemlikle ne anlatmaya çalıştığını kavramamıza yetiyor.

Adorno ve *Horkheimer*'ın aydınlanma eleştirilerinden yola çıkıp, 'aydınlanmanın diyalektiği' iskeletini tarihsel ve sosyolojik ete büründürmeye çalışan bu kitap, onlardan bir adım öteye gidip kendi özbilincini yok etme çabasındaki aydınlanmanın nasıl çuvalladığını ve aslında o kadar da özyıkıcı olmadığını, hatta oluşturduğu planlayıcı, tasarımcı ve bahçeci devletin ateşli tutkusunun, en sonunda kendisinin en büyük engeline ve öldürücü felaketine dönüştüğünü anlatıyor.

Modernlik ve Müphemlik (Modernity and Ambivalence)
Zygmunt Bauman
Çeviren: İsmail Türkmen
Ayrıntı Yayınları
375 sayfa

Kitabın sonlarına doğru *Zygmunt Bauman*, bu kez kendi kendini ortadan kaldıran modernliğin halefi olan postmodernlik ile müphemliğin barışmasını anlatıyor. "Bir zamanlar toplumsal ve siyasal düzenler için öldürücü tehlike ilan edilen müphemlik, artık 'kapıdaki düşman' değildir" diye belirtiyor, "Tersine müphemlik başka her şey gibi postmodernlik denen oyunun sahnelendiği çadır tiyatrosunun direklerinden birine dönüşmüş durumda."

Ayrıntı Yayınları'ndan *İsmail Türkmen*'in çevirisiyle çıkan *Modernlik ve Müphemlik*, dilimize hayli geç kazandırılmasına rağmen ayrıntılarda düşünmek isteyenler için kaçırılmaması gereken bir inceleme.

Kutluğhan Soyubol

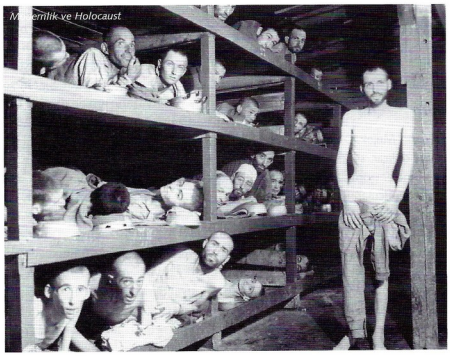

kim?

John Galt

Hayatım ve hayatıma olan sevgim adına yemin ederim ki hiçbir zaman bir başka insan için yaşamayacağım ve başka bir insandan benim için yaşamasını istemeyeceğim.

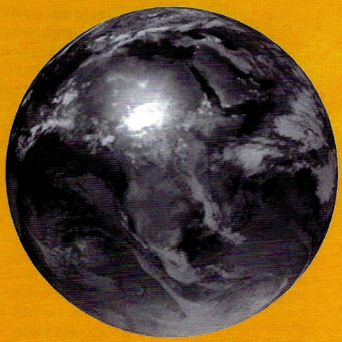

PLATO

yeni yayınlar

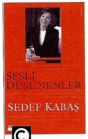

Sesli Düşünenler, Sedef Kabaş
Doğan Kitapçılık, 422 sayfa

Sedef Kabaş'ın TV8'de yaptığı söyleşilerden derlenen kitap için *Haluk Şahin* şunları söylemiş: "Herkes konuşabiliyor, ama *Orhan Boran* konuşunca farklı oluyor. Herkes televizyon söyleşisi yapabiliyor, ama *Sedef Kabaş* yapınca farklı oluyor." Bunun kanıtlarını bu kitaptaki söyleşilerde bulacağınızı sanıyorum." Gazeteciliğin röportaj denen türüyle ilgilenenlerin okuması gereken bir kitap.

Graziella
Alphonse de Lamartine
Çeviren: Recep Şükrü Güngör
Timaş Yayınevi, 194 sayfa

Şiirleriyle dünya edebiyatına damgasını vuran ve romantik ekolün üstadı olarak kabul edilen *Lamartine* aynı zamanda lirizmini romana taşımayı başarmış güçlü bir nesir ustasıydı. İki kez doğuya seyahat etmiş, ikinci seyahati sırasında *Sultan Abdülmecid* tarafından kabul edilerek, kendisiyle görüşmüş. *Graziella*, yazarın gerçek aşkın hayatın en olgun meyvesi olduğu ana fikrinden yola çıkarak kaleme aldığı güzel bir aşk romanı.

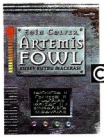

Artemis Fowl
Eoin Colfer
Çeviren: Aylin Yengin
Artemis Yayınları
293 sayfa

Artemis Yayınları, İrlandalı yazar *Eoin Colfer*'ın *Artemis Fowl* serisinin ikinci kitabı *Kuzey Kutbu Macerası*'nı yayımladı. Serinin ilk kitabı, Ekim 2002'de yayımlanmıştı. *Artemis Fowl* ülkemizde yurtdışında yakaladığı başarıya ulaşamadı aslında. Yazarına geç gelen şöhret ve büyük bir servet kazandıran *Artemis Fowl*, Penguin'in *Harry Potter*'a karşı çıkardığı kozuydu. *Colfer*, yayınevinden ilk kitap için tam 500 bin pound aldı. Üstelik bu parayı aldığında elinde sadece kitabın geniş bir özeti vardı. Gerçekten de *Artemis Fowl*'dan söz edildiğinde akla hemen *Harry Potter* geliyor. Bu nedensiz değil tabii. *Artemis Fowl* ile *Harry Potter* arasında birçok benzer nokta var. *Artemis Fowl*'un yazarı *Eoin Colfer* da bir öğretmen. Her iki yazar da Britanya'dan. İki kitap da fantastik kurgu. İki kitapta da olaylar günümüzde geçiyor; yani fantastik kurgularda sıkça yapılan yeni bir dünya yaratma yoluna gidilmemiş. Sıradan insanların (yani bizlerin) burnunun dibinde olağanüstü olaylar yaşanıyor, ruhları bile duymuyor. Ama *Artemis Fowl* kesinlikle bir kopya değil. Fantastik kurgu türünde tamamen farklı bir çalışma. Bir kere *Artemis Fowl* bir suçlu. *Kuzey Kutbu Macerası* adlı ikinci kitapta fantastik romanların kadrolu kötü yaratıkları goblinler, elleriyle olmaması gereken insan yapımı bir takım silahları ele geçirirler ve peri dünyası birbirine girer. Birileri goblinlere silah satmaktadır. Tabii baş şüpheli *Artemis Fowl*'dur. Ancak ilk kitaptan biliyoruz ki; *Artemis* bütünüyle kötü biri değil, aslında ikircikli bir karakter. Silah kaçakçılığının zanlısı olarak peri halkının bir kez daha düşmanlığını kazandığı sıralarda zaten başı Rus mafyasıyla derttedir. İlk kitaptan *Artemis Fowl*'un babasının bir Rusya seyahati sırasında kaybolduğunu biliyoruz. İkinci kitapta ise babasının halen yaşadığını ve mafyanın elinde rehin tutulduğunu öğreniyoruz.

Bu arada *Artemis Fowl*'la *Harry Potter* arasındaki bir benzerlik de ikisinin de Hollywood'un ilgisine mazhar olmaları. Miramax ve Tribeca, kitabın film haklarını 350 bin pound vererek satın aldı. Biz ikinciyi okurken, serinin üçüncü kitabı *Sonsuzluk Kodu (The Eternity Code)* ise yurtdışında nisan ayında yayımlandı.

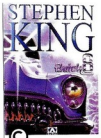

Buick 8
(From A Buick 8)
Stephen King
Çeviren: Canan Kim
Altın Kitaplar
463 sayfa

Stephen King'in son romanı aynı zamanda, uzun süredir eleştirmenleri en memnun eden kitabı oldu. 11 Eylül'ün gölgesinde yaşanan ama bundan çok fazlasına dair göndermeler içeren bu gerilim hikâyesinin yakında sinemaya uyarlanacağını da belirtelim.

Modern Ailelere Bilgece Öğütler
(The Parent's Teo Te Ching)
William Martin
Çeviren: Burcu Gezek Harbert
Boyner Yayınları, 150 sayfa.

Nasıl özgüven sahibi çocuklar yetiştirebilirsiniz? Çocuklarınıza doyumlu olmayı nasıl öğretebilirsiniz? Onları korkudan ve yalandan nasıl uzaklaştırabilirsiniz? Bu kitapta bu sorulara cevaplar aranıyor. Modern anne ve baba olmanın temelinde yatan incelikler; kısa, özlü ve bilgece şiirler olarak anlatılıyor.

Hayat Boyu Flört (Courtship after Marriage)
Zig Zaglar
Çeviren: Asiye Yücel Kay
Sistem Yayıncılık
270 sayfa

Hayat Boyu Flört, "Eşinizi nasıl seçebilirsiniz" türü kitaplardan yararlanmak için çok geç kalmış olanlara hitap ediyor. Yazarın çıkış noktası şu: Evliliğinizde doğru insanı seçmeyi başaramadığınızı düşünüyor olsanız bile, hiç değilse onu değiştirmeniz ve zamanla 'doğru insan' haline getirmeniz mümkün. Denemeye değer diye düşünenlere tavsiye edilir.

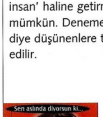

Doğrucu Beden Dili
Ercan Kaşıkçı
Hayat Yayıncılık
215 sayfa

Beden dili ve iletişim alanında merak edilen konulara güncel yaklaşımlarla, yerli ve yabancı örneklerle açıklama getiriliyor; kültürlerarası beden dili farklılıkları, cinsiyet farklılığından kaynaklanan beden dili farklılıkları, beslenmenin davranış üzerinde etkileri, batıl inançlar ve davranışlar gibi konular ele alınıyor.

Yitik Ruhlar Irmağı (Ischa Meijer In Margine In Memoriam)
Connie Palmen, Çeviren: Ilknur İgan, Ayrıntı Yayınları, 272 sayfa

Connie Palmen yaşadığı tutkulu aşkı (ölüme rağmen varlığını sürdüren bir aşkı) anlatıyor kitapta. Kimi zaman fazlasıyla gerçekçi olduğu için irkiltici olabilecek ama aynı zamanda ilgi çekici bir anlatım. Tutku, bağımlılık, mahremiyet, çıplaklık, aidiyet, ihanet, dostluk gibi kavramlar ardı ardına ele alınıyor ve etkileyici bir bütüne ulaşılıyor.

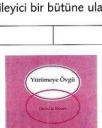

Yürümeye Övgü (Eloge de la marche), David le Breton
Çeviren: İsmail Yerguz, Sel Yayıncılık, 272 sayfa

Rousseau, *Nietzsche*, *Heidegger* felsefeci gözüyle yürümek fiili üzerinde durmuşlardı. Daha önce gövde, ağrı, riziko, sessizlik temalı kitaplarıyla ilgi toplayan *David le Breton* ise yürümenin bütün yönlerine açılıyor bu kitapta.

Matematik Sanatı (The Art of Mathematics), Jerry P. King
Çeviren: Nermin Arık, Tubitak Yayınları, 263 sayfa

"Matematik kesinlik gerektirir. Matematik kesin değilse bir hiçtir. Oysa kesinlik her zaman anlaşılabilirlik değildir." *Jerry P. King* bu kitapta anlaşılabilirlik ile kesinlik arasında bir seçim yapıyor ve matematiği mecazlar, benzetmeler yoluyla anlatmayı deniyor. Böylece '*Beethoven* dinleyip *Picasso*'dan hoşlananların' da matematiği anlamasını amaçlıyor.

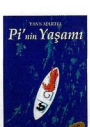

Pi'nin Yaşamı (Life of Pi)
Yann Martel
Çeviren: Aylin Yengin
İnkılâp Kitabevi, 272 sayfa.

Pi, ilk gençlik yıllarında doğru inancı yakalayabilmek için yeryüzündeki büyük dinleri alabildiğine incelemeye başlar. Ta ki ailesinin çeşitli nedenler yüzünden Kanada'ya göç etmeye karar vermesine kadar. Son zamanların en sansasyonel kitaplarından biri nihayet Türkçe'de. *Yann Martel* kitapta insanoğlunun ne kadar dirençli, inançlı ve cesaretli olabileceğini ince zekâ oyunları da katarak gözler önüne seriyor. Kitap okuyucuyu bir yaratıcısının olduğuna ve yarattığı en güzel varlığı kendisinden umut kesmediği sürece koruduğuna inandırıyor. Okuyucuları şaşkınlığa uğratırken kimi zaman duygularımızı harekete geçirerek, kimi zaman yaşamın acı gerçeklerini karşımıza çıkararak bir kurgu zaferi kazanıyor. Pasifik'te macera yaşamak, köpek balıklarına dokunmak, deniz kaplumbağalarının tadına bakmak, uçan balıkları izlerken hayallere dalmak istiyorsanız bu kitabı mutlaka okuyun. Bir not: *Margaret Atwood* romanı "Bir çocuğun büyükler için macerası" olarak tanımlamış.

Muharrem Kasıtoğlu

Hayatımda bir tek şiir yazmadım

Sürç-ü lisan ettikse adlı anı kitabı yaklaşık otuz yıl sonra yeniden, bu kez Epsilon Yayıncılık tarafından basılan Haldun Dormen'le anılar ve yazmak üzerine konuştuk.

Sizinki gibi renkli anılarla dolu bir yaşamöyküsünü okumak çok keyif verici bizler için, ama yazmak o kadar da kolay olmasa gerek...

Ben anı kitabı okumaktan çok hoşlanırdım. Bu belki de sinema ve tiyatroya ilgimle başladı. Ünlü yıldızların, yazarların, tiyatro adamlarının hayatlarını; yani yüzlerce anı kitabı okudum. Bir gün ben de anılarımı yazacağım diye düşünürdüm hep. Rahmetli *Ercan Arıklı* bunu bana anı yazmak için çok genç olduğum bir yaşta teklif edince önce yapamayacağım sandım. Ama ısrar edip özellikle de Dormen Tiyatrosu'nu yazmamı isteyince, peki dedim. Anı yazmayı çok sevdim. *Sürç-ü lisan ettikse*, hayatımın, doğumumdan ilk Dormen Tiyatrosu'nun kapandığı tarihe kadar olan bölümünü anlatıyor. Elimden geldiği kadar samimi olmaya çalıştım. İnsanın yüzde yüz objektif olması mümkün değil tabii, ister istemez bazı şeyleri kendinize göre değerlendiriyorsunuz. Ama ben anı kitaplarının olabildiğince objektif olmasından yanayım. Maalesef bazı kişiler anı kitaplarını kendileri üzerine yazıyor ve hep 'ben, ben, ben' diyor, benim hiç kabahatim yok, ben ne kadar şanssızım, diyor. Bunu çok yanlış buluyorum, gerçek dışı buluyorum. Onun için ben kendi kitabımda bütün hatalarımı da elimden geldiği kadar yazmaya çalıştım. Zaten aslında insan hiç hata yapmadan bir yere de gelemiyor. Kitabımı yazarken bunu gözden kaçırmamaya çalıştım.

İlk kitabın tamamlanmasından bu yana zaman geçti. Şimdi baktığınızda "o zaman böyle değerlendirmişim, oysa yıllar geçince anladım ki..." dediğiniz oluyor mu?

Böyle bir şey yaşamadım. Elbette ilk yazılışından bu yana otuz yıl geçti; her şey gibi insanların değerleri de değişiyor, ama tiyatro pek değişmiyor galiba. Örneğin *Shakespeare*'in *Bir Kış Masalı* adlı oyunu iki ayrı prenslikte geçer. Ben onu, *Bir Kış Öyküsü* adıyla uyarladım, 3000 yılında iki ayrı gezegende geçirdim. Demek istediğim şu ki, insana ait, aşk gibi, kıskançlık gibi duygular *Shakespeare*'den üç bin yıl sonra da aynen kalacak. Tiyatroda da duygular değişmiyor bence. Varsa kıskançlık, vardır. Alkışlar insanı heyecanlandırır, bundan 'ben olmasam bu tiyatro kapanır' duygusu çıkaranlar varsa - ki var - onlar hep olacaklar.

Başkalarını gözeterek, yazmaktan kaçındığınız şeyler oldu mu?

Oldu tabii. Bazı şeyleri çok açık yazamıyorsunuz. O insanlar da yaşıyor, bir yerleri var ve ben skandaldan zevk alan biri değilim. O onu demiş, o buna şöyle cevap vermiş derken... Bu tür polemiklerden, sahte reklâm oyunlarından hoşlanmam, ihtiyacımın da olmadığına inanıyorum. - Lâf aramızda - yapsam belki de kitap daha çok satardı... Ama ben bunları sevmiyorum, yapmak da is-

temiyorum. Dolayısıyla bazı şeyleri hasır altı ediyorsunuz ya da çok daha nazik bahsediyorsunuz.

Antrakt ve İkinci Perde'den sonra anılara devam mı?

Elbette hayat devam ettikçe pek çok şey yaşanıyor. Ama anılara devam etmek için belki biraz daha zamana ihtiyaç var. Şu sırada yazmakta olduğumsa *Sanatçının El Kitabı* diye bir şey. Özellikle genç sanatçıların hangi okula girmeleri gerekir, okulda ne yapmalılar ve ne yapmamalılar; bana göre nasıl bir reji yapılmalıdır, aktörlük nasıl olmalıdır, bu gibi bilgileri içeren sempatik bir el kitabı hazırlıyorum. Gerçi hocalık yapıyorum ama umarım ders verir gibi olmaz. Bitirmek üzereyim. Şimdilik çok hızlı ve kolay yazıyorum.

Kolay yazdığınıza göre, bunca birikimin ardından, hiç başka türde bir şeyler yazmayı düşündünüz mü?

Yazdım. On üç tane müzikal yazdım.

Ya öykü, roman gibi edebi türler?

Aslında bu bana çok enteresan gelir; hayatımda bir tek şiir yazmadım. Oysa herkes en az bir tane şiir yazmıştır, ama ben hiç yazmadım. Çok küçükken bir-iki tane korku hikâyesi yazdım. 1952'de *Amphytrion* adlı müzikali yaptım. Sonra o metni Mersin'de birine vermiştim, o öldü, *Amphytrion* da kayboldu. Çok uğraştık ama bulamadık. Yıllar sonra, 1999'da bunu öğrencilerim için tekrar yazayım, dedim ve bu kez manzum olarak yazdım. Sonuçta şiir değil ama manzum bir oyun yazmış oldum.

Lâle Dilligil

Müzikallerin metinleri var, müzikleri yok

Müzikallerimin hiçbiri basılmadı, bir tek *Amphytrion* hariç, ama o da sadece metin olarak. Müziklerin hiçbirinin basılı kopyası yok. Yalnızca ben değil, bu ülkede çok önemli sanatçılar çok güzel müzikaller yazdı. Yani bundan otuz yıl sonra birileri örneğin *Amphytrion*'u oynamak istese, müziğini nasıl bulacak? Bu müzikallere inanılmaz güzellikte müzikler yazan *Serpil Gülümser*, *Melih Kibar* gibi sanatçılar gün gelip bu dünyadan göçünce nereden bulunacak bunlar? Meselâ *Serpil* Hanım *Bir Kış Öyküsü*'nün ve *Amphytrion*'un müziklerini yazdı ki, dünya çapında eserler bunlar. Üstelik kadın besteci çok az, hele müzikalde hiç yok gibi. Şimdi bu eserlerden birini sahnelemek istediğinizde bestecisini çağırıyorsunuz, o kadar yetenekliler ki, oturup piyanoya, çalıveriyorlar. Örneğin Eskişehir'de yakında böyle bir çalışma olacak, *Serpil Hanım*'dan rica edeceğiz, bizimle gelecek. Geleceği düşününce bir çıkar yol bulamıyorum. Bilmiyorum, ne yapmalı, nasıl sağlamalı bunların basılmasını? Çok üzücü bir durum bu. Sadece benimkiler de değil; meselâ *Keşanlı Ali Destanı*. Allah gecinden versin, *Yalçın Tura* ölürse ne olacak? Bana kalırsa bu konuyla mutlaka ilgilenmeli ve bu duruma kesinkes bir çare bulunmalı...

Oyuncu, yönetmen, müzikal bestecisi ve yazar Haldun Dormen'in, otobiyografik kitaplarının ilki olan Sürç-ü Lisan Ettikse'nin (sonrakiler Antrakt ve İkinci Perde) önsözünde şöyle diyor: "Otuz yıl koskoca bir ömür... Ben galiba bu otuz yıla iki-üç ömür sıkıştırabilmiş şanslı insanlardan biriyim... Geriye baktığım zaman hiç nefes almadan çalışmışım gibi görünüyor. Evet, çalıştım. Hiç durmadan çalıştım ama yaşamayı da hiç ihmal etmedim."

1927 İstanbul doğumlu *Ali H. Neyzi*, hep savunduğu 'Konuşan değil yazan Türkiye olmak' görüşüne uygun olarak, anı-roman, deneme, roman, çok sayıda çeviri derken, bu kez de torununa yazdığı e-postalardan derlediği anılarıyla bir kitaba daha imza atıyor. Kitapta, *Ali H. Neyzi*'nin, çocukluğundan bu yana başından geçen kimi olayları okurken aynı zamanda yaşamını şekillendiren pek çok ilginç kişiyle de tanışıyoruz. Şöyle diyor *Ali Neyzi*: "İşte sevgili torunum, sana özet halinde yaşın anlarında basımdan geçmiş olayları sunmuş oldum. Geriye bakınca bazı akılsızca işler yaptığımın farkında olmuyor değilim ama o olayları yaşarken çok eğlendiğimden de eminim. Bakalım bu öykülere sen ne diyeceksin?"

Lara Feneri, Çakıp Sönen Anılar
Ali H. Neyzi
İş Kültür Yayınları
246 sayfa

Deliliğe ve onun binbir türlü hallerine dair ilgi çekici bir çalışma var bu kez elimizde. Yazan psikiyatrist doktor *Cemal Dindar*. Kitabın ortaya çıkmasına ise *Dindar*'ın, Urfa'da çalıştığı yıllarda muayenehanesinin bulunduğu pasajdan komşusu olan fotoğrafçı *Mahmut Okkaş*'la tanışması vesile olmuş. *Okkaş*, yıllar boyu Urfa'nın 'ünlü akıl hastaları'nın fotoğraflarını çekip öykülerini topladığı için Dindar'a sayısız malzemeyi ödünç vermiş. Böylelikle de ortaya öykü ve fotoğraflardan oluşan *Yuvasız Kuşlar Gibi* adlı kitap çıkmış.

Yuvasız Kuşlar Gibi
Cemal Dindar
Otopsi Yayınları
222 Sayfa

yeni yayınlar

İmamın Düşüşü
Neval El-Saadavi
Çev: Gülden Dedeağaç
Gendaş Kültür, 224 sayfa

Sıfır Noktasındaki Kadın'la hatırlanan *Neval El-Saadavi*'nin son romanı. Gayrımeşru bir kız, Bintullah İmam tarafından haksız yere zinayla suçlanır. Taşlanmadan önce "Bu günah meyvesini kim öldürürse hem bu dünyada hem de daha sonra cennette ödüllendirilecektir." dendiğini duyacak kadar da vakti olur. Kitabın sorduğu soruysa şu: Onu öldüren Tanrı mı, yoksa taşları atan eller mi?

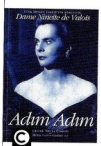

Adım Adım (Step by Step)
Dame Ninette de Valois
Çeviren: Necla Çıkıgil
Favori Yayınları, 314 sayfa

İngiliz Kraliyet Balesi ve Türk Devlet Balesi'nin kurucusu *Dame Ninette de Valois*'nın yazılarından oluşan ilginç bir derleme. Bir bakıma, izleyeceği yolu başından beri bilen güçlü bir kadının ideallerine ulaşmasının basamakları...

Üç Kuruş Fazla Olsun, Kırmızı olsun, Fatih Türkmenoğlu, Epsilon Yayıncılık, 267 sayfa.

Gazeteci *Fatih Türkmenoğlu*'ndan ilk kitap. Görev gereği görülen dünyanın dört bir yanı, buralardaki renkli yaşamdan hızla geçenler... *Türkmenoğlu*, gözlemlerini ve izlenimlerini renkli ve esprili bir anlatımla aktarıp bizlerle paylaşıyor.

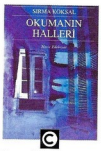

Okumanın Halleri, Sırma Köksal, Metis Yayınları, 108 sayfa.

Sırma Köksal'ın Gösteri, Virgül ve Kitap-lık dergilerinde yayımlanan yazılarından derlenmiş bir kitap. Sunuş yazısı geçtiğimiz ay kaybettiğimiz *Tomris Uyar*'a ait. *Köksal* hemen her denemesine bir alıntıyla başlıyor ve *Uyar*'ın önsözde belirttiği gibi bir tür özyaşam anlatısı yapıyor.

Yazıhane, Murathan Mungan
Metis Yayınları, 146 sayfa

"Niçin Yazıyorum?" Şair-yazar *Murathan Mungan*, *Yazıhane* adlı derlemesinde bu sorunun yanıtının peşinde. *Mungan* yanıt ararken usta kalemlerin benzer sorular etrafında döndükleri denemeleri de biraraya getirmiş. Böylece *Yazıhane*'de farklı zamanlarda, farklı nedenlerle ama temelde benzer bir içgüdüyle yazılmış birbirinden değerli denemeler biraraya gelmiş. *Murathan Mungan Yazıhane*'de *Giorgio Manganelli, George Orwell, Eugene Ionesco, Roland Barthes, Manes Sperber, Elias Canetti, Ursula K. LeGuin, Peter Handke, Marguerite Duras* ve *Hanif Kureishi* gibi büyük ustaların denemelerine yer vermiş.

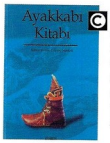

Ayakkabı Kitabı
Emine Gürsoy Naskali
Kitabevi Yayınları
356 sayfa

Ayakkabı Kitabı, dört ana bölümden oluşuyor. İlk bölüm ayakkabı ile dil ilişkisini ele alıyor. Ayakkabı adının tarihsel gelişiminin, ayakkabıya verilen başka isimlerin ve kökenlerinin anlatıldığı bölümün en ilgi çekici makalesi *Aysel Güneş*'in yazdığı *Ayakkabıcılık Terimleri ve Hafifmeşrep Yan Anlamlar* adlı bir yazı. Bu yazı aslında küçük bir sözlük çalışması olarak tasarlanmış ama bilgilendirici olduğu kadar eğlenceli de. İkinci bölümde Türk edebiyatında ayakkabı, çeşitli boyutlarıyla işleniyor. Bu bölümde *Emel Işık Yengin*'in yazdığı *Çocuk Masallarında Ayakkabı* ve *Erdal Şahin*'in yazdığı *Kaybolan Ayakkabı Destanı* gibi bazı makaleler bulunuyor. Üçüncü bölümde İslamiyet öncesi Türkler'den başlayarak günümüze değin ayakkabının tarihi ele alınıyor. Son bölümdeyse *Göçebe Türklerde Ayakkabı Kültürü*, *Bursa'da Kaybolan Sanatlardan Yemeni ve Çarık İmalâtının Son Temsilcileri* gibi çeşitli ilginç makalelerle ayakkabının etnografik gelişimi günümüze kadar anlatılıyor.

Buket Uzuner

şiirin kızkardeşi öykü

Bugün artık o gün.

Bugün, yıllardır karanlıkta kalmış

büyük bir haksızlığın aydınlığa kavuşturulacağı o gün!

Biraz sonra, yıllar önce yapılmış büyük bir kötülüğün kalbi sökülecek.

Biraz ötede büyük bir iftiranın gizi çözülecek ve bunu yapacak olan kişi, şimdi sizinle konuşanın ta kendisi. Adaleti yerine getirecek olan benim!

Bugün onu yeniden göreceğim, yıllar sonra onunla buluşacağım; çünkü bizim yazgımızda karşılaşmak var.

Bugün işte o gün.

yeni öyküleriyle yeniden

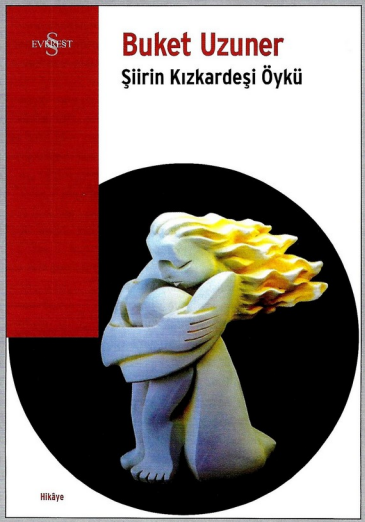

EVEREST

Melankoliye Panzehir
(L'antidoto della Malinconia)
Piero Meldini
Çeviren: Mükerrem Akdeniz
Arion Yayınevi, 152 sayfa.

XVII. yüzyılın sonları; insanlık tarihinde dehaları besleyen ve aynı zamanda intiharları da tetikleyen melankoliyle yoğrulmuş bir zaman dilimi... Bilge ve sıradışı biri olan eczacı *Gioseffo*, *Melankoliye Panzehir* adını verdiği bir kitap yazmaktadır... Çevre iç açıcı olmayan bir havayı yansıtmaktadır...

Dünyanın Şarkısı
(Le Chant du Monde)
Jean Giono
Çeviren: Burçin Gerçek
Arion Yayınevi, 272 sayfa

Nehirlerin, dağların, ormanların arasında muhteşem bir doğa gezintisi. İnsanların özgür doğadaki yaşam mücadeleleri ve aşkları. Güçlü toprak sahibi *Maudru* ve silahlı adamlarına rağmen korunmak istenen bir ilişki ve bunun sonucunyaşanan insan avı. İki adamın dünyanın anlamını keşfetme yolundaki büyülü maceraları.

Simenon'un 100. yaşında Maigret

Dilimize *Bilge Karasu*, *Oktay Rifat*, *Tahsin Yücel* gibi edebiyatımızın usta kalemleri tarafından çevrilen *George Simenon* tüm zamanların en ağırbaşlı ama aynı zamanda en popüler detektiflerinden *Komiser Maigret*'nin yaratıcısı. (Sıradan görünümlü, epey uyumsuz ama aynı zamanda son derece dikkatli bir adam olan ve sürekli olarak, adı meçhul karısından söz eden *Komiser Maigret* polisiye edebiyatın gerçekten en popüler kahramanlarından biri. O kadar ki, bir vakitler *Komiser Columbo* isimli bir televizyon dizisine bile esin kaynağı olmuştu.)

Maigret'nin yüzeyde hiçbir şey olmuyormuş gibi görünen ama alttan alta derin entrikalarla çevrili hayatının aksine *Simenon* bir hayli karışık, fırtınalı bir hayat yaşadı. Özetlersek, 13 Şubat 1903'te Belçika'da doğdu. Fırıncılık, kitap satıcılığı gibi işlerden sonra gazetecilik yapmaya başladı. 1922'de Paris'e gitti ve sayısız farklı isim kullanarak öykü ve romanlar yayınlamaya başladı. Simenon'un, 1923-1933 yılları arasında yazdığı 200'ü aşkın 'pulp' romanı bulunmaktadır. Kendi adıyla yazdığı ilk kitapsa aynı zamanda *Maigret* serisini başlatan *Pietr-le-Letton* (*Letonyalı Pierre*) oldu. II. Dünya Savaşı'nın ardından

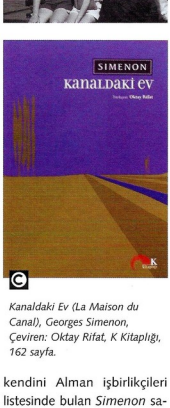

Kanaldaki Ev (La Maison du Canal), Georges Simenon, Çeviren: Oktay Rifat, K Kitaplığı, 162 sayfa.

kendini Alman işbirlikçileri listesinde bulan *Simenon* savaşın ardından Amerika'ya yerleşti. Burada, daha sonra *Trois Chambres à Manhattan* (*Manhattan'da Üç Oda*) adlı romanında anlatacağı bir ilişki yaşadığı Kanadalı *Denyse Ouimet*'yle evlendi. Bu, yazarın ikinci evliliğiydi. 1955'te Avrupa'ya dönen *Simenon*'un hayatı bundan sonra büyük bir talihsizlikler zinciri halinde sürdü. Evi dağıldı; karısı psikiyatri kliniğine yattı ve bir daha oradan çıkamadı. Kızı intihar etti. Bu intihar adamakıllı trajik bir şekilde gerçekleşti, kızı bir gün onu aradı, kendini öldüreceğini söyledi ve ardından da silahı şakağına dayayarak tetiği çekti. *Simenon* da tüm bunları mümkün olduğunca unutmanın en iyi yolunun yazmak olduğunu bir kere daha keşfetti. Zaten, polisiye romanların yanı sıra egzotik öyküler, toplumsal ve ahlakî sorunları irdeleyen ya da taşra yaşamını anlatan kitaplar da yazan *Simenon*'un yapıtlarının ana temalarını, hayatın tekdüzeliği, bireyin yaşadığı toplumla uyumsuzluk ve derin yalnızlığı oluşturuyordu. *Simenon* yapıtlarında nevrotik gerilim denen şeyi inanılmaz bir ustalıkla yaratmayı başarıyordu. 1972'de *Maigret* serisinin sonuncusunu yazdı, *Maigret et Monsieur Charles* (*Maigret ve Mösyö Charles*) adını taşıyan bu romanın yayınlanışının hemen ardından da artık bir daha yazmayacağını açıkladı. Sonraki yıllarda kalem ve kağıdı yalnızca anılarını yazmak için eline alan *Simenon* 1989'da İsviçre'deki çiftliğinde öldü. 2003 aynı zamanda bu büyük yazarın doğumunun 100. yılı. Tüm dünyada anılıyor, kitapları yayınlanıyor. Bizde de K Kitaplığı *Simenon*'un toplu eserlerini yayınlamaya *Kanaldaki Ev*, *Katil ve Kaçak*'la başladı. Ağzından piposunu ve elinden içki kadehini bırakmayan ve neredeyse bu nesnelerle simgeleşen *Simenon*'un *Maigret*'si her polisiye tutkununun kütüphanesinde mutlaka bulunmalı.

Akdeniz'den gerçek bir edebiyat yıldızı.
Genç ve sıcak bir roman...

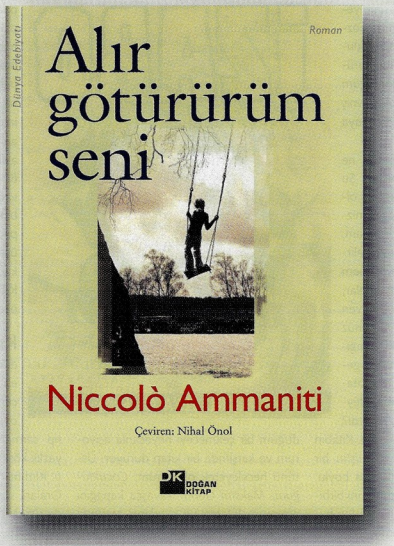

Hepsi birbirinden ilginç kişilerin oluşturduğu bir kalabalık, temposu sayfadan sayfaya hızlanarak güçlenen bu garip dansta el ele tutuşuyor. Olaylar dağılıyor, kesişiyor, birbirini kovalıyor ve sonunda kaçınılmaz sona yöneliyor.

Tüm bu kargaşanın ortasında, tertemiz, saf ve ilkgençliğinin eşiğindeki küçük Pietro, şaşılası bir sağduyuyla yaşam deneyimine adımını atıyor. Kalemini kamera gibi kullanan, kuşağının bayrağını, sözcüklerini ve sesini yükseklere taşıyan genç yazar Niccolò Ammaniti'den görkemli bir anlatı...

www.dogankitap.com

DK DOĞAN KİTAP

Nazlı Eray

Çekmecedeki çocuk

Bundan böyle bu satırların arasında sizinle birlikte çocukluğumun o sisli ve puslu dünyasına, yeniden yakalamaya çalıştığım o özgür ve mutlu günlere, "Çocukluğum" dediğim o harikulâde serüvenlerle dolu dünyaya, okuduğum kitaplara ve o zamanlar çok sevmiş olduğum insanlara birlikte varmaya çalışacağım.

Ne güzeldin çocukluğum, seni ne kadar özledim, biliyor musun? Şu anda yeni baştan oniki yaşında olsam, şişhane yokuşundaki evimizdeki arka odada oturuyor olsam; koridordaki pencere, tozlu ve belirsiz bir aralığa bakıyor olsa. Annem ve babam yeniden yanımda olsalar; kendimi hem özgür hem de güven içinde hissetsem. Yıllar beni henüz yormamış olsa ve köşedeki yatağımın üstünde babamın bana bir gece önce getirmiş olduğu masal kitabı *Cüce Memiş*, duruyor olsa. Neydi bu *Cüce Memiş*, kimin nesiydi? Tam bilmiyorum, çok küçüktüm. Kitabın kapağının üstünde *Cüce Memiş*'in bir resmi vardı. Kırmızı külâhlı, kısa boylu, koca pabuçlu bir şeydi, topuklarını birbirine vurduğu zaman olduğu yerden havalanıyor, uçmaya başlıyordu.

Bu anlattıklarım çok uzun yıllar öncesinin anıları. O zamanlar *Harry Potter* yoktu, *Superman* yoktu. Bu *Cüce Memiş* beni müthiş heyecanlandırıyordu. Hayal dünyamı harmanlayıp birbirine katıyor; bir hallacın yorganın yününü atması gibi, ruhumu karmakarışık ediyordu. Heyecan içindeydim. *Cüce Memiş* elimin altındaydı ve çok önemliydi benim için...

Kızıltoprak'taki ahşap köşkün üst katında, kapısını özenle kapattığım bir odadayım şimdi. Bir gün önce keşfetmiş olduğum bir çekmeceyi heyecanla açıyorum ve karşımda bir kitap duruyor. Üstünü heceleyerek okuyorum; *Çocukluğum, Maksim Gorki*. Yavaşça kapağını açıyorum kitabın ve satırların arasında gezinerek bu eşsiz dünyanın içine giriyorum. *Cüce Memiş*'i unutmuş değilim henüz, ama *Maksim Gorki*'nin çocukluğunu anlattığı bu akıcı sahneler beni düşüncelere daldırıyor. Bir süre geçtikten sonra çekmeceyi kapatıp usulca çıkıyorum odadan dışarıya.

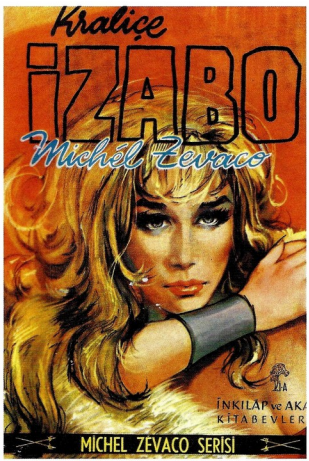

Tüm yaz boyu, her gün gizlice o odaya gidip *Maksim Gorki*'yi okumuştum. Yaz sonunda yaşamım değişmişti, daha değişik bakıyordum dünyaya. Arka bahçede, arkadaşlarla çam dalına tutunup aşağıya sallanırken, incir ağacının tepesindeyken arada *Maksim Gorki* geliyordu aklıma.

Bir gün annem bana *Michel Zévaco*'nun *Kraliçe İzabo* adlı kitabını getirmişti. Sevinçten ne yapacağımı bilemiyordum. Kitabın üstünde Kraliçe İzabo'nun ne kadar güzel bir portresi vardı. Kitaplarıma kıyamıyor, onları özenle biriktiriyordum artık.

Kraliçe İzabo'yu elimden bırakamaz olmuştum. Saray entrikaları, Pardayanlar'ın maceraları, kılıç oyunları; gizli oyunlar, yalanlar, serüvenler sarıp sarmalamıştı beni. *Maksim Gorki* yazlık köşkte, çekmecenin içinde kalmıştı. Kim bilir kimin kitabıydı...

Oralara sonbahar gelmişti artık, bahçede rüzgârlar esmeye başlamış, ağaçların yaprakları dökülmüş, balkonun yanındaki mor salkım kurumuş; eski ahşap köşk ve sümbüllü bahçe öylece yalnız kalmıştı.

Maksim Gorki oradaydı ama! Yukarıdaki odada, bir çekmecenin içinde, çocukluğunun bütün görkemiyle boş ahşap köşke yerleşmişti. Onu, benden başka kimse bilmiyordu. Elimde *Kraliçe İzabo*, kalbim küt küt atıyordu. Okul başlamıştı. Formamı giyip her sabah okula gidiyordum.

Turşucunun önünden, Frej Apartmanı'nın karşısından geçip, gidiyordum.

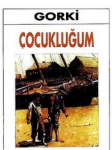

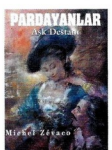

Penelope Cruz'u Çapkın Aşık'ta Adeline rolünde izleyeceğiz.

Sinema: Vatikan'ı karıştıran film: Günahkâr Rahibeler

Müzik: t.A.T.u Türkiye'de.

Çizgi Roman: Ergün Gündüz'den yeni bir çizgi roman albümü

Naim Dilmener'in Türk Popu Güncesi

Hazırlayan: Necati Sönmez

Venedik ve Vatikan'ı sarsan film

Günahkâr Rahibeler, Katolik Kilisesi'nin bağnazlığını eleştiren sarsıcı bir film. İslah edilmek üzere Magdalene Çamaşırhaneleri'ne kapatılan kadınların buradaki baskı dolu yaşamı anlatan film, Vatikan'ın şimşeklerini üzerine çekmişti.

Geçen yıl Venedik Film Festivali'nde Altın Aslan'ı alan ve ayrıca Vatikan başta olmak üzere Katolik çevrelerin şimşeklerini üzerine çeken *Günahkâr Rahibeler*, tam bir yıl sonra karşımızda. İtalya'da *Berlusconi* hükümetini zor durumda bırakan Venedik zaferi, kamuoyunun tüm dikkatini filmin üzerine çekmişti. Tabii festival yöneticilerinin koltuğu şöyle bir sallanmıştı. Filmin etrafında kopartılan fırtına dindikten sonra vizyon şansı bularak karşımıza gelmesi, hakkıyla değerlendirilebilmesi için iyi bir şans.

Trainspotting, *Braveheart*, *Benim Adım Joe* gibi filmlerin oyuncusu olarak tanıdığımız *Peter Mullan*, aynı zamanda *Good Day for The Bad Guys*, *Frdige*, *Orphans* adlı filmleri yönetti. Filmlerinin senaryosunu da yazan *Mullan*, yönetmenliğini yaptığı dördüncü filminde çuvaldızı Katolik eğitim sistemine, dolayısla Vatikan'a batırıyor.

Öyküsü büyük ölçüde gerçek olaylara dayandırılan filmde, bir grup kadının çamaşırhane olarak iş gören bir manastırda yaşadıkları anlatılıyor. Çamaşırhanede çalışan kadınlar, günahlarından arınmaları için özgürlüklerinden, kişiliklerinden ve en önemlisi de bedenlerin-

den koparılır. Bu arada kadınların çamaşırhaneye geliş hikâyeleri ise ayrı birer trajedidir.

Bir düğün töreni sırasında kuzeni tarafından tecavüze uğrayan *Margaret*, günahkâr olduğu gerekçesiyle Magdalene sığınağına kapatılır.

Bernadette ise, çocukluğunu geçirdiği yetimhaneden, sırf güzelliğiyle çevredeki erkeklerin aklını çeleceği ve diğer kızlara kötü örnek olacağı endişesiyle aynı yere kapatılır.

Rose'un en büyük suçu ise evlilik dışı ilişkiden çocuk doğurmaktır. Katolik bir aileye verilmek üzere çocuğu elinden zorla alınır. Genç anneye de diğer iki genç kadın gibi Magdalene Çamaşırhaneleri'nin yolu gözükür.

Magdalene Çamarşırhaneleri'ne aynı anda varan üç kadın, burada rahibelerin eziyetlerine katlancakları, bütün dünyevi nimetlerden uzak bir hayata başlarlar.

Başlıca rollerini *Geraldine McEwan, Anne-Marie Duff, Nora-Jane Noone ve Dorothy Duffy*'nin paylaştığı film, tarih boyunca Katolik kilisesinin vicdanına terkedilmiş binlerce kadının yaşadıkları zorlu yaşamlardan küçük bir kesit sunuyor. 19. yüzyılda 'yoldan çıkmış' kadınların ıslah edilmesi için kurulan ve 1996'ya kadar varlığını sürdüren Magdalene evleri, ancak son on yılda kamuoyunun gündemine girmiş, basında tartışılmaya başlanmıştı.

Aslında *Peter Mullan*'ın filminin Taliban türevi rejimlerin gündemde olduğu bir dönemde çıkagelmesi ayrıca önemli. Çünkü film dinsel bağnazlığın yalnızca İslam'la sınırlı olmadığını yani madalyonun öteki yüzünü gösteriyor.

künye

Günahkâr Rahibeler
(The Magdalene Sisters)
Yönetmen: Peter Mullan
Oynayanlar: Geraldine McEwan (Bridget), Anne-Marie Duff (Margaret), Nora-Jane Noone (Bernadette), Dorothy Duffy (Rose/Patricia), Eileen Walsh (Crispina)
Gösterim tarihi: 1 Ağustos

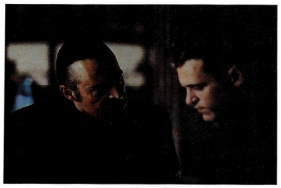

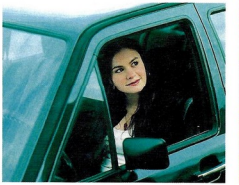

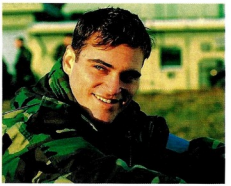

Amerikan ordusunda bir çürük elma

Acemi Askerler, Soğuk Savaş sırasında Batı Almanya'daki bir ABD Askeri Üssü'nde kanunsuz ilişkilere giren işbilir bir erin karmaşık iş ilişkilerini anlatırken, ordunun iç asayiş sorunlarını ortaya döküyor. Filmin sürprizi Haluk Bilginer.

Sene, maarif takvimine göre 1989'dur ve Berlin Duvarı'nın yıkımına az bir zaman kalmıştır. Batı Almanya'nın Stuttgart kenti dışındaki Theodore Roosevelt Askeri Üssü'nde Uzman *Ray Elwood* kendi soğuk savaşını sıcak bir savaşa çevirmek üzeredir. Resmi görevi, beceriksiz ancak iyi niyetli tabur komutanı *Wallace Berman*'ın sekreterliğini yapmak olan *Elwood*, kişisel hırsından çok, can sıkıntısından ek işler de yapmaktadır; her türlü çalıntı malı üs dışında satmaktan komutanı Çavuş *Saad*'a eroin tedarik etmeye kadar türlü karanlık işe bulaşmıştır. Derken üsse yeni bir başçavuş atanır. *Elwood* yeni başçavuştan çekinmek bir yana gözünü onun isyan-

künye

Acemi Askerler
(Buffalo Soldiers)
Yönetmen: Gregor Jordan
Oyuncular: Joaquin Phoenix, Ed Harris, Scott Glenn, Anna Paquin, Haluk Bilginer
Gösterim Tarihi: 1 Ağustos

kâr kızı *Robyn*'e çevirir. Kendini dünyanın asayişini sağlamakla mükellef sayan Amerikan ordusunun, kendi iç asayişiyle dalgasını geçen, ama aynı zamanda elde edeceği gişe hasılatı sayesinde Amerikan ekonomisine sağlayacağı mütevazı katkıyı yine aynı askeri aygıtın besin kaynağına dönüştürmeyi bilen (çok mu komplocu bir yaklaşım oldu?) bir Hollywood kurdelası. *Robert O'Connor*'un çok satan romanından uyarlanan filmde *Haluk Bilginer*, Türk mafya babasını canlandırıyor.

Daima Lilya *(Lilja 4-ever)*
Yönetmen: Lukas Moodysson Oyn: Oksana Akinshina, Artyom Bogucharsky, Lybulov Agapova, Liliya Shinkaryova.
Gösterim tarihi: 15 Ağustos

Önce *Sev Beni*, ardından *Birlikte* ve son olarak *Daima Lilya*... Son yıllarda İsveç'ten çıkan en yetenekli yönetmen *Lukas Moodysson*'un hepsini de İstanbul Film Festivali sayesinde izlediğimiz birbirinden güzel filmlerinin sonuncusu, daha geniş bir seyirci kitlesiyle buluşma şansını yakalıyor bu ay. *Moodysson*, filmlerinin harcını 'sevgi'yle karan yönetmenlerden. Ancak ilk iki filmindeki sıcak ve sevecen atmosfer, burada yerini karamsar bir havaya, katı ve acımasız gerçeklere bırakıyor. Eski Sovyetler Birliği topraklarında, kasvetli bir kasabada yaşayan ve birliğin dağılmasından sonra kendi yaşamları da darmadağın olan insanların öyküsü *Daima Lilya*... Ama özellikle bir tanesinin, filme adını veren 16 yaşındaki *Lilya*'nın öyküsü. Bir de, Batı'nın müreffeh toplumlarının iki yüzlü ve çürük yanlarını teşhir eden bir öykü.
Bir yolunu bulup ABD'ye kapağı atan annesinin kaderine terk ettiği *Lilya*, zorba bir teyzenin eline düşer ve tek teselliyi kendinden küçük, iyi kalpli *Volodya*'yla kurduğu dostlukta bulur. Beraber takılır, tutkal koklar ve daha güzel bir yaşamın düşünü kurarlar. *Andrey* ile tanışıp ona âşık olunca, *Lilya*'nın hayatında bir ışık belirir: Genç adam ona birlikte İsveç'e gidip yeni bir hayat kurmayı teklif eder. *Lilya* güven içinde uçağa biner... İnsanın içini çok fena burkan, bunu da kötücül değil isyankâr duygularla yapan bir film.

Afacanlar Yuvada *(Daddy Day Care)*
Yön: Steve Carr, Oyn: Eddie Murphy, Angelica Huston, Jeff Garlin, Steve Zahn
Gösterim tarihi: 8 Ağustos
İşinlerinden kovulunca, çocuklarına bakmaya başlayan *Charlie* ve *Phil*'in akıllarına parlak bir fikir gelir: Neden daha fazla afacana

Çılgın aşık Fanfan'ın maceraları

Luc Besson'dan Christian Jaque'ın 1952 tarihli filmine modern makyaj...

Cannes Film Festivali'nin açılışını yapan, dumanı üstünde bir yapım: *Çapkın Aşık*. Yapımcı ve senarist olarak *Luc Besson*'un imzasını taşıyan film, *Christian-Jaque*'ın 1952 tarihli aynı adlı ünlü yapıtının yeniden çevrimi. *Besson*, senaryo ortağı *Jean Cosmos*'la birlikte orijinal filmin özüne sadık kalarak diyalogları ve karakterleri modernize etmiş ve elbette filme hız katmış. 18. yüzyılda geçen öykü, çapkınlığı ve dürüstlüğüyle ünlü *Fanfan* adlı şövalyenin etrafında gelişiyor. Evlilik kurumundan kaçmak için orduya yazılan *Fanfan*'ı, daha kaydını yaptırırken çavuşun güzeller güzeli kızı *Adeline*, onu orduda başarılı olacağına ve kralın kızıyla evleneceğine inandırır. 50 yıl önceki versiyonda *Gina Lollobrigida*'nın canlandırdığı *Adeline* rolünde *Penelope Cruz*'u izliyoruz.

künye

Çapkın Aşık
(Fanfan La Tulipe)
Yönetmen: Gerard Krawczyk
Oyuncular: Vincent Perez, Penelope Cruz, Didider Bourdon, Helene De Fourgerolles, Michel Muller, Philippe Dormoy
Gösterim tarihi: 15 Ağustos

bakmayalım ki? Böylece 'babalar yuvası' kurarlar. Bu işte başarı merdivenlerini tırmanmaya başlarlar. Ne var ki karşılarında acımasız bir rakip vardır: Çocukların eski yuvasının sert müdiresi, Gwyneth Harridan...

Kimlik *(Identity)*

Yön: James Mangold, Oyn: John Cusack, Ray Liotta, Amanda Peet, John Hawkes.
Gösterim tarihi: 15 Ağustos

Heavy, *Copland* gibi başarılı filmlerinden tanıdığımız *James Mangold*'un kalabalık bir oyuncu kadrosunu bir araya getiren bir gerilim kurdelası. Birbirini tanımayan, ancak her biri kendine ait bir sır saklayan on kişi, şiddetli bir fırtınaya yakalanınca kendilerini yöredeki tek mekân olan garip bir otele atarlar. Ancak otel misafirleri birer birer ölmeye başlar...

Çılgın Dünürler *(The In-Laws)*

Yönetmen: Andrew Fleming
Oyn: Michael Douglas, Albert Brooks, Candice Bergen, Ryan Reynolds, Robin Tunney
Gösterim Tarihi: 22 Ağustos

İki dünür, tanışmak ve çocuklarının yaklaşan evliliğini kutlamak üzere bir restoranda buluşur... Dünürler, birbirine taban tabana zıt iki karakter (biri hastalık derecesinde titiz bir çocuk doktoru, diğeri hayatı mermi kovalamakla geçen bir CIA ajanı) çıkar. Bugüne kadar binlerce benzeri çekilmiş, modası geçmek bilmeyen filmlerden.

Lara Croft: Yaşamın Kaynağı

(The Cradle of Life)
Yönetmen: Jan De Bont
Oyn: Angelina Jolie, Noah Taylor, Christopher Barrie, Gerard Butler, Ciarán Hinds.
Gösterim tarihi: 29 Ağustos 2003

Lara Croft ve *Angelina Jolie* severlerin yolunu gözlediği film, ay sonunda gösterime giriyor. Karşılaştığı güçlüklerden fiziksel becerileri sayesinde yırtmayı başaran *Lara Croft*, bu filmde de farklı bir şey yapmıyor: Yine jet-ski'den inip motorsiklete biniyor, at binip kılıç kuşanıyor ve her ne pahasına olursa olsun 'Yaşam Kaynağı' adıyla maruf tehlikeli yere varmaya çalışıyor.

künye

Bolyywood / Hollywood
Yönetmen: Deepa Mehta
Oyuncular: Rahul Khanna, Lisa Ray, Moushumi Chaterjee, Dina Pathak, Kulbushan Kharbanda, Ranjit Chowdhry,
Gösterim tarihi: 29 Ağustos

Bollywood / Hollywood

Hinduluğun kutsal üçlemesinden esinlenerek Ateş, Toprak ve Su adlı filmleriyle bağnaz Hinduların tepkisini toplayan yönetmen Deepa Metha'dan Bollywood'a bakış

Önce *Muson Düğünü*, ardından İstanbul Film Festivali'ne konuk olan şaşaalı Bollywood filmleri derken, Hint sinemasıyla iyiden iyiye haşır neşir olduk. Tabii, Bollywood yapımlarına tek başına Hint sineması denebilirse... Zaten bu ay filmini izleyeceğimiz *Deepa Mehta*, tıpkı *Mira Nair* gibi Bollywood'u değil, Hint sinemasının yaratıcı ve bağımsız kanadını temsil ediyor. Toronto'da yaşayan multi-milyarder *Rahul Seth*, evlenmesi yönünde ailesinden yoğun bir baskı görmektedir. Bu baskılardan kaçmak için kendisine 'escort'luk yapması konusunda bir İspanyol kadınla anlaşır ve ailesine nişanlısı olarak tanıtır. Ne var ki ailedeki herkes yeni gelin adayını bağrına basar. Hint sinemasının Kanada'da yaşayan ismi *Deepa Mehta*, filmleriyle anavatanında tabuları sallamış; Hinduluğun kutsal üçlemesinden esinlenen *Ateş*, *Toprak* ve henüz yapım aşamasında olan *Su* filmleriyle bağnaz Hinduların tepkisini çekmişti. Bu filminde ise, tabuları bir kenara bırakıp, aşk ve mizah yüklü bir öyküye soyunuyor ve Bollywood kalıplarıyla Kanada'daki toplumsal yaşamı buluşturmaya çalışıyor.

The Other Side of The Bed

(El Otro Lado de la Cama)
Yönetmen: Emilio Martínez Lázaro
Oyn: Paz Vega, Ernesto Alterio, Natalia Verbeke, Guillermo Toledo, Maria Esteve.
Gösterim tarihi: 15 Ağustos

İçeriği hakkında fikir edinmek umuduyla, basın bültenine bir göz atalım: "Küstah, komik, sıcak, romantik, ustaca, çağdaş ve beklenmedik müzikaliteye sahip ve utanmazcasına seksi bir film..." Vazgeçtik, iyisi mi konuyu özetleyelim: İki çiftin ilişkisini konu alan bir aşk ve cinsellik komedisi. Böyle bir konuya bir miktar müzikli, danslı sahneyi de katın, işte tipik bir İspanyol gişe filmi.

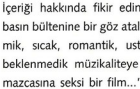

The Hulk

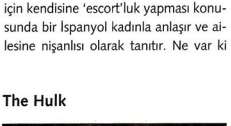

Yönetmen: Ang Lee
Oyn: Eric Bana, Jennifer Connelly, Sam Elliott.
Gösterim tarihi: 22 Ağustos

Marvel'in sinirli ve yeşil kahramanı *The Hulk*'ın maceralarını konu alan bir çizgi roman uyarlaması. Genetik teknolojisi üzerinde çalışan bir laboratuvarda patlama olmuş ve adamımız kendini gama ışınlarına siper eder ve bedeninde garip gelişmeler hissetmeye başlar.

Şangay Şövalyeleri *(Shanghai Knights)*

Yönetmen: David Dobkin
Oyuncular: Jackie Chan, Owen Wilson
Gösterim Tarihi: 15 Ağustos

David Dopkin imzalı bir *Jackie Chan* kurdelası. *Shanghai Noon*'un devamı olarak çekilen filmde, iki kafadarın 19. yüzyıl sonlarında Londra'da geçen maceraları anlatılıyor. Amerika'dayken *Chan*, babasının ölüm haberini alır. Bunun üzerine eski dostunu (*Owen Wilson*) bulur ve ikili katilin peşine düşerler. Londra'da onları Vahşi Batı'dan beter maceralar beklemektedir.

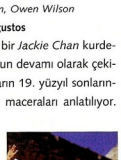

Bernardo Bertolucci'nin dönüşü

Bernardo Bertolucci, Komformist, Devrimden Önce, Son İmparator ve özellikle de *1900* gibi siyasi içerikli, destansı filmleriyle adını dünyaya duyurdu. Son on yılda ise ülkesine dönerek, *Çalınmış Güzellik, Teslimiyet* gibi küçük ölçekli aşk filmlerine meyletti. Şimdi, yeni bir projeyle hem eski günlerine hem de *Paris'te Son Tango*'nun Paris'ine dönüş yapıyor. Ünlü yönetmen *Hayalciler (I Signatori)* adlı yeni filminde 1968 Mayısı'nda Paris'te geçen bir gençlik hikâyesi anlatıyor. Filmin önümüzdeki günlerde Venedik Film Festivali'nde görücüye çıkması bekleniyor. Yönetmenle yeni filmi üzerine yapılmış bir söyleşiyi sunuyoruz.

Son filmi Hayalciler'le Fransa'ya dönen Bertolucci, '68 Mayısı'nda geçen bir gençlik öyküsü anlatıyor.

Hayalciler '68 Mayısı'nın hikâyesi mi?

Ütopyanın, şu dönemde hayatımızdan kovulan o esin perisinin tasvirini yaptım. Büyük 'T' harfiyle başlayan tarih beni ilgilendirmiyor. Onun yerine, bütün o deneyimleri birlikte yaşayan filmdeki üç baş kahramanın öyküsünün dağasında mevcut olan tarih var. O döneme özgü ve bugün var olmadığına inandığım bir aşkla yaşadıkları tarih. Bu otobiyografik bir film değil. 1968'de ben 27 yaşındaydım. Olayları okudukların dan ve takdir ettiğim bir aktör olan *Pierre Clementi*'nin ağzından dinleyerek takip ettim. Onunla Roma'da *Partner* isimli bir film çekiyorduk ve *Clementi* her hafta sonu Paris'e uçup pazartesi günü geri döner, yaşanan muhteşem gelişmeleri, sloganları bize aktarırdı. Özellikle hatırladığım bir tanesi var; muhteşem bir slogan: "Sous le pavé, la plage." Asfaltın, yani Paris asfaltının altında plaj var... Bana göre, o yılların şiirselliğini özetliyor bu slogan.

Bunu filmde de kullandınız mı?

Evet. Sorbonne'daki sahnelerden birinde kullandık. 1968 baharında ortaya çıktığı yerde...

O yıllarla, günümüzün küreselleşme karşıtı hareketi arasında bağ var mı? G8 Zirvesi sırasında Cenova'da yaşanan olaylar filminizi etkiledi mi?

Bu film benden hep bir şeyler taşıdı; benimle yüzde yüz bağlantılı olduğunu hissettiğim bir öykü. Bu yüzden, günümüzün gelişmelerinden etkilenmedim. Başka bir açıdan bakarsak, itiraf etmem gerekir, polisin göstericileri sıkıştırdığı bir sahne vardı, onun kurgusunu yaparken aklıma Cenova geldi. Ve bunu geniş tutup daha vahşi ve daha hoşgörüsüz hale soktum. Güncellik belki de, yıllardır içimde taşıdığım bir filme bu şekilde nüfuz etti.

Necati Sönmez

Sıkça sorulmayan sorular (FUQ)

1. 'Film', tıpkı 'kitap' gibi, sınırları alabildiğine geniş bir kavram. Gelgelelim, hemen her filmi sinemanın kapsamı içinde görmek gibi bir alışkanlığımız var; bütün kitapları edebiyat kefesine koymak kadar abes olan bu toptancılık, sinemada nedense yadırganmaz. Edebiyata öykünen bir benzetme yaparken, nitelik gözeterek "roman gibi" deriz; aynı benzetmeyi 'sinemaya uyarlarken' detaya girmeden 'film gibi' der geçeriz. Acaba nasıl bir film bu: Çizgi film? Belgesel? Pornografik? Pembe dizi? Ya da, sinemanın adını ayağa düşüren üçüncü sınıf bir reality show?

2. Demek ki, o çok eski tabirle, 'filim ile kilimi' ayıklamak, sinemacı ile tekstilciyi birbirinden ayırmak kadar hayatî bir mesele. İşin garibi, çok açık gibi görünen bu ayrım, sinema söz konusu olduğunda epey bulanıklaşır. Bir bakarsınız, paraya para demeyen bir kilim tüccarı, sinemacı kartvizitiyle dolaşmaktadır. Buna engel olacak yasal yaptırımlar olması gerekirken (uyum paketlerinden birine eklenecek bir maddeyle mesela), bu işi gariban seyirciye yıkmak reva mıdır?

3. Sinema sonsuz olanaklar vaat eden bir sanat olarak doğdu. Yeni sanatın öncüleri, *Méliès*'den başlayarak, giriştikleri her denemede bu devasa potansiyelin paylarına düştüğü kadarını açığa çıkardılar. Uçsuz bucaksız bir kazı alanının, daha ancak küçük bir bölümü gün ışığına çıkmışken, film üretimi büyük şirketlerin elinde pahalı bir yatırım aracına dönüşüverdi. Yeni şeyler denemek 'risk' demektir, iyi bir yatırımcının sözlüğünde ise bu sözcüğe yer yoktur. O halde, piyasanın yolu, geniş kitleler nezdinde başarısı kanıtlanmış filmleri habire kopya etmekten geçer. Çok satan öyküler, parlak yıldızlar, pahalı yapımlar derken, zamanla sinemanın ekonomik potansiyeli arttıkça arttı; keşfedilmeyi bekleyen sanatsal potansiyeli ise unutulup gitti. Sinemanın arkeolojik site alanı, Hollywood, Bollywood gibi dev barajların suları altında kaldı. Bu demektir ki, şimdiki sinemacıların işi daha da zor; iyi bir kazıcı olmak yetmiyor, dalgıçlık becerisi de gerekiyor.

4. "Filmin sonsuz olanakları neredeyse unutuldu, öncüler ve çoğu sinema âşığıyla birlikte sinema da kendinden bir şeyler yitirdi." *Pauline Kael*

5. Sanat adına sinemanın vaat ettikleri ile geldiği nokta arasındaki uçurum, dağla farenin ebeveyn ilişkisine benze-

tilebilir. Maalesef, dağ fare doğurmuştur, ama öylesine devasa bir lağım faresi ki bu, hayatımızı ipotek altına almıştır. Sinema salonlarında cirit atan, oturma odalarımıza musallat olan hormonla semirtilmiş bu haşaratla başa çıkacak bir ilaç da bugüne kadar bulunamamıştır. O halde ne yapmalı? Hormon azmanı fareyle dalaşmadan mı yaşamalı? Yoksa, doğal besinlere mi yönelmeli?

6. İnsanın yemek yemeyi sevmesi, damak zevkine sahip olduğu anlamına gelmez; en fazla obur olduğunu gösterir. Benzer şekilde, film üstüne film izlemeye dayalı bir 'sinema aşkı', gerçek aşk sayılmaz. O zaman, sinemayı nasıl sevmeli? Her şeyden önce, günümüzde aşkın da sinemanın da hakkını veren bir sinema aşkı mümkün müdür? Artık ondan umudunu kesmişlerin yaptığı gibi, eski bir sevgiliye duyulan tatlı özlem misali, uzaktan mı sevmeli onu? Yoksa, yeni bir aşkın harcını mı karmalı?

7. "Sinemanın ve daha genel olarak sanatın kaybolduğu, artık var olmadığı bir zamandayız. Bir şekilde yeniden icat edilmeleri gerekir." *Jean-Luc Godard*

8. Sinema bugün, belki de her zamankinden fazla sevgiye muhtaç; ama daha çok yıkıcı bir sevgiye... Ona yeni bir hayat şansı tanıyacak, eleştirel bir ilgiye; bir hayat öpücüğüne... Sinemanın doğası üzerine yeniden düşünmek, gücünü sorgulamak eleştirinin sınırları içinde midir? Yoksa eleştirmen sektörün basındaki film tanıtmaktan sorumlu neferi midir?

9. Eleştiri kelimesi tarih boyunca, küfür benzeri bir çağrışıma gebe olmuştur. Eleştirmen dediğiniz de, cemiyet içinde küfürbazla dalkavuk arası bir konum edinmiştir. *Godot'yu Beklerken*'in en matrak bölümlerinden birinde, iki karakter arasında moron, mikrop, lağım faresi gibi laflar havada uçuşur. Ve bu tatsız muhabbet en ağır hakaret sıfatıyla noktalanır: "Critic!" Oyunun tam burasında seyircinin makaraları salıvermesi, *Beckett*'in hissiyatına 'sessiz kitle'nin de katıldığı anlamına mı gelir? Yoksa muzip yazarın ti'ye aldığı şey, eleştirmenden çok ona yakıştırılan yafta mıdır?

10. *Aleksandr Sokurov* söylemişti: "Sinema eğer Batı'da değil de, İran'da ya da Çin'de icat edilmiş olsaydı, bambaşka bir sanat olurdu."

Dr. Lecter'ın uzun mesaisi

Kızıl Ejder (Red Dragon)
Yönetmen: Brett Ratner
Oyuncular: Anthony Hopkins, Edward Norton, Ralph Fiennes.

Anthony Hopkins, en tüyler ürpertici performansını sergilediği *Dr. Hannibal Lecter* rolüyle tekrar karşımızda. FBI ajanı *Will Graham* artık emekli olmasına rağmen "Diş Perisi" olarak bilinen seri bir katili bulmak için tekrar göreve çağırılır. *Graham*, bu vahşi cinayetleri durdurabilmek için ilk başta *Dr. Lecter*'ın zihnine girmesine izin vermelidir. Oscar ödüllü oyuncular *Ralph Fiennes, Emily Watson, Harvey Keitel, Mary Louise Parker* ve *Philip Seymour Hoffman*'la zenginleşen bir film. Ancak insan uzadıkça sürünüyor hissinden kurtulamıyor.

Bond kızlarının en güzeli

Başka Bir Gün Öl (Die Another Day)
Yönetmen: Lee Tamahori
Oyuncular: Pierce Brosnan, Halle Berry, Toby Stephens

Son Bond filmi. Ajan 007 James Bond rolündeki *Pierce Brosnan* bu kez *Halle Berry*'le maceraya atılıyor. Özel efektleri, klasik Bond tipi kovalama sahneleriyle *Die Another Day*'in diğer Bond filmlerinden aşağı kalır yanı yok. Bir Bond kızı olarak *Halle Berry, Ursula Andress* kadar hatırlanası. Filmin en önemli notu da *Halle Berry*, çünkü diğer Bond kızlarına tanınmayan hareket alanı ona tanınmış. Zaten o da rolünü neredeyse başrol gibi oynuyor.

Ağustos'un sürprizi: İki Kule

Yüzüklerin Efendisi: İki Kule (The Lord of the Rings: Two Towers)
Yönetmen : Peter Jackson
Oyuncular: Elijah Wood, Ian McKellen, Viggo Mortensen, Christopher Lee, Liv Tyler, Cate Blanchett, Sean Astin

J.R.R. Tolkien'in *Yüzüklerin Efendisi* üçlemesinin ikincisi *İki Kule*, 26 Ağustos'ta tüm dünyayla aynı anda Türkiye'de piyasaya sürülecek. Yılın en çok izlenen filmlerinden olan *İki Kule*'nin DVD'sinde kamera arkası görüntüleri ve yapım aşamasındaki sırları yer alıyor.

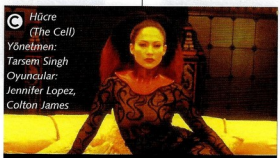

Hücre (The Cell)
Yönetmen: Tarsem Singh
Oyuncular: Jennifer Lopez, Colton James

Bir caninin beyninde

Psikolog *Catherine Deane* (*Jennifer Lopez*) teknolojik bir yeniliği kullanarak bir seri katilin beyninin karanlık ve tehlikeli labirentlerinde zorlu bir yolculuk yapar. Kısacası konusu gerilim olduğu kadar bilim kurgu öğeleri olan bir film.

Vahşi hayata dönüş

Spirit: Özgür Ruh (Spirit: Stallion of the Cimarron)
Yönetmen: Kelly Asbury, Lorna Cook

Amerika'nın çiğnendikçe tatsızlaşan kovboylu tarihinden ilginç bir öykü. Animasyon olması sizleri kandırmasın; büyüklere de seslenen bir öykü. *Jack London*'un *Vahşetin Çağrısı*'nda işlediği 'vahşi hayvanlar doğaya aittirler' fikrinin biraz daha yüzeysel yorumu.

Silah hedefini şaşırınca

Tehlikeli Yaratıklar (Mimic)
Yön: Guillermo del Toro
Oyn: Mira Sorvino, Jeremy Northam, Alexander Goodwin

Yönetmen *Guillermo del Toro*'yu parlatan bir film. Vizyondaki *28 Gün Sonra*'yla benzerlikler gösteriyor. Süper bir virüs New York'taki bütün çocukların ölümüne neden olmaktadır. Araştırmacı *Mira Sorvino*, virüse saldırıp onu yok eden bir 'tür' geliştirir. 'Tür'ün altı ay içinde kendiliğinden yok olması gerekmektedir. Fakat 'tür', yok olmaya karşı bir yol bulur ve insan hayatını tehdit etmeye başlar. Yani bildik laboratuvarda üretilen biyolojik tehlike hikâyesi. Ama *del Toro*'nun yarattığı ürkünç atmosferle izlenesi bir film olmuş.

Başka bir Ripley

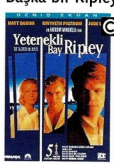

Yetenekli Bay Ripley (The Talented Mr. Ripley)
Yön: Anthony Minghella
Oyn: Gwyneth Paltrow, Matt Damon, Jude Law

Patricia Highsmith'in yarattığı tartışmalı, şaşkınlık verici ama çekici karakter *Ripley*'in serüvenini beyaz perdede enine boyuna incelemek isteyenler için... *Highsmith* usta yönetmen *Hitchcock*'un da ilgisini çekmiş bir yazar. *İngiliz Hasta*'yla Oscar alan yönetmen *Anthony Minghella* filmde zaman zaman *Hitchcock*'un yarattığı etkiye ulaşmış. Ancak *Highsmith* okurları kitaptaki *Ripley*'i filmde boşuna aramasınlar. *Minghella sadece* seyredilebilir bir seri katil filmi yapmış.

Piyanist Hüseyin Sermet yurtiçinde olduğu kadar yurtdışında da tanınan bir yorumcu. Geçen ay 10. Uluslararası İstanbul Caz Festivali'ne kendi dörtlüsüyla katıldı ve karşımıza bir caz yorumcusu olarak çıktı. İlk konser sonrasında Hüseyin Sermet'le bu farklı konser hakkında görüştük.

Klasik kaptan caz denizinde

Klasik müzikte çok iyi bir yorumcu olarak tanınıyorsunuz. Sizi son olarak Bavyera Senfoni orkestrasıyla Beethoven'in 5. Piyano Konçertosu'nu seslendirirken dinlemiştik. Hemen ardından caz festivali içinde sağlam bir takımla caza yelken açtınız. Nerden aklınıza geldi caz yapmak?

Caza olan ilgim neredeyse annemin karnındayken başlıyor. Babam *Cüneyt Sermet* devamlı caz dinlediği için, ister istemez kundaktan başlayan bir aşinalık mevcut, bilinçaltına yerleşiyor kuşkusuz. O yıllarda Türkiye'ye gelen caz müzisyenlerinden Dizzie *Gillespie*, bir rivayete göre beni kucağında hoplatmış. Tabii *Gillespie*'nin kucağında hoplamış olmak demek iyi caz çalmak demek değil. Evde kulak dolgunluğundan dolayı *Bill Evans, Oscar Peterson*lar filan çalmışımdır ama hiçbir zaman aklıma caz müzisyeni olmak gelmedi. Zaten şu anda da caz müzisyeni olmam söz konusu değil. Şimdi, bir takım cazcılar oturup *Mozart* konçertoları çaldılar. Klasik müzisyenler caz çalmaya çalıştılar. Açıkçası bazı işleri ucuz gördüğümü söylemeliyim. Daha önce bir söyleşide de söylediğim gibi, nasıl caz çalınacağını göstermeye geliyorum, dedim. Kimse ne söylediğimi anlamadı. Benim için iki ana konu var, biri klasik diğeri caz. İkisi de benim için çok önemli ve ikisi de lâf olsun diye çalınacak şeyler değil. Sevmek, bilmek, tanımak başka bir şey, sahneye çıkıp çalmak başka bir şey. Yanınızdaki takımın çok kuvvetli olması lâzım. Yanımdaki takım amatör olsaydı rezil olurduk. Mesela *Aldo Romano* müzik hayatı boyunca *Keith Jarret, Bill Evans, Eddie Gomez* gibi isimlerle çalışmış, *Michael Petrucianni*'yi keşfetmiş, evinden alıp sahneye çıkartmış, artık benle de caz çaldıktan sonra herhalde evinde oturup domateslerini sular.

Tüm müzisyenler birbirinden farklı gibi, bunun artıları ve eksileri var mı?

Philippe dışındakiler çekirdekten geliyor, ama *Aldo*'nun çağdaş müzik denemeleri var. *Remi* ise tam bir caz müzisyeni ve alaylı. Bu müziğe ciddi yaklaşacaksınız, insan gibi insan seçeceksiniz. Ayrıca grupta trombon çalan *Philippe* de Paris konservatuarından okul arkadaşım. Klasik tromboncu. Bu konu-

daki her şeyi zaten biliyor. Paris'e geldi, repertuarı oluşturduk. Programda Amerikan cazı azınlıktaydı. Fransızlar'ın kendilerine özgü bir caz stili var. Türkiye'de çok bilinmiyor. İlk konser olarak başarılıydı. Şimdi herkes bana 'Artık caz kariyerine mi giriyorsun' diye soruyor, siz de soracaksınız, siz sormadan açıklayayım. Kesinlikle söz konusu değil.

Siz de Jacques Louissier'nin ve benzerlerinin yaptığı gibi klasiği caza çevirip yorumlar yapacak mısınız?

Hayır, cazı caz olarak çalacağım. Klasikten caza ya da cazdan klasiğe geçmek bana çok da cazip gelmiyor. Oyunu kuralına göre oynamak lazım. Futbolu basketbol topuyla oynayamazsınız.

Bu noktada klasik müzikle cazın benzerlikleri ve farklılıkları nelerdir?

Aslında temel olarak bazıları birbirine benziyor. Mesela *Ravel*'in piyano konçertoları. *Ravel* cazı çok sevdiği için bir takım özelliklerini kullanmış. Benzer yanlarına örnek vermek gerekirse, caz da bazen kalıplarla çalışıyor. Bu benzer tarafı. Hiç benzemeyen tarafı ise ritm anlayışı. Cazdaki senkop ve swing klasiğin tam manasıyla tersi. Bunu hissedebilirseniz durumu kurtarısınız. Tam manasıyla yapamasanız bile uyum sağlayabilirsiniz, benim yaptığım gibi.

Bu durumda cazın sizin klasik tekniğinize, yorumculuğunuza yararı olacak.

Hayır, bir tek açıdan bana yardımı olacak, yeni bir ritm anlayışı açısından. Kendi tarzlarında ham olan bazı klasik müzikçiler, bazen bunu bir türlü oturtamaz. Köşeli, kalıplı çalarlar. Cazdakini tam manasıyla giyebilmen için çok çalışmak ve natürel hale getirmek lazım.

Cazın kendine has ritm duygusu, duygusallığı farklı. Bunu sahnede icra ederken neler hissediyorsunuz?

Herkes bana 'Caz kariyerine mi giriyorsun' diye soruyor, siz sormadan açıklayayım. Kesinlikle söz konusu değil.

İkisi de çok farklı ve hoş aslında. Klasikte zor olan şey, genellikle devasa bestecilerin parçalarını çalıyor olmamız. Mesela *Beethoven*'in eserlerini seslendirirken değil notasını değiştirmek, virgülüne dahi dokunamazsınız, çünkü tasarım olarak inanılmaz bir şeydir. Eğer siz klasik bestecinin dünyasına intibak edemiyorsanız çalmayın. Birine intibak edip diğerine edemiyorsanız, edemediğinizi çalmayın. Ben *Brahms*'ın iki numaralı konçertosunu bir ay çalışırım, ikinci ayda ezberler, üçüncü ayda da çıkar çalarım. Bunu yapabilecek 500 piyanist var dünyada ama bir şeye benzemiyorsa boşa. Mühim olan *Brahms*'ın kafasındaymış gibi çalabilmek. Klasiğin en büyük zorluğu bu. Cazda ise çok büyük bir neşe var. Eğer siz caza intibak edebilmişseniz, etrafınızdaki takım da öyleyse, tamamen serbestsiniz demektir. İçinizden geliyorsa uçabilirsiniz bile, dalga da geçebilirsiniz. İlk parçayı çalarken *Philippe* soloya çıktı. Ben de ona müzikal olarak, o dilde cevap verdim, hiç beklemiyordu. Bu keyfi yakalamak çok hoş oluyor.

© Murat Ersan

Yaz geceleri müzikle dolu

Ağustos'ta ağırlık elektronik müzikte. Electronically Yours ve Basement 2003 festivallerine gidenler müzikle sabahlayacak. Ayın yıldızları arasında t.A.T.u, Paul Van Dyk, Andy Fletcher gibi isimler var.

Pop müzik dünyasına Rusya'nın hediyesi olan sansasyonel grup *t.A.T.u* Tükiye'ye geliyor. Eurovision yarışmasına Rusya adına katılan ve yarışma öncesi favori gösterilen *t.A.T.u*, birinciliği *Sertab Erener*'e kaptırmıştı. Bu sonuç üzerine Rusya kamuoyunda Eurovision puanlamasında birtakım ülkelerin usulsüzlük yaptığı iddia edilmişti. *t.A.T.u* ile Türkiye'nin arası biraz açılmış gibi görünüyordu. Ancak bu küçük gerilim tatlıya bağlanmış. Grup uluslararası iki

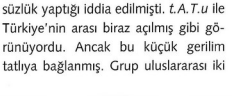

Goran Bregovic

firma olan Fabrika International ve Mirage Organizasyon'un ortaklığıyla 13 Ağustos'ta Parkorman'da düzenlenecek Electronically Yours Festivali'ne katılıyor. Festival 20:00'de başlayacak ve kesintisiz yaklaşık 14 saat kadar sürecek. Festivale *t.A.T.u*'nun yanısıra ilk konserleri verecek olan *Casey O'Connor*, *Paul Johnson*, *Ray Doc* ve *The Client* da katılıyor. Geceyarısından sonra ise DJ konserleri başlayacak. *Paul Van Dyk*, *George Acosta* ve *Depeche Mode*'dan *Andy Fletcher* sabahın ilk ışıklarına kadar seyircileri coşturacak. Dünyanın en büyük DJ'lerinden biri olarak gösterilen ve müziğin star'larından biri olarak kabul edilen *Paul Van Dyk*, Türkiye'ye ilk kez geliyor.

Parkorman
Büyükdere Cad. Fatih Çocuk Ormanı Maslak
www.fabrika.tv
www.miragepromotionsonline.com

Sabaha kadar techno

Ağustos ayının diğer önemli müzik festivali ise yine bir elektronik müzik organizasyonu. Baseline Productions organizasyonuyla düzenlenen festivale dünyanın önde gelen techno DJ'leri arasında başı çekenlerden *Chris Liebing*, *Valentino Kanzyani* ve *Cess*'in yanı sıra Türkiye'nin önemli techno DJ'leri katılacak. Basement 2003 adını taşıyan festival 2

Chris Liebing

Ağustos'ta Maslak Venue'de gerçekleşecek. Festival öğleden sonra saat 14.00'te, yerli DJ'lerin chill-out müzikleri ve barbekü partisiyle başlayacak. Festival, techno müziğin dünya çapında isim yapmış üç ismiyle güneşin doğuşuna kadar sürecek. Avrupa'nın önemli techno müzik festivalleri arasında gösterilen Nature One'a katılacak olan üç ünlü DJ'den *Cess*'in gerçek adı *Ali Özoğlu*. Müziğe hip-hop'la başlayan *Ali Özoğlu*, *Burnin Convince* adlı grupta yer aldı. 1993'te elektronik müzik yapmaya başlayan ve DJ olarak *Cess* adını seçen *Ali Özoğlu*, 1996'dan sonra tamamen elektronik müzik yapmaya başladı.

Venue Maslak
www.biletix.com

Açıkhava'da müzikli geceler

22 Temmuz'da *Candan Erçetin* konseriyle başlayan Açıkhava Konserleri, Temmuz'dan Ağustos'a sarkan etkinliklerden birisi. Etkinliğin Ağustos'taki ilk konserini 1 Ağustos günü *Bulutsuzluk Özlemi* verecek. Senfoni Orkestrası eşliğinde çalacak olan *Bulutsuzluk Özlemi*, izleyenlere senfonik rock türünden örnekler sunacak. Konserin şefliğini *Orhan Şallıel* üstleniyor. Bir gün sonra Açıkhava, klasik Türk müziğinin ünlü

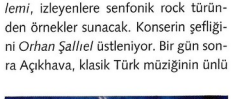

Bulutsuzluk Özlemi

ismi *Ahmet Özhan*'ı konuk edecek. Konserini büyük orkestra ve koro eşliğinde verecek olan *Ahmet Özhan*'a orkestra şefi olarak *Mehmet Emin Özer* eşlik edecek. 3 Ağustos gecesi *Bülent Ortaçgil* son albümü *Gece Yalanları*'ndan da parçalar seslendirecek. 5 Ağustos gecesi ise *Mercan Dede* (ya da öteki adıyla *DJ Arkın Allen*) seyircilerin karşısına değişik bir projeyle çıkacak. Sanatçı doğuya özgü sufi müziğinin ilahi geleneğini, çağdaş müzikle harmanlayarak Doğu ile Batı'yı müzikal anlamda birleştirecek. Konsere *Özcan Deniz* ve *İlhan Erşahin* de konuk sanatçı olarak katılacak. Açıkhava Konserleri *Goran Bregovic*'in 6-7 Ağustos geceleri vereceği konserlerle sona erecek. Sanatçıya eşlik edecek *Düğün ve Cenaze Orkestrası*'nın yanı sıra *Ahırkapı Roman Orkestrası* da misafir grup olarak katılacak.

www.biletix.com

Piyano tuşlarındaki tarih

Sektöre yeni bir soluk getirmek, kaliteli ve düzeyli çalışmalara imza atmak amacıyla kurulan A.K. Müzik, ilk yapımını K.K.T.C.'li piyanist *Rüya Taner* için gerçekleştiriyor. İngiltere'de yaşayan *Rüya Taner* bize yakın eserleri seslendirmiş yeni albümünde. Ayrıca bu albümde Kıbrıslı besteci *Sayram Akdil*'in altı piyano parçasından 6 numaralı eseri de yer alıyor. Bir sürpriz de besteci *Kâmran İnce*'den. *Rüya Taner*'e ithaf ettiği *Gates* ise bu çalışma için özel olarak bestelendi ve ilk kez seslendiriliyor. *Sweet Waters of Europe, Rüya Taner*'in üçüncü albümü. Albüm tarihî bir tema üzerine kurulmuş. Zaten *Sweet Waters of Europe*, 17. yüzyılda İstanbul'un en gözde bölgelerinden olan Haliç'i ve onu oluşturan Kağıthane ve Alibeyköy derelerini tanımlamak için kullanılan bir deyim. *Sweet Waters of Europe* projesinin yapımcılığını *Ateş Orga* üstlenmiş. Albümün basın bülteninde aynen şu cümleye yer verilmiş: "*Sweet Waters of Europe*, Osmanlılar'dan Habsburglar'a, çağdaş Türkiye'den Amerika'ya uzanan müzikal çizgide, alışılmış olanla alışılmamış olanı, eskiyle yeniyi, Avrupa'yla Türkiye'yi biraraya getiriyor."

Rüya Taner
Sweet Waters Of Europe
A.K Müzik

Placido Domingo
Bravo Domingo
EMI

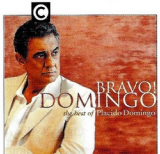

Romantizim geri döndü

Opera sanatının üç etkili tenorundan biri olan *Placido Domingo*, müzikte ne zamandır unutulan romantizmi geri getiriyor. Albümü, sanatçının başarılarla dolu, 40 yıllık (!) kariyerinin kısa bir özeti olarak değerlendirebiliriz. Zaten albüm bir derleme. Klasik eserlerin yanısıra sanatçının milyonlara ulaşmış pop/latin çalışmaları da albümde yer alıyor. *Quiereme Mucho, Paloma Querida, Guantanamera* bunlara iyi birer örnek. Klasikler arasındaysa *Nessun Dorma, E Lucevan Le Estelle* gibi eserler var. Arşivlerdeki önemli bir eksiği dolduracak olan bu çalışmayı koleksiyoncular kesinlikle kaçırmasınlar.

Sarah Brightman
Harem
EMI

Brightman da oryantalizm trendine uydu

Bu yılın yaz aylarının önemli trendlerinden olan oryantalizm, anlaşılan ünlü soprano *Sarah Brightman*'ı da etkilemiş. Açılış şarkısı *Harem*'de (aynı zamanda albüme adını veren şarkı bu) ve *It's a Beautiful Day*'de bu trendin izlerini gözlerini mümkün. *Brightman*'ın Türk ve Ortadoğu müziğinden etkilenerek hazırladığı on dört parçalık albüme, Irak'ın son yıllarda dünya müzik piyasasına hediyesi *Kadim Al Sahir* ve ünlü keman ustası *Nigel Kennedy*'in yanı sıra *Jaz Coleman* ve birçok Ortadoğulu müzisyen de katkıda bulunmuş. *Cats, The Phantom of the Opera* gibi hit müzikallerin yaratıcısı *Andrew Lloyd Weber*'in eski eşi olan ve kimi müzikseverler tarafından 'yaşayan en büyük soprano' olarak da değerlendirilen *Sarah Brightman*, *Weber*'in popüler müzikallerinde gösterdiği performanslarla tanınıyor. *Brightman*'ın bu albümle kendi ortalamasının da üstüne çıktığını gayet rahatlıkla söyleyebiliriz. Müzikal dünyasında kendine haklı bir yer edinmiş olan *Sarah Brightman*, zaten Allah için güzel bir kadın. Ses desen o da var. O zaman fazla söze gerek yok. Kaşla göz, gerisi de elbette ses...

Audiofact
Asitane
Aura

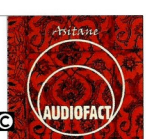

Audiofact'ten usta işi bir albüm

Audiofact'in ilk albümü *Black Spot* pek fazla duyulmadı. Ancak *Mehmet Ali Sanlıkol* ve *Onur Türkmen* bu albümleriyle gerçekten ses getirecekler gibi görünüyor. *Sanlıkol*'un üzerine doktorasını yaptığı Mehteran müziği temalarının gelişimine katkısı açıkça duyuluyor. Ustaca yorumlanmış caz, funk ve fusion civarında dolaşan albümde; İstanbul'a özgü ses ve müziklerle kentin renkleri sunuluyor. Balıkçılar, ezanlar, gazeller, oyun havaları, satıcılar, çocuk sesleri, elektronik ritmlerle İstanbul'un binbir rengi *Asitane*'de kullanılmış. Zaten albüm de ismini eski İstanbul için kullanılan sözcükten alıyor. Asitane Farsça'da 'devletin eşiği', eski Yunanca'da ise 'büyük tekke' anlamına geliyor. Efektler düzeyli ve detaylı. Albümün tamamına yayılan 'groove' ise başka bir takdire şayan tavır. Trompette *Tiger Okoshi*, trombonda *Bob Brookmeyer*, davulda *Cengiz Baysal*, tenor saksofonda ise *Ryan Woodward* öne çıkan isimler. Tüm düzenlemeler özenle işlenmiş. Ekibin Açıkhava konserini kaçıranlar, albümü mutlaka edinsinler. Albüm kapağı, fotoğrafları ve tüm detayları kocaman bir bravoyu hak ediyor.

eleştirmenin günlüğü

Naim Dilmener

Ne işin var senin Hande'yle

25 Nisan Cuma Berran Tözer'in hazırladığı yeni bir aylık dergi için Eleştirmen'in Günlüğü'nü istediler. Ben de, "Çoktandır yazmıyorum" demedim. Bu bir yana, günlüğe devam ediyormuşum gibi davrandım. Oysa yıl başından beri tek harf yazmamışım. Neyse, ara vermemişim gibi yazmaya devam edeyim. Dün, Pera Palas'ta, Pozitif'in düzenlediği '18th EBU World Music Workshop' kapsamında Türk pop tarihi anlattım dünya kadar radyocuya. Kahve molasında, Pozitif'ten *Ahmet Uluğ*, çok kısa olan süreye rağmen doyurucu bir özet olduğunu söyledi. İnşallah öyledir. Anlattıklarımı İngilizce'ye çeviren adam, söylediklerimin yarısını aktarıyordu. Söylemek istediklerimi İngilizce söyleyecek kadar akıcı bir İngilizce'ye sahip değilim ama, eksik çevrildiğini de anlayabiliyordum. Ben 'alt yapı batılı, üst yapı her zamanki gibi kaderci' diyorum, adam 'alt yapılı batılı, üst yapı Türkçe' diyordu mesela. Benden önce *Birol Topaloğlu* Laz müziği üzerine bir konuşma yaptı, tulum ve kemençe çaldı. *Topaloğlu*'nun yaptıklarını çok seviyorum ama konuşmasının bir yerinde "Ben olmasam Laz müziği çoktan tarihe karışmıştı" demesini yadırgadım. Durum sahiden bu olsa bile insan bunu böyle dile getirmeye utanır. Kaldı ki, öyle değil. *Fuat Saka* var, *Kazım Koyuncu* var, *Gökhan Birben* var...

Sabaha karşı bir BOBO's gecesi daha. Her seferinde "Bu gece dolmaz" diyorum, hep yanılıyorum. Yine tıklım tıklımdı. Herkes bir 'eski 45'likçi' beklermiş meğer. Kendimi tutamayıp 90'lara takılmam çok kötü. *Hande Yener*'lere geçtiğim an salon boşalmaya

Mor ve Ötesi

Gönül Akkor

başlıyor ve ben hâlâ akıllanmadığım için hep aynı hatayı yapıyorum. *Yeşim*'ini, *Şenay*'ını çal işte, millet senden bunları istiyor. Ne işin var senin *Hande*'yle mandeyle...

1 Mayıs Perşembe *Ajda Pekkan* telefon etti. Kendisine bir mail atmış ve yazacağım *Ajda Pekkan Kitabı*'na destek verip veremeyeceğini sormuştum. "Hiç lafı mı olur?" dedi, elinden gelen her türlü desteği vereceğini söyledi. Güzel haber bu. Kitabı İletişim istiyor. Henüz *Hafif Türk Pop Tarihi* basılmadı bile ama kitaptan memnun kalmış olmalılar ki, aynı usulde bir *Ajda Pekkan Kitabı* istediler. Benim de en çok yapmayı istediğim şeylerden biriydi bu. Hele hele *Superstar*'ın kendisi de projenin içinde olacaksa... Akşam *Bülent Forta* aradı ve *Mor ve Ötesi*'nin *Yaz Yaz Yaz*'ı bitirdiğini söyledi. Yarın demo'yu göndereceğini bana. Nasıl olduğunu çok da merak ediyorum. *Mor ve Ötesi*, *Ajda Pekkan*'ın cover'ını single olarak yayınlayacak. Fanta'nın yaz konserleri kapsamında girişildi bu işe. Onlarca şarkı önerdim, dinlettim onlara, onlar da bu şarkıyı seçti. Bakalım nasıl olmuş...

2 Mayıs Cuma Ögleye doğru Ada'dan CD-R geldi, heyecanla dinlemeye başladım. *Yaz Yaz Yaz* mükemmel olmuş. Bravo *Mor ve Ötesi*'ne. Bu çocukları hep çok sevdim, onlara her zaman çok güvendim. Şarkıyı bambaşka bir kılığa sokmuşlar, cover dendiğinde yapılması gereken tam da bu. *Teoman* şarkıyı dinlese de nerede yanlış yapıyor olduğunu görse. O, başta *Uykusuz Her Gece* olmak üzere, el attığı her eski şarkıyı yerlerde süründerdü.

5 Mayıs Pazartesi 'Eski 45'likçimiz', gün boyu 'mali müşavir' tablosundaydı. *Aslı Üstünkaya*'yla bazı işleri hallettik, sonra da Yeniköy'deki yalısına gidip yemek yedik. Yemeğe *Gönül Turgut* da geldi. Hemen yandaki yalı ise *Tansu Çiller*'inmiş. Turist dolu motorlar geçtiğinde, rehberler "Karşıda gördüğünüz de, bir zamanlar Türkiye'nin başbakanı olan *Tansu Çiller*'in yalısıdır" diye dil döküyorlardı. Pek güldüm. *Tansu Çiller*'in yalısından turistlere ne!

16 Mayıs Cuma Çok yoğun bir gündü. Bütün bir öğleden sonra, Sony'nin terasında *Hakan*'ın albümü

Bak Bir Varmış Bir Yokmuş için yapılan basın toplantısındaydım. Bu Sony'nin mekânına ilk girişim. Aramız tamamen bozulmadan önce birkaç kere davet etmişler, ben gidememiştim. Ama *Rojin*'in single'ı çıktığından beri aramız düzeldi. Sanırım bir şekilde; benim Sony'e değil de, albümlere (hadi bilemediniz, şarkıcılara) taktığımı anlamış oldular. Eh, akıl var mantık var; insan bir plak firmasına neden komple düşman olsun ki? Sony, galiba firmanın yalnızca *Sertab Erener* demek olmadığını görmeye başladı...

Sertab Erener

17 Mayıs Cumartesi Smyrna'da *Asena*'yla buluştum. Bütün tashihleri bitirmiş, ben tekrar bakacağım ve sonrasında da *Hafif Türk Pop Tarihi* baskıya girecek. Kapak geçen hafta hazırdı zaten. Tam istediğim gibi bir kapak çıkardı *Utku*. Çok heyecanlıyım. Kitabın ilgi göreceğinden kuşkum yok ama yine de kalbim küt küt atıyor.

24 Mayıs Cumartesi

Eurovision'u seyrettim. *Sertab Erener* kazandı yarışmayı. 1975 yılından beri rüyası görülen birincilik nihayet elde edildi. O kadar kötü bir performans sergiledi ki *Erener*, "Ilk beşe girerse iyidir" dedim. Ama her zaman berbat şarkıların yarıştığı Eurovision'un bu sefer kalitesi iyice düşüktü ve *Sertab Erener* aradan sıyrıldı. *Şımarık* ya da *Şıkıdım* formüllü şarkı işe yaradı. Bakalım bundan sonrasında ne olacak? İnşallah, bundan böyle, bu yarışmaya yalnızca "bir yarışma" gözüyle bakabiliriz.

Her zaman berbat şarkıların yarıştığı Eurovision'un bu sefer kalitesi iyice düşüktü ve Sertab Erener aradan sıyrıldı. Şımarık ya da Şıkıdım formüllü şarkı işe yaradı.

25 Mayıs Pazar Gün boyu, arkadaşlarımın, dostlarımın benimle dalga geçen telefonlarıyla baş etmek zorunda kaldım. Hepsi aynı şeyi söylüyordu: "Gözün aydın, *Sertab* birinci oldu."

27 Mayıs Salı Bugün Sony ve Odeon yetkilileriyle Babylon'da buluş-

Teoman

tuk. Sony'dekiler biraz bozuktu bana. Cumartesi Radikal'de yayınlanan söyleşi, bizzat Sony'nin binasında yapılmıştı, en çok buna bozulmuşlarmış. Oysa o gün her şeyi organize eden onlardı. *Bak Bir Varmış Bir Yokmuş* albümünün basın toplantısıydı o gün ve hem beni, hem de Radikal'den *Tümay Yazıcı*'yı davet eden onlardı. *Tümay*, hemen hemen her konuda konuştu benimle ve bu konulardan bir tanesi de Eurovision'du. Düşündüklerinizi söylerken, bulunduğunuz ortamı da kollamak gerektiğini bilmiyordum doğrusu. Size, filânca hakkında ne düşündüğünüzü sorduklarında, o filâncanın o an bulunduğunuz firmanın şarkıcısı olduğunu göz önüne alıp; "A, çok ayıp olur, bir şey demeyeyim" demek gerekliymiş meğer. Ne saçma! Sony, *Sertab Erener*'e yapılmış her eleştiriyi kendisine yapılmış sayıyor. Oysa Sony, *Sertab Erener* demek değil, çok daha fazlası.

30 Mayıs Cuma Aktüel'den geldiler. Kitap'la ilgili ilk röportaj onlarla yapıldı. Kitap dediğim lafın gelişi tabii. Neredeyse kitaptan hiç konuşulmadı. Röportaj bittiğinde kendimi çok kötü hissettim. Biraz fazla serbest konuştum. Kendime söz geçiremiyorum. *Sertab Erener-Demir Demirkan* konusu açıldığında "sus" diye telkin yapıyorum hep kendime ama bir türlü susmayı beceremiyorum. Keşke bugünkü röportaj ders olsa bana ve sahiden bu konuda sesimi kessem.

6 Haziran Cuma Mail gruplarından birine abone olan İranlı *Bijan A.*, benden *Gönül Akkor* ve *Şükran Ay* şarkıları istemişti. Bulup göndermiştim ben de. Paket bugün geri geldi. *Gönül Akkor* ve *Şükran Ay*'ın gözleri bantlanmış ve zarfa geri konmuş. Zavallı çocuk "Keşke kapakları çıkartıp gönderseydiniz" diyordu zaten.

Hazırlayan Nazan Yücel

Sen İste
Ajda Pekkan
NVN

Ajda Pekkan olmanın önemi

Ajda Pekkan, eski günlerin ayarında bir şarkıyla döndü aramıza. Sonbaharda yayınlanacak olan yeni albümün bir tür ön bilgisi sayılabilecek bu single'da, *Şehrazat*'a ait *Sen İste*'nin tam üç versiyonu bulunuyor. Günün her saatine ve her çeşitten ruh haline uyacak bir biçimde düzenlenmiş bu versiyonlarla, *Ajda Pekkan* yıllar öncesine dönmüş gibi. Şen, şakrak ve keyfi yerinde söylüyor şarkısını. 'Alaturka özlemi' dinmiş, '*Of Aman' Nalan* ya da *Ebru Gündeş* gibi şarkı söyleme saplantısı (bir şekilde) dindirilmiş. Müzik piyasasının yarısı *Ajda Pekkan*'ın izinden gider ya da onu taklit ederken, bir tek kendisi bunun farkında değilmiş gibi görünmekteydi. Neyse ki, '*Ajda Pekkan* olmanın önemi' kavranmış ve *Sen İste*, bu geleneğin izini sürerek söylenmiş. Kaç yıldır "pop" alanında çıkabilmiş en güzel şarkılardan biri *Sen İste*. Vasat sözlerini bile, (kendi kendinize) türlü anlamlar yükleyerek takmayabiliyorsunuz. *Şarkı çok güzel ama olmasaydı bile (bir Ajda Pekkan şarkısı olduğu için) notumuz değişmeyecekti: 10*

Dudu
Tarkan
HITT

Hakkını dinleyicisi verdi

Yazın getirdiği berekete, Tarkan da *Dudu*'yla katkıda bulundu. *Kuzu Kuzu*'nun aksine, basın bu sefer çok ama çok mesafeli davrandı Tarkan'a karşı. Ya topluca sıkılıp bunaldılar ya da "Aaa, bu kadar destek yeter, bu da çok oldu!" dediler. Ama aslında yanlış şarkıda (dolayısıyla yanlış zamanda) yapıldı bu tavır değişikliği. Çünkü şarkı güzel. Sonuçta adam "Ben Fazıl Say'ım" demiyor ve 'pop' yaptığını zaten hiçbir hiç unutmuyor. İddiası pop olan ve bu konuda elinden gelen her şeyi ortaya koymuş olan bir adamın atacağı başka takla da yok. *Dudu*'da, her türden yenilik ve hoşluk var. Üstelik bir bütün olarak da "zımba" gibi. Bizim basının ne yapmak istediği sahiden anlaşılmıyor. Neden bu kadar üstüne gidiyorlar *Tarkan*'ın? Şarkıya gelince... Sabırla döşenmiş uluslararası yollarda öğrenilen her şeyden süzülmüş bir şarkı *Dudu* ve hakkını basın değilse bile, dinleyici veriyor zaten. *Bu kalem de (daha çok) bir dinleyici ve hiç şüpheniz olmasın, ona torpil filan geçmiyor: 10*

Olur Mu... Olur Mu? / Gözünaydın
Nilüfer
Erol Köse

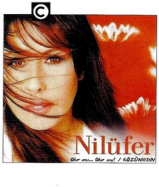

Nilüfer yılana sarılmış

Büyük Aşkım'ın, boyunu aşan dalgalarından kurtulamayan *Nilüfer*, mecburen yılana sarılmış. Sarılınan yılanların boyu ve niyeti tam anlaşılamayınca da kararsız kalınmış. Kararsızlık albümün adından başlıyor. Albümdeki iki şarkının adı birden başlığa taşınmış, üstelik aralarında bir yakınlık da yok. Zaten; "Hem bu olsun hem şu" mantığı albümün genel çerçevesini belirliyor. Çerçeve de lafın gelişi, herhangi bir çerçeve yok. Moda olan türlü eğilim alt alta konup toplanmış: Cover (*Bir Garip Yolcu* ve *Sen Mutlu Ol*), *Altan Çetin* (*Gözünaydın*), *Kayahan* (*Olur mu, Olur mu*), genç yetenekler *Alper Narman - Fettah Can*, hatta *Selami Şahin* (*Hey... Bakar mısın*)... *Erol Köse*; elma ile armutun toplanamayacağını bile isteye kulak arkası ediyor olabilir ama müzikte otuzuncu yılını kutlayan bir star'ın, "Durun bakalım, o kadar da çaresiz değilim" demesi gerekirdi... Bu çalışmaya "45'lik toplaması" gözüyle bakabilenler o kadar üzülmeyebilir. Hatta bazı şarkılar yeterince 'pop'. *Kötü mötü, Nilüfer Nilüfer'dir işte, hele hele Kayahan'a 'tak sepeti koluna' havaları çalmak üzereyken: 7*

Babamın Şarkıları
Timur Selçuk
Balet

Başkaları söyleyemez miydi

Timur Selçuk'un bütün bir müzikal geçmişini Ada'nın CD'lere aktaracağı konuşulmaktaydı bir ara. Ama konuşulanlar gerçekleşmedi. Ada sanatçıya, yalnızca bir "Best of..." yapabildi. İşin gerisini ise *Yeşil Giresun*'lu'nun başında olduğu *Balet* getiriyor. 1970 ve 1980'lerin en becerikli yapımcılarından biri olan *Giresunlu*, '1' deyip başladı işte. "1" olarak numaralanmış albüm *Münir Nurettin Selçuk*'un 12 şarkısından oluşuyor. *Timur* oğlumuz; *Kalamış*'lan, *Endülüs'te Raks*'lan, *Otomobil Uçar Gider*'leri, 'Türk musikisi sazları ve korosu eşliğinde' seslendirmiş. Koroyu yöneten de kendisi. Birbirinden cazip, müzik tarihimizin önemli besteleri arasında rahatlıkla sayabileceğimiz tam 12 şarkı. Her biri çok sevilmiş, çok ünlü şarkılar bunlar. *Münir Nurettin Selçuk*'un 'oğlu' olarak bu şarkıları söylemek, elbette *Timur Selçuk*'un en tabii hakkıdır. Ama şunu da gönül rahatlığıyla söylebiliriz ki; piyasada, bu şarkıların hakkını *Timur Selçuk*'tan daha iyi verecek binlerce başka isim var. *Timur Selçuk*, 'mülkiyet hakları' konusunda bu kadar da takıntılı olmamalı. Ne de olsa, gayrimenkullerden değil de şarkılardan söz ediyoruz. *Büyük ustanın hatırına: 7*

Sevgili Okurlar,

Sistem büyüyor, yeni bir boyut kazanıyor;

Yayın yaşamında Galata doğuyor!

Kişisel Gelişim, Şirket Kültürü ve Bilgisayar alanlarında nitelikli bir başvuru kaynağı yaratan Sistem Yayıncılık, **yazın alanında** yoluna **Galata** adı altında devam ediyor...

İLK İKİ KİTAP

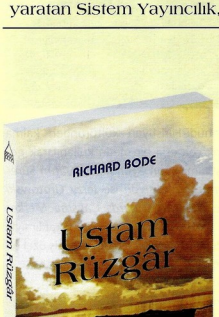

Kitapta, rüzgâr gibi saf, güçlü ve arındırıcı bir üslupla, Richard Bode çocuklarına iletmek istediği duygu ve içgörü yüklü hayat deneyimlerini ilk gençliğinde öğrendiği denizcilik sanatı aracılığıyla okura aktarıyor.

Yazar, efsanevi bir kaptanın himayesi altında yelken yapmayı öğrenirken, doğanın elementlerine hakim olmanın aslında kendi kendinin ustası olmak anlamına geldiğini görüyor. Tüm bilgeliği ve cömertliğiyle gençliğinin kutsal anılarını çocuklarıyla -ve okurla- paylaşıyor.

Bu kitabı birkaç kez okumak isteyebilir, her okuyuşta kendinizi sayfalarının derinliklerine daha fazla dalmış bulabilirsiniz.

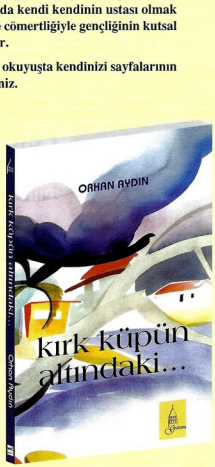

Görünüm aldatır. Gerçek göründüğü gibi değildir. Ya da öyledir belki ama ancak bildiklerimizi bir yana bırakıp taptaze bir bakışla baktığımızda öyledir. Yaşamdan, dört bir koldan sunduğu esini aldığımızda.. işte o zaman görüveririz kırk küpün altındakini. Görür ve sorumuzun doğru yanıtını devşiririz.

Kırk Küpün Altındaki, **geçtiği çevredeki yaşam kadar yalın bir üslupla bir arayış öyküsü sunuyor bizlere. Alanında devrim yaratacak bir yöntem geliştiren bir "değirmencinin" öyküsü olarak okuyabilirsiniz onu. Anadolu arka planında, Anadolu'nun yaşam temposuyla gelişen duru bir öykü olarak. Bir solukta...**

Grotowski tiyatrosunun yaz mesaisi

Jerzy Grotowski ve Thomas Richards Çalışma Merkezi'nin sahneleyeceği üç oyun, parmakla sayılacak kadar az oyunun izlenebildiği yaz aylarında hoş birer sürpriz.

1960-70'li yıllarda tüm dünyayı dolaşarak tiyatro tarihinde köklü bir değişim yaratan *Jerzy Grotowski*'nin kurduğu *Jerzy Grotowski ve Thomas Richards Çalışma Merkezi*'nin bu yıl nisan ayında başladığı ve 2006 yılında tamamlayacağı *Kesişen Yolların İzinde* adlı proje, Türkiye, Yunanistan, Tunus, İtalya, Avusturya, Rusya, Polonya, Bulgaristan, Kıbrıs, Fransa, İngiltere olmak üzere onbir farklı ülkeyi kapsıyor. İstanbul projenin ana kavşaklarından biri.

Merkez *İstanbul Kavşağı* etkinlikleri kapsamında üç oyun sergiliyor. Bunlardan *One Left Breath (Kalan Tek Nefes)* oyunu 1-3 Ağustos tarihlerinde Aya İrini'de izlenebilir. Gösteriler 21.00'de başlıyor. Grubun diğer oyunları *İkiz: Yaratım Sürecinde Bir Aksiyon* ve *Aksiyon* ise sadece özel davetliler için sahnelenecek.

Dokuz kişilik uluslararası bir ekip tarafından oynanan *Kalan Tek Nefes*'in kadrosu Singapurlu ve Çinli sanatçılardan oluşuyor. Oyun eski Çin metinleri, çeşitli geleneksel Çin şarkıları, Tai Chi, Budizm geleneğine dayalı meditasyon teknikleri kullanılarak hazırlanmış ve ölüm döşeğindeki bir kadının son anlarını konu olarak alıyor. Ama son nefesindeki kadının etrafındakiler arasında ailesinin yanı sıra ölmüş dostları ve akrabaları olduğu gibi henüz doğmamış yakınları da vardır. Yaşlı kadın ölüm döşeğinde ilginç bir muhasebe yapmaktadır.

Merkezin sahneleyeceği ikinci oyunu *Aksiyon*, Afrika kökenli geleneksel şarkılar ve bizzat *Grotowski* tarafından Koptik dilinden İngilizce'ye çevrilmiş, Yahudi-Hıristiyan kültüründen kalma çok çok eski bir metin kullanılarak geliştirilmiş. Son oyun *İkiz: Yaratım Sürecinde bir Aksiyon* ise *Jerzy Grotowski ve Thomas Richards Çalışma Merkezi*'nin oyunlarına seyircinin katılımıyla oluşmuş ve yıllar içinde gelişmiş özel bir gösterim.

Tel: 0212 522 02 02
www.biletix.com

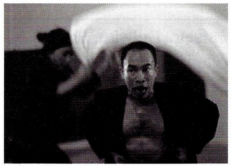

17 yıllık tiyatro yolculuğu

1986 yılında İtalya'nın Pontedera kentinde *Grotowski* tarafından kurulan merkez, 1996'da Jerzy Grotowski ve Thomas Richards Çalışma Merkezi adını aldı. Büyük ustanın 1999'da ölümünden sonra merkezin yönetimi *Thomas Richars* tarafından yürütülüyor.

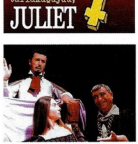

Peki ya evlenselerdi

Yüzyıllardır, milyonlarca insanı gözyaşlarına boğan Romeo ile Juliet'in trajik sonlu aşk öyküsü mutlu sonla bitseydi ne olurdu?

Ünlü İsrailli yazar *Ephraim Kishon*, *Tarla Kuşuydu Juliet*'te basit bir soru soruyor ve yanıtını arıyor: Peki ya *Romeo ve Juliet* oyunu mutlu sonla bitseydi ve evlenselerdi? Mutlu sondan sonra yıllar geçmiş ve bambaşka, beklenmedik bir yaşam biçimi oluşmuştur. *Romeo* ve *Juliet*'in bu 'yeni' hayatına, eski öykünün ünlü kahramanları dadı, rahip ve hatta bizzat *Shakespeare*'in kendisi de girer. Oyun Tiyatro Kedi'de *Hale Kuntay*'ın çevirisi ve *Şükrü Türen*'in rejisiyle sahneleniyor. *Juliet*'i, dadıyı ve *Lukretia*'yı *Yeşim Alıç*; *Romeo*'yu ve rahibi *Suat Sungur*, *Shakespeare*'i ise *Atılgan Gümüş* canlandırıyor. *Tarla Kuşuydu Juliet* Ağustos ayı boyunca her perşembe, cuma ve cumartesi günü saat 20.30'da izleyicisiyle buluşacak.

Profilo Kültür Merkezi
Profilo Alışveriş Merkezi, Zemin A / Salon 1
Telefon: (212) 216 93 14 / 216 93 15

Figür ustalarından karma sergi

Figür resminin önemli sanatçılarının eserlerinden oluşan karma sergi, 25 Ağustos'a kadar Evin Sanat Galerisi'nde izlenebilir.

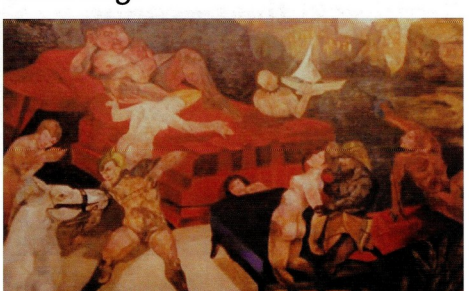
Mustafa Horasan

Evin Sanat Galerisi'nin yaz sergisinde Türk resminin ustalarından *Nuri Iyem*, seramik üslûbuyla özgün bir yere sahip olan *Nasip Iyem* ve ismi Eyüp'le bütünleşmiş *Naile Akıncı*'nın yapıtları izlenebilecek. Çağdaş Türk resminde gerçekçiliğin temsilcilerinden figür ustası *Nedret Sekban*, basit anlatımları derin duygularla renklendiren *İrfan Okan*, ritm ve hareket sorununu özgürlüğün sınırları dışında ele alan *Temür Köran*, her tür görsel imgeyi özgürce kullanabilen *Mustafa Horasan*, toplumsal sorunları irdeleyen *Ahmet Umur Deniz* ve duyarlı kimliğini kompozisyon anlayışıyla birleştiren genç sanatçı *Nesrin Sağlam* son yapıtlarıyla sergide yer alacak olan diğer sanatçılar. *Hafriyat* grubu olarak bilinen, resimlerine yaşadıkları çevrelerin insanlarını ve bu insanların yaşamlarını aktaran figür resminin temsilcileri, *Antonio Cosentino*, *Hakan Gürsoytrak*, *Murat Akagündüz* ve *Mustafa Pancar*'ın eserleri de izlenebilecek.

Evin Sanat Galerisi
Hamam Sok. 12 / 1 Bebek
Tel:0 212 265 81

Resim festivali

Geçtiğimiz yıl festivalde Başarı Ödülü alan Kaan Sarı'nın Cep Fotoroman adlı çalışması.

02-07 Eylül 2003 tarihinde gerçekleştirilecek olan 2. Antalya Resim Festivali kapsamında resim sanatına ve sanatçılarına yeni olanaklar sunmak amacıyla Ulusal Resim Yarışması düzenleniyor. Yarışmaya katılacak yapıtların *Atatürk Kültür Parkı Cam Piramit Kongre ve Fuar Merkezi 100. Yıl Bulvarı 07070 ANTALYA* adresine 11 – 26 Ağustos 2003 tarihleri arasında teslim edilmesi gerekiyor.

Taslaktan resme

Deniz Gül

Sabancı Üniversitesi Wieslaw Zaremba Atölyesi sergilerinin üçüncüsü *Taslak ve Desen'den Resme Yolculuk Sergisi* adıyla üniversitenin Tuzla'daki Kampüsü'nde açıldı. 31 Ağustos'a kadar izlenebilecek sergi'nin küratörlüğünü *Wieslaw Zaremba* üstleniyor. Daha önce Bilkent Üniversitesi Mimarlık, Tasarım ve Güzel Sanatlar Fakültesi'nde desen ve resim dersleri veren Polonyalı sanatçı *Wieslaw Zaremba*, 2000'den bu yana Sabancı Üniversitesi Sanat ve Sosyal Bilimler Fakültesi Öğretim üyesi olarak *Çizim Dili* programlarını yürütüyor. Sabancı Üniversitesi'nin 'birlikte yaratmak' felsefesi doğrultusunda düzenlenen sergide, Sanat ve Sosyal Bilimler Fakültesi ve Mühendislik ve Doğa Bilimleri Fakültesi'nden 23 öğrencinin büyük ebatlardaki çalışmaları yer alıyor. *Zaremba* tarafından dört aşamalı olarak yürütülen desen ve resim derslerinde ortaya çıkan ürünler, öğrenciler tarafından balerinlerin ve canlı modellerin üzerinde çalışılarak yapıldı. Atölye çalışmasının ilk aşamasında öğrenciler, temel çizim tekniklerini öğrendiler. İkinci aşamada ise, hem çizim teknikleri hem de çizgi, şekil ve ışık-gölge kavramları ileri seviyelere taşındı.

Tel: (0216) 483 90 00
www.sabanciuniv.edu.tr

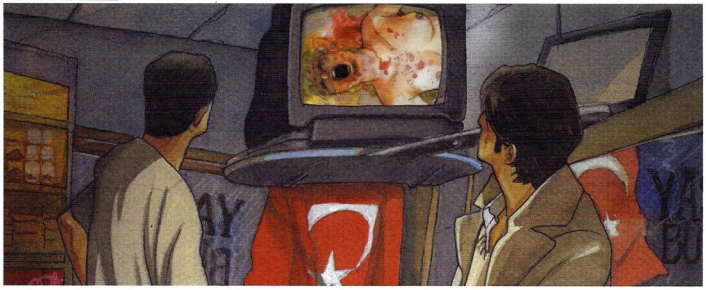

Şehrin çizgili gölgeleri

Önceki yıllarda RR, Joker, Akrebin Gölgesi gibi çizgi roman dergilerine imza atan, mizah dergilerinde çizgi roman üreten Ergün Gündüz, yeni bir albüm çalışmasına hazırlanıyor. Yüzyıllık Gölgeler adlı çalışma bir seri cinayet öyküsü.

Türkiye'de çizgi roman üretimi, tüketimiyle aynı oranda olamadı hiç. Altın çağı 1950'li 60'lı yıllarda yabancı çizerlerle yaşadık, o dönemlerde yerli yapımlar da üretildi. Ama yerli çizgi roman sektörü oluşamadı. Çizgi roman çizerlerinin, yıllardır savaşımını verdiği kaliteli baskı ve iyi çizgi roman albümleriyle okurun karşısına çıkma isteği doğrultusunda dönem dönem güzel örnekler de verildi. Bugünlerde Türk çizgi roman sanatı yeni bir projenin arifesinde. Türkiye'nin yetiştirdiği önemli çizgi roman sanatçılarından biri olan *Ergün Gündüz*, yeni bir çizgi roman çalışmasına imza atmaya hazırlanıyor. Bir dizi çizgi roman albümünün ilki olacak öykünün adı *Yüzyıllık Gölgeler*. Albüm Epsilon Yayınevi'nden yayınlanacak. *Ergün Gündüz*'le yeni projesi üzerine konuştuk.

Yeni albüm bir derleme mi?

Özel bir proje bu. Daha önce okurun başka bir yerde görmediği bir çalışma.

Projede kaç kişi çalıştı?

İki kişiyiz. Metinler *Turgut Yüksel*'e ait. Ben çiziyorum. Karşılıklı masalarda oturuyoruz. Sürekli paslaşıyoruz, hikâye şöyle gitsin, böyle gitsin diye sürekli görüş alışverişinde bulunuyoruz.

Bir albüm çıkartmak ne kadar sürüyor?

Aslında uzun da, biz kısa yapmaya gayret ediyoruz. Yurtdışında çizerler genellikle bir sayfa için bir gün ayırıyor. Yani 64 sayfalık bir çizgi romanı, üç ayda bitirebilirsin. Tabii sürekli çalışırsan.

Ergün Gündüz, Yüzyıllık Gölgeler'de balon içi konuşmalara yer vermemiş.

Çizmeye başladığınızda tüm kitabı kafanızda kurguluyor musunuz?

Storyboard'u sayfa sayfa yaparım aslında ama bitirmem. Bir romanı okuduğun zaman zaten bir atmosferin içine girersin. Mesela bu çalışma bir gerilim öyküsü, puslu İstanbul sokaklarında geçiyor, karanlık bir atmosfer, psikolojik boyutu var... Klasik bir çizgi romanda olduğu gibi balonlar yok. Öykü, resimlerin yanında altında akıyor. Neden böyle bir şey yaptık? Örneğin bir kare var; terkedilmiş bir istasyon. İçeriye bir kadın giriyor. Burada garip, mistik bir hava var. Ben buraya bakınca yaprakların sesini duyuyorum, rüzgar esiyor, başka bir ses yok. Şimdi içeri giren kadına bir balon çıkarıp, "Merhaba, ben bilmem kim" deditirseniz, büyü bozulacak. Metin boyutu daha ağır. Seri cinayet öyküsü bu. Meraklı, sır dolu. Bu bir şehir öyküsü. Şehir dışında yaşanıyor olsa da fark etmez. Şehrin değişimine göre çizgi romanlar da değişir. Fantastik bir dönem yaşamaya başlasak, hemen çizgi romana yansır.

Tabii, Amerika'dan Comics çıkar, ama İtalya'dan çıkmaz...

Çünkü Amerika savaş sonrası kahraman yaratma durumuna düştü ve hayali kahramanlara baş vurdu; Süpermanler, Batmanler... Bunlarda dönem savaş sonrasıdır. Bir şekilde New York'u kurtarırlar. Benim tarzım Fransızlara uygun. Edebiyata daha yakın.

Albüm bittikten sonra planınız nedir?

Başka bir misyonumuz da var. Bir yıl içinde birçok çizerin yan yana geldiği, ürünlerin çoğaldığı, kaliteli basılmış albümler serisi oluşturmak istiyoruz. Kitapların kaliteli bir baskısının olmasını, yazarın ve çizerin emeğine değer vermek olarak görüyorum. Aynı zamanda okuruna da saygıdır.

Haluk Kalafat

çizgi dünyasından haberler

Çizgi romanın sinemayla kardeş olduğu sık söylenir. Bu iki sanat dalı son birkaç yıldır hiç olmadıkları kadar yakınlaştılar. Marvel'in film yapım şirketi kurmasının bu gelişmede payı büyük olsa da çizgi roman uyarlamalarında sadece Marvel imzası bulunmuyor. Avrupa çizgi romanının önemli isimlerinden Moebius'un Blueberry'si de sinemaya aktarılıyor. Hoş tesadüf; İnkılap Yayınevi Blueberry'i yayınlanmaya başladı. Eser sanatçının Charlier Giraud adını kullandığı döneme ait. Gönül Moebius'un son dönem çalışmalarını da görmek istiyor. Muraya adlı film Kasım'da Fransa'da vizyona girecek. Giraud'un bir diğer serisi Jim Cutlass'ın yayını ise Remzi Kitabevi'nden devam ediyor.

Ang Lee'nin yönettiği Marvel'ın kızgın, yeşil devi Hulk, ABD gösteriminde en iyi Haziran vizyonlarından birini yaptı. X-Men, Spiderman ve Daredevil'den sonra Hulk yakın dönemde gösterime giren dördüncü Marvel kahramanı. Birçok Marvel kahramanı da sırada bekliyor: Punisher, Deathlok, Electra, Ghost Rider... Bu arada Arkabahçe Yayınları Hulk'un çizgi romanını yayımlamaya bu ay başlayacak.

Mike Mignola'nın Dark Horse için çizdiği Hellboy, İthaki Yayınları tarafından yayımlanacak. Hellboy da Hollywood'a terfi etmek üzere olan bir çizgi karakter. Filmin yönetmeni Guillermo Del Toro, Hellboy'u Ron Pearlman canlandırıyor. Film, Mayıs 2004'de gösterime girecek.

İmza meraklılarına

Bugünlerde sahaflarda en çok aranan şeylerin başında, bir zamanların ünlü çizerleri tarafından yapılmış kitap kapakları geliyor.

Belki kitapların doğasına ters gibi görünüyor ama sahaf müşterileri, kitapları sadece içeriği için satın almıyor. Özellikle koleksiyoncular kütüphanelerine katmaya karar verdikleri kitaplarda değişik özellikler arıyorlar: İçerik, performans, basım tarihi, yazar, çizer, cilt, ilk baskı, özel baskı, yazar imzası, süreli yayınsa serinin tamam olması...

Kitap tüm gerekleri yerine getiriyorsa, çoğu koleksiyoncu için fiyat sorun olmaktan çıkıyor. Ama kimi koleksiyoncu için kitaplarda bazen tek bir özellik aranabiliyor. Kitapların kapak resimlerindeki imzalar da bunlardan biri. Son yıllarda *Münif Fehim, İhap Hulûsi, Firûz, Cemal Nadir, Mehmet Tekdal* gibi dönemlerinin tanınmış ressamlarının ve çizerlerinin yaptığı kapak resimlerinin bulunduğu kitapların özel alıcı kitlesi bulunuyor.

Kadıköy'de eski kitap, dergi, kartpostal ve fotoğraf alım ve satımı yapan Özer Sahaf'ın asıl ilgi alanı çizgi roman. Özer Sahaf'ın sahibi *Ilker Özer*, eski çizgilerin peşine düşen kitapseverlerin, kapak resimlerindeki ressamların imzalarına çok önem verdiklerini söylüyor. Yani bazı kitaplar sırf ressamı nedeniyle alıcı bulabiliyor. Hatta bazı kitapseverler, kapaklarını belli ressamların çizdiği kitapları biriktiriyor.

Kapak tasarımı zaten her dönemde kitap için önemli. Bir de kapak tanınmış bir usta tarafından çizilmiş bir resimle süslenmişse, değeri daha da çok artıyor. Örneğin bir koleksiyoncu için *Peyami Sefa*'nın *Dokuzuncu Hariciye Koğuşu*'nun onlarca değişik baskısı içinde *İnkılâp ve Aka*'dan yayımlanmış, kapağı *İhap Hulûsi* tarafından çizilmiş 1963 baskısını bulmak daha önemli olabiliyor. Özer Sahaf'taki *Dokuzuncu Hariciye Koğuşu*, romanın ilk basımı değil tabii. Ama *İhap Hulûsi*'nin basit bir üçgenden oluşan imzası kitabın değerini kesinlikle artıran bir öğe.

İnkılâp Kitabevi ve Tefeyyüz Kitaphanesi gibi yayınevlerine kapak çizmiş olan *Münif Fehim* de aranan kitap ressamlarından biri. *Dede Korkut Hikâyeleri*'ni ilk resimleyen usta çizer *Mehmet Tekdal* ise Türkiye'deki çizgi roman sanatının önemli kilometre taşlarından biri. *Agatha Christie*'nin ülkemizde onlarca baskısı yapılan *Şark Ekspresi Cinayeti (Şark Ekspresi'nde Cinayet)* kapağındaki çalışma da zaten bir çizgi roman karesi gibi duruyor.

Cemal Nadir'in kapak çalışmaları da aranan parçalar arasında yer alıyor. *Nadir*'in çalışmaları grafik tasarım açısından döneminin çok ilerisinde çalışmalar. Özer Sahaf'ta bulunan *Örümcek Dede* ve *Topal Karganın Hatıraları* adlı kitapların kapaklarındaki *Nadir* çalışmalarını imzaları olmasa tanımak zor. Kitaplara özel üretilen bu resimler, çizgi, tarz, anlatım açısından birbirlerine benzemediği gibi, ustanın bilindik karikatürlerindeki tarzdan da uzak. Bu kapaklar aslında *Nadir*'in ne kadar esnek bir sanatçı olduğunun da kanıtı. Yani *Nadir*'in karikatürlerini toplayanlar için, bu kapaklar ayrı birer değer taşıyabilir.

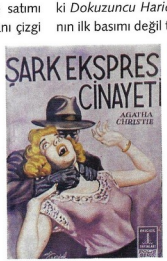

Özer Sahaf, Kadıköy İş Merkezi No: 10 / 21. Telefon: 0216 449 35 15

Haluk Kalafat

Yaşar Nabi Nayır kültür bakanı gibi çalıştı

Varlık dergisi Temmuz ayında yetmişinci yılını doldurdu. 1150 sayı çıkmış 70 yaşında bir derginin kültür ve edebiyat dünyamızın övünç kaynağı olduğunu söyleyen Genel Yayın Yönetmeni Enver Ercan'la bu görüşü yürekten paylaşarak, Varlık üzerine konuştuk.

"Mecmuamız Türk edebiyatının bugün en olgun ve erişkin devresinde olduğunu neşredeceği eserlerle ispat edecektir."
Yaşar Nabi Nayır -15 Temmuz 1933

Varlık dergisi gibi iddialı ve sağlam bir yapıyı ayakta tutabilmek kolay olmasa gerek. Kurucunuz Yaşar Nabi Nayır bu süreçte neler yaşadı?

1933 yılında yayın hayatına başlayan *Varlık* dergisinin kurucusu *Yaşar Nabi Nayır* çok donanımlı, aklına koyduğunu mutlaka yapan biri. Örneğin II. Dünya Savaşı'nda seyyar çadırlarda askerliğini sürdürürken dergiyi de hazırlayıp o koşullarda bile kesintisiz yayınlanmasını sağlıyor. Ya da gün geliyor, dergiyi yaşatabilmek için evini satıyor. Ülkenin geçirdiği pek çok kırılma noktasını atlatırken de hep yoğun destek görüyor.

70 yıl bir dergi için uzun bir ömür, hele bu Türkiye'de yayınlanan bir edebiyat dergisi ise... Bu süre içinde dünya da insanlar da çok değişti. Varlık'ın bu değişim karşısındaki tutumu nedir?

Yaşar Nabi Nayır'ın 48 yıllık yayın yönetmenliğini 1982-1990 arasında *Kemal Özer* izledi, ondan da görevi ben devraldım. Elbette yetmiş yıl, pek çok değişimin yaşandığı bir süreç. *Varlık* için de bu böyle. Zaman içinde *Yaşar Nabi Nayır*'ın bütün değerlerine sahip çıkarken bu değişimi de izleyerek sürdürdük *Varlık*'ı. Edebiyatla kültürün ve toplumsalın birleştiği, örtüştüğü ve kırıldığı noktalar nelerdir, bu konularda bir dizi dosya hazırlandı. Bu, *Varlık*'ta başından beri var olan bir tutumdur.

İşin bir de, bir o kadar önemli 'kitap yayıncılığı' boyutu var. Bu ülkedeki 'orta halli' sayılacak her kişisel kitaplıkta bile en az birkaç Varlık yayını vardır... Bu nasıl sağlandı?

Varlık en güçlü, olduğu dönemde aralarında yerli ve çeviri olarak Türk okurunun o güne kadar hiç tanımadığı yazarların kitapları dahil iki bin dolayında kitap yayınlamış. Bu, Kültür Bakanlığı'nın bile ulaşamadığı bir sayı. *Yaşar Nabi Nayır* tek başına bir kültür bakanı gibi çalışmıştır.

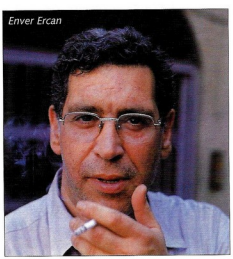
Enver Ercan

Kültür bakanı derken...

Dergi açısından bakarsak, *Varlık*, zamanında 'Garip' akımına sayfalarında geniş yer verirken 50'li yıllarda 'Köy Enstitüleri' hareketinin en büyük destekçisi. Her dergi ve yayın yönetmeni, böyle atılımlara, öncü girişimlere kolay cesaret edemez. *Orhan Veli Kanık, Sabahattin Kudret Aksal, Melih Cevdet Anday, Oktay Rifat, Behçet Necatigil, Ataol Behramoğlu, Cevat Çapan, Tahsin Yücel, Emin Özdemir, Adnan Binyazar, Nazlı Eray* gibi bugün değeri ve önemi herkesçe bilinen pek çok isim, ilk kez *Varlık* sayfalarında okurla buluşmuştur.

Dergi ve kitap, yayıncılığın iki ayrı alanı. Yayıncılığın bu iki boyutunun birbirleriyle etkileşimi nasıldır?

Bir yayınevi hem dergi hem de kitap yayınlıyorsa uygulayacağı strateji, ekonomik gücüne bağlı. *Varlık* yayınları ilk dönemindeki gibi çok güçlü kitap yayıncılığı yapamıyor. Neden, yayıncılıktaki parametrelerin değişmesidir. Bugün kendi yağıyla kavrulan yayınevleri, büyük sermayenin girdiği bir alanda ayrı güçte rekabet yapamıyor. *Filiz Nayır*'ın yönetimindeki Varlık Yayınları, *Yaşar Nabi*'nin misyonuna sadık kalmakla birlikte yılda 20-25 kitap çıkartabiliyor. 1150 sayı çıkmış 70 yaşında bir derginin etkisi sadece yayınını sürdürdüğü yıllarla ölçülmez. *Varlık*'ın gücünü bunca yıl korumuş olması evrensel ölçülerde bir başarıdır. Ve bana göre kültür ve edebiyat dünyamızın da övünç kaynağıdır.

Lâle Dilligil

Fotoğraflar: Yıldırım Sugöze

Me Gusta, yani tat beni

Sıcaklardan şikayetçi olmamaya kesinlikle kararlıyım. Geçtiğimiz aylarda, soğuk ve karanlık kışı bedenimin ve ruhumun her köşesinde hissettim. Bu yaz sıcaklardan asla şikayet etmeyeceğim!

Tamam, mırın kırın yok da, insan gene de biraz bunalıyor işte. Burada, Taksim Meydanı'nda, asfalttan gelen buhar da yüzümü yalaya yalaya telleniyor; yahu bir ufak esinti bile yakalayamıyorum. Telefonlarla randevuları biraz itiştirip, Kazancı Yokuşu'nun hemen başındaki "Me Gusta"ya dalıyorum.

Serin.

Kendime geliyorum. Masaların üzerindeki dizayn harikası yağlık ve limonluklara bayılıyorum. İspanyol kızkardeşlerin neşeli şarkısı çalıyor. "Bir nefeslenyim" diye girdiğim "pub-restaurant-birahane-cafe" karışımı yerde, pek bir keyifleniyorum. Burada bir numara var, hemen anlıyorum.

Köşeden gazeteler, dergiler alıyorum. Mönü önümde, fiyatlar için "makul" demek bile pahalı olur. Burası, bu modernliğine, ferahlığına, Avrupalılığına karşın, bayağı ucuz. "Bol buzlu bir diyet kola lütfen" diyorum ve ekliyorum, "bir de buranın sahibi kimdir acaba?" Öğreniyorum ki aradığım kişi "karşı masada oturan bey"miş. Tanışmak istediğimi söylüyorum, kartımı gönderiyorum. Girişte satılan ev yapımı büyük makarnalar, upuzun spagettiler ve Toskana'dan gelmiş zeytinlerle ilgileniyorum. Fiyatları 9-10 milyon lira. "Alayım" diye düşünürken, karşı masada oturan beyefendi yaklaşıyor...

Yeni çıkan kitabıyla da gündemde olan gazeteci-televizyoncu Fatih Türkmenoğlu, bizim için özel bir lezzet mekânını, Me Gusta'yı yazdı.

Vedat Akkaya'nın Me Gusta'sı, temiz, aydınlık ve hakikaten çok güzel bir yer. Tuvaletlerde pisuara yaklaşınca kendiliğinden sular akıyor ve türlü sesler bile çıkıyor. Garsona siparişimi veriyor ve bir fajitas istiyorum.

"Ben Arnavut'um, çok inatçıyım, ayrıca temizlik ve hijyen tutkum var. Teknenin motorunu Pereja Kolonyası'yla silerim mesela," diyor Vedat Bey. Hadi bakalım, bir tatlı çatlak daha. Durup dururken buraya dalmamışız demek ki, gene kaderin ağları gerekeni yapmış...

"Yıllarca Avrupa'daki gibi temiz ve uygun fiyatlı birahanelere neden biz de sahip olmayalım diye düşündüm. Oteller var, çok pahalı. Onlarda bira 15 milyon, bizde 3 milyon. Beyoğlu da çok salaş. Efes Pilsen'e gittim, mimarlık desteği sağladılar ve dekorasyonun bir

Yemeklerini tatmakla kalmadım, gelmişken bir de Vedat Bey'le bilardo oynadım.

kısmının sponsoru oldular. Şimdi bakın, burada 80 çeşit yemek var mönüde. İnsanlar ucuz ve temiz yemek yiyorlar. Turizm Bakanlığı da çok iyi davrandı. Bir yıl önce açtık burayı ve şimdi karşıda da bir şubemizi kurmaya çalışıyoruz. Amerikan Bilardo var aşağıda, ücretsiz. Dev ekranda maçları da seyredebilirsiniz. Akşam gelirken rezervasyon yaptırın sadece, çünkü bazen hakikaten çok kalabalık oluyor." Etleri özel olarak Sayet'ten gelmiş olan fajitam çok leziz. Ekşi krema ve salsa sosuyla dürüm yapa yapa yiyorum. Oysa sıcakta hiçbir şey yememeye kararlıydım. Hatta Vedat Bey'in yediği frankfurterlerin bile tadına baktım. Bu arada adam bir hoş sohbet, sormayın. Sanırsınız 40 yıllık dostunuzla konuşuyorsunuz. Her malı kendi aldığından, ızgaranın paslanmaz kromundan, iki kızından, tekne tutkusundan bile konuşuyoruz.

"Yunan Adaları'nda yelken yaparken, kızım 'buldum buldum' dedi, ve burnının adını o koydu. Me Gusta, yani 'tat beni'. Restoranda büyük tura çıkıyoruz. Personel yemeğini tadıp, bilardo bile attırıyoruz. Artık battı balık yan gider, bir de bira yuvarlıyoruz. Tamam, burası çok güzel de anlayamadığım bir tek şey var: Neredeyse büfede tost-hamburger fiyatına yemek yiyip bilardo oynanıyor da, nasıl oluyor milyonlarca maganda burayı keşfetmiyor? "Konsept magandayı itiyor. Şu oturan bayanların rahatlığına bakın, ne kadar güzel değil mi?"

Böyle bir sanal

"Meksika-California sınırı" durumu var anlaşılan. Gelmesinler, burası da böyle ucuz kalsın. Brownie de yiyip kahve de içelim, uzun uzun oturup sohbet de edelim. Burası bizim olsun, zamana yayıp her şeyden doya doya tadalım...

Osmanlı Yokuşu NO: 14

Tel: 212 252 90 45 - 48

Fatih Türkmenoğlu

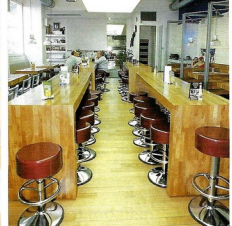

ŞİMDİ OKUMA ZAMANI

Haldun Dormen
Sürç-ü lisan ettikse...
Haldun Dormen'in hayatı, hem inancını ve umudunu hiç kaybetmeyen bir gencin, hem de Türk tiyatrosuna yepyeni bir ses, yepyeni bir hareket (Cemal Süreya'nın tanımıyla, "antiölüm" bir duruş) getiren bir adamın hikayesi... İşte bu yüzden çok ilginç...

Fatih Türkmenoğlu
Üç Kuruş Fazla Olsun, Kırmızı Olsun
"Üç Kuruş Fazla Olsun, Kırmızı Olsun"da biraz coğrafya, biraz felsefe, biraz antropoloji, biraz psikoloji; geziler, yakın tarih, ilginç portreler var. Yazarın yıllarca yaptığı televizyon programının adı gibi, "sesli ve renkli" bir kitap bu. Çok şaşıracak, çok güleceksiniz.

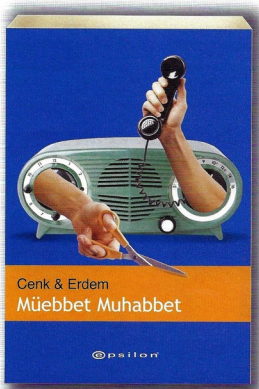

Cenk & Erdem
Müebbet Muhabbet
İşbu kitap Cenk ve Erdem Beylerin Radyo Kozmos 92.3'te yayınlanan Müebbet Muhabbet adlı programlarındaki doğaçlama sohbetlerinden derlenmiş olup, Cenk ve Erdem Beyler, ki bundan böyle isimleri "yazar" olarak geçecektir; bu kitabı okuyan herkese teşekkür etmeyi borç bildiklerini şimdiden beyan ve kabul etmiş sayılırlar.

Ercan Kaşıkçı
Yüreğindeki Yaşama Dokun
İnsana olanlar değil, o insanın içinde olanlar önemlidir.

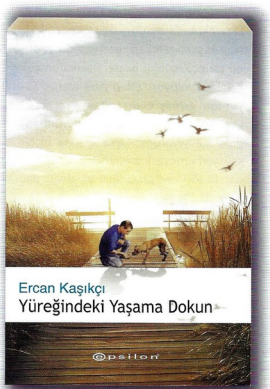

yenisayfa on-line alışveriş: .com.tr

epsilon

Genel Dağıtım:
Yeni Çizgi Yayın Dağıtım Ltd. Şti.
Tel: 0212 220 57 70 pbx
Faks: 0212 222 61 55

www.epsilonyayinevi.com

Elektronik yayınevi

Kendi deyişleriyle Türkiye'nin ilk 'sayısal' yayınevi Altkitap'ta her türden sayısız kitap arka arkaya yayınlanıyor.

Altkitap Türkiye'de benzeri olmayan bir oluşum; internetten düzenli olarak kitap yayınlayan bir site. *Yekta Kopan* sitenin üç editöründen biri. Diğer ikisi *Murat Gülsoy* ve *Adnan Kurt*. Altkitap'ta birkaç yıldır çeşitli e-kitaplar yayınlanıyor. Bunlardan bir kısmı tanınmış yazarlara, bir kısmı da daha önce adları henüz duyulmamış genç isimlere ait. Ayrıca zaman zaman inceleme ve araştırma türü kitaplara da yer veriliyor. Yayınevi, orijinal, yani okuyucuyla ilk defa buluşan kitaplar yayınlama kararında ısrarlı.

Yekta Kopan bu orijinallik meselesinin altını çiziyor; yayınladıkları kitaplardan biri daha sonra fiziksel hale dönüşürse, yani kâğıda basılırsa onu hemen siteden çıkarıyorlar. İlk kez burada yayınlanan kitaplar arasında geçtiğimiz yıllarda çok satan listelerinden aylarca inmeyen bir kitap da var, *Ayfer Tunç*'un *Bir Mâniniz Yoksa Annemler Size Gelecek* adlı anlatısı. Geçen yıl *Müge İplikçi* ile *Ümran Kartal*'ın birlikte yazdıkları *Cımbızın Çektikleri* de Varlık Yayınları tarafından yayımlandı ve Altkitap'taki okuma listesinden çıkarıldı. Geçen Nisan'da ise *Ece Arar Emener*'in *Ece'nin Hamilelik Günlüğü* An Yayıncılık'tan yayımlandı. Sitede isimlerine rastlayabileceğiniz ünlüler arasında *Enis Batur* ve *Ömer Madra* gibi yazarlar da bulunuyor.

Yekta Kopan Altkitap'ı en çok, okurla yayıncı arasında hakiki bir demokrasi ortamı oluşturduğu için seviyor. Maliyetin düşük olması ve Kayseri'den Japonya'ya kadar Türkçe metin arayan herkese ulaşabilmesi de önemli. Sitenin 19 bin faal üyesi var. 'Reel' yayın dünyasında kitapların bir seferde 1000 adet basıldığını hatırlatan *Yekta Kopan*, Altkitap'ta yayımlanan her kitabın en az iki baskı yapmış sayılabileceğini söylüyor. *Kopan*'a göre, kâğıt, matbaa, dağıtım masrafları gibi teknik ve malî sorunlar nedeniyle bir yayınevinin basmaya cesaret edemeyeceği bazı 'az satacak' ama içerik açısından önemli kitapları *altkitap.com* rahatlıkla yayınlayabiliyor. Altkitap'taki kitapları okuyabilmek için siteye üye olmak yeterli. Bunun için para ödemiyorsunuz. Üstelik Altkitap'çılar fiziksel yayıncılığı bitireceklerini filân iddia etmiyorlar, sadece farklı bir lezzet getirmeyi istiyorlar. Üye olduktan sonra minik bir programı bilgisayarınıza yüklüyorsunuz ve böylelikle seçtiğiniz kitabı okumaya başlayabiliyorsunuz.

Sürekli güncellenen bu ortamın heyecan verici bir özelliği de okuduğunuz ve kaydettiğiniz kitabı hangi malzemeyi tercih ederseniz basabilecek olmanız, kağıda, parşömene, ahşaba, cama, metale... Tabii monitörden okumanın da ayrı avantajları var. Çünkü bir sürü e-kitap küçücük tek diskete sığıyor. Böylece dileyen uzun sürecek yolculuklarda ya da tatile çıkarken kişisel kütüphanesinin bir bölümünü yanında taşıyabiliyor. Sitenin bir hizmeti de, 'g-v-z' adı verilen bir program aracılığıyla körlerin de okumasını sağlamaları. Program metinleri tarayıp sesli hale dönüştürüyor.

Altkitap'ta gerçekleştirilen son proje ise *Bir Kitabın Eşiğinde* adını taşıyor. Proje için 22 yazar kendi seçtikleri birer kitaba, tamamen kendi tercih ettikleri üslûpta önsözler yazmışlar. Kitap *22 Yazardan 22 Önsöz* altbaşlığıyla sitede yerini almış durumda.

www.altkitap.com

Selen Birsam

Altkitap'tan seçmeler

• Bir Laboratuar Romanı / Adnan Kurt • Belki de Gerçekten İstiyorsun / Murat Gülsoy • Günümüz Basınında Kadın(lar) / Leylâ Şimşek • Kumcul Anlatı / İbrahim Yıldırım • Rüzgâra Karşı / Ömer Madra • Çağdaş Tiyatroda Aydın Sorunu / Handan Salta • Caznâme I-II / Tunçel Gülsoy • Bir Hasta Sahibinin Hastane Günlüğü / Doğan Pazarcıklı • Yeryüzü: Cehennem / Enis Batur • Denedim / Pınar Türen • Septik Zamanlar / Selçuk Gürkan • Gölgeler Ordusu / Engin Türkgeldi

Tomris Uyar
1941 - 2003

Fotoğraf: Ali Arif Ersen

15 Eylül 2003 tarihli www.estore.com.tr/kitap'tan

Jamal Mahjoub/Raşid'in Dürbünü

Osmanlı dürbünü nasıl aradı?

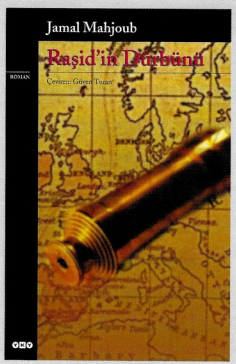

Raşid'in Dürbünü
Jamal Mahjoub
256 sayfa

Batı'da bulunduğu duyulan ilginç bir alete, yani dürbüne Doğu'da da sahip olmanın ilginç macerası. Sudan asıllı İngiliz yazar Jamal Mahjoub **Raşid'in Dürbünü**'nde okuru elinden bırakamayacağı bir maceranın merkezine götürüyor.
Bu yaz yolda, tatilde ya da evde "ne okusam acaba?" diyenlere...

Geçmişle bugün arasında ustaca dolaşabilen Mahjoub bunu tek bir cümlede bile yapabiliyor.
The Guardian

Raşid'in Dürbünü'yle Batı'dan Doğu'yu görüyoruz.
Independent Saturday Magazine

Bu kitabı alanlar daha önce
Orhan Pamuk/**Benim Adım Kırmızı**
Amin Maalouf/**Semerkant**
İhsan Oktay Anar/**Puslu Kıtalar Atlası**'nı da almışlardı.

YKY Yapı Kredi Yayınları

YAPI KREDİ YAYINLARI KİTABEVLERİ: İSTANBUL: 212-293 08 24 / 502 • İZMİR: 232-463 82 90 • ANKARA: 312-435 85 94
E-posta: ykkultur@ykykultur.com.tr • Web Sitesi:www.yapikrediyayinlari.com • **İnternet satış: www.estore.com.tr/bulvar/yky** • **www.teleweb.com.tr • bilgi hattı: 0 212 473 0 444** • YAPI KREDİ KÜLTÜR SANAT YAYINCILIK TİC. VE SAN. A.Ş. 212-293 08 24, 252 47 00

YAPI KREDİ KÜLTÜR SANAT YAYINCILIK

SARAR
www.sarar.com